

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**YUMUŞAK GÜÇ ARACI OLARAK YUNUS EMRE
ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammet Arif HORASAN

Danışman : Doç. Dr. Betül TEKİNSOY

TOKAT-2025

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Betül TEKİNSOY danışmanlığında hazırlamış olduğum “Yumuşak Güç Aracı Olarak Yunus Emre Enstitüsü” adlı Yüksek Lisans tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

....../....../2025

Muhammet Arif HORASAN

JÜRİ KABUL VE ONAY

Muhammet Arif HORASAN tarafından hazırlanan “**Yumuşak Güç Aracı Olarak Yunus Emre Enstitüsü**” adlı tez çalışmasının savunma sınavı 26.06.2025 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen Jüri tarafından Oy Çokluğu ile Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)**İmzası**

X X X X

ONAY

...../...../.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

İTHAF

Bu tezin hazırlanmasında bilgi, tecrübe ve rehberlikleriyle bana yol gösteren değerli tez danışmanım Doç. Dr. Betül TEKİNSOY'a, TOGÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Prof. Dr. İsmet TÜRKMEN'e, Yakın Çağ Tarihi Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Doç. Dr. Yunus Emre TEKİNSOY'a, TOGÜ Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Erdal ŞENOCAK'a, kıymetli meslektaşım İrfan Metin ÇOŞKUNOĞLU'na ve burada isimlerini tek tek anamasam da üzerimde emeği bulunan tüm kıymetli hocalarıma en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, bu süreçte manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen anneme, aileme ve dostlarıma da minnettarım.

Muhammet Arif HORASAN

ÖZET

YUMUŞAK GÜÇ ARACI OLARAK YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ

Horasan, Muhammet Arif

Yüksek Lisans, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Betül Tekinsoy

Temmuz 2025, xii + 206 sayfa

Kamu diplomasisi kavramı, her ne kadar literatürde kullanılmaya başlanması itibarıyla yaklaşık yarım yüzyıllık bir geçmişe sahip olsa da, bu kavramın tanımladığı faaliyetlerin tarih boyunca çeşitli biçimlerde uygulandığı bilinmektedir. Kamu diplomasisinin esas amacı, farklı toplumları etkilemek ve onlara yönelik olumlu algılar oluşturmaktır. Bu etki, bireylerin ve toplumların kendilerini, kültürel değerlerini ve inançlarını meşru yollarla tanıtarak karşı tarafa aktarmaları yoluyla sağlanmaktadır. Bu bağlamda geçmişe bakıldığında, Türk İslam tarihinde gerçekleştirilen birçok faaliyetlerin yumuşak güç uygulamaları ve modern kamu diplomasisi anlayışı arasında anlamlı bir bağ kurabilmek mümkündür.

İslamiyet'in tebliğ sürecinde Hz. Muhammed (SAV) ve sahabelerinin yürüttüğü çalışmalar, bu bağlamda değerlendirilebilecek ilk örneklerdendir. Onları takip eden süreçte ise Hoca Ahmed Yesevi'nin faaliyetleri dikkat çekicidir. Hoca Ahmet Yesevi, yetiştirdiği dervişlerini manevi bir misyonla donatarak Türkistan'dan doğuya, batıya, kuzeye ve güneye Anadolu'ya irşat amacıyla göndermiştir. Bu dervişlerin önemli bir kısmı henüz İslam'ın yayılmadığı Balkan coğrafyasına yönelmiş ve burada Yesevi öğretisini taşıyarak bölge halkını Türk İslam kültürüyle tanıştırmışlardır. Gittikleri yerlerde tekkeler kuran bu dervişler, halkla doğrudan temas kurarak hanlar, köprüler inşa etmiş, değirmenler yapmış ve çeşitli sosyal hizmetlerde bulunmuşlardır. Bu faaliyetleriyle sadece dini bir anlatı sunmakla kalmamış, aynı zamanda bulunduğu coğrafyalarda huzurun güveninin tesisinin yanında toplumsal kalkınmaya katkı sağlamışlardır. Gazi dervişler örnek yaşam tarzları ve davranışlarıyla halkın gönlünü kazanmış, böylece İslamiyet'in bölgeye yerleşmesinde ve benimsenmesinde önemli rol oynamışlardır.

Bu alışmada, Türk İşlam tarihinde yumuşak güç uygulamaları düşüncesinden yola çıkılarak, Yunus Emre Enstitüsü'nün kurumsallaşma süreci çerçevesinde bir kültürel diplomasi ve yumuşak güç aracı olarak ülke tanıtımına sağladığı rolleri ve katkıları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler : Kamu Diplomasisi, Dış Politika, Kültür Enstitüleri, Yumuşak Güç, Yunus Emre Enstitüsü.

ABSTRACT

YUNUS EMRE INSTITUTE AS A SOFT POWER TOOL

Horasan, Muhammet Arif

Master's Thesis, Department of Political Science and International Relations

Advisor: Doç. Dr. Betül Tekinsoy

July 2025, xii + 206 pages

Although the concept of public diplomacy has been used in the literature for approximately half a century, it is known that the activities it defines have been practiced in various forms throughout history. The main purpose of public diplomacy is to influence different societies and create positive perceptions of one's own country or culture. This influence is achieved through legitimate means by individuals and communities introducing themselves, their cultural values, and beliefs to others. In this context, when looking into the past, it is possible to establish a meaningful connection between many activities carried out in Turkish-Islamic history and modern public diplomacy practices as well as soft power applications.

The efforts of the Prophet Muhammad (PBUH) and his companions during the process of spreading Islam can be considered the first examples in this regard. Following this period, the activities of Hoca Ahmed Yesevi are particularly noteworthy. Hoca Ahmed Yesevi equipped his disciples with a spiritual mission and sent them from Turkestan to the east, west, north, and south, including Anatolia, for the purpose of guidance. A significant number of these dervishes directed themselves toward the Balkans, where Islam had not yet spread, and introduced the local people to Turkish-Islamic culture through the teachings of Yesevi. These dervishes established lodges (tekkes) in the places they went, directly interacted with the local population, built inns and bridges, constructed mills, and provided various social services. Through these activities, they not only conveyed religious teachings but also contributed to social development and the establishment of peace and trust in the regions they served. These warrior dervishes won the hearts of the people with their exemplary lifestyles and behaviors, playing a significant role in the adoption and settlement of Islam in these regions.

In this study, based on the concept of soft power in Turkish-Islamic history, the institutionalization process of the Yunus Emre Institute has been examined, focusing on its role and contributions as a cultural diplomacy and soft power instrument in promoting the country.

Keywords : Public Diplomacy, Foreign Policy, Cultural Institutes, Soft Power, Yunus Emre Institute.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Etik Sözleşme.....	i
Jüri Kabul Ve Onay.....	ii
İthaf.....	iii
Özet	iv
Abstract.....	vi
İçindekiler.....	viii
Tablolar Listesi	x
Şekiller Listesi	xi
Kısaltmalar Listesi.....	xii
 GİRİŞ	 1
 BÖLÜM 1: ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE GÜÇ KAVRAMI	 18
1.1 Güç Terimi	18
1.2. Güç Çeşitleri.....	21
1.2.1. Sert Güç	25
1.2.2. Yumuşak Güç Kavramı ve Ortaya Çıkışı.....	29
1.2.3. Yumuşak Gücün Önemi	32
1.2.4. Yumuşak Gücün Kapsamı.....	36
1.2.5. Yumuşak Gücün Kaynakları	38
1.2.6. Yumuşak Gücün Kullanımı ve Kamu Diplomasisi İlişkisi	46
 BÖLÜM 2: TÜRKİYE’NİN YUMUŞAK GÜCÜ	 49
2.1. Türkiye’nin Mevcut Yumuşak Güç Kaynakları.....	55
2.1.1. Sabit Kaynaklar	56
2.1.2. Potansiyel Kaynaklar.....	62
2.2. Türkiye’nin Yumuşak Güç Aktörleri	68
2.2.1. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü	69
2.2.2. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı.....	70
2.2.3. Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı	71
2.2.4. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı	73
2.2.5. Türkiye Maarif Vakfı	74
2.2.6. Kızılay	75
2.2.7. Türk Hava Yolları	76
2.2.8. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı.....	78
2.2.9. Diyanet İşleri Başkanlığı	79
2.2.10. Yunus Emre Enstitüsü	80
2.2.11. Kamu Diplomasisi Faaliyetlerinde Türk Yayıncılığının Etkisi	80

2.2.12. Kamu Diplomasi Faaliyetlerinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Etkisi	85
---	----

BÖLÜM 3: YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ VE FAALİYETLERİ..... 89

3.1. Yunus Emre Enstitüsü ve Yumuşak Güç İlişkisi	89
3.2. Türk İslam Tarihinde Kamu Diplomasisi ve Yunus Emre Enstitüsü.....	93
3.3. Yunus Emre Enstitüsü Hakkında	107
3.4. Yunus Emre Enstitüsü'nün Kuruluşu.....	108
3.4.1. Yunus Emre Enstitüsü'nün Görevleri ve Amaçları.....	109
3.4.2. Yunus Emre Enstitüsü'nün Teşkilat Şekli ve Yapısı	110
3.4.3. Yunus Emre Enstitüsü'nün İdari Yapısı.....	112
3.4.4. Yunus Emre Enstitüsü'nün Yurt Dışı Yapılanması	119
3.4.5. Yunus Emre Enstitüsü'nün Kurumsal Kimlik Çalışmaları ..	126
3.4.6 Yunus Emre Enstitüsü'nün Faaliyetlerinin Kategorileri	129
3.4.7. Yunus Emre Enstitüsü'nün Yıllara Göre Bütçe Finansman durumu	132
3.4.8. Yunus Emre Enstitüsü'nün Yıllara Göre Faaliyetleri	133
3.4.9. Yunus Emre Enstitüsü'nün Yıllara Göre Kurumsal Kapasitesi Değerlendirilmesi.....	166

SONUÇ	187
--------------------	------------

KAYNAKÇA.....	192
----------------------	------------

ÖZGEÇMİŞ	206
-----------------------	------------

TABLÖLAR LİSTESİ**Tablo No..... Sayfa**

Tablo 1.1 Gücün Çeşitleri..... 21

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No.....	Sayfa
Şekil 2.1. 2002- 2023 Türkiye'nin GSYİH'si(Milyar ABD Doları)	67
Şekil 3.1. Yunus Emre Enstitüsü'nün İdari Yapısı	112
Şekil 3.2. Ülkelerde kültür merkezleri	119
Şekil 3.3. YETKM'lerin Bölgesel Dağılımı	122
Şekil 3.4. Yurt Dışı Temsilciliklerinin G7 Ülkelerine Göre Dağılımı.....	123
Şekil 3.5. Yurt Dışı Temsilciliklerinin G20 Ülkelerine Göre Dağılımı.....	123
Şekil 3.6. G20 Ülkelerindeki Kültür Merkezleri (%)	124
Şekil 3.7. AB Üyesi Ülkelerindeki Kültür Merkezleri Dağılımı (%)	125
Şekil 3.8. Yunus Emre Enstitüsü Kurumsal Kimlik Logosu	127
Şekil 3.9. Yunus Emre Enstitüsü'nün Yıllara Göre Bütçesi	133
Şekil 3.10. Yıllara Göre Kültür Sanat Faaliyetleri ve Katılımcı Sayıları	134
Şekil 3.11. Yıllara Göre Kültür Merkezlerindeki Öğrenci Sayıları	135
Şekil 3.12. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Yaz Okulu Öğrenci Sayısı (2010-2013)...	135
Şekil 3.13. Yunus Emre Enstitüsü Yıllara Göre personel sayısı (2014-20123)	184
Şekil 3.14. YEE Personelinin Yaş Dağılımı	184
Şekil 3.15. YEE Toplam Bütçe Gelişimi (2014- 2023).....	185
Şekil 3.16. Yunus Emre Enstitüsü'nün Yıllara Göre Toplam işbirliği Sayısı (2014-2023)	185

KISALTMALAR LİSTESİ

AA	Anadolu Ajansı
AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BİLGESAM	Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi
BM	Birleşmiş Milletler
CDD	Kültürel Diplomasi Sözlüğü
CNN	Cable News Network (Kablolu Haber Ağı)
KDK	Kamu Diplomasi Koordinatörlüğü
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
MFA	Minister of Foreign Affairs
TÖMER	Türkçe Eğitim Merkezleri
TİKA	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
TABİP	Türkiye Bilimsel ve Akademik İş Birliği Projesi
TÜRKSOY	Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı
DİB	T.C. Başbakanlık Diyanet İşleri Başkanlığı
TYS	Türkçe Yeterlik Sınavı
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
USIA	The United States Information Agency
VOA	Amerika'nın Sesi
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
YEE	Yunus Emre Enstitüsü
YETKM	Yunus Emre Türk Kültür Merkezi
YEVK	Yunus Emre Vakıf Kanunu
YTB	Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının
THY	Türk Hava Yolları
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TASAM	Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi

GİRİŞ

İnsanlık tarihinden günümüze kadar toplumların kurduğu devletler, uluslararası ilişkilerde dış politikalarını etkin kılmak, güç elde edebilmek ve mevcut güçlerini muhafaza edebilmek için sürekli çaba göstermiştir. Tarihsel süreç boyunca devletler, küresel ve bölgesel düzeyde meydana gelen siyasi, ekonomik, askeri ve kültürel değişimlere adapte olabilmek adına stratejik politikalar geliştirmiştir. Bu doğrultuda, uluslararası sistemlerde meydana gelen değişimlere uyum sağlamak, güç dengelerini kendi lehlerine çevirmek ve statükolarını korumak amacıyla farklı dönemlerde çeşitli stratejik argümanlar kullanmışlardır. Devletlerin dış politika anlayışı, bulundukları çağın koşullarına, teknolojik gelişmelere, ekonomik kapasitelerine ve toplumsal dinamiklerine bağlı olarak değişiklik göstermiştir. Tarihsel olarak devletler, ulusal çıkarları doğrultusunda kimi zaman güvenlik kaygılarıyla varlıklarını güçlendirmeyi, kimi zaman ise uluslararası ilişkilerde karşılaştıkları sorunları diplomatik yollarla çözmeyi hedeflemiştir. Bu süreçte askeri güç, ekonomik kapasite, doğal kaynaklar, geniş coğrafi alanlar ve demografik yapı gibi geleneksel güç unsurlarının yanı sıra, diplomasi, kültürel etkileşim, ideolojik nüfuz ve propaganda gibi yumuşak güç unsurları da önemli bir rol oynamıştır. Devletler özellikle savaş ve çatışmaların sık yaşandığı dönemlerde, askeri gücünü artırarak caydırıcılığını korumaya çalışmıştır. Askeri gücünü arttırabilmek için devletler ordularını modernize etmek, savunma sanayisini güçlendirmek ve stratejik ittifaklar kurmak gibi yöntemlere başvurmuşlardır. Örneğin, Orta Çağ'da feodal devletlerin güçlü ordular kurarak sınırlarını genişletmeye çalışması, 19. ve 20. yüzyıllarda sanayileşen devletlerin askerî teknolojiyi kullanarak emperyalist yayılmacılık politikaları izlemesi, bu güç mücadelesinin somut örnekleri olarak görülmektedir.

Bununla birlikte, ekonomik güç de devletlerin uluslararası ilişkilerde etkinliğini belirleyen en önemli unsurlardan biri olmuştur. Sanayi Devrimi'nden itibaren üretim kapasitesinin artması, sermaye birikimi ve ticaret yollarının kontrolü, devletlerin küresel arenada etkin bir aktör olmasını sağlayan temel unsurlar arasında yer almıştır. Tarih boyunca büyük imparatorluklar, ekonomik üstünlüklerini sürdürerek diğer devletler üzerinde doğrudan ya da dolaylı nüfuz kurmuştur. Örneğin, 19. yüzyılda İngiltere'nin küresel ekonomiye yön vermesi veya günümüzde Çin'in Kuşak ve Yol Projesi gibi

ekonomik girişimlerle dünya sahnesinde güç kazanması, ekonomik kapasitenin stratejik bir araç olarak nasıl kullanıldığını göstermektedir.

Tarihsel süreç incelendiğinde, geleneksel güç unsurlarının kullanımının devamlılık gösterdiği görülse de, küreselleşmenin etkisiyle karşılıklı bağımlılıkların artması, devletlerin siyasal sistemlerinin demokratikleşmesi ve uluslararası uzlaşmazlıkların savaş yerine barışçıl yollarla çözülmesine yönelik eğilimler, güç unsurlarının çeşitlenmesine yol açmıştır. Bu dönüşümler, uluslararası hukuk ve politikada yeni kavramların doğmasına neden olmuş ve akademik alanda güç kavramına yönelik çalışmaları artırmıştır. Araştırmacılar, güç türlerini sert güç (askeri, ekonomik ve siyasi güç) ve yumuşak güç (uzun vadede ülkelerin cazibe ve etki alanını artıran unsurlar) olarak iki ana kategoriye ayırmıştır. Günümüzde uluslararası ilişkilerde ulusal çıkarların savunulması, geleneksel yöntemlerin ötesine geçerek çok boyutlu bir yaklaşıma evrilmiştir. Bu gelişmeler doğrultusunda devletler artık yalnızca diğer devletleri ve uluslararası örgütleri değil, aynı zamanda kendi kamuoylarını ve yabancı kamuoylarını da hedefleyen politikalar geliştirmek zorundadır. Amerikalı siyaset bilimci Joseph Nye, yumuşak gücü, bir ülkenin, diğer devletleri kendi değerlerine duydukları hayranlık, yaşam biçimine yönelik özlem ve gelişmişlik düzeyine olan ilgi yoluyla etkileme ve arzu ettiği hedeflere ulaşma kapasitesi olarak ifade etmiştir. Ancak yumuşak gücün kullanımı, karmaşık paydaş yapıları nedeniyle sabır ve uzun vadeli stratejik planlama gerektirmektedir. Bu durum, yumuşak gücü hem demokratik ortamları hem de karşılıklı anlayış ve müzakereyi teşvik eden bir seçenek haline getirmiştir.

Yumuşak güç araçları arasında tarihsel birikim, edebiyat, sinema, spor, kültürel etkinlikler ve sivil toplum kuruluşları yer almaktadır. Toplumlara diğerlerinden ayıran bu özgün nitelikler, uluslararası arenada etkili birer kamu diplomasisi kaynağıdır. Devletler, ulusal çıkarlarını koruma ve etki alanlarını artırma çabasıyla, stratejik konumları ve kültürel miraslarına dayalı olarak farklı yumuşak güç politikaları geliştirmiştir. Örneğin, Amerikan Kültür Derneği, Fransız Kültür Derneği, British Council ve Goethe Enstitüsü gibi kuruluşlar, ülkelerinin kültürel etkisini artırmak için disiplinli ve uzun vadeli projeler yürütmektedir. Bu tür kurumlar, kültürel diplomasiinin yaygınlaşmasıyla, sağlıklı diplomatik ilişkiler ve ekonomik canlanma arasında doğrudan bir bağ kurmaktadır.

Türk-İslam tarihi incelendiğinde, Selçuklu ve Osmanlı devletlerinin kuruluş dönemlerinde insan merkezli bir kamu diplomasisi anlayışını benimsediği görülmektedir. Selçuklular döneminde, özellikle fetih hareketleri sırasında Gazi dervişler, yalnızca savaşçı kimlikleriyle değil, aynı zamanda manevi önder ve toplumsal uyum sağlayıcıları olarak da önemli roller üstlenmiştir. Ahilik teşkilatları ve tarikat mensupları, yeni fethedilen topraklarda yerel halkla güçlü bağlar kurarak İslam'ın ve Türk kültürünün yayılmasını sağlamış, eğitim ve sosyal yardımlaşma gibi alanlarda da aktif rol oynamıştır. Bu dervişler, sadece dini öğretileri yaymakla kalmamış, aynı zamanda yerel halkın ihtiyaçlarını gözeterek onların güvenini kazanmış ve yeni yönetimi benimsemelerini kolaylaştırmıştır.

Osmanlı Devleti de fetih politikalarını yalnızca askeri zaferler üzerine inşa etmemiş, bunun ötesinde hoşgörüyü dayalı bir yönetim anlayışı geliştirmiştir. Osmanlı'nın fethettiği topraklarda uyguladığı İstimalet politikası, farklı inanç ve etnik grupların kendi geleneklerini koruyarak Osmanlı yönetimi altında yaşamalarını mümkün kılmıştır. Gayrimüslim topluluklara verilen geniş dinî ve hukuki özgürlükler, Osmanlı idaresinin meşruiyetini artırırken, yerel halkın devlete sadakatini güçlendiren önemli bir kamu diplomasisi aracı olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, vakıf sistemi aracılığıyla sosyal hizmetlerin yaygınlaştırılması, eğitim kurumlarının kurulması ve adil yönetim anlayışının benimsenmesi, Osmanlı'nın halk nezdinde güçlü bir meşruiyet kazanmasını sağlamış olup böylece yumuşak gücün etkili bir şekilde kullanılmasına zemin hazırlamıştır. Bu süreçler, Selçuklu ve Osmanlı devletlerinin yalnızca fetihlerle değil, insan odaklı politikalar ve toplumsal uyumu sağlayan mekanizmalar ile kalıcı bir yönetim tesis ettiğini göstermektedir. Böylece, bu devletler, yalnızca fiziksel sınırlarını değil, kültürel ve sosyo-politik nüfuz alanlarını da genişletmiş, kamu diplomasisinin ve yumuşak gücün erken dönem örneklerini sergileyerek uzun vadeli bir hâkimiyet sağlamışlardır.

Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundan itibaren çeşitli siyasi ve ekonomik krizlerle karşılaşmış, bu nedenle tarihsel ve kültürel sermayesini uluslararası alanda etkin bir şekilde kullanmakta gecikmiştir. Ancak Türkiye'nin 2000'li yıllarda uygulamaya koyduğu komşularla sıfır sorun politikası ve pergel diplomasisi gibi yaklaşımlarla çok yönlü bir dış politika benimsemiştir. Türkiye, zengin tarihsel ve kültürel birikimini kamu diplomasisi faaliyetleriyle daha etkin bir şekilde kullanmaya başlamış; Amerika,

Balkanlar, Afrika ve Asya gibi geniş bir coğrafyada etkisini artırmıştır. Türkiye'nin yumuşak güç konusundaki avantajları arasında jeopolitik konumu, tarihsel bağları, sömürge geçmişine sahip olmaması ve farklı kültürel gruplarla ortak değerlere sahip olması yer almaktadır. Bu faktörler, Türkiye'yi uluslararası anlaşmazlıklarda arabuluculuk potansiyeline sahip, güçlü bir yumuşak güç aktörü konumuna getirmektedir. 2000'li yıllardan itibaren yürütülen aktif diplomasi, Türkiye'nin yumuşak güç araçlarını etkin şekilde kullanmasını sağlamış; kültürel faaliyetler ve insan odaklı politikalar, uluslararası kamuoyunda olumlu bir imaj yaratılmasına katkıda bulunmuştur.

Türkiye, tarihi ve zengin kültürel mirası, coğrafi konumu ve çok boyutlu dış politika anlayışıyla yumuşak gücün farklı alanlarda etkili bir şekilde kullanıldığı ülkeler arasında yer almaktadır. Kültürel diplomasi alanında Yunus Emre Enstitüsü, YTB, Maarif Vakfı ve TİKA (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı) gibi kurumlar aracılığıyla farklı coğrafyalarda Türk kültürünü tanıtmakta, dil eğitimleri düzenlemekte ve tarihsel bağları güçlendirmektedir. Bunun yanı sıra, Türk dizileri ve sineması, geniş bir izleyici kitlesine ulaşarak Türkiye'nin kültürel etkisini artırmakta ve yumuşak gücünün önemli bir unsuru olarak öne çıkmaktadır.

Eğitim ve akademik iş birlikleri de Türkiye'nin yumuşak güç politikalarının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Türkiye Bursları programı kapsamında her yıl binlerce yabancı öğrenciye eğitim imkânı sunulması, farklı ülkelerden gelen bireylerin Türkiye ile kalıcı bağlar kurmasını sağlamakta ve ilerleyen dönemlerde bu bireylerin ülkelerindeki karar alma süreçlerinde Türkiye lehine bir algı oluşturmaya katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, insani yardımlar ve kriz bölgelerine yönelik destekler de Türkiye'nin uluslararası imajını güçlendiren faktörler arasında yer almaktadır. Afrika'dan Orta Doğu'ya, Balkanlar'dan Asya'ya kadar geniş bir coğrafyada yürütülen kalkınma projeleri ve insani yardımlar, Türkiye'nin küresel ölçekte barışçıl ve iş birliğine dayalı politikalar geliştirme potansiyelini pekiştirmektedir. Türkiye yumuşak güç unsurlarını etkin bir şekilde kullanarak bölgesel ve küresel ölçekte daha güçlü bir aktör olma yolunda ilerlemektedir. Kültürel mirası, insani yardımları, eğitim politikaları ve diplomasi araçlarıyla uluslararası alanda güven inşa etmekte, dostane ilişkiler geliştirerek küresel barış ve istikrara katkı sağlamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti bu stratejik hamleleri ile yumuşak güç unsurlarını daha da derinleştirerek uluslararası sistemde sürdürülebilir bir etkinlik kazanma potansiyelini artırmaya çalıştığı görülmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda çalışmanın yol haritasını şu şekilde ortaya koymak mümkündür:

Çalışmanın kuramsal çerçevesini oluşturmak amacıyla birinci bölümde, "Teorik Çerçeve ve Temel Terimler" başlığı altında güç kavramı ve bu kavramla ilişkili temel unsurlar ele alınmıştır. Bu bölümde öncelikle “güç” teriminin tanımı yapılmış ve ardından güç çeşitlerine yer verilmiştir. Bu bağlamda, özellikle uluslararası ilişkilerde sıklıkla karşılaşılan “sert güç” ve “yumuşak güç” kavramları ayrıntılı olarak incelenmiştir. Sert gücün tanımı yapıldıktan sonra, yumuşak güç kavramı ve bu kavramın literatürdeki ortaya çıkış süreci değerlendirilmiştir. Yine bu bölümde, günümüzde yumuşak gücün neden önemli olduğuna değinilerek yumuşak gücün kapsamı ve sınırları tartışılmıştır. Ayrıca, yumuşak gücün hangi kaynaklara dayandığına ve bu gücün nasıl kullanıldığına dair teorik bir çerçeve sunulmuştur. Son olarak, yumuşak güç ile kamu diplomasisi arasındaki ilişki ele alınarak, bu iki kavramın birbirini nasıl tamamladığı ortaya konmuştur. Bu bölüm, çalışmanın diğer bölümlerine teorik bir temel oluşturması açısından önemli bir işlev görmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, Türkiye’nin yumuşak gücü kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Bu bölümde öncelikle Türkiye’nin mevcut yumuşak güç kaynakları incelenerek, bu kaynaklar sabit ve potansiyel olmak üzere iki ana başlık altında değerlendirilmiştir. Sabit kaynaklar arasında Türk tarihi ve kültürü ile Türkiye’nin jeopolitik konumu ve coğrafi özellikleri öne çıkarken; potansiyel kaynaklar kapsamında ise siyasi değerler, ekonomik faktörler ile kurum ve kuruluşların etkisi ele alınmıştır. Ardından, Türkiye’nin yumuşak gücünü uluslararası alanda temsil eden ve bu gücü fiilen kullanan aktörlere yer verilmiştir. Bu bağlamda, Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY), Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Türkiye Maarif Vakfı, Kızılay, Türk Hava Yolları (THY), Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), Diyanet İşleri Başkanlığı ve Yunus Emre Enstitüsü gibi kurumların yumuşak güç politikaları kapsamındaki rolleri detaylı şekilde değerlendirilmiştir. Ayrıca, kamu diplomasisi faaliyetlerinde Türk yayıncılığının etkisine de değinilerek, medyanın Türkiye'nin yumuşak güç stratejilerindeki yeri analiz edilmiştir.

Çalışmanın son bölümünde, ilk olarak Yunus Emre Enstitüsü ile yumuşak güç arasındaki ilişki incelenmiştir. Ardından Türk İslam tarihinde kamu diplomasisi uygulamalarıyla Yunus Emre Enstitüsü'nün benzer yönleri değerlendirilmiştir. Enstitü hakkında genel bir tanıtım yapıldıktan sonra kuruluş süreci ele alınarak Enstitü'nün görevleri, amaçları, teşkilat yapısı ve idari işleyişi açıklanmıştır. Ayrıca Yunus Emre Enstitüsü'nün yurt dışındaki yapılanmasının yıllara ve coğrafi bölgelere göre dağılımı değerlendirilerek kurumsallaşma yönünde atılan adımlarda kurumsal kimlik çalışmaları ve faaliyet alanları kategorilere ayrılarak analiz edilmiştir. Enstitü'nün yıllara göre bütçe finansmanı ile kurumsal yeterliliklerine de yer verilerek, yürütülen faaliyetlerin kapsamı ve etkisi ortaya konmuştur. Son olarak, Yunus Emre Enstitüsü ve faaliyetleri detaylı bir şekilde ele alınarak tüm bu başlıklar çerçevesinde araştırmaya dair genel bir değerlendirme yapılmış ve çalışma bütüncül bir yaklaşımla tamamlanmıştır.

Neden Bu Konu, Neden Bu Çalışma?

Bu bölümde, “Yumuşak Güç” kavramı ile Yunus Emre Enstitüsü'ne ilişkin mevcut literatür kapsamlı bir şekilde taranmıştır. Bu çerçevede, ilgili konular hakkında yapılmış akademik çalışmalar değerlendirilmiş, araştırmalarda öne çıkan temel bulgular ve yaklaşımlar analiz edilmiştir. Mevcut çalışmalarda görülen bu eksikliklerin giderilmesine yönelik olarak hazırlanan “Bir Yumuşak Güç Aracı Olarak Yunus Emre Enstitüsü” başlıklı bu tez çalışması, alana özgün katkılar sunmayı amaçlamaktadır.

Soğuk Savaş'ın bitişi, uluslararası ilişkilerde alternatif teorilerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu çerçevede, 1990'lar boyunca Joseph Nye tarafından geliştirilen 'yumuşak güç' kavramı, kültür, siyasi değerler ve çekiciliği ön plana çıkararak dikkat çekmiştir. Bu yaklaşım, ülkelerin zor kullanmadan başkalarını ikna etme gücüne vurgu yapmakta olup yeni siyasi dinamiklere uyum sağlamayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda Türkiye, 2000'lerden itibaren yumuşak gücünü Yunus Emre Enstitüsü gibi kurumlar aracılığıyla kullanmaya başlamıştır. 2007 yılında kurulan Yunus Emre Vakfı bünyesinde kurulan Yunus Emre Enstitüsü Türk kültürü, dili ve sanatını küresel düzeyde tanıtmak, eğitim vermek ve kültürel alışverişi teşvik etmek amacıyla faaliyet göstermektedir. Yunus Emre Enstitüsü, 2009'dan itibaren Vakıf bünyesinde 80'den fazla yurtdışı merkezde Türkçe öğretimi ve Türkoloji programları sunarak Türkiye'nin kültürel etkileşimini

genişletmektedir. Bu merkezler aynı zamanda çeşitli kùltùr ve sanat etkinlikleri dùzenleyerek Tùrkiye'nin uluslararası temsilini gùçlendirmektedir.

Bu çalışmada bir yumuşak aracı olarak faaliyet gùsteren Yunus Emre Enstitùsù'nùn kuruluşunu, amaçlarını, misyon ve vizyonunu belirleyen tarihsel arka planında mevcut olan Tùrk İşlam tarihinden uygulanmış yumuşak gù argùmanları çerçevesinde kurumsallaşması ele alınacaktır. Bu kapsamda yumuşak gù kavramı ve Yunus Emre Enstitùsù kavramı ile ilgili Ulusal Tez Merkezinde bulunan tezler incelenmiştir. Bu tezlerin çalışma konuları incelendiğinde;

Sema Er'in (2015) "Yumuşak Gù Kavramı Bağlamında Tùrkiye'nin Uluslararası Eğitim Faaliyetleri" başlıklı yùksek lisans tezinde, yumuşak gù kavramı kapsamlı biçimde ele alınmış ve Tùrkiye'nin uluslararası eğitim faaliyetleri bu çerçevede değerlendirilmiştir. Çalışmada, TİKA, Yunus Emre Enstitùsù, Yurt Dışı Tùrkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı gibi kurumların yurt dışındaki eğitim faaliyetleri incelenmiştir. Tezde ayrıca, Yunus Emre Enstitùsù'nùn kuruluş sùreci, genel faaliyetleri ve özellikle Tùrkoloji Projesi'ne yer verildiği gùrùlmektedir.

Barış Demir'in (2016) "Ak Parti Dùnemi Tùrk Dış Politikası 'Stratejik Dùnùřùm'" adlı tezinde, Tùrk dış politikasının temel dinamikleri ile tarihsel gelişimi ele alınmış; Atatùrk, Menderes, Özal ve Davutoğlu dönemleriyle birlikte 2003-2014 yılları arasındaki AK Parti dış politikası değerlendirilmiştir. Ayrıca, AK Parti dòneminde stratejik dònùřùmù destekleyen kamu diplomasisi ve yumuşak gù unsurları kapsamında Dışışleri Bakanlığı'nın yeniden yapılanması, Kamu Diplomasisi Koordinatùrlùėù, Yunus Emre Enstitùsù, TİKA, TRT, THY ve Yurtdışı Tùrkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı gibi kurumların çalışmalarına yer verildiği gùrùlmektedir. Tezde, Yunus Emre Enstitùsù'ne ilişkin olarak Enstitù ve Kùltùr Merkezlerinin yapısı ve işleyişine değinilmiş; yùrùtùlen faaliyetler ise eğitim ve kùltùr-sanat çalışmaları başlıkları altında ele alınmıştır. Ayrıca Enstitù'nùn gerçekleştirdiği projelere de yer verilmiş; bu kapsamda Tùrkoloji Projesi, Tùrke Seçmeli Yabancı Dil Projesi, Balkanlarda Kùltùrel Mirasın Yeniden İnşası Projesi ve Balkanlarda Geleneksel Tùrk El Sanatlarının İhyası gibi çalışmalar hakkında kısa bilgiler verildiği gùrùlmektedir.

Demet Bayraktar (2017) “Yeni Dönem Türk Dış Politikasında Kamu Diplomasinin Yeri: Yunus Emre Enstitüsü ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Örnekleri “ isimli yüksek lisans tez çalışmasında, kamu diplomasinin dijital diplomasi, medya diplomasisi, kamuoyu diplomasisi ve siber diplomasi gibi çeşitli türlerinin teorik bir perspektiften incelendiği görülmektedir.

Kafiye Bekfelavi (2017) “Türkiye'nin Balkan Ülkeleriyle İlişkilerinde Yumuşak Güç Faktörü Olarak Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Ve Yunus Emre Enstitüsü “ isimli yüksek lisans tezinde, yumuşak güç yaklaşımı altında Türkiye'nin Balkan politikası analiz edilmiştir. Çalışmada, yumuşak gücün önemli aktörleri olan Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı ile Yunus Emre Enstitüsü'nün etkinlikleri ele alınmış ve bu kurumların Türkiye'nin Balkan ülkeleriyle olan ilişkilerine olan etkileri incelenmiştir.

Bejtula Ziberovski (2018) “Türkiye-Makedonya İlişkilerinde Yumuşak Güç Faktörlerinin Analizi” isimli yüksek lisans tezi çalışmasında, Türkiye'nin Yumuşak Güç Araçları bağlamında Yunus Emre Enstitüsü'nün Faaliyetlerine değinilmiş ve Türkiye-Makedonya ilişkileri üzerinde yumuşak gücün etkileri incelenmiştir.

Harun Durusoy (2018) “Ak Parti Dönemindeki Türk Dış Politikasında Kamu Diplomasinin Rolü: TİKA, Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü ve Yunus Emre Enstitüsü Örneği “ başlıklı yüksek lisans tezinde, kamu diplomasisi uygulamalarının geniş bir metodolojik çerçeveden incelendiği ve anlamlandırılması üzerinde durulduğu görülmektedir. Tez çalışmasında kamu diplomasisi uygulamalarının uluslararası ilişkilerdeki önemi vurgulanmıştır. Çalışma, kamu diplomasisinin sadece tanımını yapmakla kalmayıp, dış politikaların altında yatan dinamikleri, özellikle de kamu diplomasisi uygulamalarını, geleneksel yaklaşımların dışında bir bilgi felsefesi çerçevesinde anlamaya ve kavramlaştırmaya yönelik katkı sağlamayı hedeflediği görülmektedir. Öte yandan, çalışma sırasında Türkiye'de; AK Parti dönemi Türk Dış Politikasında kamu diplomasisinin rolü üzerine yapılan analizde, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı, Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü ve Yunus Emre Enstitüsü gibi önemli kamu diplomasisi aktörlerinin etkinlikleri ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Bu kurumların Türk Dış Politikası (TDP) içindeki kamu diplomasisi çabalarına derinlemesine bakılmış ve faaliyetlerinin anlamı ve etkisi netleştirilmeye çalışılmıştır.

Abuzer Er (2018) “Türk Dış Politikasında Kültürel Diplomasi: Yunus Emre Enstitüsü Örneği “ isimli tez çalışmasında, son zamanlarda literatürde yerini alan ve Türk dış politikası içinde de etkin bir şekilde kullanılmaya başlayan 'kültürel diplomasi' kavramının özünü ve Türkiye'nin bu alanda gerçekleştirdiği faaliyetlerini ele almıştır. Bu çerçevede, Yunus Emre Enstitüsü'nün yürüttüğü çalışmalar ve bu çalışmaların etkinliğinin incelendiği görülmektedir. Fakat tez çalışmasında Enstitü'nün idari birimlerinin ve kurumsallaşma ile ilgili olarak kurumsal yeterliliklerinin değerlendirilmediği görülmektedir. Ayrıca Yunus Emre Enstitüsü'nün misyonunu belirleyen Türk İslam Tarihinde uygulanmış yumuşak güç uygulamalarına da değinilmediği görülmektedir.

Mehmet Kürşat Çorlu (2019) “Soft Power In Turkish Foreign Policy: Yunus Emre Institute “ isimli yüksek lisans tezinde, Yunus Emre Enstitüsünün, faaliyetleri, misyonu ve vizyonu detaylı bir şekilde incelenmiş ancak Türk İslam Tarihi perspektifinde kurumun misyonu değerlendirilmediği görülmektedir.

Elif Pacolari (2019) “Kamu Diplomasisi Çerçevesinde TİKA ve Yunus Emre Enstitüsü'nün Kosova'daki Faaliyetlerinin Analizi “ adlı tez çalışmasında, kamu diplomasisi bağlamında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) ve Yunus Emre Enstitüsü'nün Kosova'daki faaliyetlerini halkla ilişkiler ve iletişim perspektifinden incelediği görülmektedir. Tezde, kamu diplomasisinin teorik temelleri ve etki alanları irdelenmiş, Türkiye'nin bu alandaki önde gelen kamu diplomasi aktörleri değerlendirilmiştir. Analizler, içerik analizi yöntemi kullanılarak yapılmış ve TİKA ile Yunus Emre Enstitüsü'nün uyguladıkları iletişim modelleri belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca çalışma sonucunda, TİKA'nın Kosova'da eğitim ve ekonomik gelişme projeleri yürüttüğü, Yunus Emre Enstitüsü'nün ise kültürel ve dil eğitimi faaliyetleriyle Türkiye'nin kültürel diplomasisine katkıda bulunduğu sonucuna varıldığı görülmektedir

Hüseyin Bakır (2019) “Kültürel Diplomasi Bağlamında Türkiye-İran İlişkileri: Tahran Yunus Emre Enstitüsü Örneği (2012-2018) “ adlı yüksek lisans tez çalışmasında, kültürel diplomasi kapsamında faaliyet gösteren Yunus Emre Enstitülerinin İran'daki etkileri, 2012-2018 yılları arasında yapılan faaliyetler kapsamında Tahran Yunus Emre Enstitüsü özelinde ele alınmıştır. Tezin içerikleri, Yunus Emre Enstitüsü'nün İran'daki

faaliyetlerinin etkilerini ve bu etkilerin kapsamını belirlemeye yönelik analizler içermektedir.

Bahtışen Bahçacı (2019) “Bir Kamu Diplomasi Aracı Olarak Kültür; Türkiye’nin Kültürel Diplomasi Potansiyelinin İncelenmesi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında, kültürel diplomasi olarak bilinen kamu diplomasisi aracı üzerinden Türkiye’nin önde gelen kültürel diplomasi uygulayıcısı olan Yunus Emre Enstitüsü tarafından yürütülen kültür ve sanat aktivitelerini içerik analizi yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, elde edilen bulgular, Türkiye’nin kültürel diplomasi faaliyetlerinin mevcut literatür ve politikalarla ilişkisi çerçevesinde analiz edilmiş ve Türkiye’nin kültürel diplomasi potansiyeli hakkında çeşitli öneriler geliştirildiği görülmektedir.

Ahmet Nafiz Ünal’ın (2019) “Yumuşak Gücün Tesis Edilmesinde Kültürel Diplomasinin Önemi ve Bir Uygulayıcı Olarak Yunus Emre Enstitüsü” başlıklı makalesinde, yumuşak gücü oluşturan temel unsurlardan biri olan kamu diplomasisi ile onun alt bir alanı olarak kabul edilen kültürel diplomasi, kuramsal bir çerçevede ele alınmaktadır. Makalenin temel amacı, yumuşak güç araçları içerisinde kültürel diplomasinin yerini ve Yunus Emre Enstitüsü’nün bu bağlamdaki işlevini Türkiye perspektifinden değerlendirmektir. Bu doğrultuda, çalışmada ilk olarak kültür ve yumuşak güç ilişkisi irdelenmiş; kültürün yumuşak gücün inşasındaki rolüne odaklanılmıştır. Ayrıca, son yıllarda kamu diplomasisinin uygulama biçimlerinde yaşanan değişimlere paralel olarak kültürel diplomasinin artan stratejik önemi vurgulanmıştır. Türkiye’nin kültürel diplomasi alanındaki kurumsal ilerleyişi Yunus Emre Enstitüsü örneği üzerinden analiz edilmiştir. Makalede, Yunus Emre Enstitüsü’nün kuruluş sürecinin anlatıldığı, Enstitü’nün yürüttüğü kültürel faaliyetlerin sayısal verilerle desteklenerek analiz edildiği ve 2023 vizyonu doğrultusunda Enstitü’nün belirlenen hedeflerine yer verilmiştir.

Ebru Eren (2020) tarafından kaleme alınan “Yumuşak Güç Aracı Olarak Dil/Eğitim Politikaları: Alliance Française ve Yunus Emre Enstitüsü” başlıklı makalede, Alliance Française ile Yunus Emre Enstitüsü’nün eğitim politikaları yumuşak güç perspektifinden ele alınmaktadır. Makalede, öncelikle her iki kurum karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiş, ardından Fransa ve Türkiye’nin kültürel diplomasi çerçevesinde benimsediği eğitim politikası uygulamalarına odaklanılmıştır. Makalede, Alliance

Française ve Yunus Emre Enstitüsü'nün eğitim politikaları sırasıyla Fransa ve Türkiye'nin yumuşak güç stratejileri bağlamında kültürel diplomasinin bir parçası olarak analiz edilmiştir. Her iki ülkenin kültürel kurumlarının karşılaştırılması, eğitim politikalarının yumuşak güç aracı olarak nasıl farklı şekillerde kullanıldığı ile ilgili tespitler yapılarak Fransa'nın kültürel diploması anlayışı Fransız Devrimi ideolojisine, Türkiye'ninki ise Osmanlı mirasına dayandığı düşüncelerine ulaşıldığı görülmektedir.

Yüksel Demirkaya ve Ferhat elik (2021) “ Kamu Destekli Sivil rgtlenme Gücü: Yunus Emre Enstitüsü “ adlı makalesinde, Yunus Emre Enstitüsü (YEE) rneğinde, kamu destekli sivil toplum kuruluşlarının uluslararası ilişkileri geliştirme amacıyla yürüttüğü sosyal, ekonomik ve kültürel faaliyetlerin, Türkiye'nin uluslararası politika süreçlerine olan etkisi incelenmiştir. Bu araştırmanın sonucunda, Yunus Emre Enstitüsü'nün Türk dilinin yaygınlaşmasında ve küresel ölçekte diğer dillerle rekabet edebilmesinde önemli bir rol üstlendiğinin tespit edildiği görülmektedir. Bununla birlikte, YEE'nin yalnızca yurtdışında Türkiye'nin tanıtımına katkı sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda kültürel diploması alanında bu sürecin öncülüğünü yaptığı kanaatine varılmıştır. Bu bağlamda, Enstitü'nün Türkiye'nin uluslararası alandaki tanınırılığını, güvenilirliğini ve itibarını artırma yönünde etkili bir aktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kübra Gökdoğan zdoğan (2021) “Türkiye'nin Kamu Diplomasisini Uygulayış Biçimi: Yunus Emre Enstitüsü ve Goethe Enstitüsü'nün Bosna Hersek Ve Sırbistan Faaliyetlerinin Karşılaştırılması “ isimli yüksek lisans tez çalışmasında, Bosna Hersek ve Sırbistan'da Yunus Emre Enstitüsü ve Goethe Enstitüsü tarafından yürütülen kamu diplomasisi faaliyetlerinin başarılarının ve başarısızlıklarının nedenleri incelenmiştir. İnceleme, bu faaliyetlerin toplumlar üzerindeki etkileri, algılanış biçimleri ve bilgi seviyeleriyle birlikte ele alınmıştır. Tez alışması, Balkanlar'ı kapsamakta olup, özellikle Saraybosna ve Belgrad üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Araştırma sürecinde hem nitel hem de nicel yöntemlerden yararlanılmış, veriler anketler aracılığıyla toplanıp analiz edilmiştir. Bu kapsamda, saha taraması gerçekleştirilmiş ve veri analizinde karma yönteme başvurulmuştur.

Mustafa Darama (2021) “Kültürel Diploması Bağlamında Yunus Emre Enstitüsü Türkçe ğretim Setlerindeki Sanat İçerikli Metinler “ adlı yüksek lisans tez çalışmasında, Yunus Emre Enstitüsü'nün Türkçe ğretim materyalleri olan Yedi İklım Türkçe ğretim

Seti, Türkçe Öğreniyorum Seti, ve Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti gibi serilerden toplam 48 kitap, sanat içerikli metinler açısından değerlendirildiği görülmektedir. Tez araştırmasında, bu kitapların kültürel diplomasi çerçevesinde sanat içerikli metinleri nasıl sunduğunu ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. İçerik analizi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen bu çalışmada, Yunus Emre Enstitüsü'nün Türkçe öğretim materyallerinde sanatın farklı yönlerini nasıl kapsadığını inceleyen ilk detaylı çalışma bağlamında önemlidir. Araştırma sonucunda, söz konusu materyallerin Türk kültür diplomasisine katkı sunduğu ve farklı sanatsal içerikleri etkili bir biçimde bünyesinde barındırdığı saptanmıştır.

Audaı Abed Alkhalık Akal-Alameer (2021) “Kültürel Diplomasi Bağlamında Sivil Toplum Kuruluşlarının Ülke Kültürünün Tanıtımına Etkisi: Ürdün'deki Yunus Emre Enstitüsü Örneği “ adlı doktora çalışmasında, Yunus Emre Enstitüsü'nün Ürdün'de yürüttüğü kültürel diplomasi faaliyetlerinin, Türkiye'nin kültürünün tanıtımına olan etkisini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Veri toplama, ilgili literatür temelinde oluşturulan amaçlı örnekleme yöntemiyle gerçekleştirilmiş ve 215 kişi üzerinde uygulanmıştır. Toplanan veriler, SPSS 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında, Yunus Emre Enstitüsü hakkında bilgi edinme kaynakları olarak internet, sosyal medya, arkadaşlar ve akrabalar ile kişisel ziyaretler öne çıkmıştır. Katılımcılar, enstitünün faaliyetlerine katılma nedenleri olarak yabancı dil öğrenme sevgisi, farklı kültürleri tanıma isteği ve Türkiye'ye olan ilgilerini ifade etmişlerdir. Enstitünün Türk kültürünü tanıtmadaki etkinliği, özellikle Türkçe'nin tanıtımı, Türk örf ve adetlerinin, sanat ve edebiyatının tanıtılmasında yüksek olarak değerlendirilmiştir. Araştırma, Yunus Emre Enstitüsü'nün etkinliklerinin Türk kültür değerlerinin tanıtımında önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Büşra Kürtüncü Kılıç (2022) “Türkiye'nin Kamu Diplomasisinin İnşacı Perspektiften Karşılaştırmalı Analizi: Kosova Ve Lübnan Örneği “ adlı yüksek lisans tezinde, Türkiye'nin Kosova ve Lübnan'da, din ve tarih gibi unsurları kullanarak nasıl bir yumuşak güç inşa ettiğini ve bu stratejinin yerel halk üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Yapılan araştırmada, Türkiye'nin kamu diplomasisi çerçevesinde faaliyet gösteren Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Yunus Emre Enstitüsü (YEE) ve Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu (UDEP) gibi kurumların eylem ve söylemleri incelenmiştir. Bu kurumların Kosova ve Lübnan'daki faaliyetleri, ilgili

lkelerdeki temsilcilerin ve Türkiye devleti yetkililerinin açıklamaları üzerinden değerlendirilmektedir. Ayrıca, UDEF aracılığıyla yapılan anketlerden elde edilen verilerle, Türkiye'nin bu ülkelerde geliştirdiği yumuşak gücün başarıları ve eksiklikleri analiz edildiği görülmektedir.

Zabihullah Dashti ve İbrahim Kamil (2022) tarafından kaleme alınan ‘‘Kamu Diplomasisi Açısından TİKA ve Yunus Emre Enstitüsünün Afganistan’daki Faaliyetleri’’ başlıklı makalede, Türkiye-Afganistan ilişkilerinin kısa tarihçesi ele alınmakta; savaş ortamından barışçıl ilişkilere geçişi hedefleyen yumuşak gücü yaklaşımının gelişimi çerçevesinde, Türkiye’nin kamu diplomasisi aktörleri olan TİKA ve Yunus Emre Enstitüsünün Afganistan’daki faaliyetleri, etkinlikleri ve karşılıklı iş birliği olanakları kapsamlı şekilde incelenmektedir. Makalenin sonuç kısmında Türkiye'nin Afganistan'da kültürel etkileşim yoluyla elde ettiği olumlu algıyı kalıcı ve etkili bir güce dönüştürebilmesi için, kamu diplomasisi faaliyetlerini daha sistematik ve uzun vadeli stratejilerle desteklemesi gerektiği ifade edilmektedir.

Elif Nisa Dilaray Karakoyunlu (2023) ‘‘Türkiye'deki Yumuşak Gücü Aktiviteleri zerinden Bir Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Yunus Emre Enstitüsü ‘‘ adlı yüksek lisans tezinde, Yunus Emre Enstitüsü’nün kamu diplomasisi aracı olarak etkinliği ve bu rolü başarıyla yerine getirip getirmediği incelenmiştir. Netrografik araştırma yöntemi kullanılarak elde edilen verilerin analizi sonucunda, Enstitünün Türk dili ve kültürünün küresel yayılımındaki başarılarına ışık tutulduğu ve aynı zamanda geliştirilmesi gereken alanlar belirlendiği görülmektedir. Yapılan araştırma sonucunda, Yunus Emre Enstitüsü'nün kültürel diplomasi çerçevesinde Türk dili ve kültürünü uluslararası alanda yayma çabalarını değerlendirmektedir. Enstitünün etkinlikleri genel olarak olumlu geri dönüşler almış olsa da, iletişim ve organizasyonel yapısında iyileştirmeler gerektiği saptanmıştır. Özellikle iletişim modellerindeki asimetrik yapı ve diğer kültürel enstitülerle kıyaslandığında bazı eksiklikler tespit edilmiştir. Buna rağmen, Enstitü'nün kültürel diplomasi ve Türk yumuşak gücüne katkısı önemli olup, ilerleyen süreçte bu alanlarda daha etkili olabilmesi için yapısal ve stratejik gelişmeler yapması gerekmektedir sonucuna ulaşılmıştır.

Gonca Yıldırım ve Saliha Meltem Koç Kaplan (2023) tarafından kaleme alınan ‘‘lke Tanıtımında Kültürel Diplomasinin nemli Bir Aracı Olarak Ulusal Kültür

Enstitülerinin Rolü” başlıklı makalede, kültürel diplomasi çerçevesinde ulusal kültür enstitülerinin ülke tanıtımındaki rolü ele alınmıştır. Çalışmada, kültürel entegrasyonun sağlanması ile birlikte, dilsel ve kültürel tanınırlığın artırılması amacıyla kurulan bu enstitülerin işlevleri incelenmiştir. Özellikle ülkelerin kendi dillerini, kültürlerini ve yaşam biçimlerini diğer toplumlara aktarma aracı olarak kültür enstitülerini nasıl kullandıkları temel odak noktası olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda, Türkiye’de temsilciliği bulunan Avrupa Birliği Ulusal Kültür Enstitüleri (EUNIC) üyeleri ile EUNIC üyesi olmayan, ancak Türkiye’de faaliyet gösteren diğer kültür enstitülerinin yapıları, işlevleri ve faaliyet alanları; Yunus Emre Enstitüsü’nün (YEE) çalışmalarıyla karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Türkiye’nin kültürel tanıtım stratejileri, özellikle YEE’nin faaliyetleri üzerinden değerlendirilmiş olup yapılan karşılaştırmalı analizle YEE’nin diğer enstitülere kıyasla konumu ortaya konmuştur. Yakın bir geçmişte kurulmuş olmasına rağmen, faaliyet sayısı ve çeşitliliği açısından yabancı kültür enstitülerini yakalayan YEE’nin, geçmiş dönemlere ait kültürel ve tarihî unsurlara ağırlık verdiği, ancak güncel konulara yönelik faaliyetlerin henüz sınırlı kaldığı tespiti yapılmıştır.

Ahmet Fethi Gün (2023) “Türk Kamu Diplomasisinde Yunus Emre Enstitülerinin Kültürel Diplomasi Faaliyetleri: Pakistan, Malezya, Sırbistan Ve Makedonya Örnekleri “ adlı doktora çalışmasında, Yunus Emre Enstitülerinin Türkiye'nin dış politikasına olan etkisini dört farklı ülke üzerinden analiz etmeyi amaçlamaktadır. Coğrafi, kültürel, dil ve din açısından birbirinden önemli farklılıklar gösteren bu ülkeler seçilmiş ve Yunus Emre Enstitülerinin faaliyetleri, bu enstitülerde eğitim alan öğrencilerin deneyimleri üzerinden incelenmiştir. Araştırmada, 189 öğrenciye Türkiye, Türkçe ve Türk kültürü algıları üzerine 28 soru sorulmuştur. Bulunan sonuçlar, Yunus Emre Enstitülerinin, resmi diplomasiye ulaşamayan alanlarda Türkiye'nin dış politikasına önemli katkılarda bulunduğunu göstermektedir. Öğrenciler, aldıkları eğitim sonrasında Türk müziği, Türk yemekleri ve Türkiye hakkında daha fazla ilgi göstermişlerdir. Ayrıca, Yunus Emre Enstitüleri sayesinde, Türkçe'nin ve Türk kültürünün uluslararası alanda daha geniş bir yayılma potansiyeline sahip olduğu anlaşılmıştır. Çalışma, kamu diplomasisi ve yumuşak gücün sadece propagandadan ibaret olmadığını, etkili bir şekilde uygulandığında gerçek ve olumlu değişimler yaratabileceğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'nin hem sert hem de yumuşak

güç unsurlarını etkin bir şekilde kullanarak dış politikasında daha etkili olabileceği sonucuna varılmıştır.

Akın Taşkiran (2023) “Die Kulturinstitute Als Instrument Der Öffentlichen Diplomatie Der Republik Türkei Und Der Bundesrepublik Deutschland: Am Beispiel Des Goethe Instituts Und Des Yunus Emre Instituts “ isimli yüksek lisans tezinde, kamu diplomasisi ve kültür enstitülerinin rollerini derinlemesine incelemek amacıyla diplomasi kavramından yola çıkılarak bu çerçevede Türkiye ve Almanya'nın kamu diplomasisi araçları olan Goethe Enstitüsü ve Yunus Emre Enstitüsü'nü ele almıştır.

Tuğçe İyigüngör (2024) “Yeni Medyanın Kültürel Diplomasiye Etkisi: Yunus Emre Enstitüsünün Yeni Medya Aracılığı İle Mısır Ve Macaristan'da Gerçekleştirdiği Kültürel Diplomasi Faaliyetleri “ isimli doktora çalışmasında, Yunus Emre Enstitüsü'nün kültürel diplomasi girişimlerinde yeni medya kullanımını ve bu kullanımın sosyo-kültürel çeşitlilik gösteren topluluklar üzerindeki etkilerini ele almaktadır. Araştırma, Budapeşte ve Kahire'deki Türk Kültür Merkezleri tarafından sunulan çevrimiçi eğitimler, resmi web sitesi ve sosyal medya aktiviteleri üzerinden yapılmıştır. Nicel metodolojiler ve nedensel karşılaştırma teknikleri kullanılarak, bu merkezlerde yüz yüze eğitime katılan bireyler üzerinde anketler gerçekleştirilmiş olup yeni medya içeriklerinin algı ve etkilerini ölçen bir bilimsel ölçek geliştirilmiştir. Elde edilen bulgular, yeni medyanın kültürel diplomasi faaliyetlerine etkisini ve farklı kültürel ve coğrafi bağlamlarda nasıl optimize edilebileceğine dair kritik bilgiler sağlamaktadır. Araştırma, yeni medyanın Türkiye'nin kültürel diplomasi stratejilerine olan katkılarını artırmak için değerli bir literatür sunmaktadır.

Ahmet Fethi Gün (2023) “ Türk Dış Politikasında Kültürel Diplomasi Pratiği: Yunus Emre Enstitülerinin Kamu Diplomasisine Yönelik Faaliyetleri isimli makalesinde, klasik dış politika analizine yeni bir bakış açısı kazandıran kamu diplomasisi ve yumuşak güç kavramı incelenmiştir. Türk dış politikasında kamu diplomasisinin oynadığı rol, yumuşak güç ve kültürel diplomasi bağlamında Yunus Emre Enstitüleri üzerinden ele alınmıştır. Makalede genel olarak Türk dış politikası, güç olgusu, kamu diplomasisi, yumuşak güç ve kültürel diplomasi kavramları kuramsal bir çerçevede ele alınarak bu kavramlar ile Yunus Emre Enstitülerinin yürüttüğü faaliyetler arasındaki ilişki detaylı biçimde incelenmiştir.

Talha Yavuz (2024) “Türkiye’s Soft Power By Using Public Diplomacy: The Case Of Ukraine Between 2002-2022 “ adlı yüksek lisans tezinde, Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) döneminde Türkiye'nin kamu diplomasisi çabalarını, Ukrayna örneği üzerinden incelenmiştir. Araştırmada, Türkiye'nin yumuşak güç aktörleri ele alınmış ve 2017 yılında Kiev’de açılan Yunus Emre Enstitüsü’nün Ukrayna’da Türk dili ve kültürünü tanıtmaya faaliyetleri analiz edilmiştir. Enstitünün, Kiev’de çeşitli eğitim programları ve kültürel etkinlikler düzenlediği, Türkçe öğrenimini teşvik ettiği, Türkiye'nin kültürel unsurlarını Ukraynalılarla buluşturduğu ve sosyal medyada da aktif olarak yer aldığına dair bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca, Türk ve Müslüman topluluklarla bağ kurularak bu toplulukların dil ve kültürlerinin tanıtımına yönelik gerçekleştirilen çeşitli etkinlikler de araştırmada ele alınmaktadır.

Saadet Okumuş ve Sinem Çelik (2024) tarafından kaleme alınan “Kamu Diplomasisi Tekniği Olarak Kültürel Diplomasi: Yunus Emre Enstitüsü Örneği” başlıklı makalede, kamu diplomasisinin bir alt dalı olarak değerlendirilen kültürel diplomasi ve bu alanda 2009 yılından itibaren faaliyet gösteren Yunus Emre Enstitüsü’nün uygulamaları ele alınmıştır. Makalede, Yunus Emre Enstitüsü’nün Türkiye’nin kültürel ve dolayısıyla kamu diplomasisine sunduğu katkılar vurgulanmaktadır. Çalışma kapsamında, 2017-2022 yılları arasındaki faaliyet raporları incelenmiş ve Enstitü’nün farklı coğrafyalarda yürüttüğü kültürel diplomasi faaliyetleri örneklerle ortaya konulduğu görülmektedir. Makalenin sonuç kısmında Yunus Emre Enstitüsü’nün, Türkiye’nin kültürel diplomasisini etkili bir biçimde yürüterek uluslararası alanda olumlu bir imaj oluşturma ve Türkiye’nin kamu diplomasisine katkı sağlama konusunda önemli bir aktör konumunda olduğu kanaati olduğu ifade edilmektedir.

Bu tez çalışmasının mevcut tezlerden farklı kılan yönlerine baktığımızda, Yunus Emre Enstitüsü’nü yalnızca çağdaş bir kültürel diplomasi aktörü olarak ele almakla kalmayıp, aynı zamanda Türk-İslam tarihinde örnekleri bulunan yumuşak güç uygulamalarının günümüzdeki kurumsal bir devamı olarak değerlendirmekte ve bu yönüyle literatüre özgün bir bakış açısı kazandırmayı hedeflemektedir. Mevcut literatürde çoğunlukla Enstitü’nün faaliyet alanları bölgesel ya da belirli bir zaman aralığı ile ele alınırken, bu tezde ise kuruluşundan 2023 yılına kadar faaliyetler genel olarak ele alınmıştır. Bu çalışma, Enstitü’nün kurumsal kimliğini şekillendiren yapısal ve sembolik unsurları çok boyutlu bir analiz çerçevesinde incelemektedir. Bu çerçevede özellikle logo,

kurumsal tasarım ve diğer sembolik göstergeler, sadece estetik unsurlar olarak değil, Türkiye'nin kültürel temsili açısından anlam taşıyan göstergeler çerçevesinde ele alınmıştır. Enstitü'nün kuruluşundan itibaren benimsediği idari yapılanma, organizasyonel işleyiş, vizyon ve misyon gibi temel ilkeler; kurumun stratejik yönelimiyle birlikte detaylı olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca 2009–2023 yılları arasında gerçekleştirilen faaliyetler nitelik ve nicelik açısından tasnif edilerek; Enstitü'nün yıllara göre kurumsal kapasite gelişimi, istatistiki veriler ışığında karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Böylelikle Enstitü'nün kurumsallaşma süreci yalnızca yapısal bir büyüme değil, aynı zamanda Türkiye'nin küresel düzeydeki kültürel nüfuzunu pekiştirme stratejisinin kurumsal bir ayağı olarak değerlendirilmiştir. Bu yönüyle tez, hem tarihsel sürekliliği hem de kurumsal derinliği bir arada ele alan özgün bir kuramsal ve uygulamalı katkı sunmaktadır.

BÖLÜM 1

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE GÜÇ KAVRAMI

1.1 GÜÇ TERİMİ

İnsanlık tarihi boyunca bireyler ve toplumlar, gücü elde etme, koruma ve yönlendirme mücadelesi içinde olmuştur. Bu mücadelenin insanın doğası gereği insan toplulukları var olduğu müddetçe de devam edeceği görülmektedir. Genelde toplumların özelde ise insanın gücü kendi kontrolünde bulundurma amacının altında hakim olma isteği yatmaktadır. Güç kavramı incelendiğinde her alanda kullanılması nedeniyle interdisipliner bir kavram olduğu görülmektedir. Türk Dil Kurumunda güç kavramı, “fizik, düşünce ve ahlak yönünden bir etki yapabilme veya bir etkiye direnebilme yeteneği” şeklinde ifade edilmektedir. Uluslararası ilişkilerde güç kavramı, devletlerin ve diğer aktörlerin (uluslararası örgütler, çokuluslu şirketler gibi) ulusal çıkarları doğrultusunda kendi amaçlarına ulaşmak için diğer aktörler üzerinde etkili olma kapasitesi olarak tanımlanır. Güç, bir aktörün diğer aktörleri istemedikleri politikalardan caydırabilme ve kendi politikaları doğrultusunda kararlarını etkileyebilme yeteneğidir. Gücün davranışlar üzerindeki etkileri incelendiğinde, kendi amaçlarını gerçekleştirmek için başkalarının kararlarını etkileme yeteneği şeklinde tanımlarının olduğu da görülmektedir.

Güç olgusu, günümüze kadar toplumları cezbetmiş ve düşünürler daima gücü tanımlamaya ve kavramaya çalışmışlardır. Antik çağ düşünürlerinde Sun Tzu, Thucydides ve Kautilya gibi bilim insanlarının toplumların ve devletlerin birbiriyle olan ilişkilerini güç kavramı temelinde değerlendirdikleri ve literatürde yer almalarını sağladıkları görülmektedir(Sancak, 2016a, s.6).

Güç, bir devletin elindeki kaynaklar ve yetenekler aracılığıyla, diğer aktörlerin davranışlarını kendi amaç ve çıkarlarına uygun şekilde yönlendirebilme kapasitesidir. Bu etki, teşvik, yaptırım, ikna veya baskı gibi farklı araçlarla gerçekleştirilebilmektedir (Holsti, 1964, s. 179).

Geçmiş dönemlerde başlayıp günümüzde de cazibesi devam eden bu ilginin, uluslararası toplumlardaki değişimlere paralel olarak bilim insanları tarafından çok farklı boyutlarda geliştirilip güncellendiği görülmüştür. Diğer bilim insanları gibi İbn Haldun

da ulusal ve uluslararası ilişkileri güç odaklı değerlendirirken asabiye kavramı perspektifinde çeşitli karşılaştırmalar yaptığı görülmektedir (Sancak, 2016a, s. 7-8).

Niccolo Machiavelli yaşadığı dönemde, orta çağ Avrupa'sının önemli bir simgesi ve güç teorisinin kurucularından görülmektedir. Güç teorileri ile ilgili paradigmaları değiştiren etkili bir figür olarak görülmektedir. Her ne kadar yazdığı Prens isimli kitabında, “Zafere giden her yol mübahtır.” ifadesi geçmese de bu düşünce Makyevelizm felsefesinin temelini oluşturmuştur. Machiavelli fikirlerinde siyaseti ahlaktan bağımsız düşünen, devletlerin ulusal çıkarları gereği kullandığı her türlü aracın geçerli kabul edilebileceğini, ahlak ilkelerinin işlevsiz olduğunu ve en önemlisi gücün esas alınması gerektiğini savunur. Machiavelli, güç merkezli yaklaşımında; “...bir prensin ordusu ne kadar kuvvetli olursa olsun, bir toprağı kendi topraklarına katabilmesi için mutlaka yerli halkla işbirliği yapmasına ihtiyacı vardır” demiştir. (Machiavelli, 2020, s.20). Aynı zamanda gücün uygulanma stratejisini şu şekilde ifade etmiştir:

Eğer bir kişi bir başkasının güçlenmesine desteklemişse kendi sonunu hazırladığını yeni iktidara gelen kişinin kendisini iktidara getiren kişiyi güvenilmez bulacağını ve bu sebeple yok edeceği görüşlerini dile getirmektedir(Machiavelli, 2020, s.26). Ayrıca, Prens kitabında genel olarak anlam kazanan devlet yönetiminde gücü elde tutmak için her aracın mübah olduğu, siyasetin ahlaktan bağımsız olarak düşünülmesi gerektiği ile ilgili yaklaşımları nedeniyle geçmişten bu güne kadar eleştirilerin kaynağı olmuş günümüzde de görüşleri ile ilgili olarak eleştiriler devam etmektedir.

Orta Çağda Niccolo Machiavelli, yazdığı Prens adlı eserinde İtalya'daki prenslere verdiği öğütlerde korkulan biri olmak sempati duyulan saygı görülen biri olmaktan daha avantajlı ve önemli olduğunu vurgulamıştır. Günümüzde, bir devletin başka devletlerin toplumlarında yenilmezlik duygusu uyandırmasının yanı sıra, kalpleri ve zihinleri kazanması, cazibe oluşturmaları ve olumlu bir imaj yaratmasının güç için vazgeçilmez olduğu görülmektedir. Bilginin güç olduğu gerçeğiyle birlikte, bilim ve teknolojinin gelişmesi sayesinde bu bilgiler dünyanın her köşesine yayılmaktadır. Ancak, tüm bu gelişmelere rağmen, devletlerin karar alıcılarının gücün doğasındaki değişimi yakalamakta zorlandığı ve bunu anlamak için yeterli zaman ayıramadığı görülmektedir. (Nye, 2023, s.19).

Uluslararası ilişkilerde güç, devletlerin ulusal çıkarlarını koruma, etki alanlarını genişletme, statükolarını sürdürme ve güvenliklerini sağlama aracı olarak görülmüştür. Geleneksel yaklaşımlarda, güç genellikle askeri ve ekonomik unsurlarla sınırlı bir kavram olarak ele alınmıştır. Ancak zamanla uluslararası sistemdeki değişimler ve farklı algılar, bu anlayışın dönüşmesine neden olmuştur. Gücün dinamik yapısı ve çeşitli boyutları üzerinde derinlemesine analizler yapılmış, bu kavramın kapsamı yeniden tanımlanmıştır. Realist teori, uluslararası düzenin devletlerarasındaki güç dengesiyle sürdürülebileceğini öne sürerken; idealist bakış açısı, düzenin hukukun üstünlüğüne ve ahlaki değerlerin egemenliğine dayalı olması gerektiğini savunmaktadır (Yılmaz, Akıllı Güç, 2012, s. 28-29).

Nye, gücü hava durumu ile özdeşleştirerek, bireylerin kaçınılmaz olarak güce bağlı olduklarını ve tıpkı hava durumu gibi güç hakkında da sıkça konuşsalar da çoğunun bu kavramı tam anlamıyla kavrayamadığını belirtmektedir. Hava durumunu yalnızca çiftçiler ve meteorologlar bilimsel yöntemlerle anlamaya ve tahmin etmeye çalıştığı gibi, güç dinamiklerini de siyasi liderler ve analistler mevcut koşullara göre anlamlandırmaya, tanımlamaya ve öngörmeye çalışmaktadır. Ayrıca Nye, gücü aşka benzeterek, aşkı yaşamının anlamaktan daha kolay olduğu gibi, gücün de benzer bir özelliğe sahip olduğunu, yani gücü deneyimlemenin kavramsal olarak analiz etmekten daha kolay olabileceğini ifade etmektedir. Bu bağlamda, gücün soyut yapısının analitik bir şekilde ele alınması ve anlaşılmasının, onun pratikte yaşanmasından daha karmaşık bir süreç olduğu vurgulanmaktadır. (Nye, 2023, s.19)

Bu değerlendirmeler doğrultusunda, güç olgusunun dünya genelinde tüm toplumları cezbediği ve toplumların onu elde etmek için sürekli bir mücadele içinde olduğu görülmektedir. Bu mücadelenin altında yatan temel faktörün ise evrensel olma isteği ve diğer insanlara ve toplumlara hakim olma duygusundan kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca, güç kaynağını elinde bulunduran bir aktör, ulusal çıkarları doğrultusunda rakibine istediği bir kararı alabilir ya da rakibini çıkarlarına ters düşen bir karardan vazgeçirebiliyorsa, bu kaynak bir güç unsuru olarak nitelendirilmektedir.

1.2. GÜÇ ÇEŞİTLERİ

Bilim ve teknolojiye ilerlemeler, insanlığın algılarını ve uluslararası ilişkiler sistemini değiştirerek güç kavramını da dönüştürmüştür. Tarih boyunca gücün tanımı ve niteliği farklılık göstermiştir. Sanayi Devrimi ile askeri gücün yanı sıra ekonomik ve teknolojik faktörler de önem kazanmıştır. Gücün daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğinden, analizlerde güç türünün açıkça tanımlanması ve farklı güç unsurlarının etkileşiminin incelenmesi büyük önem taşımaktadır.

Sert güç, uluslararası ilişkilerde gücün en eski ve temel biçimlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Devletlerin herhangi bir üst otoritenin bulunmadığı anarşik bir uluslararası sistemde varlıklarını sürdürme zorunluluğuyla ilişkilendirilmektedir. Joseph Nye, sert gücü, başkalarının istenen davranışları sergilemesini sağlamak amacıyla zorlama, teşvik veya tehdit gibi araçların kullanılması olarak tanımlamaktadır. Sert güç, genellikle askeri ve ekonomik kaynakların etkin bir şekilde kullanımıyla somutlaşmaktadır (Nye, 2009b, s.160).

Tablo 1.1 Gücün Çeşitleri

Güç Türü	Davranışlar	Temel Araçlar	Hükümet Politikaları
Sert Güç	Zorlama, Caydırma, Koruma	Tehdit, Kuvvet	Zorlayıcı Diplomasi, Savaş, İttifak
Yumuşak Güç	Gündem Yaratma	Kültür, Politikalar, Kurumlar	İki taraflı ve çok taraflı diplomasi, Müzakereler
Akıllı Güç	Duruma Göre	Duruma Göre	Duruma Göre

Kaynak : Nye, 2005a, s.37

Güç türleri genel olarak iki farklı sınıflandırma altında incelenebilir: askeri, ekonomik ve yumuşak güç; ya da sert, yumuşak ve akıllı güç. Sert güç, temel olarak tehditler ve baskılar yoluyla başkalarına kendi iradesi dışında davranışlar sergiletebilme yeteneğine dayanmaktadır. Bu güç türü, ödül vaatleri veya ceza tehditleriyle bireyleri ya da devletleri belirli bir şekilde hareket etmeye zorlamayı içerir. Ekonomik baskılar veya askeri tehditler yoluyla uygulanan bu yaklaşım, ikna ve zorlama yöntemlerini gücün temel bileşenleri olarak öne çıkarmaktadır (Keohone ve Nye, 2012, s.216). Colin S. Gray, sert gücü, bir aktörün askeri güç, tehdit, ekonomik yaptırımlar ya da ödüller kullanarak istediği sonuca ulaşabilme yeteneği olarak ifade etmektedir (Gray, 2011, s.28).

Sert güç stratejileri, ulusal çıkarların gerçekleştirilmesi için askeri müdahaleler, zorlayıcı diplomasi ve ekonomik yaptırımlar gibi yöntemlere odaklanmaktadır (Wilson, 2008, s.110-124).

Sert güç stratejileri, sıklıkla "havuç ve sopa" yaklaşımıyla tanımlanır. Bu stratejiler, ikna, ödüllendirme, cezalandırma ve zorlama yöntemlerini içermektedir. Havuç, ikna ve ödüllendirme odaklı araçları temsil ederken; sopa, tehdit, zorlama ve cezalandırma odaklı araçları ifade etmektedir. Hangi sert güç araçlarının havuç ya da sopa olarak işlev göreceği, bu araçları kullanan devletin amaç ve politikalarına bağlıdır. Örneğin, ekonomik bir güç unsuru, bir durumda kalkınma yardımı olarak havuç işlevi görebilirken, başka bir durumda ekonomik yaptırım şeklinde sopa işlevi üstlenebilmektedir (Sancak, 2015, s.56).

Sert ve yumuşak güç, zorlama ve ikna yöntemlerini farklı oranlarda içeren geniş bir yelpaze sunmaktadır. Bu yelpazede, cezalandırma, baskı kurma, ödül verme, fikir ve gündem oluşturma, ikna yoluyla etkileme ve cazibe gibi çeşitli stratejiler yer almaktadır (Smith-Windsor, 2000, s. 52).

Yumuşak güç kavramı ise 1990'lı yıllardan başlayarak son otuz yıl içerisinde, uluslararası ilişkiler alanında büyük bir popülerlik kazanmıştır. Bu kavram üzerine yapılan ilk çalışmalar, Amerikan gücünün zayıflamakta olduğu görüşüne karşı çıkarak, ABD'nin yumuşak güç unsurlarını kullanarak hedeflediği sonuçlara ulaşabileceğini öne sürmüştür.

Joseph Nye, 1990 yılında yayımlanan *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power* adlı eserinde "yumuşak güç" kavramını uluslararası ilişkiler literatürüne kazandırmıştır. Nye, küresel siyasette gücün doğasının değiştiğini ve büyük güçlerin amaçlarına ulaşmak için geleneksel güç kaynaklarına artık eskisi kadar güvenemeyeceğini öne sürmüştür. Geleneksel güç kullanımını sınırlayan unsurlar olarak ekonomik karşılıklı bağımlılık, ulus ötesi aktörlerin yükselişi, milliyetçilik, teknolojinin hızla yayılması ve değişen siyasi gündemler gibi faktörleri vurgulamıştır (Nye, 1990, s.153-171).

Yumuşak güç, başkalarının tercihlerini şekillendirme yeteneğine dayanmaktadır. Günlük yaşamda, cazibenin ve baştan çıkarmanın etkisini hepimiz deneyimlemiştir. İlişkilerde ya da evliliklerde başarı, genellikle fiziksel güce değil, cazibenin gizemli

kimyasına bağlıdır. Benzer şekilde, iş dünyasında da başarılı yöneticiler, liderliğin yalnızca emir vermekle sınırlı olmadığını, aynı zamanda davranışlarıyla örnek olmayı ve başkalarını istedikleri doğrultuda hareket etmeye teşvik etmeyi gerektirdiğini bilmektedirler (Nye, 2004a, s. 24).

Sert güç, maddi güç kaynaklarına dayanarak doğrudan yöntemlerle istenen sonuçların elde edilmesini sağlarken, yumuşak güç dolaylı ve zorlayıcı olmayan yollarla, başkalarına çekici gelen politika ve eylemler aracılığıyla bu sonuçlara ulaşmayı hedeflemektedir. Sert güç unsurları, örneğin yaptırımlar ve askeri müdahaleler, çıkar çatışmalarını tetikleyebilirken; yumuşak güç unsurları, kültür, değerler ve uluslararası alanda benimsenen politikalar gibi unsurlar, ulusların gönüllü iş birliği yapmalarını teşvik ederek çıkarlarının uyumlaştırılmasını mümkün kılabilir (Galloroti, 2015, s.245-281).

Sert güç, askeri ve ekonomik baskılar yoluyla etkili olurken; yumuşak güç ise kültür, değerler ve diplomasi gibi unsurlar üzerinden çekim yaratmayı hedeflemektedir. Akademik disiplinde ifade edilen diğer bir güç türü olan Akıllı güç ise bu iki yaklaşımı stratejik bir şekilde birleştirerek daha sürdürülebilir sonuçlar elde etmeyi amaçlamaktadır.

Akıllı güç, yumuşak ve sert güç unsurlarını etkili bir şekilde bütünleştirerek, zaman ve mekâna özgü stratejilerle uygulayan bir kavramdır. Hem yumuşak hem de sert güçten yararlanarak, duruma uygun esnek yaklaşımlar sunmaktadır. Bu güç türünün temel amacı, düşmanlık yerine dostluk ve ittifaklar kurarak bir ülkenin uluslararası alandaki etkisini artırmaktır (Demir, 2012, s. 24).

Suzanne Nossel ve Joseph Nye, akıllı güç kavramının önde gelen savunucuları olarak görülmektedir. Nossel, bu kavramı ilk kez 2004 yılında Foreign Affairs dergisinde yayımlanan bir makalede ele almıştır. Nossel, terörizmle mücadelede askeri gücün yanı sıra yumuşak güç unsurlarını da içeren kapsamlı bir politik yaklaşımın benimsenmesini önermiştir. Nossel, akıllı gücün ilerici bir yaklaşım olduğunu savunmakta olup bu gücün, 11 Eylül sonrası Amerika'nın karşılaştığı güvenlik zorluklarını, liberal bir perspektifle yeniden ele almayı fikir olarak öne sürmektedir. Bu bağlamda, Amerika'nın temel değer ve çıkarlarının, geniş bir müttefikler, kurumlar ve normlar ağı aracılığıyla desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Nossel, 2004, s. 131-132).

Suzanne Nossel, *Foreign Affairs* dergisinde yayımlanan *Smart Power* adlı makalesinde, ABD'nin sert güce dayalı politikalarının onu giderek yalnızlaştırdığını vurgulamaktadır. Bu durumun, ülkenin küresel algısını olumsuz etkilediğini ve uluslararası arenada daha zor bir konuma sürüklediğini belirtmektedir. Nossel'e göre bu sorunun çözümü, ABD'nin akıllı güç stratejilerini benimsemesinden geçmektedir. Bu kapsamda, ittifaklar içinde daha etkin bir rol üstlenmesi, demokratikleşme süreçlerine destek vermesi, özgürlük ve liberal değerleri yaygınlaştırması, ekonomik kalkınmayı teşvik etmesi ve NATO gibi uluslararası kuruluşlarda daha aktif bir katılım sergileyerek Avrupa'daki rolünü güçlendirmesi gerektiğini savunmaktadır (Nossel, 2004, s.134-140).

Nye, 2003 yılında, yumuşak gücün tek başına etkin bir dış politika aracı olabileceği düşüncesine itiraz etmiştir. Bunun üzerine "akıllı güç" kavramını ortaya atmış ve bu kavramı, sert ve yumuşak güç unsurlarını etkin bir şekilde bütünleştirme yeteneği olarak tanımlamıştır (Nye, 2009b, s. 160).

Akıllı güç kavramı, 2006 yılında ABD merkezli Stratejik ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi bünyesinde oluşturulan 'Tarafsız Akıllı Güç Komisyonu' tarafından ele alınmıştır. 2007'de yayımlanan "Daha Akıllı, Daha Güvenli Amerika" adlı raporda, bu kavram detaylı bir şekilde açıklanarak Amerika'nın güç kullanımı konusundaki yaklaşımlarına dair önemli bilgiler sunulmuştur (Yatağan, 2018, s. 73-74).

Joseph Nye, akıllı gücü, sert ve yumuşak güç unsurlarının bir araya getirilerek oluşturulan stratejik bir yaklaşım olarak tanımlamaktadır. Nye'nin teorisine göre, Amerika'nın ittifak sistemini güçlendirilmesi, kamu diplomasisine yatırım yapılması, ekonomik entegrasyonun teşvik edilmesi ve teknolojik yeniliklere öncelik verilmesi gerekmektedir. Bu bileşenlerin, ABD'nin global sahnede etkili bir şekilde varlık göstermesi için kritik öneme sahip olduğunu ifade etmektedir (Armitage & Nye, 2007).

Nye, akıllı gücün temel bileşenleri olan sert ve yumuşak güç arasındaki ilişkinin oldukça karmaşık olduğunu ifade etmiştir. Bu iki unsur ne birbirinin yerine geçebilir ne de tamamen birbirini tamamlayan unsurlar olarak görülebilir. Sert ve yumuşak güç, kimi durumlarda birbirini destekleyerek olumlu bir etki yaratırken, bazı durumlarda ise birbirini zayıflatıcı bir etkiye sahip olabileceğini öne sürmektedir. Akıllı güç yaklaşımını ise, her iki gücün dengeli bir şekilde kullanmanın en etkili strateji olduğu ile ilgili görüşünü dile getirmektedir (Nye, 2009a, s. 20).

Ernest J. Wilson, *Hard Power, Soft Power, Smart Power* adlı çalışmasında akıllı güç kavramına önemli bir katkı sunmuştur. Wilson, diğer yazarlarla benzer bir çerçeveden yola çıkarak, Bush yönetiminin izlediği politikaların hatalı olduğunu ve bu politikaların küresel düzeyde ABD'ye karşı olumsuz tepkilere yol açtığını vurgulamaktadır. Bununla birlikte, çalışmasında sert güç savunucularının, geleneksel amaçların dışında kalan diğer güç unsurlarını göz ardı ettiklerini ve bu unsurları basitleştirerek kolayca etkisiz hale getirilebileceğine inandıklarını ifade etmektedir. Buna karşılık, yumuşak güç savunucularının ise argümanlarını yeterince güçlü bir çerçeveye oturtmadıklarını ve bu durumun politik naiflikle ilişkilendirildiğini öne sürmektedir. Ayrıca, yumuşak gücün kurumsal anlamda yeterince güçlü olmadığına da dikkat çekmektedir (Wilson, 2008, s. 110-111).

Akıllı güç, yalnızca farklı güç unsurlarını dengeli bir şekilde kullanmakla sınırlı değildir. Esas olan, belirli bir durumda hangi araçlara ihtiyaç duyulabileceğini öngörebilme yeteneği ve bu doğrultuda politika geliştirme esnekliğidir. Akıllı gücün asıl değeri, çeşitli unsurları bir araya getirme becerisinden ziyade, her koşulda en uygun ve en etkili stratejileri belirleyerek bunları etkin bir şekilde kullanabilme kabiliyetinde yatmaktadır (Jansson, 2018, s.345). Akıllı güç kavramı, çeşitli yazarlar tarafından farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Genel olarak, akıllı gücün tanımlarının ortak özelliğine baktığımızda uluslararası sistemin mevcut konjonktürlerine bağlı olarak sert veya yumuşak güç unsurlarını stratejik bir şekilde kullanma yeteneği olduğu ağırlık kazanmaktadır.

Sonuç olarak, güç kavramının, uluslararası ilişkiler disiplinde devletlerin ve diğer aktörlerin uluslararası sistemde birbirleri ile etkileşimlerini anlamak için kritik bir öneme sahip olduğu görülmektedir. Modern uluslararası ilişkilerde, güç çeşitleri arasındaki bu dinamik dengenin, aktörlerin küresel sistemdeki konumunu şekillendirdiği görülmektedir. Dolayısıyla, güç kavramının doğru ve etkili bir şekilde kullanımı, uluslararası arenada aktörlerin başarılarını belirleyen temel unsurlardan biri olmaya devam edeceği ön görülmektedir.

1.2.1. Sert Güç

Güç, iktidar ve hükmetme arzusu, insan doğasının ayrılmaz bir parçasıdır. Tarih boyunca bu kavramlar, toplumların kültürel ve siyasal yapılarıyla birlikte biçimlenmiş,

ancak özlerini kaybetmeden varlıklarını sürdürmüştür. İlkel dönemlerde fiziksel üstünlükle kendini gösteren güç, zamanla daha karmaşık ve kurumsal bir hale gelerek siyasi otorite ve liderlik formlarına dönüşmüştür. Her ne kadar farklı çağ ve toplumlarda farklı anlamlar yüklenmiş olsa da, insanın doğasında bulunan güce ve hükmetme arzusuna dayalı bu temel dürtüler, insanlık tarihinin değişmeyen unsurları arasında yer almaktadır.

Sert gücün kökeni insanlık tarihinin derinliklerine uzansa da, bu kavram uluslararası ilişkiler literatüründe yaklaşık dört asır önce Niccolò Machiavelli'nin İtalya'daki yöneticilere baskı ve korkuya dayalı yönetim stratejileri önermesiyle teorik bir çerçeveye kavuştuğu görülmektedir (Öztürk, 2013, s. 181-204).

Machiavelli Prens kitabında verdiği öğütlerde sevilen hayran duyulan bir prens olmaktan çok kendisinin korku ve zulüm gibi yaptırımlarından korkulan bir prens olmanın daha avantajlı olduğunu ifade etmiştir (Machiavelli, 2020, s. 20).

Nye, eski çağlardan beri insan doğası gereği toplumların sert güce daha fazla meyilli olduğunu bunun sebebinin de bir devletin askeri ve iktisadi gücünün hasımlarının kendisi ile ilgili istemediği politik kararlarını genellikle caydırdığını yada değiştirdiğini ifade eder. Bir ülke, sert güç seçeneğini kullanırken tercihlerini teşvik (havauç) veya tehdit (sopa) üzerine kurabilmektedir. Bir devlet teşvik(havauç) seçeneği ile rakibinin politikalarını rüşvet gibi yollarla kandırarak, tehdit(sopa) yolu ile ise bilinen askeri yöntemlerle gerçekleştirmektedir (Nye, 2023, s.24).

Yılmaz, bir devletin diğer devletlere göre ulusal olarak güç üstünlüğü denildiğinde ilk akla gelen sert gücün o devletin askeri gücü olduğunu belirtmiştir. Bunun sebebinin ise savaşlarda bir milletin güvenliğini sağlayan, ulusal çıkarlarını koruyan barış zamanlarında ise tehdit olarak hissettiği, tehlike gördüğü ülkelere karşı caydırıcılık özelliği taşıyan temel bir güç olmasına bağlamaktadır. Sert güç olarak ifade edilen güçlerden askeri gücün, rakip devletlerin savaş açmasına caydırıcı etki yapabilmesi için her zaman dinamik olması ve bu gücün uluslararası arenada etkili olarak ifade edilmesi gerekmektedir. Bu anlamda askeri güç bir devletin ulusal çıkarları için stratejik bir önem taşımaktadır. Bu gücün kullanımı ile ilgili karar hakkı devletlerin siyasi iradelerindedir. Her devlet doğal olarak kendi ulusal çıkarları ve milli politikaları gereği askeri gücünü geliştirmek ve modernleştirmek zorunda hissetmektedir (Yılmaz, 2010, s. 12-13).

Uluslararası ilişkiler teoremlerindeki kabul edilen genel görüşlere göre, uluslararası sistemin anarşik olması yani egemen bir otoritenin olmaması, devletler arası anlaşmazlıklarda sorunları çözecek ve yasaları uygulayacak, düzeni sağlayacak zorlayıcı ve bağlayıcı bir gücün olmaması nedeniyle devletler herhangi üst otoriteyi kabul etmek istemezler. Uluslararası sistemde bir üst makamları kabul edilmek istenmemesi devletlerin sert güç kaynaklarına verdiği önemi korumasına sebep olmaktadır. Bu sebeple uluslararası ilişkilerde, diğer güç türlerine göre sert güç başat bir rol oynamaktadır (Pallaver, 2011, s.85).

Çamır, savaş ve silahlı çatışmaları sert gücün en belirgin örnekleri olarak ifade etmiş, ancak değişen güç dinamikleri ve yüksek maliyetler nedeniyle bu yaklaşımın etkisini kaybetmeye başladığını belirtmiştir. Bu bağlamda, uluslararası ilişkilerde sert güçten ziyade yumuşak gücün ön plana çıktığını vurgulamıştır (Çamır, 2009, s. 7).

Sert gücün stratejik bir unsur olarak önemli olduğunu belirten Nye, bir devletin uluslararası sistemde sert güç uygulamalarını hayata geçirirken iyi bir strateji izlemesi gerektiğini vurgular. Aksi takdirde, beklenen sonucun aksine, hem güç hem de imaj kaybına uğrama riski sebep olmaktadır. Nye'ye göre, bir devletin ulusal çıkarları doğrultusunda hedeflerine ulaşabilmesi için yalnızca güç kapasitesine sahip olması yeterli değildir. Aynı zamanda iyi bir strateji belirlemesi, liyakatli ve analitik düşünebilen karar alıcılara sahip olması gerekmektedir. Eğer ülkelerin hükümetleri, sert güç stratejileriyle ilgili isabetli kararlar süreci yönetemezlerse istenilen sonuçlara ulaşmanın yetersiz kalacağını dile getirmektedir. 1941'de Japonya ve Almanya ile 1990'da Irak'ta Saddam Hüseyin yönetimi ile ilgili alınan politik karar örneklerinde olduğu gibi bir devletin güç davranışı için en iyi dayanağın hangi kaynak olduğu ile ilgili iyi bir analiz yaparak uygulama aşamasına geçmesi gerektiği aksi durumda güç paradoksu yaşamasının kaçınılmaz olacağını değerlendirmektedir (Nye, 2023, s.24).

Klasik teorilere göre askeri güç, diğer güç türlerini yönlendiren temel faktör olarak görülmektedir. Günümüzde askeri kapasitesi güçlü devletlerin, uluslararası ilişkilerde etkili bir kontrol mekanizması oluşturduğu ve küresel dinamiklerin politikalarına yön verdiği ileri sürülmektedir (Keohane ve Nye, 2012, s.725-730).

Sert güç denildiğinde genellikle askeri güç akla gelse de, ekonomik faktörler de göz ardı edilemeyecek bir öneme sahiptir. Bir ülkenin ekonomik büyüklüğü, ticaret

hacmi, finansal ve doğal kaynakları sert gücün önemli unsurları arasında yer alır. Ekonomik yaptırımlar, ticaret engelleri ve yatırım kısıtlamaları, ekonomik gücün siyasi hedeflere ulaşmada nasıl bir araç olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Ekonomik yaptırımlar, halk üzerinde işsizlik ve devalüasyon gibi etkiler yaratarak toplumsal huzursuzluklara ve muhalefetin güçlenmesine neden olabilir. Bu durum, askeri müdahalelerle değiştirilemeyen yönetimlerin ekonomik baskılarla politika değişikliğine gitmesine veya iktidardan düşme riskiyle karşı karşıya kalmasına yol açabilir. Dolayısıyla, ekonomik güç sert güç kapsamında değerlendirilmektedir.

Sert güç, üç temel aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama, yeterli sert güç kaynaklarının mevcudiyetidir. Bu kapasite, karşı tarafın kararlarını etkilemektedir. İkinci aşamada, bu kaynakların gerektiğinde kullanılabileceği mesajı verilir. Bu safhanın amacı, doğrudan güç kullanımı yerine caydırıcılığı vurgular. Üçüncü aşama ise sert gücün fiilen uygulanmasıdır. Bu süreç ise ikna ile zorlayıcılık arasında değişmektedir. Uluslararası ilişkilerde devletlerin üst otoriteyi reddetmesi, somut güç kaynaklarının varlığını zorunlu kılar. Sert gücün savunucularına göre, uluslararası arenada en etkili güç türü sert güçtür ve diğer güç biçimleri onun kadar belirleyici değildir (Pallaver, 2011, s. 85).

Genel olarak değerlendirildiğinde, sert güç uygulamaları etkili bir strateji ve politika ile yürütüldüğünde çoğunlukla hızlı ve etkili sonuçlar doğurmaktadır. Ayrıca, bir devletin ulusal çıkarları doğrultusundaki taleplerini ve niyetlerini etki alanındaki ülkelere açık bir şekilde iletmesini sağladığından, potansiyel rakipleri caydırma gücü sert gücün en önemli avantajları arasında yer almaktadır. Ancak, sert güç uygulamalarının zayıf ve dezavantajlı yönlerine bakıldığında, bu tür politikaların genellikle uygulayan devletler için yüksek maliyetler doğurduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra hesaplanamayan politika çıktıları ile uluslararası gerginliklere sebep olmaktadır. Demokratik olmayan bir çözüm yolu olması nedeniyle sert güç uygulamaları ile bir devlet tarafından elde edilen kazanımların ve önerilen çözümlerin uzun vadede sürdürülebilirliği zor görülmektedir. En önemlisi bir devletin aşırı sert güç kullanımı başka bir tabirle asimetric, orantısız güç kullanımları bir devletin uluslararası alanda itibar kaybına sebep olduğu ABD'nin Afganistan, Irak işgallerinde uğradığı itibar kayıplarından anlaşılmaktadır. Sert güç uygulamalarının devletlerin hafızalarına kattığı tecrübe ile günümüzde küreselleşmenin etkisiyle birlikte devletler arasındaki karşılıklı bağımlılığın artması, demokratik siyasal iktidarların yaygınlaşması devletleri uluslararası sorunların çözümünde savaş yerine

demokratik müzakerelere yönlendirmiştir. Bu durum, uluslararası toplumları diplomasi, kültür, değerler ve ekonomik etkileşim gibi yumuşak güç unsurlarına yöneltilmektedir.

1.2.2. Yumuşak Güç Kavramı ve Ortaya Çıkışı

Joseph Nye, 1990'da yayımladığı *Bound to Lead* ve 2004'te yayımlanan *Soft Power* adlı eserlerinde ifade ettiği yumuşak güç kavramı ile kamu diplomasisine yeni paradigmlar kazandırmıştır. Nye'a göre, devletler ulusal çıkarlarını koruma ve stratejik avantaj sağlama süreçlerinde yalnızca askeri ya da ekonomik güçlerini kullanarak etkileşimde bulunmamalıdır. Dış politika uygulamalarında askeri ve ekonomik gücün yanı sıra, kültür, din, demokratik değerler, dış yardımlar, teknoloji, ekonomik ve siyasi kalkınmışlık, sinema ve televizyon gibi yumuşak güç unsurlarını da devreye sokmaları gerekmektedir. Bu unsurlar, diğer devletler ve toplumlar üzerinde cazibe yaratarak hedeflenen sonuçlara ulaşılmasında önemli bir araç olarak kullanılabilir (Nye, 2017, s.14).

Bir devletin savunduğu değerler uluslararası toplumda hayranlık uyandırıyor ve refah seviyesi diğer ülkeler tarafından örnek alınıyorsa, bu durum o devleti takip etme isteği doğurabilmektedir. Böylece devlet, dünya siyasetindeki etkisini artırarak dış politikada istediği sonuçları elde edebilmektedir. Bu nedenle, bir devletin küresel siyasette etki alanını genişletmesi ve gündem belirleyici bir konum elde etmesi, askeri ve ekonomik yaptırımlar yerine sunduğu politik argümanları cazip ve ikna edici hale getirmesiyle mümkün olabilmektedir (Nye, 2023, s.24).

Yumuşak güç kavramı, bilimsel literatürde her ne kadar Joseph Nye tarafından 20. yüzyılda tanımlanmış bir olgu olarak kabul edilse de, bu güç türüne ait uygulamalara 16. ve 17. yüzyıllarda da rastlanmaktadır. Osmanlı Devleti, bu bağlamda yumuşak güç kullanımına ilişkin dikkat çekici örnekler sunmaktadır. Örneğin, Osmanlı, fethetmeyi planladığı bölgelere öncelikle tüccarlarını göndererek, halk arasında Osmanlı hakkında olumlu bir algı oluşturmayı amaçlamıştır. Bu stratejiyle, bölge halkına Osmanlı yönetiminin adalet, huzur, kalkınma ve refah getireceği mesajı verilmiştir. Osmanlı Devleti, ülkesindeki halklara adil ve hoşgörülü bir yönetim anlayışı benimsemiş, onların haklarını ve yaşam biçimlerini korumuştur. Fetih öncesinde yerel askeri güçler Osmanlı yönetimine katılmaya teşvik edilmiş ve sonrasında sancaklarda Hristiyan tımar erleri olarak görevlendirilmiştir. İstimâlet politikası olarak adlandırılan bu uzlaştırıcı yöntem sayesinde, yerel halkın Osmanlı yönetimine bağlılığı güçlendirilmiş ve dinî özgürlükler

güvence altına alınmıştır. Aynı doğrultuda, Osmanlı yönetimi bölge halkına karşı şefkatli bir yönetim politikası uygulanarak, zorlayıcı veya baskıcı bir tutum sergilememiştir. Özellikle Rumeli'deki Ortodoks halkların, Katolik Kilisesi'nin baskısından Osmanlı tarafından korunması, Türkleri bu topluluklar nezdinde bir kurtarıcı olarak öne çıkarmış ve Osmanlı hâkimiyetinin bölgede kabul görmesini sağlamıştır (Gibbons, 1928, s.112).

Benzer bir yumuşak güç uygulaması Fransa'nın 17. ve 18. yüzyıllarda kurduğu kültür dernekleri ve enstitüleri ile Avrupa'da kendi kültürünü yayma çabalarında görülmektedir. Bunun yanında Fransız Devrimi sırasında Fransa, diğer ülkelerin yöneticileri üzerinde nüfuz kurmaya çalışmış ve diplomasi dilinin Fransızca olması, bu kültürel etkinin bir yansıması olmuştur. Bu örnekler, yumuşak gücün tarihsel olarak modern dönem öncesinde de kullanıldığını göstermektedir (Yılmaz, 2011, s.32).

K. Waltz'a göre, uluslararası ilişkilerde güç kapasitesi belirleyici bir unsurdur ve uluslararası sistem adem-i merkeziyetçi, dolayısıyla anarşik bir yapıdadır. Bu anarşik sistemde tüm devletlerin temel hedefi, ulusal çıkarlarını koruyarak hayatta kalmaktır. Bu durum, uluslararası düzeyde bir güvenlik sorununun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Uluslararası sistemdeki bu anarşik yapının bir sonucu olarak, her devlet kendi güvenliğini sağlama sorumluluğunu üstlenmek zorundadır (Waltz, 1979, s.188).

Uluslararası sistemde devletlerin üzerinde bir üst merkezi bir otorite bulunmamaktadır. K. Waltz'a göre, uluslararası sistem, birbirine benzer birimlerden yani devletlerden oluşmaktadır. Küçük veya büyük tüm devletler yapı itibarıyla eşdeğer olsa da, sahip oldukları güç kapasiteleri farklıdır. Bu kapasite farklılıkları, devletlerin dış politika davranışları ve çıktılarında çeşitlilik yaratmaktadır (Jackson ve Sorensen, 2013, s. 48-49).

Bu nedenlerden dolayı yüksek güç kapasitesine sahip devletler genellikle askeri ve ekonomik unsurları içeren sert gücü kullanma eğilimindedir. Ancak küreselleşmenin getirdiği iş birliği ağları, iletişim ve ulaşım teknolojilerindeki ilerlemeler ile modern silahların tahrip gücünün yüksek olmasının getirdiği caydırıcılık, devletlerin askeri güç kullanımını sınırlandırmıştır. Bu bağlamda, Joseph Nye yumuşak güç kavramını uluslararası ilişkiler literatürüne kazandırmıştır. Nye, yumuşak güç ile realizm arasında bir çatışma olmadığını öne sürmektedir. Machiavelli'nin bir hükümdarın sevimliden çok korkulması gerektiği düşüncesini, saygıya dayalı bir korku bağlamında yeniden

yorumlayarak, realizmin yumuşak güç anlayışıyla da örtüştüğünü ifade etmiştir (Karadağ, 2016, s.76-77).

Güç kavramı, her dönemin koşullarına göre farklı şekillerde tanımlanan ve dönemin dinamikleriyle biçimlenen bir olgudur. Soğuk Savaş döneminde güç, daha çok askeri yeteneklerle ilişkilendirilirken, demokratik yönetimlerin artmasıyla, teknolojinin ve iletişim çağının ilerlemesiyle ve karşılıklı bağımlılıklarla birlikte bu kavram, kamuoyunu ikna etme yeteneğine evrilmiştir. Joseph Nye'a göre, bir ülke kendi çıkarlarına uygun bir durumu başkaları için de cazip hale getirebilirse yumuşak güç uygulamış olmaktadır. Bu sayede, ülke dış politikasında kendi hedeflerini, yumuşak güç uyguladığı gruplara herhangi bir zorlama olmaksızın kabul ettirebilmektedir (Sandıklı, 2015, s.76).

Yumuşak güç ilişkilerinde aktörler arasında gönüllü uyum vardır. Yumuşak güç uygulamalarındaki temel amaç, diğer devletlerin kendi özgür iradeleri ile uyum sağlamalarını beklemektir. Yumuşak güç politikalarında devletlerarası direncin genellikle daha az olduğu görülmektedir. Yumuşak güç, en genel ve bilinen tabiriyle bir devletin ya da herhangi bir aktörün istediği sonuçları elde edebilme yeteneğidir (Nye, 2023, s.20).

Öte yandan yumuşak gücün bazı sınırlamaları da bulunmaktadır. Cooper bu sınırlamaları üç başlık altında ele alır. İlk olarak, kültürün yumuşak gücün bir aracı olarak etkinliği tartışmalıdır; çünkü kültürel etki her zaman doğrudan siyasi bir güce dönüşmez. İkinci olarak, yumuşak güç stratejilerinin etkili olabilmesi, çoğunlukla devletlerin kontrol edemeyeceği dış faktörlere ve özel koşullara bağlıdır. Üçüncü olarak, gündem belirleme faaliyetlerinin uzun vadeli etkileri belirsizlik taşımaktadır. Bu tür girişimlerin olumlu sonuçlarının genellikle ilgili aktörlerin ölümünden sonra ortaya çıktığı ifade edilmektedir (Cooper, 2004, s. 170-171).

Toplumların tarihsel birikimi, kültürel değerleri, yumuşak gücün temel kaynaklarından biri olarak görülmektedir. Ancak, popüler kültür unsurlarının her zaman yumuşak güç lehine sonuçlar doğurduğunu söylemek yanıltıcı olabilir. Popüler kültürün etkisi, farklı toplumlarda aynı düzeyde çekicilik yaratmayabilmektedir. Bu bağlamda, bir kültürel unsurun yabancı toplumlar tarafından ne kadar cazip bulunduğu belirleyici rol oynar. Nye'in belirttiği gibi, Fransa'nın dünyaca ünlü şarapları ve peynirleri, her zaman Fransa'ya yönelik bir hayranlık uyandırmamaktadır. Benzer şekilde, Hollywood filmleri

küresel ölçekte yaygın ilgi görse de, Amerika karşıtlığının hakim olduğu İran ve Afganistan gibi ülkelerde aynı etkiyi yaratmamaktadır (Çamır, 2009, s.40-41).

Yumuşak güç, bir aktörün diğer aktörlerin kararlarını, davranışlarını yönlendirme cazibesi olarak da adlandırılabilir. Genel olarak insan ilişkilerinde cazibe nasıl önemli bir etkense, yumuşak güç de özellikle iş dünyasında ve genel olarak aktörler ile devletlerarasında bir cazibe odağı oluşturmaktadır. Günümüzde karizmatik liderler, yöneticiliğin yalnızca rasyonel bir emir-komuta zincirinden ibaret olmadığını bilmekte ve karizmatik liderlikleri ile örnek olarak cezbetmenin, çalışanlarına istediklerini yaptırmada önemli bir rol oynadığını fark etmektedirler (Nye, 2023, s.24).

Kalın, NYE’ın literatüre kazandırdığı Soft Power terimini “İnce Güç” olarak, Hard Power kavramını ise “Kaba Güç” olarak tercüme etmiştir. Kalın İnce gücü, insan olarak arzu edilen bir şeyin muhatabına baskı ya da otoriter bir yolla değil, muhataplarına hedeflerini kabul ettirerek elde etmesi olarak tanımlamıştır. Bunu başarabilmenin yolunun da ince güç kaynağının muhatabına rasyonel makul politikalarla üretmesi olarak görmektedir (Kalın, 2012. s.147-148).

Yumuşak gücün etkileri genellikle uzun vadelidir. Bir toplumun kültürel imajı, imajına etki eden değerleri başka bir toplum üzerinde uzun yıllar etki yaratabilmektedir. Bunun yanında yumuşak güç bileşenleri açısından çok boyutlu ve girift bir kavramdır. Sadece kültürle sınırlı olmayıp kültürle beraber politik değerler, ekonomik ilişkilerin doğurduğu karşılıklı bağımlılıklar ve hatta bir milletin tarihsel birikimi yumuşak gücün başat faktörü durumunda olabilmektedir.

1.2.3. Yumuşak Gücün Önemi

İnsanlık tarihi, sürekli bir değişim ve dönüşüm süreci içinde olmuştur. Bu değişim, hayatın her alanına yansımış, insanlık tarihi büyük dönüşümleriyle farklı dönemlere ayrılmıştır. Tarihsel dönemlerin adlandırılması, yaşanan önemli kırılma ve değişim noktalarına dayanmaktadır. Her dönem, kendine özgü nitelikleriyle diğerlerinden ayrılır ve bu ayrımlar, dönemin gerekliliklerine uygun yeni yaklaşımlar geliştirmemizi sağlar. Bu nedenle, dönemin değişim dinamiklerini anlamak, günümüz dünyasını daha iyi kavramak adına büyük önem taşımaktadır.

Bilgi ve güç arasındaki ilişkinin daha net anlaşıldığı günümüzde, geleneksel savaş gücünün kaynakları, stratejileri ve araçları önemli ölçüde değişmiş ve etkilerini kısmen

yitirmiştir. Bilgi çağında güç, yalnızca sağlam savunmalara değil, güçlü işbirliklerine de dayanacaktır (Nye, 2005b, s.131). Bu bağlamda, güçlü ortaklıklar ve sağlam dostluklar kurmanın yolu, yumuşak gücün etkin bir şekilde kullanılmasından geçmektedir.

21. yüzyılın küresel koşulları, gücün doğasında önemli değişimlere yol açmıştır. 16. yüzyılda, Machiavelli İtalya'daki prenslere korkunun sevgiden daha etkili bir silah olduğunu öğütlerken, günümüzde ise akılları ve kalpleri kazanmak korku ve otoriter yöntemlerden çok daha değerli ve etkili bir güç aracı haline gelmiştir (Nye, 2005b, s.11).

Yumuşak güç kavramı ilk kez Joseph Nye tarafından tanımlanmış olsa da, tarihsel analizler bu gücün kullanımının geçmişten günümüze devletler tarafından farklı biçimlerde uygulandığını göstermektedir. Tarihin birçok döneminde, gücün çekicilik ve ikna boyutunun benimsenip tavsiye edildiği görülmektedir. Örneğin, Maverdi'nin "Nasihatü'l-Mülk" adlı eserinde, dönemin yöneticilerine yönetimde hoşgörü ve sertlik arasında dengeli bir yaklaşım benimsemeleri öğütlenmiştir. Maverdi, baskıcı ve şiddet içeren yöntemlerin uzun vadede istikrar sağlayamayacağını, halkın gönlünü kazanmanın ve yönetime bağlılık oluşturma için kalıcı bir düzen için daha etkili bir yol olduğunu savunmuştur (Maverdi, 2004, s.88). Bu bağlamda, yumuşak gücün tarihin farklı dönemlerinde bir yönetim aracı olarak benimsendiği görülmektedir.

İslam bilim insanlarından İbni Haldun ise güç kavramını açıklarken ortaya attığı asabiye kavramı ekseninde temellendirmiş olup eserlerindeki kavram analizlerinde asabiye kavramı önemli bir yer tutmuştur. Bazı araştırmacılar tarafından realist olarak nitelendirilen İbn Haldun, gücü önemli bir unsur olarak görse de, toplumsal ilişkileri açıklarken onun tek başına belirleyici olmadığını, diğer etkenlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır (Kalpakian, 2008, s. 371-372). İbn Haldun'un geliştirdiği asabiye kavramı güç kavramı içinde başat bir etken olsa da gücü tamamlayan yumuşak güç faktörlerinin de olmasını gerektiğini ifade eden tespitlere denk gelinmektedir.

Şan ve itibarın tamamlayıcı bir yönü daha vardır ve bu yön, onun eksiksiz ve olgun bir şekilde varlık kazanmasını sağlar. Bu tamamlayıcı unsur, toplumsal ve bireysel erdemler ile ahlaki niteliklerdir. Nasıl ki iktidar, asabiye (yani toplumsal dayanışmanın) nihai amacıysa; ahlaki ve erdemli davranışlar da iktidarın ulaşması gereken en yüksek düzeydir. Zira bu tamamlayıcı unsurlardan yoksun bir iktidar, gücünü

etkin ve sürdürülebilir biçimde kullanamaz; bu da onu zayıf ve eksik kılar (İbn Haldun, 2009, s.356). İbn Haldun, din ve gücü birlikte ele alarak, ideal olan ile fiili durum arasında bir seçim yapmaksızın her ikisini de bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmektedir (Say, 2011, s.360-361). İbn Haldun, din faktörünün de tek başına insanları yönlendirme ve onların bağlılığını sağlama gücüne sahip olmadığını, hem siyasi hem de dini konularda ancak somut bir güçle desteklenen bir otoritenin etkili olabileceğini ifade etmektedir. Uluslararası ilişkiler disiplininde güç merkezli yaklaşımlar bağlamında değerlendirildiğinde, farklı tarihsel ve kültürel bağlamlarda düşünsel üretimlerde bulunmuş olan Machiavelli ve İbn Haldun'un iktidar anlayışları arasında dikkat çekici benzerlikler olduğu görülmektedir. Machiavelli'nin "Silahlı peygamberler zafer kazanır, silahsız olanlar ise yok olur" şeklindeki ifadesi, siyasi otoritenin sürdürülebilirliğini fiziksel güç unsurlarına bağlamaktadır. Benzer şekilde İbn Haldun da siyasal düzenin ve toplumsal istikrarın devamı için yalnızca dini veya ahlaki meşruiyetin yeterli olmadığını, bu meşruiyetin maddi güç unsurlarıyla desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu çerçevede her iki düşünür de otoritenin tesis ve idamesinde güç kullanımının zorunlu bir unsur olduğunu savunarak, siyasal iktidarın doğasına ilişkin benzer yaklaşımlar sergilemektedir (Say, 2011, s.694).

Türk-İslam tarihinde, Türklerin Anadolu'ya yerleşmesi, Selçuklu dönemi ve ardından Osmanlı'nın altı asırlık hâkimiyeti yalnızca askeri güçle açıklanamaz. Bu hâkimiyetin sağlanmasında ve sürdürülmesinde yumuşak güç unsurları önemli bir rol oynamıştır. Osmanlı, farklı din, dil, mezhep ve ırklardan toplulukların barış içinde bir arada yaşamasını sağlayarak, fethedilen bölgelerde halkın dini ve kültürel özgürlüklerini korumuş, bu da Osmanlı'yı cazip ve huzurlu bir yönetim modeli haline getirmiştir.

Osmanlı Devleti, fütihat ve Kızıl Elma idealleri doğrultusunda hedeflerine ulaşmak için, yalnızca imanlı ve teşkilatlı serdengeçtileri ordularına kazandırmakla kalmamış, aynı zamanda zaman zaman tüccar kimliğiyle hareket eden dervişler aracılığıyla faaliyet gösterdikleri bölgelerde dini ve sosyal düşüncelerini yayarak farklı kültürler üzerinde etkili olmuştur. Bu etkileşimler sayesinde Osmanlı Devleti'nin hem fetihlerini kolaylaştırmış hem de fethedilen bölgelerdeki toplumların İslamlaşmasında başat rol oynamışlardır (Barkan, 2021, s.157). Söz konusu dönemlerde yumuşak güç teriminin kavramsallaştırılmamasına rağmen Osmanlı Devleti'nin uyguladığı politikalar bu kavramın özelliklerini taşımaktadır.

Geçmişte yumuşak güç stratejilerini benimseyen devletlerden biri de Fransa'dır. Özellikle 17. ve 18. yüzyıllarda Fransa, kültürünü Avrupa genelinde tanıtmaya ve yayma çabalarına büyük önem vermiştir. Bu çabaların bir sonucu olarak, Fransızca yalnızca diplomasi dili haline gelmekle kalmamış, aynı zamanda Prusya ve Rusya gibi bazı yabancı saraylarda da kullanılmaya başlanmıştır (Nye, 2005b, s.101).

Devletlerin yumuşak güçlerini artırabilmeleri için yürüttükleri faaliyetlerin meşru olarak algılanması gerekmektedir. Soğuk Savaş sırasında Doğu bloğunda Amerikan kültürünün yayılması, Amerikan yumuşak gücünün varlığını gösterirken, son dönemde AB genişlemesi, AB'nin sahip olduğu yumuşak güç için bir göstergedir (Nye, 2009a, s. 63-64).

Gallarotti, sert gücün zorlayıcı eylemleri tetiklerken, yumuşak gücün bireyleri ve toplumları gönüllü eylemlere teşvik ettiğini vurgulamaktadır. Zorlamanın çatışma, gönüllülüğün ise onay ve rıza doğurduğunu belirten Gallarotti, yumuşak güce dayalı yaklaşımların, genellikle sert güce dayalı çözümlerden daha kalıcı ve sürdürülebilir sonuçlar ürettiğini ifade etmektedir (Gallarotti, 2011, s. 30). Örneğin, Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Almanya'ya uygulanan sert ve baskıcı politikalar, İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesine zemin hazırlamıştır. Buna karşılık, Avrupa Birliği'nin inşasında yumuşak güç yaklaşımlarının benimsenmesi, Avrupa genelinde yaklaşık 70 yıl süren bir barış ve istikrar dönemine katkı sağlamıştır.

Heng, Japonya ve Çin'in yumuşak güç stratejilerini karşılaştırarak, yumuşak güç kaynaklarının doğasının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Heng'e göre, Japonya'nın savaş geçmişi, yumuşak gücünün en önemli sınırlayıcı faktörlerinden biridir. Buna karşılık, Çin'in "devlet destekli rekabetçi modeli" ve otoriter siyasi yapısı, yumuşak gücünün tam potansiyeline ulaşmasını engellemektedir (Heng, 2010, s. 299). Bu bağlamda, bir devletin mevcut yumuşak güç kaynaklarının etkinliğinin, ülkenin tarihi mirası ve toplumsal-siyasal sisteminin ne denli önemli bir rol oynadığı ortaya çıkmaktadır. Bu unsurların, devletin genel gücünü ve dolayısıyla yumuşak gücünün etkinliğini belirlemede kritik bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Etkisiz yumuşak güç stratejileri genellikle istisna niteliğindedir. Aşağıdaki örnekler, yumuşak gücün etkin kullanımını ortaya koymaktadır. İlk olarak, Avrupa Birliği'nin (AB) yeni üyeler çekme kapasitesi dikkate değerdir. AB, önde gelen bir

uluslararası kuruluş olarak, üye olmayan devletlerde Avrupa entegrasyon sürecine katılma isteği uyandırmıştır. Bu cazibeyi yaratan temel unsur, AB'nin karar alma süreçlerine katılım fırsatı sunmaya hazır olmasıdır. AB'nin bu politikası yumuşak gücünün önemli bir kaynağını oluşturmaktadır (Cooper, 2004, s. 179-180). Bu cazibe, hem Avrupa Birliği üye devletleri arasında barış ve güvenliği sağlarken hem de AB genişleme süreciyle AB'nin küresel düzeydeki konumunu daha da güçlendirmektedir. Böylece, AB'nin yumuşak gücü, hem üye devletler açısından hem de AB için uluslararası politikada stratejik avantajlar sağlamaktadır.

Bu örnekler bağlamında düşünüldüğünde, yumuşak güç uygulamaları bir devletin tarihsel ve kültürel sermayesinden, devletin yönetiminin siyasi değerlerinden, iç ve dış politika gibi kaynaklarından beslenerek ortaya çıkan bir politika yöntemidir. Tarihsel süreci değerlendirdiğimizde, yumuşak güç politikalarına benzer uygulamaların geçmişten günümüze kadar krallıkların ve modern devletlerin izlediği politikalarında açık şekilde görülmektedir.

1.2.4. Yumuşak Gücün Kapsamı

Yumuşak güç kavramı, ilk kez ortaya atılmasından bu yana, birçok uzman tarafından tartışılmış, eleştirilmiş ve farklı perspektiflerden değerlendirilerek yeniden tanımlanmış ve teorik bir temele oturtulmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra, kavram, gazeteciler ve siyasetçiler tarafından sıklıkla yanlış bir şekilde kullanılmış ve esnetilmiş, böylece gündelik politikaları meşrulaştırmak amacıyla pratik bir kategori haline gelmiştir (Yapıcı, 2015, s. 5-25).

Sert ve yumuşak güç arasındaki sınırlar giderek daha belirsizleşmektedir. Askeri kuvvetlerin, insani yardım ve ara buluculuk barış gücü operasyonlarına katılmak için kullanılabileceği ifade edilerek, askeri araçların yumuşak güç stratejilerinde de yer alabileceği belirtilmektedir (Smith-Windsor, 2000, s. 53).

Gallarotti ise (2011, s. 40), demokrasinin gelişimini ve yayılmasını, sert gücün etkinliğini sınırlayan önemli bir faktör olarak değerlendirmiştir. Demokratik yönetimlerde, genellikle daha fazla meşruiyet ve halkın katılımını gerektiren bir sistem olmasından dolayı, askeri müdahale ve zorlayıcı diplomasi gibi sert güç araçlarının uygulanmasını zorlaştırabilmektedir.

Kavramın kapsamını ve sınırlarını belirleyebilmek için, diğer güç türleriyle olan ilişkisi ve farkları ele alınmalıdır. Sert güç ile yumuşak güç arasındaki en temel fark, yumuşak gücün baskıcı ve zorlayıcı bir özellik taşımasıdır.

Yumuşak güç ve sert güç, her ikisi de başkalarının davranışlarını etkileyerek hedeflere ulaşmayı amaçlayan yöntemlerdir ve bu yönüyle birbirleriyle ilişkilidir. Ancak, aralarındaki fark, hem davranışların doğasında hem de kullanılan kaynakların niteliğinde kendini göstermektedir. Sert güç, başkalarının eylemlerini değiştirmek için genellikle zorlama veya ödüllendirme mekanizmalarını devreye sokmaktadır. Buna karşılık, yumuşak güç, kültürel ve değer temelli cazibeyi kullanarak ikna etme yoluyla etkili olur. Ayrıca, yumuşak güç, siyasi gündemleri şekillendirme ve bazı seçenekleri gerçekçi görünmeyecek şekilde sunarak yönlendirme kabiliyetine de dayanabilmektedir (Nye, 2023, s.27). Joseph Nye, bu ifadesiyle yumuşak güç ile sert güç arasındaki farkı, bu güçlerin uygulanma biçimleri ve kullanılan kaynakların somut ya da soyut oluşuna göre kavramsallaştırmaktadır. Ayrıca, bu iki gücün birbirini etkilediğini vurgulayarak, güçlü bir ekonominin cazibe unsuru yaratabileceğini, güçlü bir askeri kapasitenin ise bir ülkenin yenilmezlik algısını pekiştirerek yumuşak gücün inşasında önemli bir rol oynayabileceğini öne sürmektedir.

Bu konuda Gallarotti, Nye ile benzer bir görüşe sahiptir. Yumuşak ve sert güç arasındaki ilişkiyi karmaşık ve etkileşimli olarak tanımlayan Gallarotti, sert güç kaynaklarının sert, yumuşak güç kaynaklarının ise yumuşak olarak tanımlanması gerektiğini, ancak bazı durumlarda bunun tersinin de söz konusu olabileceğini ifade etmiştir. Örneğin, güçlü bir cazibe imajı, devletlerin müttefik sayılarını artırarak savunma kapasitelerini güçlendirebilir ya da etkili bir savunma ve askeri güç, savunmada olan devletin imajını olumlu bir şekilde pekiştirebilmektedir (Gallarotti, 2001, s.1-52).

Geun Lee ise, Nye'in yumuşak güç kavramında karşılaşılan tanımlama sorunlarını aşmak amacıyla, yumuşak güce kaynak tabanlı bir yaklaşım getirmiştir. Kaynak Tabanlı Yumuşak Güç Teorisi olarak adlandırdığı bu modelde, yumuşak güç ile onun kaynakları arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Lee'ye göre, semboller, kültür, eğitim, teoriler, söylemler, uzmanlık alanları ve uluslararası şöhrete sahip kişiler yumuşak gücün temel kaynaklarıdır. Ancak Lee, bu kaynakların yalnızca varlığının yumuşak güç

oluşturmadığını; bu kaynakların, diğer aktörlerin davranışlarını etkilemek amacıyla etkin bir şekilde kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır (Lee, 2009, s.4-8).

Bu düşünceler çerçevesinde baktığımızda, yumuşak güç ve sert güç arasında keskin bir ayrımın olmadığı sert gücün zaman zaman yumuşak güce kaynaklık edebileceği fakat yumuşak gücün sert güce doğrudan bağlı olmadığı öne sürülmektedir. Bunun yanında sert gücü olmayan ülkelerin de yumuşak güce sahip olabileceği savunulmaktadır. Bu görüşün, aktörlerin içinde bulunduğu koşullar çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği düşünülmelidir. Ancak, bu yaklaşım kavramın doğasında bazı karmaşık yapılar oluşturmaktadır. Joseph Nye'in yumuşak güç kavramına yaklaşımı ve bu kavramın geliştirilmesine katkı sunan düşünürlerin ortaya koyduğu görüşler, genel olarak yumuşak güç kavramının tartışmalı ve çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

1.2.5. Yumuşak Gücün Kaynakları

Yumuşak güç, bir ülkenin kültürel zenginliği, siyasi değerlerinin cazibesi ve dış politikalarının uluslararası alanda meşru kabul edilmesine dayalı olarak şekillenmektedir. Bu unsurlar, diğer toplumlar üzerinde olumlu bir etki yaratarak ülkenin hedeflerine ulaşmasını kolaylaştırmaktadır (Nye, 2004a, s.30-31).

Yumuşak gücün kaynakları, farklı unsurların bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Bu unsurların yumuşak güce katkı düzeyi, duruma bağlı olarak değişkenlik gösterebilmekte olup, bazı unsurlar düşük düzeyde katkı sağlarken, bazıları daha güçlü bir etki yaratabilmektedir. Hatta bazı unsurlar, belirli koşullarda sert güç oluştururken, başka durumlarda ise yumuşak güç kaynağı haline gelebilmektedir. Soğuk Savaş dönemine kadar askeri kapasiteye dayalı güç anlayışı hâkimken, günümüzde ise bu anlayış, bilginin kontrol edilmesine ve toplumların algılarının yönlendirilmesine evrilmiştir. Başka bir deyişle, çağdaş dünya düzenine paralel olarak sert güç stratejilerinin etkisini azaltmış ve yumuşak gücün önemini artırmıştır (Wagner, 2014).

Bir aktörün yumuşak güç elde edebilmesi, çeşitli kaynaklara dayanmaktadır. Ancak bu kaynakların etkileri birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Bazıları önemli derecede katkı sağlarken, bazıları daha sınırlı bir rol oynayabilmektedir. Bunun temel sebebi, bu kaynakların her zaman aynı derecede çekici olmamasıdır. Bir kaynağın etkisi, içinde bulunduğu toplumun özelliklerine ya da dönemin koşullarına göre

değişebilmektedir. Nye, yumuşak gücün temelini kültür, siyasi değerler ve dış politikalar olmak üzere üç ana kaynağa dayandırmaktadır (Nye, 2005b, s.20). Bu güç türü, günümüzde ülkelerin uluslararası toplumdaki etkilerini artırmada kritik bir rol oynadığı görülmekte olup, bu bölümde yumuşak gücün kaynakları ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır.

1.2.5.1. Kültürel Kaynaklar

Yumuşak güç politikalarının temel kaynaklarından biri olan kültür, her toplumun kendine özgü anlamlar yüklediği ve nesilden nesle aktarılan değerler ile uygulamalardan oluşan bir bütünlük arz etmektedir. Toplumların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla geliştirdikleri yaşam biçimi olarak tanımlanabilen kültür, maddi ve manevi unsurları bir araya getirerek o topluma özgü bir kimlik oluşturmaktadır (Güngör, 2006, s. 68).

Bir milletin kültürel öğeleri, o toplumun yumuşak gücünün temel yapı taşlarından biri kabul edilmektedir. Kültür, özgünlüğü ile toplumsal kimliği yansıtırken aynı zamanda uluslararası alanda da kültürünün zenginliği, derinliği o ülkeye duyulan hayranlığı artırabilmektedir. Nye'a göre, Bir milletin kültürü başka toplumların zihninde ve gönlünde ilgi çekici ve anlamlı bulunduğu takdirde bu durum yumuşak gücü artırmaktadır (Nye, 2004a, s. 11).

Kültür, evrensel değerlerin inşa edilmesinde önemli bir rol oynarken, aynı zamanda küresel düzeyde toplumlar arasında huzur ve istikrar alanlarının yayılmasını ve politik sorunlara yönelik uzlaşmacı ve demokratik müzakere ortamında yenilikçi çözüm yollarının geliştirilmesini sağlamaktadır. Yumuşak gücün kültür boyutu, bir milletin ulusal değerlerini farklı dönemlerde ve çeşitli yönlerle kamuoyunu etkilemek için kullandığı stratejik bir araç olarak değerlendirilmektedir (Aydemir, 2016, s.139).

Bir ülkenin kendi değerlerini uluslararası düzeyde tanıtabilmesi, medyanın stratejik ve etkili bir şekilde kullanılmasıyla doğrudan ilişkilidir. Medyanın bu amaçla kullanımı, o ülkeye ve kültürel mirasına yönelik ilginin artmasına olanak tanırken, kültürel ürünlerin daha geniş kitlelere başarıyla ulaşmasını ve benimsenmesini desteklemektedir (Aydemir, 2016, s.141).

Popüler kültürün en etkili unsurlarından biri spor faaliyetleridir. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde NBA basketbol ligi ve Avrupa'da futbol, küresel çapta geniş bir izleyici kitlesine sahiptir. NBA maçları, 212 ülkede yaklaşık 750 milyon haneye

izlenirken, beyzbol karşılaşmaları da birçok ülkede yayınlanmaktadır. Bu yüksek takipçi sayıları, sporun uluslararası alanda kültürel etkileşim ve yumuşak güç unsuru olarak taşıdığı önemi ortaya koymaktadır (Nye, 2017, s. 77). Futbol, spor dalları arasında küresel ölçekte en yaygın ve etkili olanlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, Avrupa'daki önde gelen futbol kulüpleri, dünyanın farklı bölgelerinden, özellikle genç yaş gruplarından itibaren geniş bir taraftar kitlesi ve sempati kazanmayı başarmaktadır. Bu durum, futbolun kültürel ve sosyal etkileşimde oynadığı önemli rolü vurgulamaktadır.

Kültür, ulusal karakter, inanç sistemi ve ulusal kimliğin dinamiklerine katkı sağlayan önemli bir yumuşak güç kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Devletler, kültürü dış politika aracı olarak stratejik bir şekilde kullanmaktadır. Günümüz uluslararası sisteminde, kültür ve dış politika arasındaki ilişki yeni bir boyut kazanmakta ve uluslararası kültürel gündem bu etkileşimi dönüştürmektedir. Devletler dış politikalarında, genellikle siyasi ve ekonomik hedeflere ulaşmayı desteklemek amacıyla kültürü bir enstrüman olarak kullanmaktadır (Belanger, 1999, s.678).

Bu minvalde Powell, “Ülkemiz için, burada eğitim gören geleceğin dünya liderlerinin dostluğunu kazanmaktan daha değerli bir şey düşünmüyorum” ifadesiyle, uluslararası öğrenci eğitiminin stratejik önemine dikkat çekmiştir. Günümüzde birçok Batılı devlet, yabancı öğrencilerin eğitimine büyük önem atfetmektedir. Bu öğrenciler, eğitim gördükleri ülkelerin kültürel ve politik değerlerinden etkilenmekte ve bu izlenim ve hayranlıklarla kendi ülkelerine dönmektedir. Özellikle bu bireylerin önemli bir kısmının, ülkelerinde devletin üst kademelerinde görev alması, hatta bürokratik ve siyasi liderlik pozisyonlarına yükselmesi dikkate değerdir. Bu süreç, eğitim aldıkları ülkelerle kendi ülkeleri arasındaki diplomatik ve kültürel ilişkilerin olumlu yönde gelişmesine katkı sağlamaktadır (Nye, 2017, s. 60)

Kültür diplomasisi, birçok devletin kamu diplomasisi stratejisinde önemli bir rol oynamakta ve bu bağlamda çeşitli kurumlar aracılığıyla kültürel değerler uluslararası alanda tanıtılmaktadır. Kültür diplomasisinin tarihsel gelişimine baktığımızda, ilk örneklerden biri 1883 yılında Fransa tarafından kurulan Alliance Française Enstitüleri'dir. Günümüzde bu kurum, 136 ülkede 800 enstitü ve 1040 kültür merkezi ile faaliyet göstermektedir. İngiltere'nin 1934 yılında kurduğu British Council ise kültürel ve dilsel etkileşimi güçlendirmek amacıyla kamu diplomasisi aracı olarak hizmet vermekte ve dünya genelinde 233 merkeze sahiptir. Almanya'nın Goethe Enstitüsü, 93

ülkede 158 enstitü ile bu alandaki diğer önemli aktörlerden biridir. Son yıllarda Çin, Konfüçyüs Enstitüleri ile kültür diplomasisi alanında hızlı bir yükseliş göstererek dünyada 327 enstitü sayısı ile uluslararası arenada etkisini artırmaya devam etmektedir (Ekşi, 2014, s. 131).

Türkiye, yumuşak güç unsurlarını oluşturma ve etkinleştirme sürecinde mutfak, sineması ve dizileri gibi kültürel değerlerinin yanı sıra çeşitli kurum ve kuruluşlardan da yararlanmaktadır. Bu bağlamda, TİKA, Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı (AFAD), Kızılay, Türk Hava Yolları (THY), Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT), Turkvision, TRT Kurumu ve Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (TÜRKKON) gibi organizasyonlar, Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesini artıran önemli araçlar arasında yer almaktadır. Bu kurumlar, kültürün yumuşak güç kaynağı olarak etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamakta ve Türk kültürünü yabancı kamuoyuna tanıtarak ülkenin cazibesini uluslararası alanda daha görünür hale getirmektedir.

1.2.5.2. Siyasi ve İdeolojik Kaynaklar

Uluslararası sistemde devletlerin siyasi değerleri, yumuşak gücün önemli kaynaklarından biridir. Hükümetlerin iç ve dış politikaları, yumuşak güç potansiyelini doğrudan etkilerken, ulusal değerlerin iç siyasetteki yeri bu gücün artmasına veya azalmasına yol açabilmektedir. Yumuşak gücünü arttırmak isteyen devletlerin, insan hakları ve demokrasi gibi evrensel değerler temelinde bir siyasi anlayış geliştirmeleri gerekmektedir. Ayrıca, siyasi değerlerin yalnızca dile getirilmesinin yeterli olmayacağı, bu değerlerin etkili bir cazibe unsuru haline gelebilmesi için somut politikalarla hayata geçirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Nye, 2004a, s. 55).

Bir devletin demokrasiyle yönetilmesi, hukuk devleti ilkesine bağlı kalması, birey hak ve özgürlüklerine önem vermesi, çevreye duyarlı politikalar geliştirmesi ve dünyanın farklı bölgelerinde insani yardım faaliyetleriyle anılması, o devletin uluslararası itibarını ve yumuşak gücünü büyük ölçüde arttırmaktadır (Demir, 2012, s. 178-180).

Devletlerin sahip olduğu ulusal değerlerin bir yansıması olarak şekillenen siyasi değerler, uluslararası sistemde devletlerin üstleneceği rolleri belirleyen ve uluslararası arenada nasıl algılandıklarını etkileyen prestij odaklı bir davranış biçimi olarak görülmektedir (Aydemir, 2016, s. 360).

Yumuşak gücün kaynaklarından biri olan siyasi değerler ele alınırken, yalnızca insan hakları ve demokrasi gibi evrensel değerlerle sınırlı kalınmaması gerektiği ifade edilmektedir. Bu çerçevede, bir ülkenin suç ve boşanma oranları, sağlık harcamaları, yükseköğretim kalitesi, yayımlanan kitap sayısı, bilgisayar ve internet erişim düzeyi, ülkedeki mülteci oranı, iş gücü istatistikleri, iş güvenliği standartları, ortalama yaşam süresi ve insanları arasındaki gelir dağılımı gibi göstergeler de yumuşak gücü etkileyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır (Nye, 2004a, s. 55-57). Örneğin, Amerikan yumuşak gücü, ölüm cezasının uygulanması ve silah kontrolüne ilişkin düzenlemelerin yetersizliği gibi politikalar nedeniyle zayıflamaktadır. Özellikle 11 Eylül saldırılarının ardından devreye alınan göç ve vize işlemlerindeki katı uygulamalar, ABD'nin yumuşak güç kaynaklarını olumsuz yönde etkilemiştir (Nye, 2004a, s. 59)

Nye, evrensel değerlerin toplumların inanç ve kültür yapısına göre farklılık gösterebileceğini vurgulamaktadır. Bir değer, bazı toplumlarda yumuşak güç unsuru olarak cazibe yaratırken, diğer toplumlarda kültürel ve dini normlarla uyuşmadığında olumsuz tepkilere yol açabilir. Özellikle aşırı özgürlükçü yaklaşımlar, radikal dinî gruplar tarafından tehdit olarak algılanabilmektedir. Yapılan bir araştırma, Amerikan demokrasisinin algılanışına dair önemli farklılıklar ortaya koymaktadır. ABD'nin Afrika ülkelerinde bu sisteme olumlu bakanların oranı üçte iki düzeyindeyken, Müslüman ülkelerde bu oran %30'a düşmektedir (Sancak, 2016a, s. 100). Bu durum, devletlerin yumuşak güç stratejilerini kullanırken, uygulanacak ülkenin bölgesini, sosyolojisini, kültürünü göz önünde bulundurması gerektiğini göstermektedir. Afrika'da Müslüman bir ülke için hazırlanan strateji, Ortadoğu bölgesindeki bir Müslüman ülkeye uygulandığında başarı değil aksine nefret getirdiği görülmektedir.

Kültürel ve siyasi değerler yumuşak gücün temel bileşenleri olarak değerlendirildiğinde, siyasi değerlerin kaynağının genellikle mevcut hükümetlerin politikaları ve ideolojik tercihleri olduğu görülmektedir. Siyasi değerler, hükümetlerin değişen politikalarıyla birlikte hızla şekil değiştirebilmekte olup kısa sürede etkisini kaybedebilmektedir. Buna karşılık, kültürel değerler toplum tarafından oluşturulur ve kuşaklar boyunca aktarılmaktadır. Bu nedenle, kültürel değerlerdeki değişimler daha yavaş gerçekleşmekte olup yumuşak güç üzerindeki etkileri daha uzun süreli ve kalıcı olabilmektedir (Nye, 2017, s. 43).

Devletler açısından, siyasi otoriteyle iş birliği yapmak ve onları ikna etmek, genellikle bir ülkenin kamuoyunu etkilemekten daha kolay ve ekonomik bir yöntem olarak görülmektedir. Ayrıca bu tür etkileşimler daha somut ve ölçülebilir sonuçlar doğurmaktadır. Ancak Nye'nin yukarıdaki cümlelerde ifadelerinden anlaşıldığı gibi, siyasi değerler ve otoriteler zamanla hızlı bir şekilde değişebilmekte ve bu durum yumuşak gücün sürekliliğini riske atabilmektedir. Buna karşın, kamuoyunu kültürel etkileşimler yoluyla ikna etmek daha zorlayıcı bir süreç olsa da uzun vadede daha kalıcı etkiler yaratmaktadır. Dahası, kamuoyu desteği, siyasi otoritenin karar alma mekanizmaları üzerinde doğrudan etkili olabilmekte ve bu da yumuşak gücün sürdürülebilirliği açısından kritik bir öneme sahip olduğu görülmektedir.

1.2.5.3. Dış Politika ve Diplomasi

Bir devletin diplomasinin varlığı, dış politikasına bağlıdır. Dolayısıyla dış politika olmadan diplomasi ilişkilerinin geliştirilmesi mümkün görülmemektedir. Dış politika kavramının yumuşak güç kaynağı olarak ne anlama geldiğini anlamak için, öncelikle bu kavramı uluslararası ilişkiler disipliniyle ilişkilendirmek önemlidir. Dış politika, bir devletin diğer devletlere yönelik izlediği strateji ve politikalar olarak tanımlanırken, uluslararası ilişkiler disiplini ise bu politikaları daha geniş bir sistem perspektifinden ele alır. Bu bağlamda, dış politika devletler arası ilişkilerin pratik yüzünü temsil ederken, uluslararası ilişkiler bu süreçlerin teorik ve sistematik analizini yapmaktadır (Kürkçüoğlu, 1980, s. 312).

Uluslararası ilişkilerdeki politikaların meşru kabul edilmesi, insan haklarıyla doğrudan bağlantılı hale gelmiştir. Bu bağlamda, dış politikada yaşanan gelişmeler, iç politikada da önemli dönüşümlere yol açmaktadır (Dağı, 2000, s.13).

Küresel siyasetteki değişimler, devletlerin dış politikalarını yeniden gözden geçirmelerini ve farklı stratejiler benimsemelerini zorunlu kılmaktadır. Dış politika uygulamaları, uluslararası sistemin dinamiklerine bağlı olarak yumuşak güç unsurlarını da dönüştürmektedir. Bu da yumuşak gücün sabit bir kavram değil, koşullara göre sürekli değişen ve gelişen bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır (Sancak, 2016a, s.101).

Dış politikada yumuşak güç, siyasi ve kültürel değerlerin uluslararası alanda yayılmasıyla şekillenmektedir. Küresel düzeyde etkili söylemler ve temsiller geliştirmek, dış politikanın önemli bir unsuru olarak görülmektedir. Devletler bu söylemleri

geliştirirken uluslarının ünlü figürlerini ve kahramanları aracılığıyla mesajlar iletmek de yumuşak gücün başarıyla uygulandığı yöntemler olarak görülmektedir(Çavuş, 2012, s. 26-27). ABD'nin yurttaş diplomasisi ve Çin'in yürüttüğü Panda Diplomasisi bu yöntemlere örnek olarak gösterilmektedir.

Bir dış politikanın yumuşak güç unsuru olabilmesi için, öncelikle bu politikanın diğer ülkeler tarafından meşru kabul edilmesi gerekmektedir. Günümüzde, devletlerin dış politikada kullandıkları yöntemler, araçlar ve kaynaklardan ziyade, bu politikaların hangi amaçla uygulandığı ve sonucunda elde edilen kazanımlar daha fazla önem taşımaktadır. Nye, bu duruma 1999'daki Balkan Savaşı'nı örnek göstermiştir. NATO'nun, Birleşmiş Milletler kararı olmamasına rağmen, Kosovalıları korumak amacıyla Sırp güçlerine yönelik gerçekleştirdiği müdahalelerin uluslararası kamuoyunda olumlu karşılanmasının, yumuşak gücün etkileyici bir örneği olduğunu vurgulamıştır (Nye, 2004b, s.269). NATO'nun Kosovalıları koruma ve Sırp katliamını engelleme kararı, her ne kadar usul yönünden uluslararası hukuk tartışmalarına yol açmış olsa da NATO'nun müdahalesi esas yönünden insan hakları çerçevesinde uluslararası kamuoyunda meşru görülmüş olup bu durum ABD'nin yumuşak gücünü olumlu yönde etkilediği görülmektedir.

2003 Irak Savaşı'nın ardından yapılan anketler ise, ABD'nin uluslararası imajında belirgin bir düşüş olduğunu göstermiştir. Birçok kişi ve ülke, eleştirilerinin doğrudan ABD'ye değil, Bush yönetimine yönelik olduğunu vurgulamıştır. Buna karşın, ABD'nin teknolojik yenilikleri ve popüler kültürü, dünya genelinde ilgi görmeye devam etmektedir. Ancak, çoğu ülkede yaşayan halkların büyük bir kısmı, ABD'nin artan küresel etkisinden rahatsızlık duyduklarını ifade etmişlerdir (Demir, 2012, s. 63). Bu durum ise, 2003 yılında ABD'nin Irak'a müdahalesinin uluslararası toplumda ciddi tartışmalara sebep olduğu görülmekte olup, ABD, müdahaleyi meşrulaştırmak için Irak'ta nükleer silahların bulunduğunu öne sürdüğü görülmektedir. ABD bu durumu önleyici meşru müdafaa olarak sunmasına rağmen, Irak'ta beklenen silahların bulunmaması, uluslararası kamuoyunda güven kaybına yol açmış ve ABD'nin yumuşak gücüne olumsuz etkiler bıraktığı kanaati oluşmaktadır.

ABD'nin uluslararası imajı, cazibesinin çok yönlü bir bileşimini yansıtmaktadır. Bu çok yönlü cazibe, kültürel unsurlar, yerel politikalar ve değerler ile dış politika stratejileri ve üslubuna dayanmaktadır. Bu üç unsur, ABD'nin yıllar boyunca başkalarını

zorlamadan, cazibe yoluyla istediği sonuçları elde etmesine imkan tanıyan yumuşak gücün temelini oluşturmuştur. Ancak, bu kaynaklar arasında en değişken ve devlet kontrolüne en açık olanı, dış politikanın esasları ve üslubu olarak görülmektedir. Yumuşak gücün statik bir kavram olmadığı, bağlama göre kaynaklarının da değiştiği açıktır. Geçmişte farklılık gösterdiği gibi, gelecekte de değişmeye devam edecektir. Soğuk Savaş döneminden miras kalan eğilimler, terörle mücadele döneminde ABD'nin yumuşak gücündeki dalgalanmaları anlamak için her zaman güvenilir bir rehber olmayabilmektedir. (Nye, 2017, s. 104).

Dış politikada ekonomik unsurlar, devletlerin politik hedeflerine ulaşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ekonomik güç, hem sert hem de yumuşak güç aracı olarak kullanılabilir. Sert güç kapsamında, ekonomik unsurlar zorlayıcı veya caydırıcı bir etki yaratmak için devreye sokulabilmektedir. Örneğin, ABD'nin bazı ülkelere uyguladığı ekonomik ambargolar veya BM Güvenlik Konseyi'nin Irak'a yönelik ticaret yasakları, sert güç kullanımına örnek olarak verilmektedir. Bununla birlikte, ekonomik unsurlar yumuşak güç oluşturmak için de kullanılabilir. Avrupa Birliği'nin SAPARD, PHARE ve ISPA gibi programları, aday ülkelerin kurumsal kapasitesini artırmak ve ekonomik kalkınmalarını desteklemek amacıyla oluşturulmuş yumuşak güç araçları ifade edilmektedir (Ülger, 2015, s. 147-148).

Sonuç olarak devletlerin evrensel değerlere dayalı ve uluslararası topluma katkı sağlayan politikaları, dünya genelinde daha geniş kabul görmektedir. Bu tür politikalar, yumuşak gücün etkin bir şekilde uygulanmasını kolaylaştırmaktadır. Bir devletin dış yardım faaliyetlerinde bulunması, mülteci ve sığınmacılara yönelik koruma sağlaması, çevresel ve sağlık sorunlarına duyarlılık göstermesi, savaş mağdurlarına insani yardım yapması, uluslararası kuruluşlarda aktif rol alması ve insan haklarının korunmasına özen göstermesi yumuşak gücün başat unsurlarını oluşturmaktadır. Ayrıca, sürdürülebilir barışın tesisi ve bilimsel-teknolojik gelişmelerin insanlık yararına sunulması, uluslararası aktörler tarafından cazip bulunarak dünya kamuoyunda olumlu bir algı yaratmaktadır. Devletlerin insanlığın geneline yönelik ürettiği politikalar, uluslararası iş birliğini teşvik ederek küresel ölçekte politikalarına meşruiyet ortamı ve ikna kabiliyeti kazandırmaktadır.

1.2.6. Yumuşak Gücün Kullanımı ve Kamu Diplomasisi İlişkisi

Günümüz dünyasında küreselleşme, iletişim teknolojileri ve ekonomik dönüşümler, devletlerin politikalarını yeniden şekillendirmesine neden olmuştur. Ulus-devlet anlayışının sorgulandığı ve hükümet dışı aktörlerin etkinliğinin arttığı uluslararası sistemde, yumuşak güç kavramı giderek önem kazanmaktadır. Demokrasinin, insan hakları ve uluslararası hukukun önemi evrensel ölçekte kabul görürken, sert gücün yüksek maliyetleri ve tahrip gücü yüksek yıkıcı etkilerinin getirdiği dehşet dengesi, devletleri yumuşak güç kullanımına yönlendirmektedir.

Devletler yumuşak güç stratejilerini hayata geçirirken genellikle dış yardımlar, kültürel diplomasi ve kamu diplomasisi gibi araçları kullanmaktadır. Dış yardım, bir ülke veya uluslararası kuruluş tarafından başka bir ülkeye hibe ya da uygun koşullu kredi şeklinde sağlanan mali destek olarak ifade edilebilmektedir (Birtek, 1998, s.2). Dış yardımlar, devlet veya sivil toplum kaynaklı olarak gerçekleştirilebilmekte olup, insani, ahlaki, dini, kültürel ya da ideolojik boyutlara sahip olabilmektedir. Dış yardımların, yarattığı cazibe, minnettarlık ve olumlu imaj sayesinde, yumuşak gücün en etkili araçlarından biri olarak kabul edilmektedir. Ekonomik gücün zorlama ve yıkıcı etkilerinden uzak kullanıldığında, dış yardımlar yumuşak güçle doğrudan ilişkilendirilmektedir.

Devletlerin yumuşak güç stratejilerinde kullandığı bir diğer önemli araç kültürel diplomasi alanıdır. Kültürel diplomasi, bir ülkenin tarihini, kültürünü, fikirlerini, değerlerini, yaşam tarzını ve estetik anlayışını paylaşarak, hem kendini doğru bir şekilde tanıtmaya hem de muhataplarını daha iyi anlama süreci olarak tanımlanabilmektedir (Purtaş, 2013, s.2)

Her devlet kültürel diplomasi çalışmaları ile uluslararası alanda itibarını artırmayı ve temsil ettiği değerler hakkında olumlu bir algı oluşturmayı amaç edinmektedir. Kültürel diplomasi alanında British Council, İtalyan Kültür Enstitüsü ve Yunus Emre Enstitüsü gibi kuruluşlar, bu alanda aktif rol oynamaktadır. Kültürel diplomasinin faaliyet kapsamı, dil öğretiminden edebiyat, sinema, televizyon, radyo, sanat, bilim ve müzik gibi kültürel unsurların tanıtım ve desteklenmesine kadar geniş bir yelpazeyi içermektedir (Demir, 2012, s.77).

Yumuşak gücün önemli bir aracı da kamu diplomasisidir. Küreselleşen dünyada, artık yalnızca devletler ve milletler değil, ulusal ve uluslararası düzeyde hükümet dışı organizasyonlar, sivil toplum kuruluşları ve medya da önemli bir etki gücüne sahiptir (Nye, 2005b, s.12). Küresel gelişmeler ve uluslararası sistemde devletlerin etkisinin göreceli olarak azalması, diplomasi ve dış politika anlayışlarında yeni yaklaşımlar doğurmuştur. Bu çerçevede kamu diplomasisi, bir ülkenin prestijini artırmayı, olumlu imajını güçlendirmeyi, doğru bilgiyi yaymayı ve uluslararası kültürel ilişkiler geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Kamu diplomasisi terimi, 1965 yılında Amerikalı diplomat Edmund Gullion tarafından literatüre kazandırılmış ve o tarihten itibaren diplomasi alanında kullanılmaya başlanmıştır (Sevin, 2015, s.5)

Yumuşak güç, bir toplumun kültürel ve değer üretme kapasitesine dayalı olarak, diğer topluluklar üzerinde zorlama olmaksızın hayranlık ve ilgi uyandırma yeteneğidir. Ancak yumuşak gücün etkili bir şekilde işleyebilmesi, sistematik ve planlı bir yaklaşımı gerektirmektedir. Bu bağlamda, kamu diplomasisi yumuşak gücü destekleyen ve güçlendiren temel bir araç olarak öne çıkarmaktadır (Sancak, 2016a, s. 119).

Uluslararası ilişkilerde yumuşak güç, bir ülkenin kültürel değerleri ve politikaları üzerine inşa edilen bir etki kapasitesidir. Kamu diplomasisi ise hükümetlerin, diğer devletler ve halklarla iletişim kurarak kültürel ve siyasi değerler gibi yumuşak güç unsurlarını kullanarak etki ve cazibe oluşturmayı hedefleyen diplomatik bir stratejidir (Nye, 2000, s.95).

Kamu diplomasisi ile yumuşak güç kavramları sıklıkla karıştırılmakla birlikte, bu iki kavram arasında önemli bir fark bulunmaktadır. Askerî güç, sert güç ile eş anlamlı olmadığı gibi, kamu diplomasisi de yumuşak güçle birebir örtüşmemektedir. Bir hükümet, kamu diplomasisi stratejisini uygularken hem yumuşak güç hem de sert güç unsurlarını bir arada kullanabilmektedir (Melissen, 2005, s.34)

Cull'a göre, kamu diplomasisi ve yumuşak güç birbiriyle ilişkili olsa da birbirinden bağımsızdır. Bir uluslararası aktör, yumuşak güce sahip olup kamu diplomasisi uygulamalarına ihtiyaç duymayabilir veya tam tersi durumda kamu diplomasisi stratejileri izleyerek yumuşak güçten yoksun olabilir. Bu duruma örnek olarak, yumuşak gücü bulunan ancak kamu diplomasisi uygulamayan İrlanda ile kamu

diplomasisi faaliyetleri yürütmesine rağmen yumuşak güçten yoksun olan Kuzey Kore gösterilmektedir (Cull, 2009, s. 15).

Yumuşak güç kaynaklarının etkin bir şekilde yönetilmesi kamu diplomasisinin temelini oluşturmaktadır. Kamu diplomasisi, bu kaynakları uygun politikalarla somut bir etkiye dönüştürme aracıdır. Nye'ye göre, yumuşak güç unsurlarının diplomatik alanda doğru kullanımı, o ülkenin genel yumuşak gücünü büyük ölçüde şekillendirmektedir. Cazibe ve çekicilik unsurlarına dayanan yumuşak güç, ancak kamu diplomasisinin etkili uygulanmasıyla başarıya ulaşabilmektedir. Bu, uluslararası kamuoyunda bir ülkenin olumlu ve cazip bir imaj oluşturmalarının temel yolu olarak görülmektedir (Ekşi, 2014, s. 38). Bu minvalde Kore Dalgası, yumuşak güç politikaları ile kamu diplomasisinin eş zamanlı uygulandığı bir kültür hareketi olarak değerlendirilmektedir. 1990'lardan itibaren planlı bir kamu diplomasisi çerçevesinde yürütülen bu süreçte, yumuşak güç unsurları ve kamu diplomasisi araçları entegre bir şekilde kullanılmıştır. Bu bağlamda Kore Dalgası, yumuşak güç ve kamu diplomasisinin bütünleştiği bir örnek olarak öne çıkmaktadır.

Bu cümleler doğrultusunda baktığımızda, bir devletin yumuşak güç kullanımında ve güç potansiyelini artırmada ve uluslararası arenada çekici bir imaj oluşturmada Kamu diplomasisinin kritik bir rol oynadığı görülmektedir. Ancak, gerçekçi ve sürdürülebilir bir etki için yalnızca yumuşak güç kullanım politikalarında sadece söylemlere değil, bu söylemleri destekleyecek değerler, politikalar ve sistemlere ihtiyaç vardır. Ayrıca yumuşak güç uygulamalarında sorumlu kurumlar arasında da eş güdüm ve tutarlı stratejilerinde bulunması gerekmektedir. Dolayısıyla, yumuşak gücün etkili bir şekilde kullanılabilmesi, önce bu temellerin güçlü bir şekilde oluşturulmasına bağlı olduğu düşünülmektedir.

BÖLÜM 2

TÜRKİYE’NİN YUMUŞAK GÜCÜ

Günümüzde yumuşak güç (soft power) kavramının, uluslararası ilişkilerde giderek önem kazanmasıyla beraber uluslararası ilişkilerde bütün devletlerin kültürel, ideolojik ve diplomatik ilişkilerini de daha çok etkilediği görülmektedir. Bu etkilerin sebeplerine baktığımızda, bilim ve tekniğin gelişmesine paralel olarak sürekli gelişen savaş teknolojileri, devletler arasındaki muharebelerin çok daha yüksek zayıatlarla sonuçlanması ve savaşların yıkıcı etkisi olarak görülmektedir. Toplumların yaşadığı savaş tecrübeleriyle beraber günümüzdeki koşullar, yüksek zayıatları beraberinde getiren muharebeler yerine, daha rasyonel ve stratejik yaklaşımları ön plana çıkarmaktadır. Bu durumlar, devletlerin klasik muharebe silahlarından önce, daha demokratik ve bünyelerinde daha fazla müzakere kültürü barındıran ve diğer toplumları etkileyebilen aktörler ve yöntemlerle hedeflerine ulaşma çabasını beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla, günümüzde diplomasi alanında, sert gücün yerini yumuşak gücün aldığı bir paradigma değişikliği söz konusu olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikası da, uluslararası ilişkilerde yaşanan paradigma değişimlerinden doğrudan etkilenmiştir.

Türkiye’de kamu diplomasisi ve yumuşak güç uygulamaları ile ilgili faaliyetlerinin kökleri Osmanlı dönemine kadar uzanmaktadır. Osmanlı Devleti bu yaklaşımı "istimalet politikası" adıyla uygulamıştır. Özellikle devletin ilk kuruluş dönemlerinde ve Balkanlar’da yoğun olarak kullanılan istimalet, kelime anlamı olarak uyum sağlama, tatlı dil ile ikna etme ve kendine yakınlaştırma gibi anlamlara gelmektedir. Bu politika, fethedilen bölgelerde yaşayan halklara hoşgörüyle yaklaşmayı, onların can ve mal güvenliğini teminat altına almayı da içermektedir. Bu sayede Osmanlı, fethettiği topraklarda yaşayan halklar arasında olumlu bir algı oluşturmayı başarmıştır (Türpedar, 2020, s.59).

Türkiye, coğrafi konumu itibarıyla Asya ile Avrupa arasında köprü görevi görürken, kültürel ve dini çeşitliliğin de kesişim noktasında yer almaktadır. Seküler bir yönetim anlayışına sahip olması, demokratik değerleri benimsemesi ve açık piyasa ekonomisi ile uluslararası sisteme entegre olması, ülkenin yumuşak gücünü destekleyen temel faktörlerdendir. Özellikle İslam dünyasında modern, demokratik ve laik bir devlet yapısına sahip olması, Türkiye’yi küresel ölçekte farklı bir konuma taşımaktadır. Ayrıca,

dış politikasında aktif ve dengeli bir yaklaşım benimsemesi, uluslararası alandaki itibarını güçlendiren unsurlar arasında yer almaktadır (Keyman, 2010, s.10).

Türkiye'nin yumuşak gücünü etkin bir şekilde kullanmasını sağlayan en önemli faktörlerden biri, Müslüman kimliği ile laik ve demokratik bir yönetim anlayışını bir arada barındırmasıdır. Davutoğlu'na göre, Türkiye'nin yumuşak gücünün en büyük dayanağı, sahip olduğu demokratik yapısıdır (Davutoğlu, 2008, s.77-96). Türkiye, demokrasi ve sekülerizm ile İslam toplumunun bir arada var olabileceğini gösteren önemli bir örnek olmanın yanı sıra, uluslararası ilişkilerde barışın tesisi ve korunmasına yönelik etkin ve proaktif bir politika yürütebileceğini de kanıtlamıştır (Keyman, 2010, s.11).

Türkiye'nin tarihsel birikimi, coğrafi ve kültürel zenginlikleri ile bölgesel ve küresel çapta önemli bir yumuşak güç potansiyeline sahip olduğu görülmektedir. Türkiye'nin yumuşak gücünü kullanma anlayışı, pek çok ülkeden farklı bir yapı sergilemektedir. Balkanlar'dan Orta Doğu'ya ve Afrika'ya kadar uzanan geniş bir coğrafyada Türkiye, Orta Asya'dan gelen tarihsel kökleri, kültürel bağlantıları, siyasi ve toplumsal yapısıyla dikkat çekici bir avantaja sahip olduğu görülmektedir. Tarihsel birikimiyle birlikte, bu birikimin olduğu coğrafyalarla olan ilişkilerini sürdürmesi ve Orta Asya'daki ülkeler ile farklı bölgelerdeki etkin topluluklarla paydaş olması, Türkiye'nin etki alanını artırmada önemli bir rol oynamıştır (Kalin, 2011).

I. Dünya Savaşı'ndan yenilgiyle çıkan Osmanlı Devleti'nin dağılmasının ardından, 29 Ekim 1923'te Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti iki savaş arası dönemde mevcut kaynaklarını toplarlama ve kendini yeniden inşa etme sürecine odaklanmıştır. II. Dünya Savaşı sonrasında, 1945 yılında Yalta ve Postdam Konferansları ile ortaya çıkan iki kutuplu dünya düzeninde, ABD ve SSCB iki ana kutbu oluşturmuştur. Bu kutuplaşmış dünyada, devletlerin büyük güçlerin etkisi altında ittifaklar kurduğu bir ortamda, Türkiye Cumhuriyeti de kendi yapılanma sürecini devam ettirerek ve bu dönemde ABD ile müttefiklik ilişkileri geliştirmeye başlamıştır. Savaşın ardından ABD'nin liderlik ettiği Birleşmiş Milletler (BM), Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO), Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası (WB) ve Genel Tarifeler ve Ticaret Anlaşması (GATT) gibi çok taraflı uluslararası yapılara katılan

Türkiye, dünyadaki dönüşümlere uygun şekilde politika yönelimlerini şekillendirmiş ve hem iç hem de dış politikasında önemli değişikliklere imza atmıştır (Hava, 2016, s. 32).

Kalın, Soğuk Savaş sonrasında Türkiye'nin 21. yüzyılda bölgesel bir merkezî güç konumuna yükseldiğini ifade etmiştir. Türkiye'nin, kutuplaşmış bir dünya düzeninin dayattığı yapısal tercihler veya gerilimlerden ziyade, kendi coğrafi özelliklerine ve tarihi mirasına dayalı bir perspektif geliştirmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu yaklaşımın, hem ulusal hem de bölgesel önceliklerin daha sağlıklı bir şekilde belirlenmesine katkı sağlayacağına dikkat çekmiştir (Kalın, 2011, s. 19).

Soğuk Savaş sonrası dönemde ekonomi-politik, jeopolitik, jeokültür, jeoekonomi ve jeostrateji gibi kavramlar, ülkelerin güç tanımlamalarında giderek daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Bu dönemin kendine özgü konjonktürü, güç kavramının daha net ve anlaşılır bir çerçeveye oturmasını sağlamıştır. Artık ülkelerin güç parametreleri, birbirinden bağımsız unsurlar olarak değil, yeni işlevler kazanan ve birbirini sürekli etkileyen dinamik faktörler olarak ele alınmaktadır (Davutoğlu, 2014, s. 15-16). Bu bağlamda yumuşak güç, günümüzde adeta bir ikna endüstrisi haline gelmiştir. İngiltere, Rusya ve ABD'nin yanı sıra, Çin de son 25 yıldır yumuşak güç dinamiklerini dış politikalarında etkin bir şekilde kullanmaya gayret etmektedir. Gelişmiş ülkeler, kendi hikayelerini uluslararası toplum ve farklı kamuoylarına sunarak küresel algıyı yönlendirme stratejisi izlediği görülmektedir.

Kamu diplomasisi ve yumuşak güç kavramı, Turgut Özal döneminde gündeme gelmiş ve bu alandaki ilk kurumsal adımlardan biri 1992 yılında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'nın (TİKA) kurulmasıyla atılmıştır. Zamanla Türk dış politikasında önemli bir araç haline gelen kamu diplomasisi, özellikle 2000'li yıllardan itibaren hız kazanmıştır. AK Parti'nin 2002 yılında iktidara gelmesinin ardından, merkezi yönetime bağlı çeşitli kamu diplomasisi kuruluşları hayata geçirilmiş ve etkin bir şekilde faaliyet göstermeye başlamıştır. Bu çalışmalar, özellikle din, dil, soy, kültür bağları ve ortak tarih ile güçlü bir ilişkiye sahip olunan Balkanlar, Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Kafkaslar gibi bölgelerde yoğunlaşmıştır. Böylece Türkiye, bu bölgelerde gerçekleştirdiği kamu diplomasisi faaliyetleriyle tarihi ve kültürel bağlarını pekiştirerek bölgesel ve küresel düzeyde etkisini artırmayı hedeflemiştir (Eren, 2017, s. 41).

2004 yılında Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan ve İspanya Başbakanı Luis Rodriguez Zapatero tarafından başlatılan Medeniyetler İttifakı Projesi, Türkiye'nin uluslararası alanda öncülük ettiği önemli girişimlerden biridir. Bu proje, Türkiye'nin devletler arası ilişkilerde barışı destekleyen tutumunu ortaya koyan önemli bir ortaklık olarak şekillenmiştir(Akşam, 2012).Türkiye'nin, bu proje aracılığıyla Batı ile İslam dünyası arasındaki mesafenin azalmasını ve her iki tarafın da birbirini dinleyip anlayarak sorunlara çözüm bulmasını amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Türkiye, Batı toplumları ile İslam ülkeleri arasında arabuluculuk girişimlerinde etkin rol üstlenerek yumuşak gücünü arttırmaya çalıştığı görülmektedir.

Son yıllarda Türkiye'nin kalkınma yardımlarında kayda değer bir artış yaşanmıştır. 2002'de 85 milyon dolar seviyesinde olan bu yardımlar, 2017 itibarıyla 8 milyar 120 milyon dolara ulaşmıştır. Bu büyüme ile Türkiye, geniş bir coğrafyada insani ve kalkınma odaklı destek sağlayarak Afganistan, Haiti, Yemen ve Filipinler gibi birçok ülkeye yardım elini uzatmıştır (KDK, 2013; TİKA, 2023). 2012 yılında Türkiye, insani yardımlar için 1,04 milyar dolar ayırarak bu alanda ABD, Avrupa Birliği ve İngiltere'nin ardından dördüncü sırada yer almıştır (Lepeska, 2014). 2018 Küresel İnsani Yardım raporuna göre Türkiye, 8.14 milyar dolarlık insani yardımla dünyanın en fazla yardım yapan ülkesi olarak ve en cömert ülke unvanını kazanmıştır (Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2023, s. 62). Türkiye, Afganistan ve Pakistan'ın yanı sıra Afrika kıtasında yer alan Somali ve Etiyopya gibi ülkelerde bayındırlık ve iskân projeleri yürütmekte, aynı zamanda eğitim alanında önemli yatırımlar yaparak yumuşak gücünü güçlendirmeye yönelik politikalarını hayata geçirmektedir.

Yunus Emre Vakfı çatısı altında kurulan Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye'nin kamu diplomasisi stratejisinde Türkçe'nin ve Türk kültürünün yaygınlaştırılmasında kilit bir rol oynamaktadır. 2009 yılında faaliyete geçen enstitü, başta Berlin, Saraybosna, Tahran, Roma, Tokyo, Varşova, Kahire ve Londra olmak üzere 64'den fazla ülkede 88 kültür merkezi açmıştır. Bu merkezler, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yanı sıra kültürel ve sanatsal etkinlikler ile bilimsel araştırmalara da destek vermektedir. Enstitü'nün temel amacı ise Türkçe öğretmek, Türk kültürünü, tarihini ve sanatını tanıtmak ve yaygınlaştırmaktır (YEE, 2023 Faaliyet raporu, s.5-8).

Anholt'a göre, devletler uluslararası camiada itibarlarını orta veya uzun vadede doğrudan inşa edemezler fakat farklı yollarla imajlarını kazanabilirler. Bu bağlamda, devletler kendi imajlarını kültür endüstrisi ürünleri ve yumuşak güç unsurları aracılığıyla şekillendirerek, yabancı kamuoyları nezdinde daha çekici ve etkili bir konuma ulaşmaya çalışmaktadır (Anholt, 2011, ss. 18-19).

Günümüzde, devletlerin diğer toplumlar üzerindeki yumuşak güç etkilerini inceleyen ve bu konudaki araştırma raporlarını belirli aralıklarla yayımlayan çeşitli kuruluşlar bulunmaktadır. Bu algıları ölçmeye çalışan kuruluşlardan biri de Soft Power 30, Portland Communications tarafından hazırlanan ve ülkelerin yumuşak güç kapasitesini ölçen küresel bir endekstir. Bu endeks, devletlerin kültürel etki kapasitesini, diplomasi, eğitim ve dijital alanlardaki güç unsurları ile beraber değerlendirerek ülkelerin uluslararası alandaki cazibesini ve etkisini karşılaştırmalı analizler yaparak belirli dönemlerde yayınlamaktadır.

Bu sitede yayımlanan University of Southern California Center on Public Diplomacy ve Portland adlı STK tarafından gerçekleştirilen bir ankette, 25 ülkeden farklı ülke deneyimlerine sahip 10.500 katılımcının yanıtlarına göre 2017 yılında Fransa, yumuşak güç sıralamasında en güçlü ülke olarak belirlenirken, Türkiye listeye 30. sıradan dahil olmuştur. Ankette yumuşak gücü oluşturan unsurlar ayrı kategorilerde incelenmiştir. Hükümet etme, girişimcilik, iş birliği, dijitalleşme, eğitim ve kültür olmak üzere altı farklı unsur üzerinden yapılan değerlendirmede, Türkiye hiçbir kategoride ilk ona giremezken, ABD kültür alanında birinci sırada yer almıştır. Genel toplamda yumuşak güç açısından 2017'nin en güçlü ülkesi seçilen Fransa ise kültür kategorisinde İngiltere'nin ardından üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir (McClory, 2017).

2018 yılında aynı kuruluş tarafından benzer yöntemlerle yapılan anketlerde, Türkiye yumuşak güç açısından ilk otuz ülke içinde yer alamamıştır. Bu değerlendirmede İngiltere birinci sırayı alırken, kültürel alanda ise ABD yine zirvede yer almıştır (McClory, 2018).

2019 yılında yapılan anketlerde ise Türkiye'nin ülke sıralamasında 29. sıraya yükseldiği görülmektedir. Değerlendirmede, Türkiye'nin 2018'deki ekonomik sıkıntıların ardından Soft Power 30 Endeksi'ne geri döndüğü ve özellikle katılım ile dijital alt endekslerindeki başarısıyla uluslararası sıralamada tekrar yer aldığı vurgulanmıştır.

Artan turist sayısı Türkiye’yi kültür alt endeksinde üst sıralara taşıırken, ekonomik istikrarın yabancı yatırımcı ilgisini artırabileceği belirtilmiştir. Türkiye’nin dijital diplomasi ve genişleyen diplomatik ağıları güçlü yönler olarak öne çıkarılırken, eğitim ve hükümet alanındaki zayıflıklar ile dış politikadaki eleştirilerin Türkiye’nin yumuşak güç kapasitesini sınırlandığı ifade edilmiştir. Son olarak raporda, kültürel diplomasiinin güçlendirilmesi, eğitimde reformlar yapılması ve çok taraflı diplomasiye daha fazla odaklanması gerektiği vurgulanmıştır. Türkiye’nin kültürel mirası ve stratejik konumunun önemli bir potansiyel olduğu, bu potansiyelin etkin kullanımının uluslararası algıyı güçlendireceği ifade edilmiştir. (McClory, 2018).

Türkiye, demokrasi, insan hakları, bireysel özgürlükler ve eşitlik gibi alanlarda görece ilerleme kaydetmiş olsa da, Batı ülkeleri nezdindeki imajında bu gelişmelere paralel bir iyileşme gözlemlenmemektedir. Bu durum, Türkiye’nin geçmişte oluşan olumsuz algıyı tam anlamıyla düzeltemediğini ve imajını yeterince yenileyemediğini göstermektedir (Özkan, 2015, s. 17).

Türkiye ve Türk toplumu, dünya çapında en fazla yanlış algılanan ülkeler ve toplumlardan biri olarak görülmektedir. Bunun sebebi Batı’da Türkiye’nin, Ortadoğulu, geri kalmış ve çöllerle çevrili bir ülke olarak görülürken, Doğu’da ise kimliksiz ve köksüz bir Batı taklitçisi olarak değerlendirilmesidir (Kalin, 2010).

Türkiye, farklı coğrafyalarda birbirinden bağımsız ve çelişkili imajlara sahiptir. Bu nedenle kamu diplomasisi çalışmalarında bölgesel olarak farklı mesajlar iletmesi gerekmektedir. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun, Türkiye’nin kamu diplomasisinde hakikat odaklı bir yaklaşım benimsediğini, stratejik iletişimle ülke markasına önem verdiğini ve pozitif kampanyalarla kara propagandaya karşı Türkiye’nin imajını güçlendirmeyi hedeflediğini vurgulamaktadır (AA, 2022a; Ensonhaber, 2022).

Türkiye Cumhuriyeti kamu diplomasisi ve yumuşak güç çalışmalarına her ne kadar geç de başlamış olsa da, sahip olduğu stratejik konumu, komşu ülkeleriyle olan güçlü kültürel bağları, tarihsel ve kültürel zenginlikleriyle yumuşak gücünü etkili bir şekilde kullanarak uluslararası alanda kendine özgü bir yer edinmeye çalışmaktadır. Kamu diplomasisi aracılığıyla bu güç daha da pekiştirilmekte ve uluslararası platformlarda Türkiye’nin etkinliği artmaktadır. Gelecekte, bu stratejilerin daha kapsamlı ve süreklilik arz edecek şekilde yürütülmesi, Türkiye’nin yumuşak gücünü daha da

güçlendirecektir. Türkiye bu alandaki çalışmalarını TİKA, Yunus Emre Enstitüsü, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı gibi kamu kurumlarının yanı sıra Türk Kızılay'ı gibi sivil toplum kuruluşları vasıtasıyla yumuşak güç ve kamu diplomasi faaliyetlerini sürdürmektedir.

"Türkiye'nin Yumuşak Gücü" başlığı altında ele alacağımız bu bölümün temel amacı, Türkiye'nin yumuşak gücünü mümkün kılan ve bu güce kaynaklık ettiği düşünülen unsurları tespit ederek detaylı bir şekilde incelemektir. Ayrıca, bu unsurlardan hareketle Türkiye'nin yumuşak güç potansiyelini, kavramın tanımladığı çerçevede değerlendirmek de hedeflenmektedir. Yumuşak gücün ölçülmesi oldukça karmaşık bir süreç olup, kesin bir hesaplama yapılması neredeyse zor durumdur. Bu sebeple, akademik literatürde en yaygın şekilde kullanılan yöntem, yumuşak gücü devletlerin sahip olduğu kaynaklar üzerinden analiz etmektir. Akademik disiplinlerde yapılan çalışmalar incelendiğinde, yumuşak güç değerlendirmesi için genel kabul görmüş bir yaklaşım olmaması ya da farklı yöntemlerin tercih edilmesi dikkat çekmektedir. Bu çalışmada ise Türkiye'nin yumuşak gücünü değerlendirirken, literatürde sıkça kullanılan ve kuşatıcı nitelikte olduğu düşünülen temel yumuşak güç kaynaklarına odaklanılacaktır.

Bu bağlamda, Türkiye'nin mevcut yumuşak gücünü iki ana kategoride ele alacağız. İlk olarak, kısa vadede değişmesi zor olan ve sabit kaynaklar olarak değerlendirdiğimiz kültür, tarih ve coğrafya gibi unsurlar incelenecektir. İkinci olarak, kısa vadede değişim gösterebilecek ve potansiyel kaynaklar olarak nitelendirilen iç politika ve değerler, ekonomik kapasite, askeri kapasite, dış politika ve kurumsal kaynaklar başlıkları altında bir değerlendirme yapılacaktır.

2.1. TÜRKİYE'NİN MEVCUT YUMUŞAK GÜÇ KAYNAKLARI

Türkiye, tarihsel mirası, kültürel zenginlikleri, jeopolitik konumu ve modern diplomasisiyle önemli bir yumuşak güç potansiyeline sahiptir. Joseph Nye tarafından geliştirilen yumuşak güç kavramı, bir ülkenin başkalarını kendi değerlerine ve çıkarlarına ikna ederek istediği sonuçları elde etme kapasitesini ifade eder (Nye, 1990). Bu bağlamda Türkiye'nin yumuşak güç unsurları, kültürel ve tarihsel mirastan modern dış politikaya kadar geniş bir yelpazeye yayılmıştır.

2.1.1. Sabit Kaynaklar

Türkiye'nin sabit yumuşak güç kaynakları, ülkenin jeopolitik konumu, tarihsel mirası ve kültürel çeşitliliği gibi değişmesi zor unsurlara ve birbirleri ile bağlantılı kavramlara dayanmaktadır. Çünkü kültür kavramı bir toplumda uzun bir zaman diliminde oluştuğundan tarih kavramı olmadan nasıl ifade edilemiyorsa aynı şekilde coğrafya kavramının da yine tarih disiplini ile ilişkilendirilmeden ifade edilmesi mümkün görülmemektedir. Bu kaynaklar genel olarak her ülkenin olduğu gibi Türkiye'nin cazibe unsuru olarak güç kaynağı oldukları kadar aynı zamanda potansiyel kaynaklarında ve ulusal bütünlüklerinde de önemli rol oynar. Bu kaynakların, Türkiye'nin dış politikasında ve uluslararası ilişkilerinde orta ve uzun vadeli avantajlar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin yumuşak gücü, diğer devletlerde de olduğu gibi, tarih, kültür ve coğrafyasından beslenmektedir. Bu üç etkenin bir arada ele alınması yumuşak güç kapasitesinin doğru anlaşılması açısından önemlidir. Bir milletin tarihi, kültürel birikimi ve coğrafi konumu, o ülkenin yumuşak güç potansiyelini şekillendiren temel faktörler arasında yer alır. Türkiye, bu bağlamda, farklı coğrafyalara yayılan köklü bir tarihsel derinliğe ve zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Türkiye'nin bu zenginliğine stratejik coğrafi konumunu da eklediğimizde, oldukça geniş bir etki alanına sahip bir yumuşak güç kapasitesi ortaya çıkmaktadır. Fakat, bu doğal ve tarihsel avantajların etkili bir yumuşak güce dönüşebilmesi için, bu potansiyelin çok yönlü stratejik planlama ve politikalarla desteklenmesi gerekmektedir (Hava, 2016, s. 34).

2.1.1.1. Türk Tarihi ve Kültürü

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, binlerce yıllık bir tarihsel geçmişe sahip olup bu geçmiş, farklı medeniyetlerin izlerini taşır. Bu medeniyetler Anadolu Medeniyetleri olarak tanımlanan Hititler, Lidyalılar, Frigler ve Bizans gibi medeniyetlerin mirası, Selçuklu, Osmanlı Mirası ve Cumhuriyet mirasıdır. Anadolu Medeniyetleri, Hititler, Lidyalılar, Frigler ve Bizans gibi medeniyetlerin mirası, Türkiye'nin evrensel bir tarih ve kültür kaynağı olmasını sağlarken Osmanlı Mirası ise Osmanlı İmparatorluğu'nun altı asır boyunca geniş bir coğrafyada bıraktığı kültürel, dini ve idari miras, Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesine katkıda başat rol oynamaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkanlar, Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Kafkasya'daki toplumların gönüllerinde ve ülkelerinde

bıraktığı izler, Türkiye'nin günümüzde de bu bölgelerde yaşayan halklarla kültürel bir bağ kurmasına imkan sağlamaktadır. Son olarak Cumhuriyet Mirası da Modern Türkiye'nin laik ve demokratik yapısı ile özellikle İslam dünyasında model ülke olarak algılanmasına imkân sağlamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti, tarihi kökenleri Büyük Hun İmparatorluğu'na kadar uzanan köklü bir geçmişe sahiptir. Türk tarihi boyunca 16 büyük Türk devleti kurulmuş olup, bunların sonuncusu olan Osmanlı İmparatorluğu, Asya, Ortadoğu, Balkanlar, Afrika ve Avrupa'yı kapsayan geniş bir coğrafyada hüküm sürmüştür. İnsanlığın yakın tarihinde, böylesine eski ve köklü medeniyetlerin devamı niteliğinde olan devlet sayısı sınırlıdır. Osmanlı İmparatorluğu; sanat, estetik, bilim, mimari, yönetim anlayışı, devlet teşkilatı ve askeri yapısıyla dünya tarihine, devletlerin teşkilat yapılarına önemli katkılarda bulunmuştur. Türkiye Cumhuriyeti, böylesine zengin bir tarihsel ve kültürel miras üzerine inşa edilmiştir. Aynı zamanda modern bir yönetim anlayışını benimseyen Türkiye Cumhuriyeti, uluslararası hukuka, insan haklarına ve çağdaş değerler sistemine bağlı bir yapıya sahiptir (Çavuş, 2012, s. 34). Türkiye Cumhuriyeti'nin derin bir tarihsel ve kültürel mirasa sahip olması ve bu mirası dikkate alarak politika geliştirmesi, özellikle yakın çevresindeki devletlerle ilişkilerinde yumuşak güç unsurlarının etkin bir şekilde kullanılmasını mümkün kılan önemli bir faktördür.

Türkiye'nin tarihsel mirası, yumuşak güç kaynakları arasında çok önemli bir yere sahiptir. Anadolu toprakları, binlerce yıllık uygarlıklara ev sahipliği yapmış, çok sayıda kültür ve medeniyetin izlerini bünyesinde barındırmıştır. Şu ifade bu gerçeği çok iyi özetler: "Anadolu, tarih boyunca Doğu ve Batı medeniyetlerinin kesif bir şekilde etkileştiği ve zenginleştiği bir coğrafya olmuştur" (Davutoğlu, 2001, s. 115).

Türk kültürünün ilk temel kaynağı her ne kadar Orta Asya bozkır kültürü temeline dayansa da, Türk toplumunun tarihsel süreçte gerçekleştirdiği göçler ve bu süreçte farklı toplumlarla kurduğu ilişkiler sonucunda çok katmanlı ve zengin bir yapıya kavuşmuştur. Günümüz Türkiye'sinde hâkim olan Türk kültürünün oluşumunda, Selçuklu ve Osmanlı kültürü önemli bir katkı sağlamıştır. Bu miras günümüze kadar varlığını sürdürmektedir (Sancak, 2016b, s.20). Bu yönleriyle Türk kültürü, Selçuklu, Osmanlı mirası ve İslam kültürünün senteziyle şekillenmiş bir kültürel kimlik olarak, Türkiye'nin yumuşak güç unsurlarının temelini oluşturmuştur.

Türkiye'nin tarihi mirası, Balkanlar'dan Ortadoğu'ya uzanan geniş bir coğrafyada güçlü ve doğal bağlar kurmasına olanak tanımakta, bu bağlar Türkiye'nin bölgesel politikalarda etkin bir rol üstlenmesini sağlamaktadır. Tarihi ve kültürel birikiminin yanı sıra, Türkiye'nin dinamik ve özgün tecrübeleri, farklı kamuoylarının dikkatini çekmekte ve ilgi odağı haline gelmesine imkan vermektedir. Bu durum, Türkiye ile diğer bölgeler arasındaki duygusal ve siyasi mesafelerin azalmasına, ilişkilerin ortak bir anlayış temelinde şekillenmesine katkı sağlamaktadır. Türkiye, elindeki geniş aktör yelpazesi aracılığı ile yaptığı kamu diplomasi faaliyetleri ile yumuşak güç kapasitesini zenginleştirmektedir. Devlet kurumlarından sivil toplum kuruluşlarına, iş dünyasından sanatçılara, medya temsilcilerinden bilim insanlarına, akademisyenlerden insani yardım kuruluşlarına kadar farklı alanlarda etkin bir şekilde faaliyet gösteren bu aktörler, uluslararası iş birliği ve diyalogda önemli roller üstlenmektedir. Türk Silahlı Kuvvetleri, Bosna Hersek ve Lübnan'da barış gücü misyonlarını başarıyla yerine getirirken, Afganistan'ın yeniden inşa sürecine de destek vermeye devam etmektedir. Bu çabalar, Türkiye'nin barış ve istikrara katkı sunma konusundaki kararlılığını yansıtmakta ve uluslararası arenada etkin bir aktör olarak algılanmasını güçlendirmektedir (Yılmaz, 2024, s.422). Türkiye'nin sahip olduğu Osmanlı Devletinin tarihsel mirasının etkisi, günümüzde Türkiye'nin çevresindeki Arap Yarımadasındaki Araplardan Balkan halklarına, Afrika milletlerinden Türk Cumhuriyetlerine kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Bu ortak tarihsel birikim, Türkiye'ye bu bölgelerdeki halklarla güçlü ilişkiler geliştirmesine, bu halkların aralarındaki anlaşmazlıklarda Türkiye'nin arabuluculuk yapmasına ve bu coğrafyalarda etkili politikalar üretebilme fırsatlarına imkân vermektedir.

Kalın'a göre, Türkiye'nin Müslüman-Osmanlı tarihinden miras aldığı kültürel birikim ve bu birikimin oluşturduğu zengin derinlik, Türkiye'nin etki alanının yayıldığı geniş coğrafyayla birlikte stratejik bir değer ve ince güç olarak yeniden şekillendirilmektedir. Bu durum, Türkiye'nin hem iç hem de dış politikalarında yeni fırsatlar ve imkânlar yaratmaktadır(Kalın, 2011, s. 10).

Bir milletin kültürü, insanlığın genelinin zihnine ve gönlüne hitap eden değerler ürettiğinde uluslararası alanda etkili bir yumuşak güç kaynağı haline gelmektedir. Kalın, Türkiye'nin ince güç kapasitesinin, askeri veya teknolojik üstünlüklerinden çok, zengin tarih ve kültürel mirasından beslendiğini ifade etmektedir (Kalın, 2011, s. 149). Türk

kültürü, bu bağlamda, derin tarihî kökleri ve zengin çeşitliliği sayesinde Türkiye'nin yumuşak gücünü pekiştiren temel unsurlardan birini oluşturmaktadır. Bu zengin kültürel derinlik, geleneksel sanatlardan, müzik ve edebiyattan, gastronomiye kadar geniş bir yelpazede insanlığın ortak değerlerine hitap eden zengin bir miras sunmaktadır. Türk kültürünün bu evrensel boyutu, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerdeki etkisini artırarak kültürel diplomasi yoluyla diğer milletlerle bağlarını her geçen etkisini arttırarak güçlendirmektedir.

Son yıllarda Türkiye, pek çok alanda dikkat çeken bir yükseliş göstermektedir. Sağlık sektöründen teknoloji geliştirme bölgelerine, uluslararası ilişkilerden sanat ve film festivallerine, insani yardım faaliyetlerinden diplomatik atılımlara kadar geniş bir etki alanına sahiptir. Bu gelişmeler, Türkiye'nin ince güç potansiyelini de güçlendirmiştir. Türkiye, yalnızca fiziksel gücü ve stratejik konumuyla değil, aynı zamanda kültürel, insani ve diplomatik değerleriyle de uluslararası düzeyde saygın bir aktör haline gelmektedir(Sabah, 2010).

Türkiye'nin kültürel tanıtımı, sadece resmi kurumlar tarafından yürütülen kamu diplomasisi faaliyetleri ile sınırlı değildir. Kamu diplomasi faaliyetlerinin yanında özel sektör ve hükümet-dışı organizasyonlar da uluslararası bağlantıları aracılığıyla Türk kültürünün yurt dışına taşınmasına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, yurt dışında yaşayan Türk vatandaşları ve yurtdışına seyahat edenler de yurttaş diplomasisi kapsamında kültürel elçi işlevi görerek Türkiye'nin kültürel değerlerinin dünya genelinde tanıtımlarını yapmaktadır. Günümüzde iletişim ve bilişim teknolojilerindeki gelişmeler iletişimin kalitesini ve iletişim araçlarını arttırmış olup, televizyon dizileri, filmler ve müzik endüstrisinin genişlemesi ile birlikte Türk kültürünün global sahnede tanıtılması ve zihinlerde ve kalplerde yayılmasını daha da kolaylaştırmıştır.

2.1.1.2. Jeopolitik Konum ve Coğrafya

Türkiye'nin stratejik coğrafi konumu, sabit yumuşak güç kaynaklarının en önemli unsurlarından biridir. Türkiye jeopolitik konumundan dolayı, Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlayan bir köprü görevi görmektedir. Bu durum, Türkiye'ye Doğu ile Batı arasında hem kültürel ve hem de ekonomik bir aracı olma avantajı sağlamaktadır.

Coğrafya, milletlerin kaderini belirlemede önemli bir etken olmasına karşın, uluslararası politikada bu coğrafyayı avantaja çevirebilmek için stratejik planlamalar ve

konjonktürel durumlar belirleyici olmaktadır. Coğrafya, içinde barındırdığı fırsatlar kadar, değişen şartlar altında güvenlik riskleri ve zafiyetler yaratarak ulusların geleceğini de etkileyebilmektedir. Bu bağlamda Türkiye, komşuları ve sınırları açısından zorlu ancak stratejik açıdan önemli bir konumda bulunmaktadır. Günümüzde coğrafyaların eskiden olduğu gibi sayısal bir önemi olmasa da, her devlet için niteliksel değer taşımaktadır. Genel bir bakış açısıyla dünya haritasında Türkiye, Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının kesiştiği noktada yer almakta ve bu özelliğiyle kıtalararası bir kavşak, köprü ve geçiş ülkesi olarak önemini korumaktadır (Özey, 1998, s.65).

Türkiye, jeopolitik konumu itibarıyla Asya, Avrupa ve Afrika arasında köprü işlevi görmektedir. Bu stratejik konum ve medeniyetlerin doğduğu coğrafya, ülkenin yumuşak güç potansiyelini şekillendiren en önemli faktörlerdendir. Türkiye'nin askeri ve teknolojik üstünlükten öte, sahip olduğu tarihsel birikimi ve kültürel mirası, bölgesel dinamiklerle etkileşimi ve yeni işbirliklerinin kurulmasına imkan sağlamaktadır. Bu tarihsel zenginlik ve evrensel değerler, Türkiye'nin yumuşak gücünü pekiştiren temel unsurlardır. Türkiye, Asya, Avrupa ve Afrika'nın kesişim noktasında yer alarak stratejik bir köprü görevi görmektedir. Bu konum, medeniyetlerin beşiği olarak bilinen bölgenin zengin tarih ve kültür mirasıyla birleşerek ülkenin yumuşak güç potansiyelini desteklemektedir. Türkiye'nin tarihi ve kültürel çeşitliliği, yeni iletişim yolları ve iş birliklerinin oluşmasına zemin hazırlayarak yumuşak gücünün temel taşı oluşturmaktadır (Kalın, 2010, s. 55).

Türk yumuşak gücü büyük ölçüde tarihsel ve kültürel değerlere dayanmakta olup bu değerler diğer ülkelere göre hem şekil hem de içerik bakımından kendine münhasırdır. Bir zamanlar Osmanlı İmparatorluğu'na ait olan bu bölgenin büyük bir kısmı bugün Türkiye sınırlarının dışında kalmakta ve bazı bölgeler Türkiye'den oldukça uzak mesafededir. Ancak geçmişte Osmanlı yönetimi altında yaşamış ve ortak kültürel değerlere sahip olmuş olmaları, bu ülkelerle Türkiye arasında coğrafi mesafeden bağımsız olarak güçlü bir tarihsel bağın oluşmasına neden olmuştur. Söz konusu bağın etkileri günümüzde de devam etmektedir (Sancak, 2016b, s. 20).

Türkiye, Balkanlar'dan Ortadoğu'ya ve Asya'nın derinliklerine kadar uzanan geniş bir coğrafyada, Arnavutların, Boşnakların, Türklerin, Kürtlerin, Pomakların, Arapların, Gürcülerin, Çerkezlerin yanı sıra Süryani, Rum, Musevi ve Ermeni gibi farklı

toplulukların bir arada yaşadığı zengin bir kültürel mozağe ev sahipliği yapmaktadır. Bu coğrafya, tarih boyunca Antik Yunan ve Roma-Bizans gibi Batı uygarlıklarının yanı sıra Goti, Mezopotamya, Haldi, Karduk, Asur, Urartu ve İslam medeniyetleri gibi pek çok farklı kültür ve uygarlığa da beşiklik etmiştir (Demir, 2012, s,248).

Osmanlı tecrübesine dikkat çeken Kalın, Balkanlar'dan Orta Doğu'ya ve Asya'nın derinliklerine kadar olan geniş coğrafyada farklı grupları bir araya getiren en önemli bağın Osmanlı mirası olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, Türkiye'nin yumuşak gücünün yalnızca tarihsel ve kültürel temelleri olmadığını, aynı zamanda Türk demokrasisi ve sivil toplumunun da bu güç için kritik dayanaklar oluşturduğunu ifade etmektedir (Kalın, 2011, s. 10).

Türkiye, dünyada nadir bulunan jeopolitik konum ve coğrafi özelliklere sahiptir. Bu eşsiz durum, yumuşak güç açısından değerlendirildiğinde, kullanılabilecek önemli kaynakları beraberinde getirir. Ülkemiz, birçok kritik noktanın birleştiği stratejik bir merkezde yer almakta; hem Asya hem de Avrupa ile sıkı ilişkiler kurarak jeopolitik ve jeokültürel açıdan büyük değer taşımaktadır. Topraklarının %96'sı Asya'da, %4'ü Avrupa'da bulunması, homojen bir yapı oluşturmalarının yanı sıra, ABD, AB ve Ortadoğu gibi dört güç merkezinin kesişim noktasında konumlanmasını sağlamaktadır. Ayrıca, NATO'nun en güney ve doğu sınırını oluşturan Türkiye, AB ile İslam dünyası arasındaki etkileşimin de kalbinde yer almaktadır. Tarakçı'nın ifadesiyle, bu coğrafyada zayıf toplumların yaşam şansı bulunmamaktadır (Tarakçı, 2003, s.146). Bu sebeplerle Türkiye, zorlu coğrafi koşullara sahip olmanın yanı sıra, doğru değerlendirildiğinde önemli fırsatlar sunan stratejik bir bölgede yer aldığı görülmektedir.

Genel olarak değerlendirdiğimizde, Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesine, tarihsel birikimi, zengin kültürel mirası ve stratejik coğrafi konumunun sağladığı avantajlarla güçlü birer kaynak oluşturmaktadır. Selçuklu Devleti ve Osmanlı İmparatorluğu'ndan Cumhuriyet dönemine ve günümüze kadar uzanan tarihsel derinlik, Türkiye'yi hem Doğu hem de Batı dünyasında etkili stratejik bir köprü haline getirmiştir. Bu bağlamda, Türk kültürünün sanat, edebiyat, müzik ve mutfak gibi farklı alanlardaki zenginliği, uluslararası sistemde yumuşak güç oluşturma potansiyeline sahip olduğu görülmektedir Aynı zamanda, Türkiye'nin Asya, Avrupa ve Orta Doğu'yu birleştiren benzersiz coğrafi konumu, ticaret, ulaşım ve kamu diplomasi alanlarında önemli fırsatlar

sunmaktadır. Ancak, bu güçlü sabit unsurların yumuşak güce dönüştürülmesi, doğru stratejiler ve etkili diplomatik yaklaşımlar gerektirmektedir. Kültürel diplomasi, uluslararası yardım faaliyetleri, eğitim ve akademik işbirlikleri gibi modern diplomasi araçlarıyla desteklenmediği takdirde, bu potansiyel unsurlar tam anlamıyla değerlendirilemeyecektir. Örneğin, Türkiye'nin tarihi ve kültürel değerlerini uluslararası arenada tanıtmak için TİKA, Yunus Emre Enstitüsü ve benzeri kurumların daha stratejik ve hedef odaklı projeler geliştirmesi büyük önem taşımaktadır. Sonuç olarak, Türkiye'nin sabit yumuşak güç kaynakları, ancak dinamik ve sürdürülebilir iç ve dış politikalarla desteklendiğinde gerçek anlamda bir etki yaratabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, sabit kaynakların belirli bir vizyon çerçevesinde potansiyel kaynaklar olan iç ve dış politikalara modern diplomasiye entegre edilmesi, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerdeki konumunu güçlendirmek için kritik bir öneme sahip olduğu görülmektedir.

2.1.2. Potansiyel Kaynaklar

Türkiye Cumhuriyeti, geçirdiği dönüşümler sonucunda yumuşak gücün potansiyel kaynaklarını oluşturan siyasi değerler, ekonomik faktörler ve yumuşak güç aracı kurum ve kuruluşlar nezdinde önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Bu bağlamda, Türkiye'nin yumuşak güç potansiyelini ve bu potansiyelin dayandığı kaynakları belirlemek açısından, gerçekleşen değişimlerin değerlendirilmesi ve mevcut durumun kapsamlı bir şekilde analiz edilmesi gerekmektedir. Bu bölümde Türkiye'nin yumuşak güç potansiyelinin kaynakları analiz edilecektir.

2.1.2.1. Siyasi değerler

Yumuşak gücün en önemli kaynaklarından biri olan siyasi değerler, bir ülkenin uluslararası alanda sahip olduğu itibarın, güvenilirliğin ve cazibenin temelini oluşturmaktadır. Demokrasi, insan haklarına saygı, hukukun üstünlüğü ve sosyal adalet gibi evrensel kabul gören değerler, bir ülkenin yalnızca iç politikasında değil, aynı zamanda dış ilişkilerinde de etkili bir araç haline gelebilir. Siyasi değerlerin dış politikaya yansımaları, diğer ülkelerle kurulan ilişkilerde güvene dayalı bir iletişim zemini oluştururken, bu değerlerin tutarlı bir şekilde uygulanması, bir devletin yumuşak güç kapasitesini artırmada kritik bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, siyasi değerlerin yumuşak güç üzerindeki etkisinin analiz edilmesi, bir ülkenin uluslararası arenadaki konumunu anlamak açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Bir ülkenin iç siyasetinde benimsenen yaklaşımlar ve dış politikasında izlediği stratejiler, yumuşak gücün temel kaynakları arasında yer almaktadır(Nye, 2005b, s.22). Bu bağlamda, bir devletin hükümetlerinin uyguladığı politikalar, ülkelerin yumuşak gücünü artırabilir ya da zayıflatabilmektedir. Özellikle özgürlükleri teşvik eden, katılımcı, insan odaklı, adil, şeffaf ve demokratik bir siyasal düzen yumuşak gücün temel unsurları arasında yer alarak, bir ülkenin uluslararası alanda cazibe merkezi haline gelmesine katkı sağlamaktadır (Kalın, 2011, s.148)

Türk ve İslam tarihinde, devlet yöneticilerine rehberlik etmek amacıyla kaleme alınmış pek çok eser bulunmaktadır. Genel olarak siyasetname, nasihatname ve risale olarak adlandırılan bu eserlerde, ideal Türk devletinin yapısını ve bu devleti yönetmesi gereken ideal liderin özellikleri tarif edilmiştir. Bu eserlerin genel olarak dikkat çekici bir yönü, genellikle sert güce değil, cezp edici bir yaklaşıma, barış ve güvenin tesisine vurgu yapan ve günümüzde yumuşak güç olarak ifade edilen unsurlara öncelik vermeleridir. Bu minvalde, söz konusu eserler tarih boyunca devlet yönetiminde yumuşak güç unsurlarının önemine işaret eden değerli birer kaynak olarak değerlendirilmektedir (Unan, 2009, s.283-287).

Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundan itibaren uluslararası alanda aktif bir dış politika benimsemiş ve çeşitli paktlar ile örgütlere katılım sağlayarak bölgesel ve küresel işbirliğini desteklemiştir. Komşu ve bölge ülkeleriyle ilişkilerini geliştirmek amacıyla önemli adımlar atan Türkiye, bu doğrultuda 1934 yılında Yunanistan, Romanya ve Yugoslavya ile Balkan Antantı'nı, 1937 yılında ise İran, Irak ve Afganistan ile Sadabat Paktı'nı imzalamıştır. Bu çok taraflı işbirlikleri, yalnızca bölgesel istikrar ve güvenliğin sağlanmasına katkıda bulunmakla kalmamış, aynı zamanda Türkiye'nin barışçıl ve yapıcı dış politika anlayışını da yansıtmıştır(Armaoğlu, 2010, s.427). Türkiye'nin bu dönemlerde diğer devletlerle dış politikasında yaptığı işbirliği hamleleri hem bölgesinde hem de dünyada saygınlığı ve kamu diplomasisini ve yumuşak gücünü arttırmıştır.

Soğuk Savaş dönemi boyunca NATO üyesi olarak ABD yanlısı bir politika izleyen Türkiye, Soğuk Savaş sonrası dönemde hem iç hem de dış dinamiklerin etkisiyle dış politikasında önemli değişimler yaşamıştır. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte uluslararası sistemde ortaya çıkan yeni dengeler, Türk dış politikasında diğer devletlere kıyasla daha belirgin dönüşümlere yol açmıştır. Özellikle 11 Eylül 2001 saldırılarının

ardından küresel terörizmin uluslararası güvenlik gündeminde öncelikli bir yer edinmesi, Türkiye'nin stratejik önemini daha da artırmıştır. Bu süreçte, Türkiye'nin dış politikasında stratejik öncelikler yeniden şekillenmiş, güvenlik, iş birliği ve bölgesel etkinlik ekseninde yeni açılımlar gerçekleştirilmiştir (Duran, 2009, s.387).

1997-2002 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı görevini üstlenen İsmail Cem, Türkiye'nin jeopolitik avantajları ve zengin kültürel yapısı sayesinde şekillenen Türkiye modelini, İslami gelenek ile çoğulcu ve demokratik kurumları, insan haklarını, laik ilkelerle kadın-erkek eşitliğini uyum içinde bir arada barındırabilen bir model şeklinde ifade etmiştir(Cem, 2009, s.70).

Türkiye, geçmiş dönemlerde yaşadığı zorluklardan kaynaklanan olumsuz imajını olumluya dönüştürme çabası ile ilgili aktif bir dış politika sergilemeye çalışmaktadır. Hukuk, adalet, eşitlik, şeffaflık, sorumluluk, farklılıklara saygı, dini ve ahlaki özgürlükler ile temel hakların korunması, Türkiye'nin yeni imajının temel taşlarını oluşturmaktadır. Türkiye'nin politikalarındaki bu olumlu dönüşüm, Türkiye'yi hem Doğu hem de Batı için cazip bir aktör haline getirerek dış politikası ve kamu diplomasisine önemli katkılar sağlamaktadır (Çavuş, 2012, s. 42).

Bu bağlamda, Türkiye'nin yumuşak gücünün tarihsel temelleri incelendiğinde, özellikle Osmanlı İmparatorluğu dönemi önemli bir örnek teşkil etmektedir. Osmanlı yönetimi, farklı kültür ve dinlere mensup topluluklara hoşgörülü bir yaklaşım sergileyerek uzun yıllar boyunca bir arada yaşama düzenini sağlamıştır. Ayrıca, Osmanlı Devleti'nin sömürgeci bir politika izlememesi, halklar üzerinde baskıcı bir yönetim anlayışından uzak durması, Türkiye Cumhuriyeti'nin modern dönemde uluslararası arenada güvenilir bir aktör olarak algılanmasına zemin hazırlayan tarihi bir miras bırakmıştır.

2.1.2.2. Ekonomik Faktörler

Türkiye'nin yumuşak güç unsurları arasında ekonomik faktörler, ülkenin bölgesel ve küresel ölçekteki etkinliğini artıran stratejik bir araç olarak dikkat çekmektedir. Ekonomik değerler nazarında Türkiye, güçlü ticaret kapasitesi, uluslararası yatırım çekiciliği, stratejik sektörlerdeki üretim gücü ve jeopolitik konumu itibarıyla farklı pazarlara erişim imkânlarıyla diplomasi ve iş birliği politikalarında belirleyici bir potansiyele sahiptir. Özellikle enerji geçiş yolları üzerinde bulunması, sanayi ve tarım

ürünleri ihracatındaki çeşitlilik ve küresel tedarik zincirlerindeki artan önemi, Türkiye'yi ekonomik diplomaside bir merkez konumuna taşımaktadır. Bu bağlamda, Türkiye ekonomik değerleri, kültürel, siyasi ve sosyal yumuşak güç unsurlarıyla, uluslararası ilişkilerde güven, istikrar ve karşılıklı fayda temelli bir yaklaşımlarla sinerji yaratacak potansiyele sahiptir.

Türkiye'nin yumuşak gücüne katkı sağlayan temel etkenlerde biri, gelişmişlik düzeyidir. Ülkenin ekonomik kapasitesi, dış yardımlar, yabancı sermayenin ülkeye çekilmesi, ticari ilişkileri güvenceye alan ülkenin iç hukuku ve iç politikadaki sürdürülebilir istikrar gibi faktörler, Türkiye'nin yumuşak gücünü besleyen önemli araçlardır. Bu unsurlar etkin kullanıldığında, Türkiye'nin uluslararası toplumda cazibe yaratarak diğer aktörlerle ilişkilerini güçlendirmesini sağlamaktadır. Türkiye'nin bu kapsamda gerçekleştirdiği en önemli adımlar arasında uluslararası yatırım projeleri bulunmaktadır. Özellikle Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Petrol Boru Hattı ve Bakü-Tiflis-Kars (BTK) Demiryolu Projesi, ekonomik ilişkiler aracılığıyla yumuşak gücün nasıl kullanıldığını gösteren başarılı örneklerdir. Bu projeler, Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleriyle ekonomik iş birliğini derinleştirerek bölgesel istikrar ve dayanışmaya katkı sunmasını sağlamıştır. Türkiye'nin ekonomik projeler üzerinden geliştirdiği bu strateji, yumuşak gücünü artırma ve uluslararası arenada etkisini genişletme çabasının önemli bir yansıması olarak görülmektedir (Çamır, 2009, s.96).

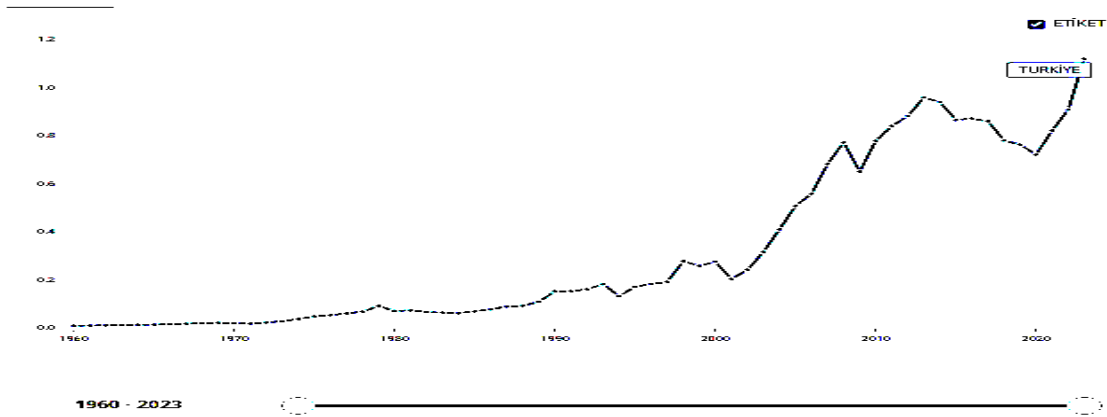
Türkiye Cumhuriyeti'nin ekonomisi, kuruluşundan itibaren inişli çıkışlı bir gelişim süreci geçirmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun I. Dünya Savaşı'ndaki mağlubiyetinin ardından bu miras üzerine inşa edilen Türkiye, Kurtuluş Savaşı sonrasında siyasi ve toplumsal alanlarda yeniden yapılanırken, ekonomik açıdan ise öncelikli olarak kendi kendine yeterlilik hedefiyle hareket eden bir ülke görünümündeydi. Osmanlı Devleti'nin son döneminde zaten oldukça zayıf olan ekonomisi, savaşın etkisiyle daha da kötüleşmiş ve ciddi bir borç yükü altında kalmıştı. 1920'li yıllarda Türkiye, liberal ekonomi politikaları benimseyerek ekonomiyi dış dünyaya açmaya ve iyileşme sağlamaya yönelik adımlar atmıştır. Ancak, 1929'da yaşanan küresel ekonomik kriz, Türkiye'nin ekonomik politikasında değişikliklere yol açmıştır. 1930 yılından itibaren Türkiye, devletin öncülüğünde yürütülen bir millî sanayileşme hamlesiyle dışa kapalı bir ekonomik modele yönelmiştir. Bu süreç, ülkenin ekonomik altyapısını güçlendirmeye yönelik önemli bir girişim olarak öne çıkmıştır. (Boratav,1993, s.45). 1943-1953 zaman

diliminde ise Türkiye, mevcut hükümetleri tarafından ekonomide uygulanan devletçilik politikasından uzaklaşarak Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonuna üye olmuştur (Boratav, 2009, s.93).

Türkiye, 1948 yılında ABD'den Marshall yardımlarına başvurarak alınan desteklerle ülkedeki karayolu ulaşımı ve tarım sektöründe önemli yatırımlarda kullanarak gelişmeler sağlamaya çalışmıştır. Ancak, 1953-1961 döneminde uygulanan plansız harcamalar ve ekonomi politikalarındaki dengesizlikler, ülke ekonomisinin dışa bağımlılığının artmasına yol açmıştır. Bu durumlar, ülkede ekonomik istikrarın korunmasında zorluklar yaşandığını göstermektedir(Oran, 2002, s.489)

Türkiye'de, 1960 darbesi sonrası Devlet Planlama Teşkilatı kurulmuş ve Türk ekonomisi planlı ekonomi dönemine geçmiştir. 1961'de OECD üyeliği ile Türkiye'nin uluslararası iş birliği güçlenirken, 1973 yaşanan petrol krizi ve 1974 Kıbrıs Harekâtı Türkiye'nin ekonomisini olumsuz etkilemiştir. 1980'de alınan 28 Ocak kararlarıyla dışa açılan Türkiye, neoliberal politikalarla küresel ekonomiye entegre olmuştur. Ancak 1991, 1994 ve 1999 krizleri sonrası, 2001 yılında yaşanan büyük ekonomik krizle GSMH ciddi bir düşüş yaşamıştır. Bu süreç, ekonominin kırılganlığını ve dış etkilere açıklığını ortaya koymuştur.

2000'li yılların başlarından itibaren Türkiye'de ekonomi ve iç siyasete yönelik kapsamlı reformlar ve dönüşüm süreçleri uygulanmıştır. Bu dönemde Türkiye'nin ekonomik istikrarını artırmaya yönelik politikalar hayata geçirilirken, ülkedeki demokratikleşme ve hukuki düzenlemeler de hız kazanmıştır. Ayrıca, dışa açılma politikalarıyla Türkiye'nin küresel entegrasyonu güçlendirilmiş ve devletin uluslararası arenada etkinlik artırılmıştır. Bu reformlar, Türkiye'nin hem ekonomik hem de siyasi yapısında önemli değişimlere zemin hazırlamıştır(Ayata, 2015, s.131).

Şekil 2.1. 2002- 2023 Türkiye'nin GSYİH'si (Milyar ABD Doları)

Kaynak: World Bank, 2025

Yukarıdaki grafikte de görüldüğü üzere, Türkiye'nin ekonomik büyümesi son yıllarda yaşadığı düşüşlerle beraber toparlanma sürecine girmiş AK Parti iktidarının ilk on yılındaki hızlı ekonomik büyüme Türkiye'yi bölgesinde ekonomik açıdan cazip hâle getirmiştir. 2013 yılında yapılan bir araştırmada, Türkiye'nin Ortadoğu'da halk nezdinde ekonomik iş birliği açısından en çok tercih edilen ülkeler arasında yer aldığını ortaya koymuştur. Araştırma sonuçlarına göre, Suudi Arabistan'ın ardından Türkiye, bölge halkları tarafından ekonomik ortaklık açısından en cazip ikinci ülke olarak değerlendirilmiştir. (Ceyhun, 2018, s.12).

Türkiye'nin ekonomik ve demokratik gelişimiyle birlikte, iç istikrarı ve siyasi yapısı da yumuşak gücünün temel unsurları arasında yer almaktadır. Özellikle Ortadoğu'da yaşanan Arap Baharı sürecindeki kaos ortamlarına rağmen Türkiye'nin kendi iç istikrarını koruyabilmesi, uluslararası arenada pozitif bir imaj yaratmıştır. Bu durum, Türkiye'nin siyasi yapısının istikrar ve güven açısından örnek gösterilmesine katkı sağlamıştır (Gullo, 2012, s.23).

Türkiye, ekonomik geçmişindeki dalgalanmalara rağmen günümüzde daha istikrarlı bir ekonomik yapıya kavuşmuş durumdadır. Uluslararası platformlarda gerçekleştirdiği ticari iş birlikleri ve ekonomi odaklı anlaşmalar, Türkiye'nin küresel etkisini güçlendiren önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Son yıllarda, Suriyeli mülteciler başta olmak üzere Afrika, Asya, Balkanlar ve Ortadoğu'daki topluluklara sağladığı insani yardımlar, Türkiye'nin bu bölgelerde olumlu bir imaj oluşturarak yumuşak güç kapasitesinin artmasını sağlamıştır. Bu yardımlar, Türkiye'nin yumuşak

güç stratejilerinin temel taşlarından biri haline gelmiş ve bölgedeki etkisini artırmada önemli bir araç olarak işlev görmeye devam etmektedir.

2.1.2.3. Kurum ve Kuruluşlar

Türkiye'nin yumuşak gücünün potansiyel kaynakları arasında kamu kurum ve kuruluşları önemli bir yere sahiptir. Bu kurumlar, Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal ve uluslararası düzeydeki etkisini artırmada ve olumlu bir imaj oluşturmada kritik roller üstlenmektedir. Eğitimden kültüre, ekonomiden dış yardımlara kadar geniş bir yelpazede faaliyet gösteren bu yapılar, Türkiye'nin yumuşak güç politikalarının uygulanmasında stratejik bir araç işlevi görmektedir. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Yunus Emre Enstitüsü ve Diyanet İşleri Başkanlığı gibi kuruluşlar, Türkiye'nin kültürel, tarihi ve insani değerlerini dünya genelinde tanıtarak uluslararası alanda Türkiye'ye duyulan sempatiyi artırmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarının bu yönü, Türkiye'nin bölgesel ve küresel etkisini genişletmede önemli bir dayanak noktası oluşturmaktadır.

2.2. TÜRKİYE'NİN YUMUŞAK GÜÇ AKTÖRLERİ

Türkiye, tarihsel ve coğrafi konumu, kültürel birikimi ve uluslararası siyaset sahnesindeki çok yönlü politikaları sayesinde yumuşak güç unsurlarını etkin bir şekilde kullanan bir ülkedir. Joseph Nye'in yumuşak güç kavramıyla açıklanan, bir ülkenin diğer ülkeler üzerinde zorlayıcı olmayan ve cazibe yoluyla etkili olması yeteneği, Türkiye'nin dış politika stratejilerinin önemli bir parçasını oluşturmuştur. Bu bağlamda, Türkiye'nin yumuşak güç aktörleri, farklı alanlarda öne çıkan kurumsal, toplumsal ve kültürel aktörler olarak öne çıkmaktadır.

Türkiye'nin yumuşak güç stratejileri, tarihsel ve kültürel mirasından sivil toplum ve medya faaliyetlerine kadar geniş bir yelpazede çeşitli aktörler tarafından desteklenmektedir. Bu aktörler, uluslararası arenada Türkiye'nin etkisini arttırmakta ve ülkenin barışçı, hoşgörülü ve yardımsever bir şekilde algılanmasına katkı sağlamaktadır. Türkiye'nin yumuşak güç aktörlerini daha etkin bir şekilde koordine etmesi, gelecekte uluslararası etkisini daha da pekiştirecektir.

2.2.1. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü

Kamu diplomasisi faaliyetleri, özellikle Soğuk Savaş'ın bitmesinin ardından sonraki dönemde dünyada daha çok önem kazanmış ve ulus devletlerin dış politikalarının çok yönlü bir parçası haline gelmiştir. Kamu diplomasi alanındaki bu paradigma değişimlerinden Türkiye'de etkilenecek, 2000'li yıllardan itibaren bölgede ve dünyada etkin bir yumuşak güç stratejisi izleme hedefi doğrultusunda kamu diplomasisi faaliyetlerini kurumsallaştırma ihtiyacı hissetmiştir.

Soğuk Savaşın bitmesiyle ülkeler Küreselleşme ve bilgi ile iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler, uluslararası alanda fırsatları değerlendirmek ve risklerden kaçınmak için kamu diplomasisini zorunlu hale getirmiştir. Bu bağlamda, uluslararası kamuoyunu etkilemek, ülkenin itibarını artırmak ve dış tanıtım faaliyetlerini organize etmek amacıyla Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü (KDK), 30 Ocak 2010 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2010/3 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kurulmuştur (T.C. Resmi Gazete, 2010).

Türkiye'de kamu diplomasisinin kurumsallaşması, 30 Ocak 2010 tarihli ve 27478 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2010/3 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile sağlanmıştır. Bu genelgeyle, Başbakanlık Baş Müşavirliği bünyesinde Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü kurulmuş ve kamu diplomasisi faaliyetleri bu yapı altında organize edilmiştir. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, 8 Ağustos 2018 tarihine kadar Başbakanlık çatısı altında faaliyet göstermiş ancak bu tarihten itibaren görevine son verilmiştir (Erdem, 2020, s.125).

2017 yılında gerçekleştirilen Anayasa değişikliği ile Türkiye'ye özgü bir başkanlık modeli olan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi kabul edilmiş ve sistem, 2018 yılında gerçekleştirilen seçimlerin ardından tam anlamıyla yürürlüğe girmiştir. Bu bağlamda, 24 Temmuz 2018 tarihli ve 30488 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 14 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı kurulmuştur. Türkiye'nin kamu diplomasisi çalışmalarının takibi ve koordinasyonu görevi de bu yeni yapıya tevdi edilmiş olup, İletişim Başkanlığı bünyesinde Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı oluşturulmuştur.

Anayasa değişikliği sonucunda Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçilmesiyle, devletin iletişim stratejisinde söylem birliğini sağlama vizyonu

doğrultusunda İletişim Başkanlığı kurulmuştur. Bu yapının ihdası ile Türkiye'nin kamu diplomasisi yapısı ve anlayışı hukuki bir dönüşüm geçirmiştir. Bu kapsamda, kamu diplomasisi mekanizması kurumsal bir değişime uğrayarak faaliyetler İletişim Başkanlığı çatısı altında yürütölmeye başlanmıştır (T.C. Resmi Gazete, 2010).

Bu doğrultuda, uluslararası kamuoyunun doğru bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla, farklı kurum ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen kamu diplomasisi faaliyetleri, tek seslilik anlayışıyla, etkin bir koordinasyon altında, tutarlı ve sonuç odaklı bir yaklaşımla Kamu Diplomasisi Dairesi Başkanlığı tarafından yürütölmektedir(T.C. Resmi Gazete, 2010).

2.2.2. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı

Soğuk Savaş'ın 1991 yılında sona ermesi ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla dünya genelinde uluslararası ilişkiler disiplinin önemli değişimlere yol açmıştır. Bu süreçte, bağımsızlığını kazanan birçok yeni ulus devlet dünya sahnesine çıkmış ölkeler, tarihi ve kültürel bağlar nedeniyle Türkiye'den önemli beklentiler içerisine girmiştir. Bu yeni devletler, piyasa ekonomisinden uzak sistemlerden geçiş sürecine girerek Dünya Bankası, IMF gibi uluslararası kuruluşlara üye olarak kalkınma işbirliği programlarından faydalanmaya başlamıştır. Bu bağlamda, özellikle Türk Cumhuriyetleri başta olmak üzere, Türkiye'nin kültürel ve tarihi bağlarla sıkı ilişki içinde bulunduğu coğrafyada yaşayan topluluklarla işbirliğini güçlendirmek amacıyla 1992 yılında Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA) kurulmuştur (TİKA, 2025).

TİKA, kurulduğu ilk yıllarda 480 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Dışışleri Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet göstermeye başlamış olup, 1999 yılında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi ile Başbakanlık kurumuna bağlanmıştır. 2001 yılında çıkarılan 4668 sayılı “Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” ile teşkilat kurumsallaşmıştır (TİKA, 2025).

2011 yılına gelindiğinde, küresel ve bölgesel düzeydeki hızlı değişimlere uyum sağlamak, devletin dinamik dış politika hedeflerini desteklemek ve kalkınma işbirliği süreçlerinin etkinliğini artırmak amacıyla TİKA'nın organizasyon yapısı yeniden düzenlenmiştir. 24 Ekim 2011 tarihli ve 656 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurumun adı “Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı” olarak değiştirilmiştir.

Bu düzenleme ile kurumun karar alma süreçlerinde daha esnek ve hızlı hareket edebilen bir yapıya kavuşturulmuştur (TİKA, 2025).

TİKA, kurulduğu günden bu güne kadar kurumsal kapasitesini artırarak faaliyet alanını genişletmiş ve farklı coğrafyalarda etkili projeler gerçekleştirmiştir. Orta Asya ve Balkanlar'dan Afrika, Latin Amerika ve Pasifik adalarına kadar uzanan geniş bir bölgede; sağlık, eğitim, tarım, altyapı ve kültürel işbirliği gibi çok çeşitli alanlarda projeler üretmiştir. Kurumun yürüttüğü bu projeler ile faaliyette bulunduğu bölge insanların yaşam kalitesini artırmayı hedefleyerek doğrudan insana dokunan sonuçlar ortaya koyduğu görülmektedir (TİKA, 2025).

15 Temmuz 2018 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile TİKA, kamu tüzel kişiliği ve özel bütçeli bir kurum olarak tanımlanmış ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı hale getirilmiştir. Bugün TİKA, 61 ülkede 63 Program Koordinasyon Ofisi ile 170'ten fazla ülkede faaliyet gösteren, Türkiye'nin aktif ve ilkeli dış politikasının önemli bir yumuşak güç unsuru olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Türkiye, TİKA aracılığıyla dost ve kardeş ülkelerle güçlü işbirlikleri geliştirmeyi ve barış odaklı bir küresel dayanışma ağı oluşturmayı hedeflemektedir (TİKA, 2025).

2.2.3. Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı

Türk Dünyasında kurulan ilk işbirliği teşkilatı olan Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY), 1993 yılında Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kültür bakanları tarafından imzalanan anlaşma ile kurulmuştur. TÜRKSOY, Türk dünyasının ortak kültürel mirasını koruma, geliştirme ve uluslararası alanda tanıtma misyonuyla hareket eden bir teşkilat olarak, Türk halklarının kültürel işbirliği için önemli bir platform sunmaktadır (TÜRKSOY, 2025).

TÜRKSOY, ülkemiz açısından önemli bir yumuşak güç aktörü olmakla birlikte, Türkiye Cumhuriyeti'nin kendi kurumu değildir. TÜRKSOY, Soğuk Savaş'ın bitiminden sonra bağımsız Türk devletlerinin ortak girişimiyle oluşturulan uluslararası bir kuruluş niteliği taşımaktadır. Türkiye, bu kuruma üye olarak ve etkinliklerine aktif şekilde katılarak dış politikada kamu diplomasisi faaliyetlerini arttırarak etki alanını güçlendirmeye çalışmaktadır. Bu minvalde, TÜRKSOY yalnızca Türkiye Cumhuriyeti'nin değil, aynı zamanda diğer üye olan Türk Devletlerinin de dış politika

hedeflerine hizmet eden ve kamu diplomasisi faaliyetlerini destekleyen bir yumuşak güç aktörü konumundadır.

Kurulduğu günden bu zamana kadar, TÜRKSOY'un faaliyet alanı üye olan devletlerin ortak dış politikaları ile genişlemiş ve üye tabanına gözlemci statüsünde yeni katılımlar olmuştur. Bu kapsamda örgüte, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yanı sıra Rusya Federasyonu'na bağlı Tataristan, Başkurdistan, Altay, Saha (Yakutistan), Tıva ve Hakas Cumhuriyetleri ile Moldova'ya bağlı Gagavuz Yeri, gözlemci üye olarak katılmışlardır. Bu yumuşak güç aktörü misyonu ile, Türk dünyasıyla bağlantılı farklı topluluklar arasında da kültürel bağları güçlendirme ve birleştirici bir rol oynama potansiyelini ortaya koymaktadır (TÜRKSOY, 2025).

TÜRKSOY'un temel amacı, farklı coğrafyalarda yaşayan Türk halklarının kültürel birliğini ve kardeşlik ilişkilerini güçlendirmek, ortak Türk kültürünü gelecek nesillere aktarmak ve uluslararası ölçekte görünürlüğünü arttırmaktır. Bu misyonlar doğrultusunda, Türk kültür mirasını korumaya yönelik projeler geliştiren TÜRKSOY, Türk topluluklarının tarihsel ve kültürel bağlarını derinleştirerek, bu mirası uluslararası toplumda görünür kılmayı hedeflemektedir. Bu çalışmaların yanında Teşkilat, aynı zamanda Türk Dünyası'nın farklı bölgeleri arasında bilgi, deneyim ve kültürel değerlerin paylaşımını teşvik ederek kültürel dayanışmayı artırmaktadır (TÜRKSOY, 2025).

TÜRKSOY'un teşkilat yapısına ve faaliyetlerinin uygulanma süreçlerine baktığımızda, örgüte üye ülkelerin kültür bakanlarından oluşan Daimî Konsey tarafından belirlenerek ve alınan kararlar, TÜRKSOY Genel Sekreterliği tarafından icra edilmektedir. Daimî Konsey toplantıları, Türk halklarının kültürel birliğini geliştirme yolunda önemli kararların alındığı stratejik platformlar olarak öne çıkmaktadır. Bu toplantılar aracılığıyla üye devletler genel olarak dış politikalarında özelde ise kültürel diplomasisinde birbirine uyumlu, ortak projeler oluşturulmaktadır (TÜRKSOY, 2025).

Kuruluşundan günümüze kadar TÜRKSOY'un çalışmaları, üye ülkelerin devlet başkanlarının himayelerinde gerçekleştirilmiş ve geniş çaplı takdir görmüştür. Teşkilat, kültür ve sanat alanında sürekli ve kalıcı bir etkileşim sağlayarak Türk Dünyası'nın kültürel zenginliklerini küresel düzeyde görünür kılmıştır. TÜRKSOY'un, Türk Dünyası'nda çeşitli etkinlikler düzenleyerek kültürel işbirliklerini güçlendirdiği; tiyatro festivalleri, müzik şölenleri, sergiler, sempozyumlar ve yayın projeleri gibi faaliyetler ile

bu işbirliklerini arttırmaya yönelik somut adımlar attıkları görülmektedir (TÜRKSOY, 2025).

TÜRKSOY Teşkilatı'nın eş güdüm içinde çalıştığı örgütler arasında Türk Devletleri Teşkilatı, Uluslararası Türk Akademisi, Türk Parlamenterler Assamblesi ve Türk Kültür ve Mirası Vakfı yer almaktadır. Bu kardeş örgütler, Türk Dünyası'nın farklı alanlardaki işbirliğini destekleyerek ortak kültürel ve politik hedeflerin gerçekleştirilmesine katkı sunmaktadır. TÜRKSOY ayrıca, UNESCO, ISESCO gibi uluslararası kuruluşlar ile ortak projeler yürütmekte ve aynı ilke ve amaçları paylaşan belediyeler, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği çalışmalarını sürdürmektedir. Örgütün yaptığı bu tür iş birlikler, Türk Dünyası'nın kültürel zenginliklerinin dünya genelinde tanıtımına, görünürlüğüne önemli katkılar sunduğu ifade edilmektedir (TÜRKSOY, 2025).

Sonuç olarak, TÜRKSOY Örgütü, Türk toplumlarının ortak kültürel kimliğini yaşatma, geliştirme ve uluslararası düzeyde tanıtma misyonuyla hareket eden ve bu yönüyle yumuşak güç aktörü kimliğine sahip stratejik bir teşkilattır. Bu yapı, Türk Dünyası'nın kültürel ve sanatsal birliğini sağlamanın ötesinde, Türk Toplulukları arasındaki tarihi bağları güçlendiren bir diplomasi aracı olarak da faaliyetlerine devam etmektedir.

2.2.4. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

Türkiye'nin yurt dışında yaşayan Türk vatandaşları ile ortak tarih, kültür ve dil bağlarına sahip Türk ve akraba topluluklarla ilişkilerini sistematik bir şekilde yürütmek, bu gruplarla olan bağları güçlendirmek ve uluslararası arenada Türkiye'nin etkinliğini artırmak amacıyla Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 6 Nisan 2010 tarihli ve 27544 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5978 sayılı "Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun" ile kurulmuştur. Kurumun teşkilat yapısı, 15 Temmuz 2018 tarihli ve 4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi olan "Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" ile yeniden düzenlenmiştir (YTB, 2019-2023 Stratejik Planı, s.18).

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türkiye Cumhuriyeti'nin farklı coğrafyalarda yaşayan vatandaşlarıyla ve ortak tarihsel, kültürel

bağlara sahip akraba topluluklarıyla ilişkilerini daha kurumsal bir çerçevede koordine etmek amacıyla kurulmuştur. YTB misyon olarak, bu toplulukların ve yurt dışındaki Türk vatandaşlarının ihtiyaçlarına yönelik politikalar geliştirmek, stratejiler belirlemek ve bu doğrultuda somut adımlar atmakla sorumlu bir kurumdur (YTB, 2019-2023 Stratejik Planı, s.18).

YTB teşkilat olarak, faaliyet alanına giren konularda politika geliştirme süreçlerini daha etkili hale getirmek için üç ana kurul oluşturmuştur. Bu kurullar ise Yurtdışı Vatandaşlar Danışma Kurulu, Kültürel ve Sosyal İlişkiler Eşgüdüm ve Değerlendirme Kurulu ve Uluslararası Öğrenciler Değerlendirme Kurullarıdır. Bu kurullar, ilgili paydaşların katkılarıyla, belirlenen öncelikli konulara ilişkin değerlendirmeler yapmak ve uygulanabilir stratejiler geliştirmek üzere düzenli olarak çalışmalarını yürütmektedir. Başkanlık tarafından oluşturulan bu yapı, Türkiye'nin akraba topluluklarla olan ilişkileri güçlendirmeye yönelik bütüncül ve sürdürülebilir çalışmalar yürütmeye devam etmektedir (YTB, 2019-2023 Stratejik Planı, s.18).

Kamu tüzel kişiliğine sahip ve özel bütçeli bir kuruluş olan YTB, kurumsal faaliyetlerini farklı görev tanımlarına sahip 373 personel ile sürdürmektedir. Başkanlık, yurt dışında yaşayan ve sayıları altı milyonu aşan Türk topluluklarının oluşturduğu; tarih, kültür ve dil birliğini temsil eden kardeş topluluklar; dünyanın 170'ten fazla ülkesinden Türkiye'ye gelerek eğitim gören öğrenciler ile bu alanlarda faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmaktadır (YTB, 2019-2023 Stratejik Planı, s.18).

YTB'nin temel amacı, Türk toplulukları ile Türkiye arasındaki bağları güçlendirmek, uluslararası öğrenciler aracılığıyla Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesini artırmak ve kardeş topluluklarla kültürel ve sosyal ilişkileri geliştirmektir. Kurum, bu doğrultuda çeşitli projeler ve programlar geliştirerek, yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına yönelik hak ve menfaatlerin korunmasından, Türkiye'nin uluslararası arenadaki etkisinin artırılmasına kadar geniş bir yelpazede yumuşak güç aktörü faaliyet göstermektedir.

2.2.5. Türkiye Maarif Vakfı

Türkiye Maarif Vakfı, Türkiye'nin uluslararası eğitim alanındaki en önemli temsilcilerinden biri olarak, kendisine yüklenen misyon çerçevesinde kültürler ve medeniyetler arası etkileşimi ortak iyiyi hedefleyen bir yol olarak görmektedir. Vakıf,

insanlığın ortak değerlerini esas alarak yurt dışında örgün ve yaygın eğitim hizmetleri sunmak ve bu hizmetleri geliştirmek amacıyla 17 Haziran 2016'da, Resmî Gazete 'de yayımlanan 6721 sayılı Kanun ile kurulmuştur (Türkiye Maarif Vakfı, 2024).

Türkiye Maarif Vakfı, Türkiye Cumhuriyeti adına Millî Eğitim Bakanlığı ile birlikte doğrudan eğitim kurumları açma yetkisine sahip tek kuruluştur. Vakıf, kâr amacı gütmeyen ve kamu yararına faaliyet gösteren bir kuruluş olarak, okul öncesinden yükseköğretime kadar eğitimin tüm aşamalarında yurt dışında kapsamlı faaliyetler gerçekleştirmektedir (Türkiye Maarif Vakfı, 2024). Kurumun misyonu, insanlığın ortak değerleri ile Anadolu'nun bilgi ve irfan geleneğini temel alarak erdemli bireyler yetiştirmektir. Kurumun vizyonu ise, alanında lider ve güvenilir bir eğitim kuruluşu olarak, dünyanın her ülkesinde kaliteli ve kapsamlı eğitim faaliyetleri gerçekleştirmektir (Türkiye Maarif Vakfı, 2024).

Türkiye Maarif Vakfı, eğitim alanındaki faaliyetleriyle bireysel gelişime yanında aynı zamanda uluslararası düzeyde barış, dostluk ve işbirliğini güçlendirmeye katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Vakıf, eğitimin evrensel bir değer olduğu bilinciyle hareket ederek, farklı kültür ve topluluklar arasında bir diyalog köprüsü oluşturarak eğitim diplomasisi faaliyetlerini yürütmektedir (Türkiye Maarif Vakfı, 2024).

2.2.6. Kızılay

Kızılay, 11 Haziran 1868 tarihinde Osmanlı Yaralı ve Hasta Askerlere Yardım Cemiyeti adıyla kurulmuş olup, kurumun kuruluş amacı savaş ve afet dönemlerinde yaralı ve hasta askerlere yardım sağlamak olarak belirlenmiştir. Tarih boyunca farklı isimlerle anılan Kızılay, 1877 yılında Osmanlı Hilali Ahmer Cemiyeti, 1923 yılında Türkiye Hilali Ahmer Cemiyeti, 1935 yılında Türkiye Kızılay Cemiyeti ve son olarak 1947 yılında ise Türkiye Kızılay Derneği adını almıştır (KIZILAY, 2025).

Kızılay, misyonu gereği insani yardım alanında faaliyet gösteren bir kuruluş olarak, her nerede olursa olsun ayırım gözetmeksizin insan acısını önlemeyi veya hafifletmeyi, insan hayatını ve sağlığını korumayı ve bireyin onuruna saygıyı sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, insanlar arasında karşılıklı anlayışı, dostluğu, işbirliğini ve barışı teşvik etmeyi kendine misyon edinmiştir. Kızılay kurulduğu günden bu yana, dünyanın hangi bölgesinde olursa olsun ihtiyaç anında dayanışmayı, acı çekilen anlarda

eşitliği, savaşın en zorlu anlarında ise insancılığın, tarafsızlığın ve barışın bir sembolü olarak hareket etmeyi misyon edinmiştir (KIZILAY, 2025).

Kızılay, Uluslararası Kızılay-Kızılhaç Topluluğu'nun temel ilkelerini benimsemiş ve faaliyetlerini bu ilkeler doğrultusunda yürütmektedir. Bu ilkelere baktığımızda, insanlık, ayırım gözetmemek, tarafsızlık, bağımsızlık, hayırseverlik, birlik ve evrensellik ilkeleri olduğu görülmektedir. Kızılay, tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tabi, kar amacı gütmeyen, tüm yardım ve hizmetlerini karşılıksız olarak gerçekleştiren, kamu yararına çalışan bir gönüllü sosyal hizmet kuruluşudur (KIZILAY, 2025).

Kızılay'ın teşkilat yapısına baktığımızda, Genel Merkez ve şubeler olmak üzere iki ana kısımdan oluştuğu görülmektedir. Genel Müdürlük teşkilatı haricindeki tüm kademelerde görevler fahri olarak yerine getirilmekte ve gönüllülük esasına dayanmaktadır. Bu yapı, Kızılay'ın insani yardım misyonunu, toplumun her kesiminden bireylerin desteğiyle güçlendiren temel unsurlardan biridir. Kızılay, hem tarihi kökleri hem de insani yardıma yönelik kapsamlı çalışmalarıyla Türkiye'nin en köklü sivil toplum kuruluşlarından biri olarak faaliyetlerine devam etmektedir (KIZILAY, 2025).

2.2.7. Türk Hava Yolları

Uluslararası havacılık kurallarının devletlerin egemenlik ilkesine uygun şekilde düzenlenmesi, hava yolları ile politika arasındaki güçlü ilişkiyi ortaya koymaktadır. Bir ülkenin ulusal hava yollarına sahip olması, yalnızca uluslararası prestijini artırmakla kalmayıp, aynı zamanda turizm gelirlerine, savunma kapasitesine ve ödemeler dengesine önemli katkılar sunmaktadır (Selçuk, 2015, s.326-327).

Türk Hava Yolları (THY), 1933 yılında "Devlet Hava Yolları İşletmesi" adıyla kurulmuş olup, Türkiye'nin ilk ve tek ulusal hava yolu şirketi olarak faaliyetlerine başlamıştır. İlk olarak 5 uçaklık bir filoyla faaliyetlerine başlamıştır. 1945 yılında sivil havacılığın gelişimiyle birlikte hızlı bir büyüme sürecine girmiştir. 1956 yılında adı Türk Hava Yolları olarak değiştirilmiş olup 1983'te kamu iktisadi teşebbüsü haline gelmiş ve 2006 yılında özelleştirme süreciyle birlikte halka arz edilmiştir. Bugün, THY, dünyanın en çok uluslararası noktaya uçuş yapan hava yolu şirketlerinden biri olarak, 130'dan fazla ülkede 340'tan fazla noktaya sefer düzenlemektedir. Sahip olduğu geniş uçuş ağı, modern filosu ve sunduğu kaliteli hizmetlerle THY, yalnızca bir ulaşım şirketi değil, aynı

zamanda Türkiye'nin yumuşak gücünün önemli bir temsilcisi olarak uluslararası toplumda ön plana çıkmaktadır (THY, 2024).

Türk Hava Yolları (THY), Türkiye'nin uluslararası alandaki marka imajını güçlendiren ve Türkiye'ye yönelik olumlu bir algının oluşmasını sağlayan en önemli temsilci kuruluşlardan biridir. THY, sahip olduğu geniş potansiyel ile Türkiye'nin ve İstanbul'un havacılık sektöründe merkezi bir konuma sahip olduğu imajını vurgulamaktadır. Bu sayede Türkiye'nin turizm, kültür ve tanıtım faaliyetlerine önemli katkılar sunmaktadır. Ayrıca, THY kurum olarak prestijli organizasyonlara sağladığı sponsorluk desteği ve küresel çapta yürüttüğü tanıtım kampanyalarıyla, Türkiye'nin yumuşak güç unsurlarını etkin bir şekilde kullanmasına imkân sağlamaktadır (Akbaş ve Tuna, 2012, s.14)

Türk Hava Yolları (THY), dünya genelinde kazandığı prestij ve en fazla destinasyona uçan hava yolu şirketi unvanıyla, Türkiye'nin uluslararası imajını güçlendirme sürecinde önemli bir aktör olarak öne çıkmaktadır. THY'nin olumlu algısının, Türkiye'nin genel imajına da olumlu yansımalar sağlayacağı açıktır. Başarılı bir ulusal hava yolu şirketi, yalnızca ekonomik ve jeopolitik avantajlar sunmakla kalmamaktadır. Aynı zamanda geniş ulaşım ağıyla ülkenin uluslararası toplumda görünürlüğünü artırmakta olup ulaşım kolaylığı sağlayarak stratejik bir değer yaratmaktadır. Bu durum, dış politikadan kültür ve turizme, ticari iş birliklerinden iş potansiyelinin artırılmasına kadar birçok alanda olumlu etkiler ortaya koymakta ve Türkiye'nin uluslararası camiadaki etkisini pekiştirmektedir (Anaz ve Akman, 2018, s.377).

Türk Hava Yolları (THY), misyon olarak sunduğu hizmetlerde Türk kültürünün temel değerlerinden biri olan misafirperverlik olgusunu, çay ve lokum gibi geleneksel ikramlarla modern bir anlayışla yolcularına yansıtmaktadır. Uçak içinde sunulan dergiler ve yayınlar aracılığıyla Türkiye'nin kültür, turizm ve ekonomi gibi farklı alanlardaki faaliyetlerini tanıtmayı amaçlayan THY, bu yönüyle Türkiye'nin kamu diplomasisi ve kültürel diplomasisine önemli katkılar sağlamaktadır. Kendini Türkiye'nin gökyüzündeki lezzet büyükelçisi olarak tanımlayan Türk Hava Yolları, sunduğu hizmetlerde hem Türkiye'nin zengin tarihsel ve kültürel mirasını tanıtmakta hem de bu mirası yürüttüğü hizmetlerle dünya çapında temsil etmektedir (Köksoy, 2016, s.256).

Dünyanın en geniş uçuş ağına sahip hava yolu şirketlerinden biri olan THY, yalnızca bir ulaşım aracı olarak değil, aynı zamanda Türkiye'nin kültürel, ekonomik ve diplomatik kimliğini temsil eden bir marka olarak işlev görmektedir. Afrika'dan Asya'ya, Amerika'dan Avrupa'ya geniş bir coğrafyada faaliyet gösteren THY, Türkiye'nin yumuşak güç stratejilerinin etkin bir unsuru olarak uluslararası iş birliğini ve etkileşimi teşvik etmektedir.

2.2.8. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), 2009 yılında kurulmuş ve afetlerle mücadelede hem ulusal hem de uluslararası alanda önemli bir görev üstlenmiştir. Afet ve acil durumların büyüklüğüne bağlı olarak, Genelkurmay Başkanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı gibi devlet kurumlarının yanı sıra TİKA, Türk Kızılayı ve Diyanet İşleri Başkanlığı gibi kuruluşlardan destek alarak koordineli bir şekilde çalışmalar yürütmektedir. Türkiye'de özellikle Van, Simav, Elazığ ve 6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş ile Elbistan merkezli depremler gibi büyük afetlerde etkin rol oynayan AFAD, bu süreçlerde başarılı kriz yönetimi ve yardım faaliyetleriyle öne çıkmıştır. Antalya, Samsun ve Sinop'ta meydana gelen sel felaketlerinin ardından ilgili kurumlarla hızlı bir şekilde koordinasyon sağlanmış ve afet bölgelerinde yaşamın normale dönmesi için çalışmalar kısa sürede tamamlanmıştır. Ayrıca Haiti, Japonya, Myanmar, Libya, Suriye ve Somali gibi birçok ülkede uluslararası yardım operasyonları gerçekleştirerek küresel ölçekte insani yardıma katkıda bulunmuştur. Kriz yönetimi, acil müdahale ve yeniden inşa süreçlerinde güçlü bir yapıya sahip olan AFAD, Türk milletinin dayanışma ruhunu ve devletin şefkatini bir araya getiren bir kurum olarak hizmet vermeye devam etmektedir (AFAD, 2024).

AFAD kurumsal olarak afetlerin önlenmesi, zararlarının azaltılması, müdahale edilmesi ve iyileştirme çalışmalarının etkin bir şekilde yürütülmesi amacıyla çok yönlü faaliyet göstermektedir. Kurum, Kriz Yönetimi anlayışından Risk Yönetimi anlayışına geçerek, tehlike ve risklerin önceden tespiti, afet öncesi zararların en aza indirilmesi ve afet sonrası koordinasyonun sağlanması esas alınmıştır. Bu yaklaşım, "Bütünleşik Afet Yönetimi Sistemi" olarak adlandırılmaktadır (AFAD, 2024).

Uluslararası düzeyde ise AFAD, Haiti, Japonya, Şili ve Myanmar gibi ülkelerde yardım faaliyetleri yürütmüş; Libya, Tunus, Mısır ve Suriye gibi kriz bölgelerinde insani

yardım ve tahliye operasyonlarıyla öne çıkmıştır. AFAD, donanımlı personeli ve geliştirdiği etkin politikalarla ulusal ve uluslararası sorumluluklarını yerine getirmeye devam etmektedir (AFAD, 2024).

2.2.9. Diyanet İşleri Başkanlığı

Diyanet İşleri Başkanlığı, 3 Mart 1924 tarihli ve 429 sayılı Kanun ile kurulmuş olup, mevcut teşkilat yapısına 1 Temmuz 2010 tarihli ve 6002 sayılı Kanun ile geçiş yapmıştır. Diyanet İşleri Başkanlığı, günümüzde kurumsal çalışmalarını sadece Türkiye sınırları içerisinde değil aynı zamanda uluslararası düzeyde de çeşitli faaliyetler gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda, Diyanet İşleri Başkanlığı, Türkiye'nin kamu diplomasisi stratejilerine önemli katkılar sunan bir kurum olarak öne çıkmaktadır. Özellikle, yurtdışı faaliyetlerinde Türkiye Cumhuriyeti'nin diğer kamu diplomasisi aktörleriyle iş birliği içerisinde hareket etmektedir (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2025).

Türkiye'nin yumuşak güç unsurları arasında din, önemli bir yere sahiptir. Bu unsurun Türkiye açısından taşıdığı önemi anlamak için, Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi (BİLGESAM) tarafından 2012 yılında Balkanlar'da (Kosova, Makedonya, Bulgaristan, Arnavutluk, Sırbistan, Bosna-Hersek, Hırvatistan, Karadağ) gerçekleştirilen bir çalışma dikkat çekicidir. Araştırma sonuçları, bölgede yaşayan bireylerin Türkiye'ye yönelik algılarında, dini inançlarının etkili olduğunu göstermektedir. Hristiyan bireyler arasında Türkiye'ye yönelik sempati oranı %50 seviyesinde iken, Müslümanlar arasında bu oran yaklaşık %80'e çıkmaktadır. İnanç eksenli farklılıklar bulunmakla birlikte, genel olarak bölge halkının Türkiye'ye dair algısı olumlu bir seyir izlemektedir (Bilgiç ve Akyürek, 2012: 93).

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yurtdışında gerçekleştirdiği faaliyetler arasında kurban kesimi organizasyonları, ilahiyat eğitimi alanında öğrenci yetiştirilmesi, çeşitli dini yayınların yabancı dillere tercüme edilmesi ve yurtdışında cami ve mescit gibi ibadethanelerin inşası çalışmaları yer almaktadır. Bu faaliyetler, dini hizmetlerin küresel ölçekte sunulmasını sağlarken aynı zamanda Türkiye'nin yumuşak güç unsurları arasında önemli bir yer edinmektedir (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2025).

2.2.10. Yunus Emre Enstitüsü

Yunus Emre Vakfı, Türkiye’yi ve Türk kültürünü uluslararası düzeyde tanıtmak; Türk dilini, tarihini, kültürünü ve sanatını dünyaya aktarmak; bu alanlardaki bilgi ve belgeleri erişime sunmak; Türk dili, kültürü ve sanatı konusunda eğitim almak isteyenlere yurt dışında hizmet sağlamak amacıyla 5 Mayıs 2007 tarihli ve 5653 sayılı Kanun ile kurulmuş bir kamu vakfıdır. Vakıf, aynı zamanda Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki kültürel alışverişi artırmayı ve dostane ilişkileri geliştirmeyi hedeflemektedir (Yunus Emre Enstitüsü, 2025c).

Bu çerçevede, Yunus Emre Enstitüsü, vakfa bağlı bir kuruluş olarak söz konusu amaçları hayata geçirmek üzere faaliyetlerini sürdürmektedir. Enstitü, yurt dışında kurduğu kültür merkezleri aracılığıyla Türkçe öğretimi, kültür ve sanat etkinlikleri düzenlemekte ve Türkiye'nin uluslararası tanıtımına katkı sağlamaktadır. Ayrıca bilimsel projelere destek vererek akademik alanda da Türkiye'nin etkinliğini artırmayı amaçlamaktadır (Yunus Emre Enstitüsü, 2025c).

2009 yılında faaliyetlerine başlayan Yunus Emre Enstitüsü, günümüzde yurt dışında 64 ülkede toplam 88 merkez kültür merkezi ile hizmet vermektedir. Bu merkezlerde yabancılara Türkçe öğretimi yapılmakta, Türk dili ve edebiyatının geliştirilmesine yönelik programlar uygulanmaktadır. Aynı zamanda, farklı ülkelerdeki eğitim kurumlarıyla gerçekleştirilen işbirlikleriyle Türkoloji bölümlerine ve Türkçe öğretimine destek sağlanmaktadır (Yunus Emre Enstitüsü, 2025c).

Enstitü, kültür ve sanatın uluslararası dolaşımını artırmayı hedefleyen etkinlikler düzenleyerek, Türkiye'nin kültürel mirasını ve sanat birikimini dünyaya tanıtmaktadır. Bu etkinlikler, ulusal ve uluslararası platformlarda Türkiye’nin temsil edilmesine katkı sağlamakta, ülkeler arası kültürel diyalogun güçlenmesine zemin hazırlamaktadır.

2.2.11. Kamu Diplomasisi Faaliyetlerinde Türk Yayıncılığının Etkisi

Televizyon yayınları ve diziler, küreselleşen dünyada insanların hem görme hem de işitme duyularına hitap ederek hızlı ve düşük maliyetle ulaşabilen etkili bir yumuşak güç kaynağı olarak görülmektedir. Televizyon yayınlarındaki bu içerikler, bireylerin zihinlerine ve gönüllerine hitap ederek düşüncelerini ve algılarını şekillendirme gücüne sahip olmaktadır.

Devletlerin yumuşak güç oluşturma süreçlerinde kamu diplomasisi, dünya kamuoyunu etkileme açısından önemli bir araçtır. Bu doğrultuda, uluslararası yayıncılık; radyo, televizyon ve internet teknolojileri aracılığıyla diğer ülkelerin halklarıyla iletişim kurmayı mümkün kılmaktadır. Bu iletişim, uluslararası kamuoyunu etkilemek, belirli konulara dikkat çekmek ve kamuoyu oluşturmak amacıyla stratejik bir yöntem olarak kullanılmaktadır (Cull, 2009, s.21).

Popüler kültür, belirli bir dönemde hızla üretilip tüketilen kültürel unsurların bütünüdür. Nye, popüler kültürü önemli bir yumuşak güç kaynağı olarak değerlendirmekte olup ulusal kimliği oluşturan ve tanımlayan unsurlar arasında görmektedir. Popüler kültürün eleştirilen yönleri bulunsada, toplumun tüketim alışkanlıklarını büyük ölçüde şekillendirmesi nedeniyle etkisini her geçen gün arttırmaktadır. Özellikle son yıllarda, bireylerin ideolojik kahramanlar yerine medyatik figürleri rol model olarak benimsemeye başladığı gözlemlenmektedir. Bu durum, televizyon başta olmak üzere tüm medya araçlarının popüler kültürün geniş kitlelere yayılmasındaki rolünü ortaya koymaktadır. Türk popüler kültürünün yaygınlaşması da benzer bir süreç içinde gerçekleşmektedir (Sancak, 2016b, s. 31).

Bu bağlamda Türk dizilerinin, planlı bir stratejinin ürünü olmasada, özellikle Balkanlar, Orta Doğu ve Arap ülkelerine ihraç edilmesi, popüler kültür açısından önemli bir etki yaratmıştır. Bu süreç, Türk turizminden ticaretine kadar birçok alanda kayda değer katkılar sağlamıştır. Popüler kültür temelinde değerlendirildiğinde, bu yayılımın oluşturduğu olumlu ivme, Türkiye'nin uluslararası alandaki çekiciliğini artırarak yumuşak gücünü güçlendiren önemli bir unsur haline gelmiştir (Çavuş, 2012, 31).

1980'lerde Amerikan dizilerinin küresel ölçekte yayılması gibi, 2000'li yıllarda Türk dizileri de özellikle Balkanlar ve Orta Doğu'da geniş bir izleyici kitlesine ulaşmış ve yüksek izlenme oranlarıyla dikkat çekmiştir. Bir ülkenin tarihi ve kültürel mirası, diplomatik ilişkileri ve medya aracılığıyla yürüttüğü kültürel faaliyetler, uluslararası alanda o ülkeye dair bir imajın oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, Türk dizileri de bu bölgelerde Türkiye algısının şekillenmesine katkıda bulunmaktadır (Rahte, 2017, s.68-72).

Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT), 1964 yılında Türkiye'nin resmi kamu yayıncısı olarak kurulmuştur. TRT, devlete ait radyo ve televizyon yayınlarını

özerk bir yapıda gerçekleştirmektedir. 2023 yılı itibarıyla, TRT bünyesinde 18 televizyon kanalı, 14 ulusal ve 4 uluslararası olmak üzere, toplamda 17 radyo kanalı, bir web sitesi ve TRT Vizyon, TRT Çocuk, TRT Akademi isimli dergiler aracılığıyla yayınlarını sürdürmektedir. TRT, 41 farklı dil ve lehçede yayın yaparak, 7 kıtada Türkiye'nin sesini ve yüzünü dünyaya duyurmaktadır. Ayrıca, TRTWorld, TRT VOT, TRT Rusça, TRT Arabi, TRT Kürdi, TRT Avaz ve TRT Almanca gibi dijital platformlar üzerinden 2022 yılında eklenen TRT Balkan ve TRT Fransızca ile birlikte yabancı izleyicilere kendi dillerinde hitap eden alternatif internet haber portalları oluşturulmuştur. Bu platformlar aracılığıyla Türkiye'nin bakış açısından yerel, bölgesel ve küresel gelişmeler farklı kitlelere ulaştırılmaktadır. TRT, hem Türkiye içinde hem de uluslararası alanda yayın yaparak, Türkiye'nin çeşitli yönlerini ve argümanlarını dünya kamuoyuna sunmaktadır (TRT, 2025).

Türk yapımı dizilerin özellikle Arap ülkelerinde çok fazla ilgi görmesinin en temel nedeni ortak tarihsel ve kültürel değerlere sahip olunmasıdır. Dizilerde yansıtılan modern yaşam tarzının da bu dizilerin Arap izleyicilerini cezbediği düşünülmektedir. Türk dizilerinin Arap dünyasındaki Türkiye imajını farklı yönlerde etkilediği görülmektedir. (Uysal, 2011, s. 41).

Türk dizileri, özel televizyon kanallarının yayına başlamasıyla birlikte gelişme göstermeye başlamıştır. Yurt dışına açılan ilk Türk dizisi, Sovyetler Birliği döneminde Rusya'da yayınlanan *Çalığışu* olmuştur. Ardından 1997 yılında Kafkaslar'da izleyici bulan *Deli Yürek* takip etmiştir. 2000'li yılların başında dizi sektörü önemli bir ivme kazanarak yükselişe geçerek 2008 yılında ise Ortadoğu pazarına açılan ilk yapım *Gümüş* dizisi olmuştur. Yayınlandığı andan itibaren büyük bir ilgi gören dizi, final bölümüyle 85 milyon izleyiciye ulaşmıştır (Mohyidin, 2020, s. 2).

ABD'den sonra en fazla dizi ihraç eden ülke konumunda olan Türkiye, bugüne kadar 150'den fazla televizyon dizisini Avrupa, Orta Doğu, Orta Asya, Afrika, Kuzey ve Güney Amerika'daki toplam 146 ülkede izleyiciyle buluşturmuştur. Türk yapımı diziler, Rusya'dan Çin'e, Kore'den Latin Amerika'ya kadar geniş bir coğrafyada 700 milyondan fazla izleyicinin ilgisini çekmiştir. Türk dizileri arasında en fazla ülkeye ihraç edilen yapım "Muhteşem Yüzyıl" olup, 70 farklı ülkede 500 milyondan fazla seyirciye ulaşmıştır. 2018 yılı itibarıyla Türk dizi sektörünün ihracat geliri 500 milyon dolara

yükselirken, “Kara Para Aşk”, “Kuzey Güney”, “Karadayı”, “Öyle Bir Geçer Zaman ki”, “Adını Feriha Koydum”, “Gümüş”, “Fatmagül’ün Suçu Ne”, “Ezel”, “Aşk-ı Memnu”, “Diriliş Ertuğrul” ve “Kara Sevda” gibi diziler en yüksek gelir getiren yapımlar arasında yer almıştır. Türkiye’nin uluslararası alanda ihraç edilen ilk dizisi, 1975 yapımı TRT dizisi “Aşk-ı Memnu” olup, 1981’de Fransa’ya satılmıştır. 1999 yılında yayımlanan “Deli Yürek” ise Kazakistan’a ihraç edilen ilk Türk dizisi olmuştur. Türk dizilerinin Arap dünyasındaki popülaritesi özellikle 2008 yılında büyük bir artış göstermiştir. Halit Ergenç ve Bergüzar Korel’in başrollerinde yer aldığı “Binbir Gece” dizisi, gösterildiği 80’e yakın ülkede büyük ilgi görerek küresel çapta dikkat çeken ilk Türk dizisi olmuştur. Senaryosunun ilk 56 bölümünü Meral Okay’ın kaleme aldığı, Halit Ergenç ve Meryem Uzerli’nin başrollerini paylaştığı “Muhteşem Yüzyıl”, Orta Doğu’daki başarısının yanı sıra Japonya da dahil olmak üzere birçok ülkede yayımlanarak 500 milyondan fazla izleyiciye ulaşmıştır. Ürdün, Irak, Katar, Fas, Tunus ve Cezayir gibi Arap ülkelerinde en çok izlenen yapımlar arasında bulunan Türk dizileri, Suudi Arabistan ve Mısır’da yasaklanmasına rağmen internet aracılığıyla izlenmeye devam etmektedir (Anadolu Ajansı, 2019).

Türkiye’nin Ortadoğu’daki kültürel etkisi, karşılaştığı zorluklara rağmen oldukça güçlüdür. Türk dizileri, bu etkinin genişlemesinde önemli bir rol oynayarak Türkiye’nin yumuşak gücünü pekiştirmektedir. Bu diziler, izleyiciler üzerinde güçlü bir etki yaratarak özellikle turizm ve Türk menşeli ürünlere olan ilgiyi artırmıştır. Yapılan bir araştırmaya göre, 2001-2015 yılları arasında Arap dünyasına ihraç edilen yaklaşık 70 Türk dizisinden en az biri, her dört kişiden üçü tarafından izlenmiştir (Özarıslan, 2020, s. 228).

Türk dizileri, yayınlandıkları ülkelerde Türkiye’nin kültürü, yaşam tarzı ve tüketim alışkanlıklarına yönelik bir ilgi uyandırmaktadır. Dizilerin çekildiği mekânlar, izleyiciler için cazip hale gelerek Türkiye’ye olan turistik ilgiyi artırmaktadır (Ökmen & Göksu, 2019, s. 264). Dizilerin çekildiği mekanlar, izleyiciler için büyük bir ilgi odağı haline gelmiş ve Türkiye’ye olan turistik ziyaretleri artırmıştır. Örneğin, *Gümüş* dizisinin yayınlanmasının ardından Ortadoğu’dan gelen turist sayısında yüzde 56’lık bir artış yaşanmıştır. 2011 yılı itibarıyla dizinin çekildiği yalı, 50 dolar giriş ücreti ödeyen 30.000 turist tarafından ziyaret edilmiştir (Nuroğlu, 2013, s. 6)

Northwestern Üniversitesi'nin Katar Kampüsü'nde medya alanında araştırmalar yapan Yrd. Doç. Miriam Berg, Türk dizilerinin Ortadoğu'daki etkisini değerlendirmek amacıyla Katar'da 100 kişiyle birebir görüşmeler gerçekleştirmiştir. Berg'in analizlerine göre, Türk televizyon yapımlarının bölgedeki izleyiciler üzerinde güçlü bir etki yaratmasının temel nedenlerinden biri dublajlı yayınlardır. Arapça dublaj, izleyicilerin Türk kültürüne daha yakın hissetmelerini sağlarken, içeriklerin daha geniş kitleler tarafından benimsenmesine imkân tanımıştır. Ayrıca, dil benzerlikleri izleyicilerde doğal bir yakınlık duygusu oluşturarak Türk dizilerinin popülerliğini artırmıştır (Habertürk, 2018).

Türkiye, televizyon içerikleri aracılığıyla kültürel ve sosyal değerlerini Orta Doğu ve Balkanlar'a taşıyarak, bölgedeki etkisini güçlendirmektedir. Türk dizilerinin bu coğrafyalarda geniş kitleler tarafından izlenmesi ve yerel yapımları geride bırakan yüksek reytingler elde etmesi, Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesini önemli ölçüde artırmaktadır. Özellikle Arap dünyasında, Lübnan'dan Filistin'e kadar uzanan geniş bir bölgede, Türk dizileri sayesinde Türkiye'ye yönelik ilgi ve farkındalık daha önce görülmemiş bir seviyeye ulaşmıştır (Kalın, 2009, s.83-84).

Türk dizileri, uluslararası alanda Türkiye'nin kültürel etkileşimini güçlendirirken, ülkenin yaşam tarzını, değerlerini ve sosyal yapısını geniş kitlelere tanıtmaktadır. Bunun yanı sıra, dizi sektörünün yarattığı etki, turizmden ihracata kadar birçok alanda ekonomik katkı sağlamaktadır. Küresel ölçekte ilgi gören diziler, Türkiye'nin uluslararası algısını şekillendiren önemli unsurlardan biri haline gelmiş, ülke markasının tanıtımında ve kamu diplomasisinde stratejik bir rol üstlenmiştir. Dizi sektörünün başarısı, sürekli artan kalite ve içerik çeşitliliğiyle desteklenirken, son yıllarda devletin sektöre olan ilgisinin ve desteğinin arttığı da gözlemlenmektedir. Bu gelişmeler, Türk dizilerini ülkenin en etkili yumuşak güç araçlarından biri konumuna getirmiştir (İletişim Başkanlığı, 2019).

Çevik, AK Parti iktidarı döneminde Osmanlı ve Cumhuriyet değerlerinin muhafazakâr demokrat bir anlayışla dış politikaya yansıtılmasının, Ortadoğu halkları arasında Türk dizilerine olan ilgiyi artıran faktörlerden biri olduğunu belirtmektedir (Çevik, 2015, s. 430).

Türk dizilerine olan yoğun ilgiye dair iki temel yaklaşım öne çıkmaktadır. Bunlardan ilki, kültürel yakınlık teorisidir. Bu teoriye göre, hedef kitleler kendilerine

kültürel olarak daha yakın hissettikleri medya içeriklerine daha fazla ilgi göstermektedir. Ancak, Latin Amerika ve Çin gibi farklı kültürel yapıya sahip bölgelerde de Türk dizilerine büyük bir ilginin olması, bu konunun daha kapsamlı araştırmalara ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. İkinci yaklaşım ise, yeni Osmanlıcılık perspektifidir. Bu görüşe göre, Türkiye dizileri aracılığıyla kültürel bir etki alanı oluşturarak bölgesel ve küresel düzeyde bir hegemonya kurmayı hedeflemektedir (Mohyidin, 2020, s. 3).

Son yıllarda Türkiye, sinema ve dizi sektörüne daha fazla yatırım yaparak bu alandaki gelişimi desteklemekte ve sektör temsilcileriyle yakın işbirliği içinde hareket etmektedir. Dizi sektörü, bağımsız ve özerk yapısını koruyarak kültürel diplomasinin önemli bir unsuru haline gelebilir ve etkisini daha da genişletebilir. Türkiye'nin zengin tarihi ve kültürel mirası, sanatsal ve kültürel ürünlere dönüştükçe, ülkenin yumuşak güç kapasitesi de giderek güçleneceği düşünülmektedir.

2.2.12. Kamu Diplomasi Faaliyetlerinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Etkisi

Yumuşak güç, devletlerin zorlama ya da maddi teşvik yerine, ikna ve çekicilik yoluyla etki oluşturma becerisine dayanan bir güç biçimidir. Bu süreçte sivil toplum kuruluşları; kültürel etkileşim sağlama, kamuoyu oluşturma ve uluslararası iş birlikleri geliştirme gibi alanlarda etkin rol oynayarak, devlet dışı fakat etkili aktörler olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda kamu diplomasisi, belirli siyasal hedeflere ulaşmayı amaçlayan özgün bir araç olarak değerlendirilmektedir. Karar vericilerin politik sonuçları analiz edebilmesini sağlamak, yabancı toplumların gündemlerini şekillendirmek ve sivil aktörlerin söylemlerini yönlendirmek gibi işlevlerle kamu diplomasisi; devlet merkezli bir yapının ötesine geçerek çok aktörlü, katılımcı bir yönetim süreci hâline gelmektedir (Gregory, 2008, s. 276).

Yabancı toplumların algılarını etkileme sürecinde sivil toplum kuruluşları en etkili araçlardan biri hâline gelmiştir. Bunun temelinde, kamu diplomasisinin devlet temelli ve dış politika odaklı bir yapı taşıması yatmaktadır. Bu durum zaman zaman kamu diplomasisinin propaganda ile özdeşleşmesine yol açmakta ve hedef kitle nezdinde güven sorununa neden olabilmektedir. Her ne kadar kamu diplomasisi ile propaganda arasında içerik ve yöntem açısından farklılıklar olsa da, mesajın alıcısı bu farkı ayırt etmeye odaklanmaz. Bu nedenle, literatürde kamu diplomasisi kimi zaman “beyaz propaganda” ya da “dürüst propaganda” şeklinde de tanımlanmıştır (Pantana, 2007, s. 282).

Bu nedenle, kamu diplomasisinin etkili bir araç olarak işlev görebilmesi için devletlerin propaganda sınırlarını aşan, ikna temelli ve daha kapsayıcı iletişim stratejileri benimsemesi gerekmektedir. Ancak böylesi bir diplomasi yalnızca devlet aygıtları aracılığıyla yürütülebilecek bir süreç değildir. Bu noktada sivil toplum kuruluşları, kamu diplomasisinin güvenilirlik ve samimiyet ilkeleri doğrultusunda hedef kitlelere ulaşmasında en etkili araçlar olarak öne çıkmaktadır (Çevik, 2014, s. 41).

Sivil toplum kuruluşları zaman zaman devletin dış politika hedefleriyle uyumlu çalışmakta ve bu alanda tamamlayıcı bir rol üstlenmektedir. Küreselleşme ile birlikte ulusal sınırların etkisinin azalması ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, diplomasi anlayışının da dönüşmesini beraberinde getirmiştir. Artık klasik dış politika araçlarının yanı sıra kültürel, sosyal ve insani etkileşim biçimleri de diplomatik faaliyetler içinde yer almakta olup bu sayede sivil toplum kuruluşları devletlerin erişemediği toplumsal alanlara nüfuz edebilmektedir (Bolay, 1997, s. 7-10). Böylece ikinci yol diplomasisi gelişmekte ve Türkiye gibi ülkeler bu değişime hızlı biçimde adapte olmaktadır. Nitekim Türkiye, Balkanlar, Ortadoğu, Afrika ve Kafkaslar gibi bölgelerde STK'lar aracılığıyla etkin bir dış politika yürütmektedir.

Sivil toplum kuruluşlarının gerçekleştirdiği insani yardım faaliyetleri, devletlerin uluslararası algısını olumlu yönde şekillendirmekte ve dış politikaya destek sağlamaktadır. Özellikle yoksullukla mücadele, kalkınma ve afet yardımları gibi alanlarda yürütülen çalışmalar, yerel halklar nezdinde Türkiye'ye yönelik sempati ve güvenin artmasına katkı sağlamaktadır. İHH, Yeryüzü Doktorları, İnsana Değer Veren Dernekler Federasyonu (İDDEF), Sadakataşı, Deniz Feneri ve Hayrat Vakfı gibi kuruluşlar, bu bağlamda öne çıkan önemli aktörlerdir.

Sivil toplum kuruluşlarının, devletlere kıyasla daha esnek yapılar sunması, onların diplomatik olarak sınırlı erişime sahip bölgelerde etkin roller üstlenmelerine imkân tanımaktadır. Bu sivil aktörlerden, İHH İnsani Yardım Vakfı, 1992 yılında Bosna Savaşı sırasında gönüllüler tarafından başlatılan insani yardım çalışmalarının 1995 yılında kurumsallaşmasıyla İstanbul'da kurulmuştur. Vakıf, savaş, işgal, doğal afet ve yoksulluk gibi nedenlerle mağdur olan bireylere ayni ve nakdi yardımların yanı sıra, kalıcı projelerle de destek sağlamaktadır. Acil yardım, sağlık, eğitim ve sosyal yardım alanlarında faaliyet gösteren İHH, aynı zamanda insan hakları ihlallerini gündeme taşıyarak kamuoyunun bilinçlendirilmesini ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesini

hedeflemektedir. Ramazan ve Kurban dönemlerinde düzenli olarak gerçekleştirdiği yardım organizasyonlarının yanı sıra, su kuyuları açılması, kalıcı konutlar ve eğitim-sağlık tesisleri inşa edilmesi gibi uzun vadeli projelerle kriz bölgelerinde sürdürülebilir çözümler üretmektedir. Asya'dan Afrika'ya, Balkanlar'dan Uzakdoğu'ya kadar 123 ülkede faaliyet yürüten İHH, Türkiye içinde de doğal afet yardımları, eğitim destekleri ve yetimlere yönelik programlar gibi çeşitli projeleri hayata geçirmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından "Kaynaklarını En İyi Kullanan Vakıf" olarak tanımlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Üstün Hizmet Ödülü'ne layık görülen İHH, insani yardım alanında öncü ve etkin bir sivil toplum kuruluşu konumundadır (İHH, 2025).

Yeryüzü Doktorları Derneği de herhangi bir dil, din, ırk ya da etnik köken ayrımı gözetmeksizin, tüm insanlara sağlık hizmeti sunmayı amaç edinmiş uluslararası sivil toplum kuruluşlarından biridir. Kuruluşun faaliyet alanı; temel sağlık hizmetlerinin sağlanmasından, uzmanlık gerektiren cerrahi müdahalelere kadar uzanan geniş bir hizmet yelpazesini kapsamaktadır. Bu doğrultuda yürütülen çalışmalar, sağlık hizmetlerine erişimi kısıtlı olan bireylerin yaşam kalitesini artırmayı ve insani yardım alanında sürdürülebilir çözümler üretmeyi hedeflemektedir (Uçak, 2016, s. 90). Afrika kıtasında da aktif olarak sağlık temelli insani yardım faaliyetlerini sürdüren Yeryüzü Doktorları Derneği, yalnızca sağlık hizmeti sunmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal istikrarın ve barış ortamının güçlendirilmesine de katkı sağlamaktadır. Sunulan sağlık destekleri, yerel halkın yaşam koşullarının iyileştirilmesine önemli ölçüde katkı sunarken, uzun vadeli kalkınma çabalarının sürdürülmesine de zemin hazırlamaktadır. Bu doğrultuda gerçekleştirilen insani müdahaleler, kıtaya yönelik sürdürülebilir programların devamlılığı açısından stratejik bir önem taşımaktadır (İşbilir, 2021, s. 22). Afrika kıtasında sağlık sorunları yaşayan bireylere hızlı ve etkili tedavi hizmetlerinin sunulması, Türkiye'nin bölgedeki algısının olumlu yönde şekillenmesine katkı sağlamaktadır. Ücretsiz sağlık hizmetlerinden faydalanarak iyileşen bireyler, Türkiye'ye karşı daima olumlu ve takdir dolu bir tutum sergilemektedir.

Sivil toplum Kuruluşları arasında öne çıkanlardan biri olan İDDEF de, Nijerya, Kenya, Etiyopya, Somali, Uganda, Tanzanya, Gine, Mali ve Senegal gibi ülkelerde su kuyusu açma projeleri gerçekleştirmektedir. Ayrıca dernek, açtığı su kuyularının bakım ve denetimlerini düzenli aralıklarla sürdürmektedir (İDDEF, 2022). İDDEF, bu kapsamda

yürüttüğü su temini faaliyetlerini “Damlaya Damlaya Umut Olur!” adlı projesi aracılığıyla uygulamaya koymaktadır. İDDEF’in gerçekleştirdiği su temini yardımları, bireylerin günlük su ihtiyacını karşılayanın yanı sıra, tarımsal faaliyetlerin yürütülmesini de desteklemekte; böylece kıtlık risklerinin azaltılması hedeflenmektedir.

Sonuç olarak baktığımızda, yumuşak gücün etkin şekilde kullanılmasında sivil toplum kuruluşlarının da stratejik rolü giderek artmaktadır. STK’lar, doğrudan devletin erişemediği alanlarda sahip oldukları güvenilirlik, esneklik ve toplumsal bağlar sayesinde önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Türkiye özelinde değerlendirildiğinde, İHH başta olmak üzere birçok sivil toplum kuruluşu hem insani yardım hem de kamu diplomasisi açısından güçlü bir enstrüman işlevi görmektedir. Bu kuruluşlar, dış politikanın samimiyetini artırmakta, propaganda algısını zayıflatmakta ve Türkiye’nin uluslararası alandaki yumuşak güç kapasitesini pekiştirmektedir. Bu durum, sivil toplumun dış politikaya entegrasyonunun yalnızca destekleyici değil, dönüştürücü bir rol üstlendiğini açıkça ortaya koymaktadır.

BÖLÜM 3

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ VE FAALİYETLERİ

3.1. YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ VE YUMUŞAK GÜÇ İLİŞKİSİ

Küreselleşen dünyada devletler, uluslararası ilişkilerinde etki alanlarını artırmak, kültürü ve politikaları ile ilgili olumlu bir imaj oluşturmak için yumuşak güç unsurlarına daha fazla önem vermektedir. Kültürel diplomasi, dil eğitimi, sanat ve akademik iş birlikleri gibi unsurlar, devletlerin yumuşak güç stratejilerinin temel taşları arasında yer almaktadır. Türkiye'nin yumuşak güç politikalarının önemli kurumsal aktörlerinden biri olan Yunus Emre Enstitüsü, 2009 yılından günümüze kadar kültürel diplomasi faaliyetleriyle Türkiye'nin uluslararası alandaki etkisini güçlendirmektedir. Enstitü, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi, kültürel etkinlikler ve akademik projeler aracılığıyla Türkiye'nin tarihi ve kültürel mirasını tanıtarak farklı toplumlarla etkileşimi artırmaktadır. Bu bölümde, Yunus Emre Enstitüsü'nün yumuşak güç kavramı ilişkisi rolü analiz edilecektir.

Yumuşak güç, yaklaşık çeyrek asır önce uluslararası ilişkiler literatürüne giren bir kavramdır. Askerî veya ekonomik baskıya değil, nüfuza dayanan bu yaklaşım, ikna kabiliyeti, cazibe unsurları ve gündem belirleme stratejileriyle kalpleri ve zihinleri kazanmaya odaklanmaktadır. Sert güç fiziksel ve ekonomik üstünlük gibi somut araçlara dayanırken, yumuşak güç, kültür, değerler, bilgi ve beceri gibi soyut kaynakları kullanmaktadır. Günümüzde gelişen teknoloji ve geniş iletişim ağları, yumuşak gücün etkisini daha geniş coğrafyalara ve toplumlara ulaştırmasını sağlamaktadır (Lord & Blankenberg, 2015, s. 9).

Günümüzde klasik diplomasi anlayışı, katılımcılığı, işbirliğini ve diyalogu teşvik eden kamu diplomasisi ile yeni bir boyuta taşınmıştır. Kamu diplomasisi, kültürler arası diyalogun gelişmesine zemin hazırlayarak farklı toplumların değerlerini, geleneklerini ve sosyal yapılarını tanıma fırsatı sunmaktadır. Bu süreç, toplumlar arasında ortak noktaların keşfedilmesini sağlayarak uzlaşma ve karşılıklı anlayış ortamı oluşturmaktadır (Yıldırım, 2015, s. 119).

Uluslararası siyasette yumuşak güç, büyük ölçüde bir ülkenin veya örgütün kültürel değerlerinden, iç politikalarından ve uluslararası ilişkilerini yönetme biçiminden

beslenmektedir. Bu bağlamda kamu diplomasisi, hükûmetlerin diğer ülkelerin halklarıyla doğrudan iletişim kurarak cazibe oluşturmak için kullandıkları önemli bir araçtır. Bu manada kamu diplomasisi, kültürel diplomasi ve yumuşak güç ile doğrudan ilişkilidir. Çeşitli alanlarda yapılan yayınlar, kültürel ihracat ve değişim programları gibi yöntemlerle bu unsurları destekler. Ancak bu üç kavram arasındaki hassas çizgiyi farkları anlamak önemlidir. Bir ülkenin kültürü, değerleri ve politikaları başka toplumlar için çekici değilse, bunları yaymaya çalışan kamu diplomasisi yumuşak güç oluşturamaz, hatta tam tersine itici bir etki yaratabilmektedir. Örneğin, şiddet ve çıplaklık içeren Hollywood filmlerinin muhafazakâr toplumlara ihraç edilmesi, olumlu bir etki yerine tepki doğurabilmektedir. Benzer şekilde, Amerika'nın Sesi (VOA) gibi yayın organları, eğer kibirli ve dayatmacı bir söylem benimsiyorsa, propaganda olarak algılanarak yumuşak güç yaratma amacına hizmet etmesi beklenemeyecektir (Nye, 2008, s. 95). Bu sebeple Nye, bir ülkenin kültürel çekiciliğinin, uluslararası alandaki yumuşak gücünü artıran önemli bir unsur olduğunu savunmaktadır (Yılmaz 2018, s.11-39).

Siyasette yumuşak gücü oluşturan kaynaklar, genellikle bir ülkenin kültürel değerlerinden, politik alandaki uygulamalarından ve diğer ülkelerle ilişkilerini yürütme yöntemlerinden meydana gelmektedir (Demir 2012, s.59).

Aslında, yumuşak güç kavramı henüz tanımlanmadan önce de devletler, bu unsurları etkili bir politika aracı olarak kullanmıştır. Soğuk Savaş döneminde, akademik bir terim olarak yer almamış olsa da yumuşak güç, ABD ve Rusya tarafından sert gücün yanı sıra uygulanmıştır. Bu süreçte kültürel diplomasi, rakip bloklar arasında bir mücadele aracı haline gelmiş ve çoğunlukla propaganda amacıyla kullanılmıştır (Purtaş, 2013, s.3).

Yumuşak güce dayanan kamu diplomasisinin en önemli uygulama alanlarından biri, kalıcı barışı tesis etmeyi, demokratik müzakere kültürü ile ortak anlayışı güçlendirmeyi ve toplumlar arası entegrasyonu sağlamayı hedefleyen kültürel diplomasıdır. Cull, kültürel diplomasiyi, bir ülkenin kültürel değerlerini ve başarılarını uluslararası alanda tanıtmak ve yaygınlaştırma süreci olarak tanımlamaktadır (Cull, 2009, s.20).

Kültürel diplomasi, ülkelerin kültürel ve politik değerlerini küresel ölçekte tanıtmak amacıyla yürüttüğü çeşitli faaliyetleri kapsar. Bu süreçte temel hedef,

uluslararası ilişkileri güçlendirmek, sosyo-kültürel işbirliğini geliştirmek ve karşılıklı anlayış ile diyalogu teşvik etmektir (Chakraborty, 2013, s.30).

Kültür enstitüleri, uluslararası kültürel ve eğitim iş birliklerini teşvik ederek karşılıklı fayda sağlamayı amaçlayan kurumsal yapılar olarak öne çıkmaktadır. Bu enstitüler, dostane ilişkileri güçlendirmek, dil öğrenimini desteklemek ve kültürel farkındalığı artırmak için önemli bir zemin sunmaktadır (Lien ve Lo, 2017, s.12). Tüm kültür enstitüleri, bulundukları ülkelerin kültürel varlıklarını tanıtmayı ve uluslararası alanda diğer toplumlar ile etkileşimlerini güçlendirmeyi amaç edindiği görülmektedir (Demirkaya ve Çelik, 2021, s.138).

Kültür enstitüleri, dil öğrenimi vermek ve dil öğrenmeyi teşvik etmek, kültürel etkileşimleri arttırmak ve kültürler arası entegrasyonu desteklemek ve karşılıklı anlayışı güçlendirmek gibi ortak hedefler doğrultusunda faaliyet göstermektedir. Bu bağlamda, uluslararası toplumun kültürel elçileri olarak hareket eden enstitüler, devletler ve halkları arasında iletişim köprüleri kurarak insanlar ve toplumlar arasındaki işbirliği ve diyalogu geliştirmeye katkı sağlamaktadır (Qian ve Qi, 2016, s.47).

Ülkelerin, gün geçtikçe kültürel diplomasiye verdikleri önemi artırarak kültür tanıtımına yönelik yatırımlarını genişletmeye çalıştıkları görülmektedir. Bu çerçevede, kendi tarihini, kültürel, demokratik ve popüler değerlerini diğer milletlere aktarırken, aynı zamanda dil eğitimi, akademik çalışmalara destek, sanatsal etkinlikler ve tarihi-kültürel mirasın korunması gibi faaliyetlerle bulundukları ülkelerde katma değer oluşturmayı hedeflemektedir (Güzel, 2016, s. 349-351).

Soğuk Savaş sonrasında dış politikasında daha dinamik bir yaklaşım benimseyen Türkiye, aktif dış politika anlayışı doğrultusunda hareket etmeye başlamıştır. Özellikle 2000’li yıllardan itibaren, Türk kültürünü tanıtmaya ve yayma hedefiyle hem Türk dünyasında hem de farklı bölgelerde kültür enstitülerinin gerekliliğini ön plana çıkarmıştır (Göktolga ve Gündoğmuş, 2015, s. 324).

Türk kültürünü, dilini, tarihini ve sanatını uluslararası alanda tanıtmak ve yaymak amacıyla kurulan Yunus Emre Enstitüsü, 2009 yılında faaliyetlerine başlamıştır. İlk merkezini Bosna-Hersek’te açarak çalışmalarına Balkanlar’da ağırlık veren enstitü, zamanla farklı coğrafyalarda da kültür merkezleri açarak etkisini artırmaya çalıştığı görülmektedir (Paçaoğlu, 2020, s. 51)

Yunus Emre Enstitüsü'nün misyonu, Türkiye'nin uluslararası alandaki tanınırlığını, güvenilirliğini ve prestijini artırmaktır. Vizyonu ise, dünya genelinde Türkiye ile bağ kuran ve Türkiye'ye dost bireylerin sayısını çoğaltmaktır. Enstitünün kuruluş amacı, Türkiye'yi ve kültürel mirasını tanıtmak, Türk dili, kültürü ve sanatını yaygınlaştırmak, yurt dışında yaşayan Türk toplulukları ile bağ kurmak, Türkiye'nin diğer ülkelerle dostane ilişkilerini güçlendirmek ve kültürel etkileşimi artırmaktır. Ayrıca, bu doğrultuda yurt içi ve yurt dışındaki bilgi ve belgeleri paylaşarak bu bilgileri küresel erişime sunmak ve Türk dili, kültürü ile sanatına ilgi duyanlara yurt dışında eğitim imkânı sağlamaktır (Yunus Emre Enstitüsü, (2025b).

Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye'nin kültürel diplomasi çabalarının bir parçası olarak uluslararası alanda kültürel diplomasi ve dil eğitimi hizmetlerini sağlamak üzere konumlandırılmıştır. Enstitü, kültürel iletişim ve etkileşimi teşvik ederek Türkiye'nin dilini, kültürünü ve sanatını dünya genelinde tanıtmayı amaçlamaktadır. Eğitim ve kültürel etkinlikler aracılığıyla, Yunus Emre Enstitüsü, yurt dışındaki merkezleri üzerinden Türkçe öğretimi sunmanın yanı sıra çeşitli kültür ve sanat etkinlikleri düzenleyerek kültürel diplomasi faaliyetleri uygulamaktadır. Bu faaliyetler, Türkiye'nin kültürel mirasını ve çağdaş sanatını uluslararası alana taşıyarak ülkenin kültürel profilini güçlendirmekte ve kültürlerarası anlayışı desteklemektedir (Ekşi, 2015, s. 353).

Sonuç olarak, günümüzde uluslararası ilişkilerde kültürel enstitülerin rolü giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Kültürel diplomasi, ülkelerin diğer toplumlara kendilerini tanıtmak, devleti ve milleti ile ilgili olumlu bir imaj oluşturma ve uluslararası arenada etkilerini artırma süreçlerinde kritik bir araç haline gelmiştir. Bu bağlamda, bir kültür kurumu olarak Yunus Emre Enstitüsü'nün misyonu, vizyonu ve kuruluş amacı incelendiğinde, yumuşak güç kavramı ile doğrudan bağlantılı olduğu görülmektedir. Enstitü, Türkiye'nin kültürel mirasını, dilini ve sanatını uluslararası sistemde diğer toplumlara tanıtarak küresel ölçekte daha fazla dostluk ve iş birliği geliştirmeyi hedeflemektedir. Enstitü bu vizyonu ve misyonu ile Türkiye'nin uluslararası alandaki itibarını, etkinliğini ve görünürlüğünü artıran önemli bir yumuşak güç aracı konumundadır.

3.2. TÜRK İSLAM TARİHİNDE KAMU DİPLOMASİSİ VE YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ

Kamu diplomasisi kavramı, literatürde nispeten yeni bir terim olarak kabul edilse de, bu kavramın ifade ettiği faaliyetlerin tarihin çok daha eski dönemlerinden itibaren uygulandığı görülmektedir. Kamu diplomasisinin temel amacı, diğer toplumları etkilemek ve kendi değerlerini meşru kanallar aracılığıyla tanıtmaktır. Bu doğrultuda, geçmişe bakıldığında Türk-İslam tarihinde kurulan devletlerin ve tebaalarının yürüttüğü faaliyetler yumuşak güç aracı olarak modern kamu diplomasisi uygulamaları arasında anlamlı bir bağ kurmanın mümkün olduğu görülmektedir.

Kamu diplomasisi kavramı modern bir adlandırma olsa da, bu tür faaliyetler tarih boyunca farklı biçimlerde uygulanmıştır. Ancak, bu faaliyetlerin kurumsal bir çerçevede yürütülmesi nispeten daha yenidir ve 19. yüzyılın sonlarına dayanmaktadır. Bu alandaki ilk kurumsal adımlardan birinin, 1883 yılında Fransa tarafından Alliance Française'in kurulmasıyla atıldığı bilinmektedir (Nye, 2008, s.96).

Kamu diplomasisinin en yaygın kullanıldığı alan kültürel faaliyetlerdir. Bazı ülkelerde, diplomasi içindeki kültürel etkinlikler kamu diplomasisinden bağımsız bir çerçevede ele alınarak “kültürel diplomasi” adıyla tanımlanmaktadır. Uygulama ve anlam bakımından kamu diplomasisi ile kültürel diplomasi iç içe geçmiş durumdadır. Ancak genel kabul gören görüş, kültürel diplomasinin kamu diplomasisinin bir alt dalı olduğu yönündedir. Kültürel diplomasinin temel dayanağı, kültürel benzerliklerin ülkeler arasındaki siyasal etkileşimi kolaylaştıracağı düşüncesidir. Bu doğrultuda, her devlet hedeflediği ülke ile kültürel yaklaşma sağlayarak karşılıklı kültürel ilişkiler geliştirmeyi amaçlamaktadır (Sancar, 2012, s.170-176).

Akademik çalışmalar da her ne kadar kamu diplomasisi kavramının kökenlerinin 17. yüzyıla kadar uzanabileceği ifade edilse de, Türkiye açısından bu kavramın başlangıcı ve uygulamalarının yaklaşık 700 yıl öncesine dayanmakta ve kökleri Osmanlı Devleti'ne kadar uzanmaktadır (Karadağ, 2016, s.192).

Türkiye'nin yumuşak gücü, hem biçim hem de içerik açısından birçok devletten farklılık göstermektedir. Bu farklılığın temelinde, Türkiye'nin kendine özgü tarihsel birikimi ve Orta Asya'dan Balkanlar'a uzanan geniş coğrafyada bölgesel dinamikleri harekete geçirebilecek potansiyelde yatmaktadır. Kalın'a göre, devletlerin kamu

diplomasisi uygulamaları büyük ölçüde onların öncelikleri ve kültürel kodları tarafından şekillenmektedir (Kahın, 2011, s.5-23).

Türk İslam tarihinde Gazi dervişlerin misyonları, yumuşak güç uygulamalarının bir aracı olarak, İslam medeniyetinin kurucu insan tasavvurunu ve kamu diplomasi faaliyetlerinin ilk örneklerini temsil etmektedir. Bu tasavvurun, modern kamu diplomasisi faaliyetlerini bireyin yaşam tarzına, ahlaki değerlerine ve kişisel yetkinliklerine yansıtan bir anlayışı benimsediği görülmektedir. Gazi dervişler, yaşadığı dönemde fetih düşüncesinin stratejik arka planını hazırlayan, sosyolojik zeminini oluşturan, davet ve tebliğ süreçlerini yöneten öncülerdir. Gittikleri coğrafyalarda hem İslamiyet'i yaymış hem de bölge halkını İslam'a hazırlayarak fetih için gerekli toplumsal ve kültürel altyapıyı oluşturmuşlardır (Duran ve Güneyli, 2022 s.15-16).

Gazi dervişler, Selçuklu ve Osmanlı Devleti'nin kuruluş dönemlerinde etkin bir topluluk olarak karşımıza çıksa da, aslında bu geleneğin kökleri Asr-ı Saadet'e kadar uzanmaktadır. Gaziler, fakihler ve dervişlerin ilk örneklerini, Hz. Muhammed (SAV) dönemindeki öncülerde görülmektedir. Bu bağlamda, Hz. Muhammed'in Medine'ye gönderdiği Mus'ab bin Umeyr'i, kamu diplomasisi açısından dervişlik ve gazilik anlayışının erken dönemdeki temsilcilerinden biri olarak değerlendirmek mümkündür. Mus'ab bin Umeyr, Hz. Muhammed'den önce Medine'ye giderek şehri sosyal, siyasi ve dini açıdan İslam'a hazırlamış, halkın gönüllerini kazanarak onları İslam'a ısındırmıştır. Tebliğ ve davet görevini büyük bir titizlikle yerine getirerek Medine halkını İslam'a davet etmiş ve böylece şehrin fetih öncesi manevi altyapısını oluşturmuştur. Tıpkı Osmanlı döneminde gazilerin ve dervişlerin Anadolu'yu adım adım fethetmeye hazırlaması gibi, Mus'ab bin Umeyr de Medine'yi İslam'a açılan bir kapı haline getirmiştir. Bu yönüyle, Mus'ab bin Umeyr Türk İslam Tarihinde kamu diplomasi uygulamaları alanında Gazi derviş faaliyetlerinin ilk örneği olarak değerlendirilmektedir (Duran ve Güneyli, 2022, s.33).

Hz. Muhammed'in vefatının ardından bir çok sahabe, Arap Yarımadası'nın dışına hicret ederek gittikleri bölgelerde İslam medeniyetinin temelini atan öncüler olmuşlardır. Asr-ı Saadet döneminde, Hz. Muhammed'in hayatı ve Sünnet-i Seniyyesi doğrultusunda hareket eden dört büyük halife olan, Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali bu prensipleri yaymada önemli rol oynamışlardır. Bununla birlikte, sahabelerden Eyüp el-Ensari, Selman-ı Farisi, Ebuzer el-Gıffari, Enes bin Malik ve Ashab-ı Suffa'dan pek çok

isim, farklı coğrafyalara dağılmış ve adeta tek başlarına bir ordu gibi hareket ederek İslam'ı tebliğ ve cihat yolunda büyük mesafeler kat edilmesini sağlamışlardır. Bu sahabeler, gittikleri yerlerde sadece İslam'ı yaymakla kalmamış, aynı zamanda toplumların kültürel, sosyal ve ahlaki dönüşümünde de önemli rol oynamışlardır (Duran ve Güneyli, 2022, s.33).

Gazi dervişlik anlayışı, İslamiyet'in ilk yıllarında ortaya çıkmış, zorlu mücadeleler içinde şekillenmiş ve Türklerin İslamiyet'i kabulüyle birlikte kurumsallaşan önemli bir olgu haline gelmiştir. 11. ve 16. yüzyıllar arasında Anadolu ve Balkanlarda toplumsal, siyasi ve askeri açıdan büyük bir etkiye sahip olmuştur. Gazi dervişler, Anadolu'da Türkler arasında İslamiyet'in yayılmasında önemli roller üstlenmiş, özellikle Anadolu Selçuklularının dağılma süreciyle birlikte nüfuzlarını artırmışlardır. Osmanlı Beyliği ise kuruluş döneminde bu dervişlerden faydalanarak Anadolu'nun siyasi ve ekonomik birliğini sağlamıştır. Osmanlı döneminde dervişler, çeşitli tekkeler, zaviyeler ve tarikatlar kurarak İslamiyet'in yayılmasına katkıda bulunmuşlardır. İslamiyet'in sancaktarlığı, Asr-ı Saadet döneminden başlayarak Selçuklu, Osmanlı ve günümüze kadar uzanan bir süreç içinde devam etmiştir. Bu zorlu coğrafyalarda İslamiyet'in kalıcı olmasını sağlayan en önemli unsurlardan biri, Gazi dervişlerin hakikat yolundaki kararlı mücadelesi olmuştur (Duran ve Güneyli, 2022, s.10).

Türkistan'da Hoca Ahmet Yesevi öncülüğünde ortaya çıkan Yesevilik, yetiştirdiği talebelerinin faaliyetleri sayesinde zamanla Orta Asya, Hindistan ve Anadolu coğrafyasına kadar yayılmıştır. Bu öğretiyi benimseyen dervişlerden bazıları, göç ve irşad faaliyetleri doğrultusunda batıya yönelerek Balkanlara kadar ulaşmıştır (Özköse, 2003, s.257).

Anadolu ve Balkanların İslamlaşmasında büyük rol oynayan Yesevi dervişlerinden bazıları doğrudan Hoca Ahmed Yesevi'nin öğrencisi olurken, bazıları ise doğrudan onunla irtibat kurma fırsatı bulamasa da Yesevi geleneğine bağlı kalarak bu bölgelerde irşat faaliyetleri yürütmüştür. Hacı Bektaş Veli, Sarı Saltuk ve Yunus Emre gibi önemli şahsiyetler de bu manevi mirastan beslenmiş, eserleri ve menkıbeleri günümüze kadar ulaşmıştır. Türkistan'dan başlayarak Balkanlara kadar yayılan bu dervişler, Horasan Erenleri veya Alperenler olarak anılmaktadır (Demirci, 1994, s.61).

Balkanların İslamlaşmasında önemli bir rol oynayan Horasan erenleri, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan önce bu bölgeye ulaşmış ve halkları Osmanlı yönetimine ısındırarak fethin önünü açan manevi bir etki yaratmıştır. Aslında, Türklerin Balkanlara gelişi dervişlerin faaliyetlerinden çok daha eskiye, Kavimler Göçü'ne kadar uzanmaktadır. Daha sonraki dönemlerde ise Avarlar, Kumanlar (Kıpçaklar), Peçenekler ve diğer Türk boyları, Karadeniz'in kuzeyinden geçerek bu topraklara yerleşmişlerdir (Çağ, 2012, s.128). Her ne kadar bu boyların bir kısmı dilsel ve kültürel miraslarını koruyabilmiş olsa da, önemli bir bölümü zamanla bölgedeki Hristiyan unsurlar içinde eriyerek kimliklerini yitirmiştir. Buna karşılık, 13. yüzyılda Balkanlar'a ulaşan dervişlerin, bölgede daha önce yerleşmiş ve hâlâ kendi dil ve kültürlerini yaşatmaya devam eden topluluklarla karşılaşmaları, hem yerleşim sürecini hem de İslamiyet'in bölgede yayılmasını önemli ölçüde kolaylaştırmıştır (Bakırcı ve Türkkan, 2013, s.159).

Balkan coğrafyasının dört bir yanına yayılan dervişler, çeşitli bölgelerde tekke ve zaviyeler kurarak yerleşmişlerdir. Bu yapılar genellikle kırsal alanlardaki تنها bölgelerde ya da su kaynakları, nehir kenarları gibi stratejik noktalarda inşa edilmiştir (Barkan, 2002, s.248). Gazi dervişler; devlet adamı, âlim, tüccar, asker, komutan, mucit, çoban gibi farklı meslek gruplarına mensup olabilen çok yönlü şahsiyetlerdir. Onlar, varlık ve bilgi bütünlüğünü esas alan bir sistem ve organizasyonun temsilcileridir. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan önceki dönemde Anadolu, Şihâbeddin Sühreverdî, İbn Arabî, Şems-i Tebrizî, Ahi Evran, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Sadreddin Konevî ve Yunus Emre gibi önemli gazi dervişlerin öne çıktığı bir coğrafya olmuştur. Gazi dervişler, Anadolu insanının duygu ve düşünce dünyasında derin izler bırakmış, Osmanlı Devleti'nin kuruluş sürecinde önemli roller üstlenmişlerdir (Duran ve Güneyli, 2022, s.22).

İssız bölgelerde tekkeler inşa ederek buralarda yerleşimi teşvik eden dervişler, müritleriyle birlikte tarım ve hayvancılıkla uğraşmışlardır. Günümüzde sıkça karşılaşılan, başkalarının yardımlarıyla geçinen ve üretime katkı sağlamayan derviş algısının aksine, bu dervişler birer meslek sahibi olarak kendi emekleriyle geçimlerini temin etmiş ve bulundukları çevreye fayda sağlamışlardır. Yesevi tarikatına mensup dervişler, bu yönleriyle de Hoca Ahmed Yesevi'yi örnek almış ve onun yaşam tarzını benimsemişlerdir. Rivayetlere göre, Hoca Ahmed Yesevi gününü üç bölüme ayırır ve

bunlardan birinde ahşap kaşık yaparak geçimini sağlardı. Bu anlayış, Yesevi dervişleri tarafından da benimsenmiş ve sürdürüldüğü ifade edilmektedir (Baş, 2011, s.43).

Daha önce belirtildiği gibi, تنها bölgelerde veya su kenarlarında inşa edilen tekke ve zaviyeler, sundukları çeşitli hizmetlerle Balkanların İslamlaşmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Bu tekkeler, yalnızca dini ve kültürel merkezler olmakla kalmayıp, aynı zamanda bölgenin iskân edilmesini ve güvenliğinin sağlanmasında da etkin rol oynamıştır (Barkan, 2002, s.259). Bu zaviyeler, yoksullara destek sağlayarak onların temel ihtiyaçlarını karşılarken, yolcular ve misafirler için de güvenli bir barınma ortamı oluşturmuştur (Barkan, 2002, s.260).

Dervişlerin Türkistan'daki Yesevi geleneğinden taşıdıkları sözlü kültürün yaşatılıp aktarıldığı yerler olan tekke ve zaviyeler, bulundukları bölgelerde zamanla birer ilim ve kültür merkezi haline dönüşmüştür (Üçüncü, 2006, s.220). Gayrimüslim topluluklara İslam'ı Yesevi Üslubu ve hikmetleriyle anlatan dervişler, sözlü geleneği yaşatarak Türkçenin bölgedeki yayılmasına ve öğrenilmesine katkıda bulunmuşlardır. Eğitim ve irşat faaliyetlerinin merkezi haline gelen tekkeler, özellikle kırsal kesimde yaşayan halkın kültürel ve dini gelişimine önemli katkılar sağlamıştır (Bakırcı ve Türkan, 2013, s. 158).

Dervişler, tekke ve zaviyeleri kendileri için birer yaşam alanı olarak benimsemiş olsalar da, bu durum onların toplumdan kopuk, münzevi bir hayat sürdürdükleri anlamına gelmemektedir. Aksine, başkalarına muhtaç olmaktan ziyade, çevrelerindeki insanların ihtiyaçlarını karşılamayı ilke edinmişlerdir. İslam'ı yalnızca sözle anlatmakla kalmayıp, ahlakları ve yaşayışlarıyla da örnek olarak gönül kazanmışlardır. Dervişlerin sergilediği adalet ve hoşgörü, Osmanlıların Balkanlardaki fetih sürecini kolaylaştıran önemli bir etken olmuştur. Zalim yöneticilerinden bıkmış olan yerel halk, dervişlerin temsil ettiği İslam'a olumlu yaklaşmış ve Osmanlı yönetimine karşı ciddi bir direniş göstermemiştir. Örneğin, 1402-1413 yılları arasındaki Fetret Dönemi'nde Osmanlı tahtı için yaşanan mücadelelere rağmen, bölgedeki halkların Osmanlı yönetimine karşı bir isyan girişiminde bulunmaması, tarihçiler tarafından bu yönetim anlayışına duyulan memnuniyetin bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir. Benzer şekilde, Selanik ve İstanbul'un fethi başta olmak üzere birçok olayda bu durumun tekrarlandığı görülmüştür (Sancak, 2015, s.140). Türk-İslam tarihinde yumuşak güç uygulamalarında etkin rol oynayan dervişler, kılıçların

fethinden önce gönülleri fethederek Balkanların ve diğer coğrafyaların Osmanlı toprağı haline gelmesini kolaylaştırmışlardır. Ancak etkileri yalnızca bununla sınırlı kalmamış, bulundukları bölgelerde yürüttükleri faaliyetlerle fetih sonrası dönemde de bu toprakların birer Türk yurduna dönüşmesinde önemli bir rol oynamışlardır.

Gaziler, dervişler ve fakihler, günümüz kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında değerlendirilen insani yardım, eğitim, kültür, propaganda ve istihbarat gibi tüm unsurları içeren köklü bir model oluşturmuşlardır. Bu model, daha uzun vadeli, sürdürülebilir ve düşük maliyetli bir yapı sunmaktadır. Sahip olduğu tarihi tecrübe ve güçlü felsefi arka planıyla şekillenen bu düşünce ve insan tasavvuru, günümüzde adil bir dünya inşa etmek adına özgün bir kamu diplomasisi yaklaşımı geliştirme imkânı sunmaktadır(Duran ve Güneyli, 2022, s.16). Bu düşünceler doğrultusunda baktığımızda, bir toplumun kültürünün yumuşak güç unsuru haline gelebilmesi için, söz konusu kültürün diğer toplumlar nezdinde cazip ve ilgi çekici bulunmasının yanında ikna gücünün yüksek olması temel bir gereklilik olarak görülmektedir (Önal, 2018, s. 49).

Osmanlı İmparatorluğu da fethettiğı topraklarda sadece askeri gücünü kullanmakla kalmamış, aynı zamanda İstimalet politikaları adıyla yumuşak güç unsurlarını da etkin bir şekilde devreye sokarak varlığını kalıcı hale getirmiştir. Osmanlı Devleti sert güçle unsurları ile topraklarını genişletirken, yumuşak güç uygulamaları ile de fethettiğı coğrafyalarda yaşayan toplumların gönlünü kazanmıştır. Osmanlı'nın hızla yayılıp genişlemesinde askeri üstünlüğü kadar iç ve dış politikasında temel kriter olarak belirlediğı merhamet, adalet ve hoşgörü gibi değerleri de belirleyici olmuştur. Bu bağlamda Osmanlı devlet adamları, kavramsal olarak farkında olmasalar da, uyguladıkları politikalar ile modern çağda "kamu diplomasisi" olarak adlandırılacak yumuşak güç stratejileri benimsemişlerdir. Kuruluşundan yıkılışına kadar Osmanlı Devleti, yalnızca sert güç kullanarak değil, aynı zamanda yumuşak güç uygulamaları ile yönetimi altındaki halklara karşı adil ve hoşgörölü bir tutum sergileyerek de prestijini artırmıştır. Farklı etnik ve dini toplulukları barındıran imparatorluk, yürüttüğü adaletli yönetim anlayışı sayesinde istikrarını koruyarak dünya sahnesinde önemli bir konum elde etmiştir. Adil ve hakkaniyetli yönetim anlayışı Osmanlı'nın en güçlü yumuşak güç kaynaklarından biri olarak görülmektedir (Demir, 2012, s. 180-181).

Osmanlı fetihleri, yalnızca kılıç gücüyle değil, istimâlet adı verilen uzlaşmacı bir politika sayesinde de gerçekleşmekteydi (İlgürel, 2001, s.362-369). Osmanlı siyasi tarihinde önemli bir yer tutan istimâlet tabiri, özellikle Hristiyan reayaya yönelik hoşgörölü yönetim anlayışını ifade etmektedir. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren benimsenen bu siyaset, fetihlerin temel ilkelerinden biri olmuştur ve imparatorluğun son dönemlerine kadar uygulanmaya devam etmiştir. Osmanlı Beyliği'nin başlangıçta Bizans tekfurlarıyla iyi ilişkiler kurma çabası ve zaman zaman bunda başarılı olması da hoşgörü politikasının bir yansımasıdır (İlgürel, 2001, s.362-369). Osmanlıların fetih siyasetinde benimsenen İstimâlet kavramı anlam olarak, cezbetme, gönöl kazanma, reayaperverlik ve engin hoşgörü anlamlarına gelmektedir (İlgürel, 2001, s.362-369). İstimâlet, yerli ve gayrimüslim halka hoşgörolü ve yumuşak bir tutum sergileyerek onları kazanmak ve Osmanlı hâkimiyetini genişletmek anlamında da kullanılmıştır (İnalçık, 1991, s.16). Osmanlı Devleti'nin uyguladığı istimâlet politikası, fethedilen bölgelerde halkın gönlünü kazanmayı, hoşgörü ve adalet yoluyla Osmanlı yönetimine bağlanmalarını amaçlarken, günümüzde yumuşak güç kavramının literatürdeki anlamı da benzer şekilde kültürel, ekonomik ve diplomatik araçlarla etkili olmayı, zor kullanmadan toplulukları ikna etmeyi ifade etmesinden dolayı iki kavram arasında anlamlı bir bağ bulunduğı görölmektedir. Her ikisi de askeri güce başvurmaktan uzun vadeli bir bağıllık ve uyum sağlamayı hedefleyen stratejiler olduğı görölmektedir.

Osmanlıların hoşgörolü hangi amaçla olursa olsun, devletlerini inşa ederken din özgürlüğünü temel bir ilke olarak benimsemişlerdir. Yahudi ve Hristiyan topluluklarının baskılarının aksine, Türkler'in Balkanlar'a girişıyle birlikte, yerli gayrimüslimler ve yeni gelen Müslümanlar yüzyıllar boyunca uyum içinde yaşamışlardır (Gibbons, 1928, s.63).

Osmanlı Devleti, egemenlik kurduğı bölgelerde yaşayan topluluklara adalet ve hoşgörü çerçevesinde yaklaşmış, onların haklarını bulundukları coğrafyada güvence altına almıştır. Fethedilen bölgelerin yerel askeri birlikleri, Osmanlı yönetimine katılmaya teşvik edilmiş ve sonrasında sancaklarda Hristiyan tımar erleri olarak görevlendirilmiştir. İstimâlet adı verilen bu uzlaştırmacı politika sayesinde yerel halkın Osmanlı yönetimine olan bağıllığı artırılmış, onlara din ve vicdan özgürlüğü tanınarak huzur ortamı tesis edilmiştir. Aynı doğrultuda, yerli halka karşı nazik ve anlayışlı bir tutum sergilenmiş, baskıcı ve zorlayıcı yöntemlerden kaçınıldığı görölmektedir. Özellikle Rumeli'de yaşayan Ortodoks topluluklar, Katolik Kilisesi'nin baskılarından kurtarılmış

ve bu durum Osmanlı yönetiminin bölge halkı tarafından bir kurtarıcı olarak görülmesini sağlamıştır (Gibbons, 1928, s.112).

Osmanlı Devleti, Rumeli'yi fethettiğinde bölgede yaşayan halkla uyum içinde bir yönetim anlayışı benimsemiş, adaletli politikasıyla onların Osmanlı idaresine sıcak bakmasını sağlamıştır. İnalcık'a göre, Osmanlı sultanları, yalnızca fethedilen bölgelerde değil, bürokrasi içinde de bu uzlaşmacı siyaseti sürdürmüş; halkı, güçlü ve nüfuz sahibi kesimlere karşı koruyarak adaletin tesisine özen göstermiştir (İnalcık, 1991, s.16). Özellikle Balkanların fethi sırasında Osmanlı Devleti, "Toprak ve reâyâ sultanıdır" ilkesini benimseyerek, yerel feodal beylerin otoritesine karşı köylüleri ve toprakları devletin veya tımar sisteminin güvencesi altına almıştır. Bu sayede eski feodal yapının yerine Osmanlı'nın merkezi yönetimi tesis edilmiş ve bölgedeki idari düzen güçlendirilmiştir (İnalcık, 1991, s.137-184). Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetinde benimsediği adil ve hoşgörü politikaları, zorlayıcı ve baskıcı yöntemler yerine, hoşgörü, adalet ve yerel halkla uyum içinde bir yönetim anlayışı geliştirmeyi amaçladığı görülmektedir. Bu strateji, modern anlamda yumuşak güç kavramıyla örtüşmekte olup, Osmanlı'nın sadece askeri güce değil, kültürel ve diplomatik unsurlara dayalı bir etki mekanizması geliştirdiğini göstermektedir. Osmanlılar, bu strateji sayesinde fethedilen bölgelerde halkın desteğini kazanarak uzun vadeli bir istikrar sağlamış, böylece askeri güç yerine gönüllü bağlılık ve uyum odaklı bir hâkimiyet modeli oluşturmuştur.

Osmanlı'nın yumuşak güç unsurlarından biri olarak değerlendirilebilecek Ahilik teşkilatı da ülkesinde yaşayan halklarda toplumsal dayanışmayı, yardımlaşmayı ve ekonomik alanda ahlaki değerleri esas almayı ilke edinmiştir. Fakir ve ihtiyaç sahiplerine destek olmayı teşvik eden bu yapı, aynı zamanda hümanist bir anlayış sergileyerek toplumsal huzurun ve adil ekonomik düzenin sağlanmasına katkıda bulunmuştur (Tatlilioğlu, 2012, s.150).

Osmanlı'nın fetih sürecinde ve bölgesel etkisinin güçlenmesinde Ahilik teşkilatının yanı sıra, Ahiyan-ı Rum (Anadolu Ahileri), Abdalan-ı Rum (Anadolu Abdalları) ve Bacıyan-ı Rum (Anadolu Bacıları) gibi topluluklar da önemli bir rol oynamıştır. Bu gruplar, Osmanlı'nın hâkimiyet kurduğu bölgelerde toplumsal yapıyı güçlendirmiş, dini ve kültürel yayılmayı destekleyerek halkın Osmanlı yönetimine uyum sağlamasına katkıda bulunmuşlardır (Demir, 2012, s.187). Osmanlı İmparatorluğu'nun

yumuşak güç unsurları, olumlu bir imaj oluşturmak açısından büyük önem taşımaktaydı. Osmanlı'nın duraklama dönemine kadar kendisini rakipsiz görmesi, dış dünyadan izole olması ve diplomasiyi ikinci planda tutması düşünüldüğünde, kamu diplomasisinin eksikliği doğal bir durumdur. Osmanlı, bu yumuşak güç unsurlarını özellikle kuruluş ve yükseliş dönemlerinde etkin bir şekilde kullanmıştır. Batı'daki değişimleri fark ettikçe diplomasiye daha fazla önem vermeye başlamıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun 18. yüzyıldan itibaren başlattığı modernleşme ve yenileşme çabaları, Batı ile ilişkilerin kurumsallaşmasını da beraberinde getirmiştir. Osmanlı Devleti, Avrupa'daki siyasi ve kültürel gelişmeleri doğrudan takip edebilmek amacıyla 1720 yılında ilk kez Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi'yi Paris'e geçici elçi olarak görevlendirmiştir. Daimî diplomatik temsilcilik uygulamasına ise 1793 yılında Sultan III. Selim'in reformcu politikaları çerçevesinde geçilmiş ve bu doğrultuda Osmanlı'nın ilk sürekli elçiliği Paris'te açılmıştır (Kurtaran, 2018, s.37-63). Daimî elçilikler, yalnızca diplomatik ilişkilerin güçlendirilmesiyle kalmayıp, buralarda görevlendirilen genç memurlar ve kâtipler aracılığıyla Avrupa dillerinin öğrenilmesine, Avrupalılarla doğrudan temas kurulmasına ve Avrupa'daki entelektüel tartışmaların Osmanlı topraklarına taşınmasına da katkı sağlamıştır (Lewis, 2000, s. 61-63).

Yurt dışında görevlendirilen elçiler ve elçilikler, Avrupa'da Oryantalist akımların yaygınlaşmasında ve Türk kültürünün moda, giyim ve ev dekorasyonu gibi alanlarda etkili olmasında önemli bir rol oynamıştır. Özellikle Turquerie olarak adlandırılan akım, Osmanlı estetiğinin Avrupa'da benimsenmesine katkıda bulunmuştur. Ayrıca, Avrupalı gezginlerin Osmanlı topraklarına yaptıkları seyahatler ve bu geziler sırasında kaydettikleri gözlemler, Osmanlı'daki resmî törenler, gündelik yaşam ve manzaraları yansıtan eserlerin Avrupa sanat galerilerinde sergilenmesi, Osmanlı İmparatorluğu'nun Batı'daki imajının oluşumunda etkili olmuştur(Özdağ, 2013, s. 64-65).

Dünyada 19. yüzyılın sonlarından itibaren basın araçlarının yaygınlaşması, dış politika bağlamında kamuoyu üzerinde etkili bir güç haline gelmiştir. Osmanlı İmparatorluğu da bu dönemde zayıflayan konumunu güçlendirmek ve Avrupa'daki olumsuz Türk imajını değiştirmek amacıyla basının önemini fark etmiştir. Bu doğrultuda, dış temsilciliklerde görevli diplomatların basın bültenleri yayımlaması ve yerel gazete ile

gazetecilerle ilişki kurması yönünde çeşitli adımlar atıldığı görülmektedir (Demir, 2015, s. 50).

Osmanlı Devleti'nde 1857 yılında kurulan Matbuat Müdürlüğü, kamu diplomasisi uygulamaları ile ilgili olarak hem iç hem de dış kamuoyunu bilgilendirme ve yönlendirme amacı taşıyan bir kamu diplomasisi kurumu olarak değerlendirilebilir. Zaman içinde değişim gösteren bu yapı, 1920'de Matbuat ve İstihbarat Müdüriyeti adını almış, 1984 yılında ise Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü olarak yeniden yapılandırılmıştır. Bu süreç, Türkiye'de kamu diplomasisinin kurumsal gelişiminin erken dönem örneklerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Duran ve Güneyli, 2022, s.88).

Atatürk döneminde Türk dış politikasında kamu diplomasisi uygulamalarının izlerine ilk olarak Kurtuluş Savaşı sürecinde rastlanmaktadır. Bu süreçte Millî Mücadele'nin neden ve amaçları yalnızca Türkiye halkına değil, aynı zamanda yurt dışındaki kamuoylarına da aktarılmaya çalışılmıştır. Özellikle İslam ülkeleri başta olmak üzere, Avrupa toplumlarına da ulaşmak istenmiş; bu bağlamda Millî Mücadele'nin haklı gerekçeleri doğrudan halklara yönelik iletişimle anlatılmaya çalışılmıştır (Doster, 2018, s. 4).

Millî Mücadele'nin ilk yıllarında, yabancı haber ajanslarının tek taraflı ve önyargılı yayınları, Türkiye'nin sesini uluslararası kamuoyuna duyurmasını zorlaştırmıştır. Bu durumu aşmak ve doğru bilgi akışını sağlamak amacıyla, Türkiye Cumhuriyeti'nin medya alanındaki en önemli kuruluşlarından biri olan Anadolu Ajansı (AA), 6 Nisan 1920'de faaliyete geçmiştir (Girgin, 2002, s. 144).

Kurtuluş Savaşı'nın hem yurtiçinde hem de yurtdışında amacının doğru biçimde aktarılabilmesi için Anadolu Ajansı'nın ardından Matbuat ve İstihbarat Müdüriyeti-i Umumiyesi kurulmuştur. Bu iki kurumun temel görevi, özellikle yabancı kamuoyunu bilgilendirmek olarak belirlenmiştir. 1934'te Resmî Gazete'de yayımlanan kanunla, bu müdürlüğe yurt içi ve yurt dışında siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmeleri izleyip yerli ve yabancı yayınları takip etme görevi verilmiştir (TBMM, 1934).

Anadolu Ajansı'nın kurulma süreci her ne kadar kamu diplomasisi olarak adlandırılmamış olsa da, Türkiye Erken Cumhuriyet döneminden itibaren Anadolu Ajansı (AA) ve çeşitli medya araçlarıyla uluslararası alanda etkisini göstermeye başlamıştır (Sevin, 2017, s. 144). Böylece, halkı yanıltabilecek ve ulusal birliği tehdit edebilecek iç

ve dış yayınlara karşı bilinçlendirmek ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) aldığı kararları hızlı bir şekilde kamuoyuna aktarmak, Anadolu Ajansı'nın (AA) temel görevleri arasında yer almıştır (Gönenç, 2001, s. 57). Kurtuluş Savaşı sürecinde, işgal güçlerinin propaganda amaçlı yanlış bilgilendirmelerine karşı Anadolu Ajansı, bağımsız ve doğru haber akışı sağlayarak Türkiye'nin sesini duyurmuştur. Özellikle Fransızca yayımladığı bültenlerle uluslararası kamuoyuna güvenilir bilgiler aktararak itibarı ve etkisini artırmıştır (Özkan, 2019). Anadolu Ajansı ile Matbuat ve İstihbarat Müdüriyet-i Umumiye tarafından yürütülen çalışmalar, Atatürk dönemi kamu diplomasisinin başlangıç aşamasını yansıtmaktadır. Bu kurumların benimsediği stratejiler, sonraki yıllarda Türk dış politikasında kamu diplomasisinin gelişimine zemin hazırlayan önemli bir temel teşkil etmiştir (İnan, 2012, s. 67).

29 Ekim 1923'te Cumhuriyetin ilanının ardından Türkiye, diplomatik yalnızlığını aşmak ve Birinci Dünya Savaşı sonrasında uluslararası camiada kendine yer edinmek amacıyla 1924 Paris Olimpiyatları'na katılım göstermiştir. Türk hükümeti bu olimpiyatlara iki temel nedenle önem atfetmiştir. Bunlardan ilki, genç nesillere spor kültürünü kazandırmak, diğeri ise uluslararası düzeyde tanınırlık sağlamak ve olumlu bir ülke imajı oluşturabilmektir (Özdemir, 2013, s. 723). Yeni kurulan Türk hükümeti, Paris Olimpiyat Oyunları'na katılarak uluslararası alanda olumlu bir imaj oluşturma çabasıyla, kamu diplomasisi niteliğinde bir politika yürütmüştür.

Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatının ardından ve İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla şekillenen dönemde, Türkiye'nin kamu diplomasisi alanındaki en dikkat çekici örneklerinden biri kuşkusuz Hatay'ın anavatana katılması sürecidir (Öztop, 2018, s. 137). 1936 yılında Hatay'ın anavatana katılma süreci, Türkiye'nin kamu diplomasisi açısından önemli bir örnektir. Bu dönemde Türkiye, ilk defa Arapça yurt dışı radyo yayınları gerçekleştirerek, bölge halkına doğrudan ulaşmayı hedeflemiştir. Radyo yayınları, Hatay meselesine ilişkin diplomatik mücadelenin bir aracı olarak kullanılmıştır. Dönemin Başbakanı İsmet İnönü'nün demeçleri Arapça olarak radyo yayınlarında aktarılmıştır. Bu yayınlarla, Türkiye'nin Suriye'nin toprak bütünlüğünü bozma gibi bir amacı olmadığı vurgulanarak, kamuoyunda oluşabilecek yanlış algılar düzeltilmeye çalışılmıştır (Demirkıran, 2011, s. 428-429).

1939-1945 yılları arasında Türkiye'nin kamu diplomasisi uygulamalarına örnek olarak, Londra'da kurulan halkevi gösterilebilir. 1932 ile 1951 yılları arasında Türkiye genelinde faaliyet gösteren Halkevleri, yurt dışında ise yalnızca 19 Şubat 1942 tarihinde Londra'da açılan şube ile temsil edilmiştir. Bu girişim, Türkiye'nin yurtdışındaki kültürel tanıtım çabalarının somut bir yansımasıdır (Yaşar, 2010, s.182-183). İkinci Dünya Savaşı döneminde Londra Halkevi, Türkiye'yi tanıtmak amacıyla konferanslar, Türkçe kursları, film gösterimleri, bayram kutlamaları, geleneksel tiyatro gösterileri ve çay partileri gibi çeşitli kültürel etkinlikler düzenlemiştir (Duman, 2020, s. 80-86).

İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde Türkiye, Sovyet tehdidi, dışa bağımlılık, ekonomik liberalleşme arzusu ve uluslararası yalnızlık kaygısı gibi nedenlerle, Soğuk Savaş sürecinde geleneksel Batı eksenli bir dış politika izlemek durumunda kalmıştır (Oran, 2009, s. 486-498). Oğuzlu'ya göre bu politikalarda Soğuk Savaş döneminde Türkiye'nin Orta Doğu'daki yumuşak gücünü sınırlayan üç temel etken bulunmaktadır. Birincisi, Türkiye'nin NATO üyesi olması bölgedeki güvenilirliğini zedelemiştir. İkinci etken Cumhuriyetin benimsediği devlet-toplum modelinin Orta Doğu'da karşılık bulamamasıdır. Üçüncü etken olarak ise Osmanlı mirası, Türkiye'nin bölgede emperyalist bir rol üstleneceği endişesini artırmıştır (Oğuzlu, 2007, s. 84-86).

Soğuk Savaş döneminde güç kullanımında sert gücün, yumuşak güce kıyasla daha baskın olduğu görülmektedir. Bunun temel nedenleri arasında, yumuşak gücün ancak 1990 yılında kavramsallaşması ve dönemin şartlarında devletlerin iki kutuplu sistemde sert gücün daha etkili ve caydırıcı bulunması yer almaktadır. Türkiye de bu süreçte daha çok sert güç araçlarını kullanmıştır. 1950'de Kore Savaşı'na katılmış olup 1990 sonrasında ise BM ve NATO bünyesindeki Somali, Bosna ve Kosova barış operasyonlarında yer almıştır (Erdağ, 2015, s. 250).

Soğuk Savaş sonrası 1990 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla bağımsızlıklarını kazanan Orta Asya Türk Cumhuriyetleri, demokratik bir sistem oluşturmak, dünya ile uyum sağlamak ve toplumlarının ihtiyaçlarını karşılamak için kapsamlı hukuki reformlar yapmak zorundaydı. Ancak, bu dönüşümü gerçekleştirecek yeterli deneyim, ekonomik kaynak ve teknolojik altyapıya sahip değillerdi. Türkiye ise, kültürel ve etnik bağlara sahip olduğu bu bölgedeki gelişmeleri yakından takip ediyor ve aynı zamanda dünya siyasetinde daha etkin bir rol üstlenme beklentisi bulunmaktaydı (

Oran, 2010, s.382). Bu düşünceler doğrultusunda, Doğu Bloğu ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından ortaya çıkan ihtiyaçlara yanıt vermek amacıyla Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) kurulmuştur. 24 Ocak 1992 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla onaylanan ve 27 Ocak 1992'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 480 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile TİKA, Dışişleri Bakanlığına bağlı uluslararası bir teknik yardım kurumu olarak faaliyetlerine başlamıştır (TİKA,2025).

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Diplomasi faaliyetlerinin sistematik bir devlet politikası haline gelmesi ve kurumsal yapılar aracılığıyla yürütülmesi ile ilgili olarak TİKA'yı kurması bu yıllarda önemli bir adım olarak görülmektedir (TİKA, Faaliyet Raporu, s.10). 1992 yılında kurulan Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), Mustafa Kemal Atatürk'ün 10. Yıl Nutkunda Orta Asya'da Türk toplulukları için söylediği "Dili bir, inancı bir, özü bir kardeşlerimiz vardır. Onlara sahip çıkmaya hazır olmalıyız." sözünde vurguladığı vizyon ve misyon doğrultusunda, TİKA Türkiye'nin kamu diplomasisi alanında en önemli araçlarından biri haline gelmiştir. Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Türk Cumhuriyetleri ile tarihi, kültürel ve ekonomik bağları güçlendirme misyonunu üstlenen TİKA, Mustafa Kemal Atatürk'ün işaret ettiği "manevi köprüleri sağlam tutma" ilkesini hayata geçiren kurumlardan biri olmuştur.

1991-2002 dönemi içerisinde Türkiye'nin yumuşak gücünü desteklemek amacıyla kurulan en önemli kurumlardan biri Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) olmuştur. 1992 yılında faaliyetlerine başlayan TİKA, günümüzde de Türkiye'nin yurt dışındaki kamu diplomasisi uygulamalarında etkin bir rol üstlenmektedir. Kuruluşunun ilk yıllarında TİKA'nın temel amacı, bağımsızlıklarını yeni kazanmış Orta Asya Türk cumhuriyetlerinin sosyal, ekonomik ve siyasi alanda kalkınmalarına katkı sağlamaktır (TİKA, 2021).

1990'lı yılların ikinci yarısında yaşanan siyasi ve ekonomik krizler, kurulan koalisyon hükümetlerinin zayıflığı ve iyi yönetilememesi, terör eylemlerindeki artışın yarattığı güvenlik boşluğu, ardından gelen 28 Şubat süreci ve bu dönemde alınan kararlar, Türkiye'nin önemli fırsatları kaçırmaya ve ülkenin gerilemesine neden olmuştur (Kalın, 2014, s. 7-8).

2000'li yılların başında Türkiye'nin tek parti iktidarı ile yönetilmeye başlaması, iç ve dış politikada önemli bir dönüşümü beraberinde getirmiştir. Bu süreçte yumuşak

güç unsurlarına daha fazla ağırlık verilirken, iç politikada demokratikleşme yönünde önemli adımlar atılmış, dış politikada ise Avrupa Birliği ile ilişkilerin güçlendirilmesi ve komşu ülkelerle daha yakın ve dostane bağlar kurulması hedeflenmiştir. AK Parti Hükümeti, muhafazakâr demokrat kimliği çerçevesinde Türk dış politikasına yeni bir vizyon kazandırmaya çalışmış ve Türkiye'yi bölgesel bir model ülke olarak konumlandırma amacıyla yeni stratejiler geliştirmiştir (Turan ve Karanfil, 2017, s. 20).

Türkiye Cumhuriyeti, tarihsel ve kültürel birikimi ile yumuşak güç uygulamaları konusunda önemli bir potansiyele sahip olmasına rağmen, kuruluşundan itibaren yaşadığı siyasi istikrarsızlık, darbeler ve çalkantılar nedeniyle kültürel diplomaside kamu kuruluşlarının rolünün farkına birçok ülkeye kıyasla oldukça geç varmıştır. Türkiye Cumhuriyeti, yüzyıllardır devlet ve millet hafızasında bulunan tarih ve kültürel mirası bilinciyle hareket ederek 2009 yılında Yunus Emre Enstitüsü'nü kurmuş ve kültürel diplomasiyi kurumsal bir çerçeveye oturtmuştur. Yunus Emre Enstitüsü kurulduğu yıldan günümüze kadar dünyanın farklı bölgelerinde faaliyetlerini arttırarak 2023 yılı itibariyle 66 ülkede 88 kültür merkezi ile faaliyetlerine devam etmektedir.

Sonuç olarak, kamu diplomasisi kavramı her ne kadar modern döneme ait bir terim olarak literatürde yer bulmuş olsa da, Türk-İslam tarihinde bu anlayışa karşılık gelen uygulamaların çok daha eski dönemlere dayandığı görülmektedir. Gazi dervişlerin irşat faaliyetlerinden Osmanlı'nın istimâlet politikasına, Ahilik teşkilatından Anadolu ve Balkan coğrafyasında kurulan tekke ve zaviyelere kadar uzanan geniş bir yelpazede, kamu diplomasisinin tarihsel temelleri güçlü biçimde hissedilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti, özellikle Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren Millî Mücadele döneminde Anadolu Ajansı ve Matbuat ve İstihbarat Müdüriyeti gibi yapılarla kamu diplomasisi niteliğinde adımlar atmış; 1924 Paris Olimpiyatları, Hatay'ın anavatana katılması süreci ve Londra Halkevi gibi örneklerle uluslararası alanda olumlu bir imaj oluşturma çabasında bulunmuştur. Soğuk Savaş döneminde ise sert gücün ön plana çıkmasına rağmen, Türkiye'nin tarihsel, kültürel ve dini mirası kamu diplomasisinin temel dayanaklarını oluşturmaya devam etmiştir. 1990 sonrasında Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla ortaya çıkan fırsatlar, Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesini arttırmak adına önemli bir dönüm noktası olmuştur. TİKA'nın kuruluşu ve faaliyetleri bu sürecin kurumsal temellerinden biri olarak değerlendirilmiştir. Nihayetinde, 2009 yılında kurulan Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye'nin kültürel diplomasi faaliyetlerini sistematik ve

kurumsal bir çerçevede yürüten en önemli aktörlerden biri haline gelmiş; Türkiye'nin tarihsel mirasını, kültürel zenginliğini ve toplumsal değerlerini yurt dışına taşıyarak kamu diplomasisinin günümüzdeki güçlü temsilcisi olmuştur. Bu bağlamda, geçmişten günümüze uzanan tarihsel birikim ile modern diplomasi anlayışı arasında kurulan bu köprü, Türkiye'nin küresel ölçekte daha etkin bir aktör haline gelmesinde temel bir rol üstlenmeye devam edecektir.

3.3. YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ HAKKINDA

Türkiye, geçmişten günümüze uzanan zengin tarihsel, kültürel birikimi ve evrensel değerleriyle dünya sahnesinde önemli bir konuma sahiptir. Bilim, sanat ve kültür alanındaki mirasını stratejik bir plan doğrultusunda küresel ölçekte paylaşma çabası içindedir. Bu süreçte, "yumuşak güç" olarak tanımlanan ve kültürel diplomasiye dayalı yöntemler, günümüz uluslararası ilişkilerinde geleneksel araçlardan çok daha etkili bir rol oynamaktadır (YEE, 2023 Faaliyet Raporu, s.4). Yumuşak gücün temel bileşenlerinden biri olan kültürel diplomasi, esnek, samimi ve sivil ilişkiler tesis etmeye olanak sağlayan önemli bir araçtır. Türkiye'nin uluslararası alanda etkisini artırma stratejilerinde kritik bir rol oynayan Yunus Emre Enstitüsü, kültürel diplomasi faaliyetleriyle ülkenin dış ilişkilerindeki yumuşak güç unsurlarını etkin bir şekilde kullanmaktadır. Enstitü, kültürel etkileşim, iş birliği ve Türkiye'nin değerlerini tanıtmaya yönelik uluslararası ilişkilerin güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır (YEE, 2023 Faaliyet Raporu, s.4).

Yunus Emre Enstitüsü, uluslararası düzeyde kültürel faaliyetler yürüten birçok kurumla geniş kapsamlı iş birliği ağları geliştirmiştir. Enstitü, bu çerçevede çeşitli kuruluşlarla ortak projeler yürütmüş ve diğer kurumların etkinliklerini destekleyici ve tamamlayıcı nitelikte faaliyetlerde bulunarak kültürel diplomasi etkisini artırmayı hedeflemektedir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu, s.4). Türkiye'nin önde gelen kültürel diplomasi kurumu olan Yunus Emre Enstitüsü, faaliyetlerini tamamen kültürel diplomasi odaklı bir yaklaşımla sürdürmektedir. Kültürel diplomasi, genellikle kültürel etkinlikler, dil öğretimi, uluslararası yayıncılık (medya içerikleri ve literatür çevirileri), eğitim ve bilimsel iş birliği alanlarında gerçekleştirilen faaliyetler aracılığıyla hayata geçirilmektedir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu, s.4).

Türkçe öğretiminden kültür ve sanat etkinliklerine, Türkoloji çalışmalarından geleneksel sporların tanıtımına kadar geniş bir yelpazede faaliyet gösteren Yunus Emre

Enstitüsü, Türkiye'nin uluslararası alandaki bilinirliğini, güvenilirliğini ve itibarını artırma misyonuyla hareket etmektedir. Enstitü, bu doğrultuda, dünyanın farklı bölgelerinde Türkiye ile bağ kuran bireylerin sayısını artırmayı ve Türkiye'ye yönelik olumlu algı oluşturmaya amaçlayan stratejik bir yaklaşım benimsemektedir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu, s.4).

2009 yılında faaliyetlerine başlayan Yunus Emre Enstitüsü, yurt dışında 66 ülkede 88 temsilcilikle çalışmalarını sürdürmektedir. Kültür merkezlerinde verilen Türkçe öğretiminin yanı sıra, farklı ülkelerdeki eğitim kurumlarıyla yapılan iş birlikleri sayesinde Türkoloji bölümleri ve Türkçe eğitimi desteklenmektedir. Enstitü, özellikle yurt dışındaki üniversiteler ile Türkiye'deki üniversiteler arasında bağlantılar kurarak akademik ve kültürel iş birliğini güçlendirmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, Türkiye'nin kültür ve sanatını tanıtmak amacıyla çok sayıda etkinlik düzenlemekte ve ulusal ile uluslararası platformlarda ülkemizi temsil etmektedir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu, s.4).

Bu çalışmalar kapsamında, uluslararası alanda Türkiye'ye yönelik mevcut yanlış algı ve önyargıların ortadan kaldırılması, Enstitü'nün öncelikli hedeflerinden biri olarak belirlenmiştir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu, s.4).

3.4. YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ'NÜN KURULUŞU

Yunus Emre Vakfı, Türkiye'nin kültürel mirasını, Türk dilini, tarihini, kültürünü ve sanatını tanıtmak; bu alanlardaki bilgi ve belgeleri uluslararası erişime açmak; Türk dili, kültürü ve sanatı üzerine eğitim almak isteyenlere yurt dışında destek sağlamak amacıyla kurulmuş bir kamu vakfıdır. 5 Mayıs 2007 tarihli ve 5653 sayılı kanunla kurulan Vakıf, Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki kültürel alışverişi teşvik ederek dostluk ilişkilerini geliştirmeyi hedeflemektedir (YEE, 2017-2018 Stratejik Planı, s.11).

Yunus Emre Enstitüsü, 5 Mayıs 2007 tarihinde kabul edilen 5653 sayılı Yunus Emre Vakfı Kanunu çerçevesinde kurulmuş ve 2009 yılında faaliyetlerine başlamıştır. Merkezi Ankara'da bulunan Enstitü, diğer ülkelerdeki muadil kuruluşlar gibi, yurt dışında Türkiye'nin kültürünü, edebiyatını, dilini ve değerlerini tanıtmayı amaçlayan çalışmalar yürütmektedir. Enstitü'nün temel hedefi, Türkiye ile diğer uluslararası ilişkisel ağlar kurarak, ülkeler arası kültürel etkileşimi güçlendirmek ve Türkiye'nin uluslararası alandaki bilinirliğini artırmaktır. Ayrıca, Türkiye ile bağ kuran ve iş birliği yapan bireylerin sayısını artırmaya yönelik çeşitli faaliyetler gerçekleştirmektedir. Enstitü, ilk

yurt dışı kültür merkezini Saraybosna’da açmış olup, zaman içinde sadece Balkanlar, Orta Doğu ve Türk devletlerinde değil, Avrupa, Asya, Amerika ve Afrika’da da faaliyet gösteren bir yapıya dönüşmüştür (YEE, 2020, s. 14-16). Bu kapsamda Yunus Emre Enstitüsü, 2023 yılı itibarıyla 66 ülkede 88 kültür merkezi ile çalışmalarını sürdürmektedir (YEE, 2023 Çalışma Raporu, s. 8).

3.4.1. Yunus Emre Enstitüsü’nün Görevleri ve Amaçları

Yunus Emre Enstitüsü ise, Yunus Emre Vakfı’na bağlı bir kuruluş olarak, Vakfın amaçlarını gerçekleştirmek üzere 2009 yılında faaliyete başlamıştır. Kurumun vizyonu, Dünyanın her yerinde Türkiye ile bağ kuran ve Türkiye’ye dost insan sayısını artırmak olup kurumun misyonu ise Türkiye’nin uluslararası alanda bilinirliğini, güvenilirliğini ve itibarını artırmak şekliden ifade edilmiştir (YEE, 2023 Çalışma Raporu, s. 5).

Yunus Emre Enstitüsü, 2009 yılında çalışmalarına başlamış olmakla birlikte, temelini 5 Mayıs 2007 tarihli ve 5653 sayılı Yunus Emre Vakfı Kanunu oluşturmaktadır (YEE, 2017-2018 Stratejik Planı, s.11). Bu kanunun amacı;

“Türkiye’yi, kültürel mirasını, Türk dilini, kültürünü ve sanatını tanıtmak, Türkiye’nin diğer ülkeler ile dostluğunu geliştirmek, kültürel alışverişini artırmak, bununla ilgili yurt içi ve yurt dışındaki bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak, Türk dili, kültürü ve sanatı alanlarında eğitim almak isteyenlere yurt dışında hizmet vermek, Türkiye’de Yunus Emre Araştırma Enstitüsü ve yurt dışında Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri açmak,” şeklinde ifade edilmektedir (Yunus Emre Vakfı Kanunu, 2007).

5 Mayıs 2007 tarihli ve 5653 sayılı Yunus Emre Vakfı Kanunun diğer amaçları şunlardır;

- a) Türkiye’yi, kültürel mirasını, Türk dilini, kültürünü ve sanatını tanıtmak, Türkiye’nin diğer ülkeler ile dostluğunu geliştirmek, kültürel alışverişini artırmak için yurt dışında kültür merkezleri kurulmasını ve işletilmesini sağlamak.
- b) Türkiye, kültürel mirası, Türk dili, kültürü ve sanatı konularında yurt dışında ücretli veya ücretsiz eğitim vermek veya verdirmek, bu alanlarda sertifika vermek, verilmesini sağlamak.
- c) Türkiye, kültürel miras, Türk dili, kültürü ve sanatına ilişkin yurt içi ve yurt dışındaki bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak için araştırmalar, etkinlikler yapmak veya yaptırmak, yurt içinde ve yurt dışındaki üniversite ve sivil toplum örgütleri, ilgili diğer gerçek ve tüzel kişiler ile ortak projeler yürütmek ve yazılı ve görsel medyada süreli veya süresiz yayınlar yapmak veya yaptırmak.
- ç) Yurt dışında benzer kuruluşlar ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmak.
- d) Yurt içi ve yurt dışında bu Kanunun amacını gerçekleştirmek için araştırma-geliştirme ile ilgili kurum ve kuruluşlarla ve bilgi bankalarıyla işbirliği yapmak, toplanan bilgileri dünyanın istifadesine sunmak, tanıtma büroları, enstitü ve dokümantasyon merkezleri kurmak.
- e) Türkiye’yi, kültürel mirasını, Türk dilini, kültürünü ve sanatını tanıtmaya ilişkin etkinlikler hakkında yurt içinde kişi ve kuruluşların bilgilendirilmesi, katılımın sağlanması ve yönlendirilmesi için gerekli çalışmaları yapmak.
- f) Bu Kanunun amaçlarını gerçekleştirmek için; Vakfa ve kuruluşlarına sivil toplum örgütlerinin ve üniversitelerin katılımını sağlamak, kültür, sanat, eğitim alanlarında kurulmuş

vakıflarla veya derneklerle işbirliği yapmak, bu alandaki akademik çalışmalara aynî veya malî destek sağlamak.

g) Türk dilinin, kültürünün ve sanatının tanıtımına ilişkin yarışmalar düzenlemek ve ödüller vermek.

ğ) Kültür Merkezlerinin kurulmadığı yerlerde bu Kanunun amaçlarının gerçekleşmesi için yurt dışında faaliyet gösteren diğer kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte çalışmalar yürütmek,” şeklinde sayılmıştır (YEVK, 2007, Madde 3).

3.4.2. Yunus Emre Enstitüsü’nün Teşkilat Şekli ve Yapısı

Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye'nin kültürel diplomasi araçlarından biri olarak, yumuşak güç stratejilerinin etkin bir biçimde uygulanmasına katkı sağlayan önemli bir kuruluştur. 2009 yılında kurulan Enstitü, Türk dilini, tarihini, kültürünü ve sanatını uluslararası alanda tanıtmak, dünya genelinde Türkoloji çalışmalarını desteklemek ve farklı kültürler arasında bir köprü görevi görmek amacıyla faaliyet göstermektedir. Bu bağlamda Enstitü’nün teşkilat yapısı misyonuna uygun olarak merkez ve yurtdışındaki kültür merkezleri aracılığıyla esnek ve işlevsel bir model sunmaktadır. Bu yapının merkezinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin kültürel ve akademik vizyonuna uyum sağlayan, disiplinler arası bir yaklaşım benimseyen bir organizasyon anlayışı yer alır.

Yunus Emre Enstitüsü’nün organları 05.05.2007 tarihli ve 5653 Sayılı Yunus Emre Vakfı Kanunun madde 4’ün (a), (b), (c), (ç) bentlerinde sayılmıştır. Organları, Mütevelli Heyeti, Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu ve Danışma Kurulu’ndan meydana gelmektedir.

Yunus Emre Vakfı, 2007 yılında kabul edilen 5653 sayılı Yunus Emre Vakfı Kanunu ile kurulmuş ve 2017 yılında 7063 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapısında değişiklikler yapılmıştır. Vakfın karar organı olan Mütevelli Heyeti, hem doğal üyelerden hem de atamayla görevlendirilen temsilcilerden oluşmaktadır. Doğal üyeler arasında Kültür ve Turizm Bakanı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı, Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı, Maliye Bakanlığı Müsteşarı ve Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşarı bulunmaktadır. Buna ek olarak, Cumhurbaşkanı tarafından seçilen beş kişi ile Türkiye Maarif Vakfı'nın kendi üyeleri arasından belirlenen bir kişi, üç yıl süreyle Mütevelli Heyeti'nde görev yapmaktadır. Bu yapı, Vakfın karar alma süreçlerinde farklı kurumların temsilini sağlayarak daha kapsayıcı ve etkin bir yönetim modeli sunmayı amaçlamaktadır (YEVK, 2017).

Kültür ve Turizm Bakanı, Mütevelli Heyet’in başkanı olarak görev yaparken, Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı başkan vekili görevini üstlenmektedir. Vakfın icra

organı olan Yönetim Kurulu, stratejik kararların uygulanması ve faaliyetlerin yürütülmesinden sorumludur. Yönetim Kurulu, hem tabii üyelerden hem de Mütevelli Heyeti tarafından seçilen uzman kişilerden oluşmaktadır. Tabii üyeler arasında Yunus Emre Enstitüsü Başkanı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) Başkanı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) Başkanı ve Dışişleri Bakanlığı Yurtdışı Tanıtım ve Kültürel İlişkiler Genel Müdürü yer almaktadır. Bunun yanı sıra, eğitim, kültür, sanat, uluslararası ilişkiler, iletişim ve Türk dili gibi alanlarda tanınmış uzman kişiler de Mütevelli Heyeti tarafından Yönetim Kurulu üyeliğine seçilmektedir. Yönetim Kurulu başkanlığı ise Yunus Emre Enstitüsü Başkanı tarafından yürütülmektedir. Bu yapı, Vakfın etkin yönetim ve uygulama süreçlerini destekleyerek, kültürel diplomasi hedeflerinin gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktadır(YEVK, 2017).

Yunus Emre Vakfı bünyesinde, denetim ve değerlendirme süreçlerini yöneten Denetleme Kurulu ve Danışma Kurulu bulunmaktadır.

Denetleme Kurulu, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı tarafından görevlendirilen birer üye ile iktidar ve ana muhalefet partilerinin üç yıllık süreyle seçtiği birer üyeden oluşmaktadır. Bu kurulun başkanlık görevi Maliye Bakanlığı temsilcisi tarafından yürütülmektedir (Yunus Emre Vakfı Kanunu, 2017).

Danışma Kurulu ise yılda bir kez toplanarak Vakfın bir önceki yıl gerçekleştirdiği faaliyetleri ve geleceğe yönelik planlarını değerlendirir. Danışma Kurulunun başkanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı tarafından yapılmaktadır. Bu kurullar, Vakfın faaliyetlerinin etkin bir şekilde izlenmesini ve stratejik hedeflerin gözden geçirilmesini sağlayarak yönetim süreçlerine katkıda bulunmaktadır (Yunus Emre Vakfı Kanunu, 2017).

17 Temmuz 2013 tarihinde yürürlüğe giren “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile Yunus Emre Enstitüsü Kültür Merkezleri bünyesinde faaliyet göstermek üzere “Kültür Merkezi Koordinasyon Kurulları” oluşturulmuştur. Bu kurullar, Kültür Merkezlerinin bulunduğu ülkelerde, büyükelçi veya büyükelçilik temsilcisinin başkanlığında yapılandırılmıştır. Kurul üyeleri arasında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) temsilcisi, Kültür ve Tanıtma Müşaviri, Eğitim Müşaviri, ilgili Kültür Merkezi müdürü ve o ülkede veya şehirde yaşayan tanınmış Türk iş insanları, akademisyenler, sanatçılar ve kültür

temsilcileri yer almaktadır. Ayrıca, Yönetim Kurulu tarafından üç yıllık süreyle seçilen üç üye de bu kurulun bir parçası olarak görev yapmaktadır. Bu yapının amacı, Kültür Merkezlerinin yerel ve uluslararası düzeyde etkinliğini artırmak, faaliyetlerini daha verimli bir şekilde yürütmek ve kültürel diplomasiyi güçlendirmektir (Değişik: 12/7/2013-6495/73 md.).

Kültür Merkezi Koordinasyon Kurullarının temel amacı, Kültür Merkezlerinin bulunduğu ülkenin sosyo-kültürel özellikleri göz önünde bulundurularak etkin bir şekilde faaliyet göstermelerini sağlamaktır. Bu doğrultuda, Enstitüye yapılacak faaliyetlerin planlanması ve uygulanması konusunda önerilerde bulunmak, Kültür Merkezinin etkinliklerini desteklemek ve tanıtımını yapmak, Vakfın kuruluş amacına aykırı olağanüstü bir durum oluşması halinde Enstitü'yü bilgilendirmek gibi görevler üstlenmiştir. Ayrıca, Onur Kurulunun oluşturulması ve aktif bir şekilde çalışması için gerekli iş birliği ve düzenlemeleri yapmak, Kültür Merkezinin yönetimine katkıda bulunmak, merkezlerin bulunduğu ülkenin mevzuatına uygun şekilde kuruluş ve denetim işlemlerini yürütmek gibi sorumlulukları da bulunmaktadır. Bu kurullar, Enstitü ile sürekli iş birliği içinde çalışarak Kültür Merkezlerinin yönetim ve faaliyet süreçlerine stratejik destek sağlamayı hedeflemektedir (Değişik: 12/7/2013-6495/73 md.).

3.4.3. Yunus Emre Enstitüsü'nün İdari Yapısı

Şekil 3.1. Yunus Emre Enstitüsü'nün İdari Yapısı

Kaynak : YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s.20

Yunus Emre Enstitüsü'nün idari yapısı incelendiğinde, enstitünün temel yapı taşlarından birinin oluşturulan birimler olduğu görülmektedir. Enstitü bünyesindeki birimler, görev ve sorumluluk alanları itibarıyla iki ana çatı altında şekillenmiştir. Bu çatı birimler, Kültür ve Sanat Birimi ile Yabancılar Türkçe Öğretimi Birimi'dir. Bu iki temel alanı desteklemek amacıyla, diğer icra birimleri de bu çerçevede yapılandırılmıştır.

Yabancılar Türkçe Öğretimi Birimi, faaliyetlerini Türkoloji Müdürlüğü aracılığıyla sürdürmektedir. Bu müdürlük, bilimsel yöntemler doğrultusunda, uluslararası standartlara uygun olarak Türkçe dilini, Türk edebiyatını, kültürünü ve sanatını yurt içinde ve yurt dışında tanıtmayı ve öğretmeyi hedefleyen çalışmalar gerçekleştirmektedir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 22-23).

Ayrıca, üniversitelerle imzalanan “Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü” kapsamında mevcut ve yeni açılacak bölümlerin desteklenmesi ve teşvik edilmesi yönünde katkılar sağlamaktadır. Kültür ve sanat alanında yürütülen faaliyetler ise Kültür ve Sanat Projeler Müdürlüğü tarafından koordine edilmektedir. Bu birim, kültürel etkileşim yoluyla geliştirilmiş ve desteklenmiş projelerin hayata geçirilmesine odaklanmaktadır. Yurt dışındaki kültür merkezleri aracılığıyla çeşitli etkinliklerin düzenlenmesi, bu etkinliklerin çeşitlendirilmesi ve zenginleştirilmesine yönelik stratejik çalışmalar da bu birim tarafından yürütülmektedir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 22-23).

Enstitünün işleyişinin etkili bir şekilde sürdürülebilmesi için faaliyetlere destek sağlamak amacıyla farklı icra birimleri oluşturulmuştur. Bu birimler, Yunus Emre Enstitüsü’nün organizasyon yapısının temel unsurlarından birini teşkil etmekte ve faaliyetlerin kesintisiz yürütülmesine katkıda bulunmaktadır (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 22-23). Söz konusu icra birimleri şunlardır:

3.4.3.1. İnsan Kaynakları Müdürlüğü

Bu birim, kurum bünyesindeki insan kaynakları yönetimi kapsamında personel alımı, atama, kurum içi ve dışı transfer işlemleri, kayıt ve terfi süreçleri ile ücretlendirme, izin, disiplin ve özlük haklarına ilişkin tüm idari işlemleri yürütmektedir. Bu süreçlerin etkin ve adil biçimde işletilmesi, kurumun genel verimliliği ve çalışan memnuniyetinin artırılması açısından stratejik bir önem taşımaktadır. Müdürlük tarafından, insan odaklı bir yönetim anlayışı doğrultusunda, çalışanların mesleki gelişimlerini desteklemeye yönelik kariyer planlamaları yapılmakta ve performansın artırılması amacıyla çeşitli öneriler geliştirilmektedir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 22-23).

Ayrıca birim tarafından, kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi, hizmet kalitesinin artırılması ve organizasyonel verimliliğin sağlanması hedefiyle hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarını koordine edilmektedir. Bununla birlikte, kurumsal aidiyetin

pekiştirilmesi ve iş yerinde pozitif bir çalışma ortamının sürdürülebilir kılınması amacıyla moral ve motivasyonu artırıcı çeşitli faaliyetler de organize edilmektedir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 22-23).

3.4.3.2. Kurumsal İletişim Müdürlüğü

Enstitü faaliyetlerinin sorunsuz bir şekilde yürütülebilmesi için, kurum içi ve kurum dışı iletişimin açık, etkili ve kesintisiz bir şekilde sağlanmasından sorumlu olan Müdürlük, aynı zamanda Enstitünün tanıtım faaliyetlerini yürütmekle de yükümlüdür. Müdürlük, Enstitü ile bağlı kültür merkezlerinin eğitim, kültür ve sanat alanındaki etkinliklerini yurt içinde ve yurt dışında duyurarak, kurumun görünürlüğünü artırmakta ve marka değerini güçlendirmektedir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 22-23).

Bu doğrultuda Müdürlük, tanıtım faaliyetlerinin planlanması ve uygulanması amacıyla yeni iletişim stratejileri geliştirilmesi, medya ilişkilerinin yönetimi, hizmet alımları için uygun ajansların seçimi, görsel ve yazılı tanıtım materyallerinin tasarımı ve yayımlanması gibi çalışmaları organize etmektedir. Ayrıca, Enstitünün internet sitesi ve sosyal medya hesaplarının profesyonel bir şekilde yönetilmesi, hedef kitleye ulaşım ve bilinirliğin artırılması süreçlerinde önemli bir rol üstlenmektedir. Tüm bu faaliyetler, Enstitünün ulusal ve uluslararası düzeyde kurumsal kimliğinin güçlendirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması amacına hizmet etmektedir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 22-23).

3.4.3.3. Kültür Merkezleri Koordinatörlüğü

Yurt dışında faaliyet gösteren kültür merkezleri, bölgesel özellikler göz önünde bulundurularak üç ana bölge koordinatörlüğü tarafından yönetilmektedir. Bölge koordinatörleri, görev alanlarındaki kültür merkezlerinin koordinasyonunu sağlamakla birlikte, o bölgede Enstitü tarafından gerçekleştirilecek her türlü faaliyet için yönetici ve birimlere danışmanlık yapmaktadır. Bu kapsamda, bölge ve ülkelere yönelik kültür merkezi açılış planlarının takip edilmesi, açılacak merkezlerle ilgili saha çalışmalarının yürütülmesi, bina satın alma, tadilat ve tefrişat işlemlerinin ilgili birimlerle birlikte takip edilmesi, insan kaynakları planlamasının koordinasyonunun sağlanması, kültür merkezlerinin işleyişinin verimliliğini artırmaya yönelik süreçlerin izlenmesi ve gerektiğinde ilgili birimlere denetimler yaparak Başkanlığa çözüm önerilerinde

bulunulması, bölge koordinatörlerinin temel sorumlulukları arasındadır (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 22-23)

3.4.3.4 Kültür Sanat Müdürlüğü

Yurt dışındaki kültür merkezleri aracılığıyla Türkiye'nin kültür ve sanat zenginliklerini dünyaya ulaştırmayı amaçlayan birim, kültürler arası etkileşim ve paylaşım odaklı bir anlayışla çalışmalarını sürdürmektedir. Müzik, geleneksel ve modern Türk el sanatları, tiyatro, sinema, edebiyat, fotoğraf ve Türk mutfağı gibi alanlarda, Türkiye'nin kültürel mirasını tanıtmak için çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Bu etkinlikler arasında konserler, sergiler, atölyeler, sahne gösterileri, film gösterimleri, bilimsel toplantılar, edebiyat söyleşileri ve sanat kursları yer almaktadır. Bu çalışmalar, yalnızca kültür merkezlerinin bulunduğu ülkelerle sınırlı kalmayıp, uluslararası düzeyde fuar ve festivaller gibi etkinliklerde de Türkiye'nin temsil edilmesini sağlamaktadır. Kültür Sanat Müdürlüğü, kültür merkezlerinin yıllık faaliyet planlarının oluşturulmasında destekleyici bir rol üstlenerek, kültür merkezlerinin yer aldığı ülkelerin sosyal ve kültürel dinamiklerini dikkate almaktadır. Müdürlük, etkinliklerin içeriğini çeşitlendirmek, zenginleştirmek ve hedef kitlelere etkili bir şekilde ulaştırılmasını sağlamak için kültür merkezlerine stratejik öneriler sunmaktadır (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s.23).

Ayrıca, kültür ve sanat faaliyetlerinin organizasyonu sırasında Türkiye'deki ve uluslararası alandaki ilgili kurumlarla iş birliği yapılmasını sağlamak, toplantılar düzenlemek ve görüşmeler gerçekleştirmek müdürlüğün temel görevleri arasındadır. Benzer şekilde, uluslararası kuruluşlarla ortak projeler geliştirilmesi ve iş birliği yapılması, Türkiye'nin kültürel birikiminin uluslararası alanda daha geniş bir görünürlük kazanmasına katkı sağlamaktadır (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s.23).

3.4.3.5. Kütüphane Dokümantasyon ve Arşiv Müdürlüğü

Yunus Emre Enstitü ve kültür merkezlerinde oluşturulan kütüphanelerin abonelik ve kitap takip süreçlerinin etkin bir şekilde yönetilmesini sağlamaktadır. Kütüphanelerde, kitap, dergi, gazete, CD/DVD gibi çeşitli materyallerin çeşitlendirilmesi ve zenginleştirilmesi yönünde çalışmalar yürütülmektedir. Ayrıca, üye sayısının artırılması, okuma alanlarının geliştirilmesi ve kullanıcıların çevrimiçi veri tabanlarından faydalanmaları, abone olunan dergilere erişim sağlamaları, bilimsel araştırmalar için

internet kullanmaları ve kütüphane kataloglarını tarayabilmeleri için gerekli altyapı oluşturulmuştur. Bununla birlikte, Enstitüye ait kurumsal bir arşiv sisteminin oluşturulması ve düzenli olarak güncellenmesi yönünde faaliyetler sürdürülmektedir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 22-23)

3.4.3.6. Lojistik ve İdari İşler Müdürlüğü

Yunus Emre Enstitüsü, yurt içi ve yurt dışı ulaşım, transfer, konaklama ve kargo işlemlerinin etkin bir şekilde yürütülmesini sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştirilen organizasyonlara her türlü lojistik desteği sunmaktadır. Enstitü, hizmet binasının tadilat, tefrişat, bakım-onarım, güvenlik, temizlik ve yemek hizmetlerini organize ederek sorunsuz bir çalışma ortamı sağlamaktadır. Kültür Merkezi binalarının idari ve teknik altyapılarının geliştirilmesine katkıda bulunan enstitü, her türlü donanım ve malzemenin envanter kayıtlarını tutarak düzenli bir işletim sistemi oluşturur (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 24-25).

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu çerçevesinde, çalışma koşullarını iyileştirmek ve olası tehlikelerden korunmak amacıyla gerekli önlemleri almakta, daha güvenli ve verimli bir çalışma ortamı yaratmak için sürekli çalışmalar yapmaktadır. Ayrıca, enstitü, bilişim teknolojilerinden en iyi şekilde yararlanmak adına mevcut altyapının bakımını, geliştirilmesini ve güncellenmesini sağlamaktadır. Yeni sistemlerin planlanarak entegrasyonu ile bilişim altyapısının sürekli iyileştirilmesini hedeflemektedir. Teknolojik yenilikleri yakından takip eden enstitü, bilgi güvenliği konusunda gerekli tüm önlemleri alarak güvenli bir dijital altyapı oluşturmaktadır (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 24-25).

3.4.3.7. Mali İşler Müdürlüğü

Enstitü, yurt içi ve yurt dışındaki faaliyetlerine ilişkin tüm finansal işlemleri Vakıflar Tek Düzen Hesap Planı doğrultusunda kayda alır. Hesap dönemi sonunda gelir-gider raporları ve bilançolar hazırlanarak ilgili kurumlara iletilir. Mali birim, Enstitünün tüm finansal süreçlerini yürütmekle sorumludur. Ödemelerin düzenli takibini yapmak, gelirlerin tahsilatını sağlamak ve harcamalarla ilgili belgeleri düzenleyerek Enstitü Başkanlığına iletmek temel görevleri arasındadır. Ayrıca, kültür merkezlerinin mali yapısını denetler ve bu denetimlerin sonuçlarını raporlayarak finansal düzenin sürdürülebilirliğini sağlar (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 24-25).

3.4.3.8. Projeler Müdürlüğü

Türk kültürünü, sanatını ve dilini tanıtmak amacıyla projeler geliştirmek ve uygulamak için araştırma, planlama, kaynak oluşturma ve değerlendirme süreçlerini ilgili birimlerle iş birliği içinde yürütmektedir. Müdürlük, standart ve şeffaf bir proje yönetim anlayışı oluşturarak proje tabanlı bir çalışma sisteminin hayata geçirilmesini hedefler. Bu doğrultuda, etkin projelerin tasarlanması, değerlendirilmesi, desteklenmesi ve teşvik edilmesi süreçlerine doğrudan katkı sağlar. Birimin sorumlulukları arasında, Enstitünün faaliyet alanıyla kesişen yerli ve yabancı kurumlarla ulusal ve uluslararası düzeyde ortak projeler geliştirmek ve bu projelerin uygulanmasını koordine etmek de bulunmaktadır (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 24).

3.4.3.9. Satın Alma Müdürlüğü

Kurum, yurt içinde ve yurt dışında ihtiyaç duyulan her türlü sarf malzeme, taşınmaz ve demirbaş alımlarını serbest rekabet ortamını sağlayarak gerçekleştirmektedir. Talep edilen malzeme ve ihtiyaçlara yönelik şartname ve sözleşmeler hazırlamakta, piyasa koşullarını inceleyerek alım sürecini ilgili birimlerle uyum içinde yönetmektedir. Çalışmalarında katılımcılık, adil yaklaşım, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine öncelik veren birim, kaliteli mal ve hizmet tedarikini sağlama amacını temel alarak faaliyetlerini yürütmektedir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 24).

3.4.3.10. Strateji Geliştirme Müdürlüğü

Enstitü, faaliyetlerinin hangi yöntem ve kaynaklarla, ne zaman ve nasıl gerçekleştirileceğini belirlemek amacıyla strateji ve politikalar geliştirme görevini üstlenmiştir. Bu kapsamda, ilgili birimlerle iş birliği içinde çalışarak kurumun stratejik planını oluşturur, yıllık bütçe ve faaliyet planlarını hazırlar. Açılması planlanan kültür merkezlerine yönelik ön hazırlıkları yürütmek, ilgili kurum ve birimlerle koordinasyon sağlayarak uygun lokasyonları tespit etmek ve ülke ile bölge düzeyinde stratejiler geliştirmek, birimin sorumluluk alanına girmektedir. Kültür merkezleri ve diğer birimlerden elde edilen raporlar ve veriler doğrultusunda analizler yaparak yönetime öneriler sunar. Ayrıca, kurumun yıllık performansını değerlendiren ve faaliyetlerini özetleyen kapsamlı raporlar hazırlayarak karar alma süreçlerini destekler (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 24).

3.4.3.11. Türkçe Eğitim Birimi

Bu birim, Türkçenin yurt içi ve yurt dışında uluslararası bir dil olarak öğretilmesini amaçlamakta olup, bu doğrultuda bilimsel yaklaşımlar ile modern eğitim standartlarını esas alarak çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda, dil öğretiminde kullanılacak materyaller, araç-gereçler ve kaynaklar hazırlanmakta, kurs programlarının içerikleri geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. Kültür merkezlerindeki Türkçe kurslarının bilimsel temellerini oluşturmak, eğitmenlerin belirli aralıklarla mesleki gelişim programlarına katılımını sağlamak ve dil öğretim yöntemlerinin güncel tutulmasını desteklemek birimin görevleri arasındadır. Bunun yanı sıra, “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi” sertifika programları düzenlenerek öğretim alanında uzmanlaşma teşvik edilmektedir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 24).

Yurt dışındaki eğitim kurumlarında Türkçenin seçmeli yabancı dil olarak müfredata dâhil edilmesi için girişimlerde bulunulmakta, diğer ulusal ve uluslararası kuruluşlarla iş birliği yapılarak Türkçenin öğretilmesine yönelik projeler yürütülmektedir. Türkçe Yaz Okulu programlarının düzenlenmesi ve dijital platformlarda Türkçenin tanıtımına yönelik projelerin hayata geçirilmesi de birimin faaliyet alanındadır. Bu çalışmalar, Türkçenin küresel ölçekte yaygınlaşmasını sağlama ve dil öğretiminde kaliteyi artırma hedefiyle sürdürülmektedir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 25).

3.4.3.12. Türkoloji Birimi

Türk dili, edebiyatı, kültürü ve sanatının yurt dışında tanıtılması ve bu alanlara ilgi duyan bireylere destek sağlanması amacıyla üniversitelerle çeşitli iş birlikleri gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, üniversitelerle yapılan iş birliği protokolleriyle mevcut Türkoloji bölümlerine katkı sağlanmakta ve yeni bölümlerin açılması teşvik edilmektedir. Protokoller doğrultusunda, Türkoloji ve Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerine Türkiye’den akademik personel atanmakta, eğitim programlarının geliştirilmesi için müfredat desteği verilmekte ve gerekli ders materyalleri temin edilmektedir. Ayrıca, bu bölümlerde daha etkin ve kaliteli bir eğitim süreci oluşturulması amacıyla altyapı iyileştirmeleri yapılmakta ve uzun vadeli akademik projeler yürütülmektedir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 25).

2010 yılında Mısır'ın Kahire şehrinde faaliyete başlayan Enstitü, 2012 yılında Fas'ın Rabat şehrinde, 2014 yılında ise Cezayir'in başkenti Cezayir'de yeni merkezler açarak Afrika'daki varlığını genişletmiştir. 2015 yılında Sudan'ın Hartum şehrinde bir merkez kurulurken, 2016 yılı bu alanda en hareketli yıllardan biri olmuş ve Somali'nin Mogadişu, Sudan'ın Nyala ve Güney Afrika'nın Johannesburg şehirlerinde üç yeni kültür merkezi faaliyete geçmiştir. 2017 yılında Somali'nin Mogadişu ve Tunus'un başkenti Tunus'ta yeni merkezler açılmış, 2020 yılında ise Senegal'in Dakar şehri bu listeye eklenmiştir. Kültürel yayılımını hızlandıran Enstitü, 2021 yılında Nijerya'nın Abuja ve Ruanda'nın Kigali şehirlerinde iki yeni merkez açarak faaliyet alanını genişletmiştir. Son olarak, 2022 yılında Uganda'nın Kampala, Tanzania'nın Zanzibar ve Burundi'nin Bujumbura şehirlerinde üç yeni kültür merkezi daha kurulmuştur. 2023 yılı itibariyle Afrika kıtasında 15 kültür merkeziyle faaliyetlerine devam etmektedir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu, s.8).

Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Amerika kıtasında ilk kültür merkezini 2016 yılında ABD'nin Washington D.C. şehrinde açmıştır. 2017'de Meksika Şehri'nde, 2021'de ise Arjantin'in Buenos Aires ve Kanada'nın Toronto şehirlerinde merkezler kurulmuştur. Son olarak, 2023'te Venezuela'nın Karakas şehrinde yeni bir merkez faaliyete geçmiştir. Açılan kültür merkezleri ile YEE'nin Amerika kıtasında da kültürel varlığını güçlendirme faaliyetlerini göstermektedir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu, s.8).

Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Asya kıtasında ilk kültür merkezini 2010 yılında Kazakistan'ın Astana şehrinde açmıştır. 2012 yılı, enstitünün bölgedeki genişlemesinde önemli bir yıl olmuş ve İran'ın Tahran, Gürcistan'ın Tiflis, Hindistan'ın Yeni Delhi, Azerbaycan'ın Bakü, Rusya'nın Kazan ve Pakistan'ın İslamabad şehirlerinde altı yeni merkez faaliyete geçmiştir. 2013'te Afganistan'ın Kabil şehrinde, 2014'te ise KKTC'nin Lefkoşa şehrinde birer merkez açıldığı görülmektedir. 2015 yılında Afganistan'ın Şibirgan ve Mezar-ı Şerif şehirlerinde iki merkez daha kurulmuştur. 2017 yılında Afganistan'ın Kabil ve Pakistan'ın Karaçi ile Lahor şehirlerinde üç yeni merkez daha açılmıştır. 2018'de Tayland'ın Pattani şehrinde bir kültür merkezi kurulmuştur. Son olarak, 2022'de Brunei'nin Bandar Seri Begavan ve Kamboçya'nın Punom Pen şehirlerinde, 2023'te ise Nepal'in Katmandu şehrinde yeni merkezler açılarak YEE'nin Asya'daki varlığı 18 kültür merkezine ulaşmıştır (YEE, 2023 Faaliyet Raporu, s.8).

Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Avrupa'daki ilk kültür merkezlerini 2010 yılında Polonya (Varşova), Fransa (Paris) ve İngiltere'de (Londra) açmıştır. 2011'de Belçika (Brüksel) ve Romanya'da (Bükreş), 2012'de Almanya (Berlin), Litvanya (Vilnius) ve Hollanda'da (Amsterdam) yeni merkezler faaliyete geçmiştir. 2013'te Macaristan (Budapeşte), 2014'te İtalya (Roma) ve Almanya'da (Köln) merkezler açılmıştır. 2015'te Avusturya (Viyana) ve Hırvatistan'da (Zagreb), 2017'de Rusya (Moskova) ve Ukrayna'da (Kyiv), 2018'de İspanya (Madrid) ve İrlanda'da (Dublin) yeni merkezler eklenmiştir. Son olarak, 2022'de Almanya'nın Frankfurt şehrinde bir merkez açılarak YEE'nin Avrupa'da 2023 yılı itibariyle 18 kültür merkeziyle faaliyetlerine devam etmektedir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu, s.9).

Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Balkanlar'daki ilk kültür merkezlerini 2009 yılında Bosna Hersek'in Saraybosna ve Arnavutluk'un Tiran şehirlerinde açmıştır. 2010 yılında Kuzey Makedonya'nın Üsküp şehrinde bir merkez eklenmiştir. 2011 yılında Kosova'nın Prizren ve Priştine, Bosna Hersek'in Foynitsa ve Romanya'nın Köstence şehirlerinde dört yeni merkez faaliyete geçmiştir. 2012'de Kosova'nın İpek ve Arnavutluk'un İşkodra şehirlerinde merkezler açılmıştır. 2014 yılında Karadağ'ın Podgoritsa ve Bosna Hersek'in Mostar şehirlerinde, 2015'te ise Sırbistan'ın Belgrad ve Moldova'nın Komrat şehirlerinde yeni merkezler faaliyete başlamıştır. Enstitü, 2023 yılında 13 kültür merkeziyle Balkanlar'daki bölgedeki kültürel bağları güçlendirme ve Türk kültürünü tanıtma faaliyetlerine devam ettiği görülmektedir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu, s.9).

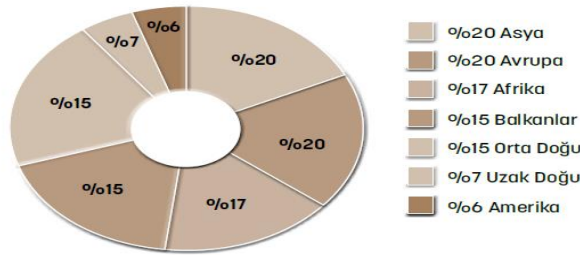
Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Orta Doğu'daki ilk kültür merkezlerini 2012 yılında Lübnan'ın Beyrut, Ürdün'ün Amman ve Irak'ın Musul şehirlerinde açtığı görülmektedir. 2013 yılında Filistin'in Kudüs şehrinde bir merkez eklenmiştir. 2015'te Katar'ın Doha, 2016'da Bahreyn'in Manama, 2017'de ise Filistin'in Ramallah şehirlerinde yeni merkezler açılmıştır. 2020 yılında Suriye'nin Azez, 2021'de Afrin şehirlerinde kültür merkezleri kurulmuştur. 2022'de Suriye'nin El Bab ve Cerablus, Irak'ın Bağdat şehirlerinde üç yeni merkez faaliyete geçmiştir. Son olarak, 2023 yılında Umman'ın Muskat şehrinde bir merkez açılarak Ortadoğu'da 13 kültür merkezi sayısı ile faaliyetlerini sürdürmektedir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu, s.9).

Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Uzak Doğu'daki ilk kültür merkezini 2011 yılında Japonya'nın Tokyo şehrinde açmıştır. 2017'de Malezya'nın Kuala Lumpur, 2018'de

Güney Kore'nin Seul şehirlerinde yeni merkezler kurulmuştur. 2021 yılında Çin'in Pekin şehrinde bir merkez faaliyetlerine başlamıştır. Son olarak, 2023 yılında Endonezya'nın Cakarta şehrinde iki kültür merkezi açılmıştır. YEE'nin Uzak Doğu'daki açtığı kültür merkezleri, bu bölgelerde de kültürel iş birliklerini geliştirme ve Türk kültürünü tanıtma amacını stratejileri geliştirdiği görülmektedir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu, s.10).

Yunus Emre Enstitüsü'nün 2023 faaliyet raporunda kültür merkezlerinin yıllara göre açılışları incelendiğinde, 2009 yılından itibaren istikrarlı bir büyüme grafiği gözlenmektedir. İlk yıllarda Balkanlar ve Avrupa odaklı yapılanma, zamanla Asya, Afrika ve Uzak Doğu'ya doğru genişlemiştir. Özellikle son dönemde, Uganda, Nijerya ve Ruanda gibi Afrika ülkelerinde yeni merkezlerin açılması, YEE'nin 66 ülkede 88 kültür merkezleriyle kültürel diplomasiyi kıtalar arası bir strateji ile yürüttüğünü ortaya koyduğu anlaşılmaktadır (YEE, Faaliyet Raporu 2023, s.7-10).

3.4.4.2. Kültür Merkezlerinin Dünyadaki Bölgelere Göre Dağılım Oranı

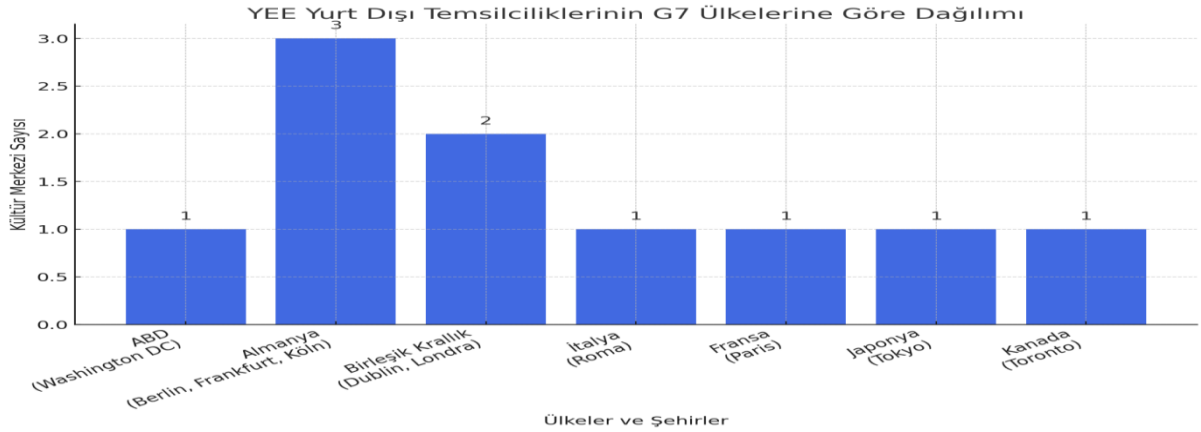

Şekil 3.3. YETKM'lerin Bölgesel Dağılımı

Kaynak: Yunus Emre Enstitüsü Faaliyet Raporu, 2023, s.13

YETKM'lerin bölgesel dağılımını ve açılış yıllarını incelediğimizde, YETKM'lerin Asya (%20) ve Avrupa (%20) bölgelerinde yoğunlaşması, Türkiye'nin tarihî ve kültürel bağlarının güçlü olduğu coğrafyalara öncelik verdiğini ortaya koymaktadır. Balkanlar (%15) ve Orta Doğu (%15) gibi bölgelerdeki yüksek oranlar da, Türkiye'nin bu bölgelerdeki tarihî ve siyasi bağlarını kültürel diplomasi yoluyla güçlendirme çabasını yansıtmaktadır. Afrika (%17) kıtasındaki genişleme, özellikle son yıllarda Türkiye'nin Afrika ile ilişkilerini çeşitlendirme stratejisinin bir parçası olarak değerlendirilebilir. Buna karşın, Uzak Doğu (%7) ve Amerika (%6) bölgelerinde daha sınırlı bir temsilcilik ağı bulunmaktadır. Bu durum, YEE'nin bu bölgelerde yeni fırsatlar ve iş birlikleri arayışını sürdüreceğini göstermektedir (YEE, Faaliyet Raporu 2023, s.7-11.).

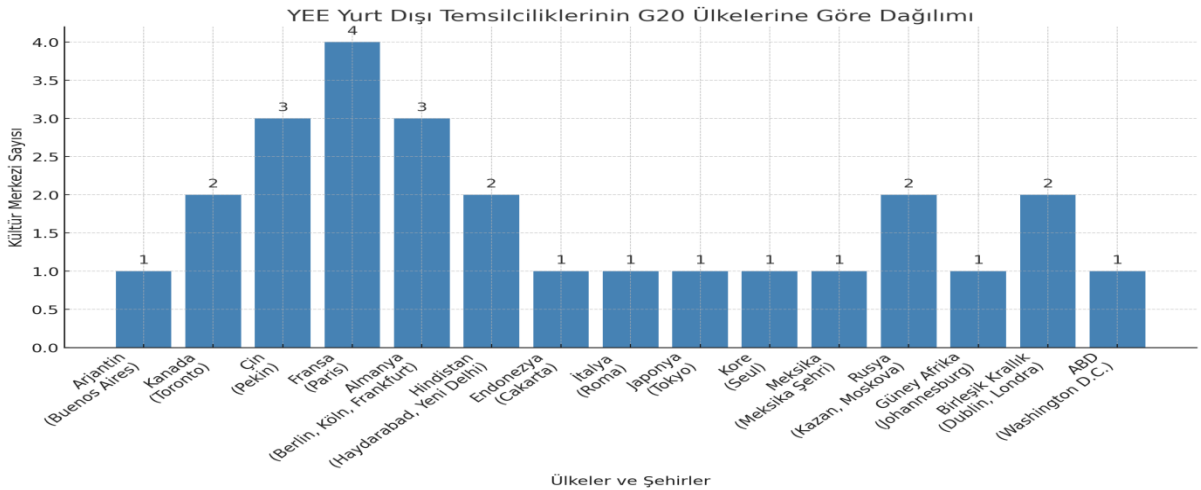
3.4.4.3. Yurt Dışı Temsilciliklerinin Bazı Organizasyonlara Göre Dağılımı

Şekil 3.4. Yurt Dışı Temsilciliklerinin G7 Ülkelerine Göre Dağılımı

Kaynak: Yunus Emre Enstitüsü Faaliyet Raporu, 2023, s.13.

Şekil 3.4. incelendiğinde, G7 ülkelerinin tamamında kültür merkezlerinin bulunması, YEE'nin gelişmiş ekonomilerle kültürel diplomasi faaliyetlerini etkin bir şekilde sürdürdüğünü göstermektedir. Örneğin, ABD, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Japonya ve Kanada'daki merkezler, bu ülkelerdeki diasporalar ve yerel halk ile etkileşim açısından stratejik bir öneme sahiptir. Bu durum, YEE'nin kültürel diplomasiyi uluslararası siyasetin ekonomik ve politik merkezlerinde bir araç olarak kullandığını göstermektedir (YEE, Faaliyet Raporu 2023, s.13).

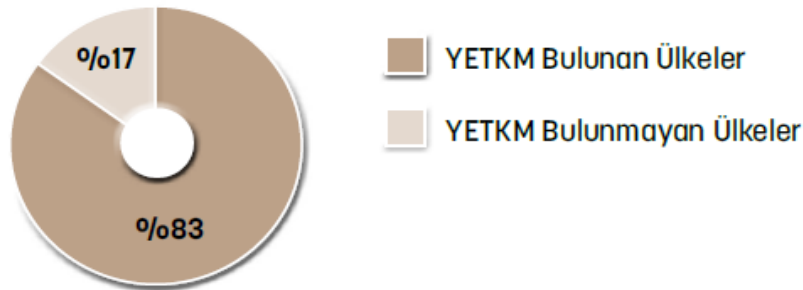
Şekil 3.5. Yurt Dışı Temsilciliklerinin G20 Ülkelerine Göre Dağılımı

Kaynak: Yunus Emre Enstitüsü Faaliyet Raporu, 2023, s.14.

Şekil 3.5. incelendiğinde, en fazla kültür merkezine sahip ülkenin 4 temsilcilikle Fransa (Paris) olduğu görülmektedir. Almanya (Berlin, Köln, Frankfurt) ve Hindistan (Haydarabad, Yeni Delhi) ise 3'er merkezle dikkat çekmektedir. Çin (Pekin), Rusya (Moskova, Kazan), Kanada (Toronto) ve Birleşik Krallık (Londra, Dublin) gibi ülkelerde ise 2'şer kültür merkezi bulunmaktadır.

Bunun yanı sıra, Arjantin (Buenos Aires), Japonya (Tokyo), Güney Kore (Seul), Meksika (Meksika Şehri), Endonezya (Cakarta), İtalya (Roma) ve ABD (Washington D.C.) gibi ülkelerde ise tek bir merkez bulunmaktadır. Bu dağılım, Yunus Emre Enstitüsü'nün kültürel diplomasi faaliyetlerinde stratejik öneme sahip ülkelerde etkin bir varlık gösterdiğini ortaya koymaktadır. G20 Ülkelerinde Temsilcilik bulunmayan devletler ise Avustralya, Brezilya ve Suudi Arabistan olarak görülmektedir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu, s.14).

G20 ülkelerindeki YEE Kültür Merkezleri bulunan ve bulunmayan ülkelerin yüzdelik oranlarına baktığımızda şu şekilde bir tablo ortaya çıkmaktadır:

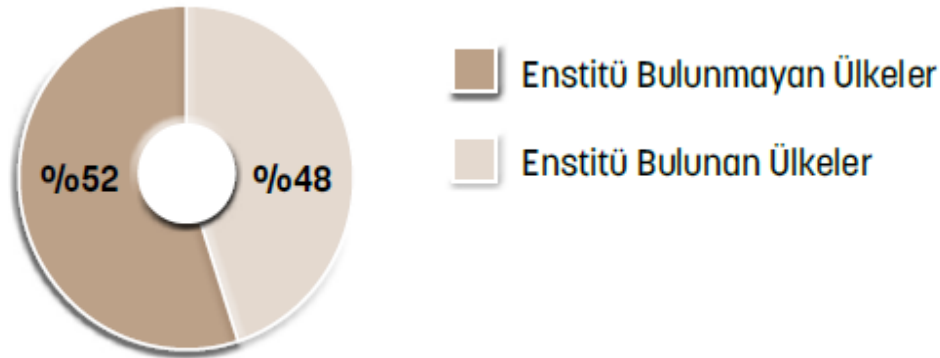
Şekil 3.6. G20 Ülkelerindeki Kültür Merkezleri (%)

Kaynak: Yunus Emre Enstitüsü Faaliyet Raporu, 2023, s.13

Şekil 3.4. ve Şekil 3.5.'e göre, G20 ülkelerindeki dağılımı incelendiğinde ise, kültür merkezlerinin %83'ünün bu ülkelerde bulunması dikkat çekmektedir. Türkiye'nin G20 üyesi bir ülke olarak bu platformdaki rolü, YEE'nin kültürel diplomasi misyonuyla uyumlu bir şekilde desteklenmektedir. Ancak G20 ülkelerinin %17'sinde YETKM bulunmaması, bu bölgelerde kültürel diplomasi faaliyetlerinin artırılması gerektiğine işaret etmektedir. Özellikle Avustralya, Suudi Arabistan ve Brezilya gibi ülkelerde, YEE'nin kültürel etkisini genişletmek için gelecekte odaklanabileceği potansiyel alanlar olarak değerlendirilebileceği ifade edilmektedir (YEE, Faaliyet Raporu 2023, s.13).

3.4.4.4. Yunus Emre Enstitülerinin Yurt Dışı Temsilciliklerinin AB Üyesi Ülkelerine Göre Dağılımı

Türkiye'nin kültürel diplomasi alanındaki en önemli kurumsal aktörlerinden biri olan Yunus Emre Enstitüsü (YEE), uluslararası alanda Türkiye'nin tarihsel ve kültürel mirasını tanıtmak, Türkçeyi öğretmek ve akademik iş birliklerini artırmak amacıyla faaliyet göstermeye devam etmektedir. Şekil 3.7.'yi incelediğimizde Enstitü, Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde stratejik olarak konumlanmış olup, bu ülkelerdeki varlığı, Türkiye'nin AB ile olan kültürel ve diplomatik ilişkilerine katkı sağlamaktadır. 2023 yılı itibarıyla YEE'nin Avrupa Birliği üyesi ülkelerdeki temsilcilik oranı %48 olup, Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İtalya, Macaristan, Polonya ve Romanya olmak üzere toplam 13 ülkede faaliyet göstermektedir (YEE, Faaliyet Raporu 2023, s.13).

Şekil 3.7. AB Üyesi Ülkelerindeki Kültür Merkezleri Dağılımı (%)

Kaynak: Yunus Emre Enstitüsü Faaliyet Raporu, 2023, s.13

YEE'nin bölgesel dağılımı, Türkiye'nin dış politika hedefleriyle paralel bir stratejik yaklaşımı yansıtmaktadır. Avrupa ve Asya'daki yoğun yapılanma, Türkiye'nin tarihî ve kültürel bağlarının sürdürülebilirliğini sağlarken, Afrika ve Uzak Doğu gibi yeni coğrafyalardaki genişleme, kültürel diplomasinin evrensel boyutuna katkıda bulunmaktadır. G7 ve G20 ülkelerindeki güçlü temsiliyet ise, YEE'nin uluslararası ilişkilerde kültürel diplomasiyi ekonomik ve siyasi iş birliğiyle desteklediğini göstermektedir.

Bu bağlamda, Yunus Emre Enstitüsü'nün stratejisi, kültürel etkileşim ve iletişim yoluyla Türkiye'nin uluslararası alandaki itibarını artırmayı hedeflemektedir. Dil öğretiminden sanata, bilimsel çalışmalardan kültürel etkinliklere kadar geniş bir yelpazede faaliyetler gerçekleştiren Enstitü, kültürün birleştirici gücünü uluslararası arenada etkin bir şekilde kullanmaktadır (YEE, Faaliyet Raporu 2023, s.7-13.).

3.4.5. Yunus Emre Enstitüsü'nün Kurumsal Kimlik Çalışmaları

Yunus Emre Enstitüsü, ismini 13. ve 14. yüzyıllarda yaşamış, Anadolu mutasavvıfı Yunus Emre'den almaktadır. Yunus Emre, insanî değerleri, insan sevgisini ve toplumsal barışı temsil eden evrensel bir sembol niteliğindedir. Bu bağlamda, Enstitü'nün temel amacı, Türkiye'nin kültür ve sanatını dünyaya tanıtarak, uygarlığın en rafine ve özgün dilini kullanmak suretiyle daha barışçıl ve birbirini daha iyi anlayan bir dünya için çalışmaktır. Bu hedef doğrultusunda, Türkiye'nin kültürel mirasını doğru bir şekilde aktarmak ve evrensel insani değerlere dayalı bir yaklaşımı benimsemek büyük önem taşımaktadır (Yunus Emre Enstitüsü, 2025)

Yunus Emre'nin isminin Enstitüye verilmesi, yalnızca bir isim tercihi değil, aynı zamanda onun temsil ettiği evrensel değerlerin benimsenmesi anlamına gelmektedir. Yunus Emre, şiirleriyle Türkçenin gelişimine katkıda bulunmuş, din, dil ve ırk ayrımı yapmaksızın insanlığın barış, sevgi ve ortak değerler etrafında bir arada yaşamasını hedefleyen evrensel mesajlar vermiştir. Bu büyük şahsiyetin felsefesi, Yunus Emre Enstitüsü'nün insan odaklı yaklaşımının temelini oluşturmakta ve tüm faaliyetlerinde bu anlayışın rehber alınmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda, Enstitü, Yunus Emre'nin evrensel insani değerlerini modern dünyaya taşıma görevini üstlenmiştir (Yunus Emre Enstitüsü, 2025a)

Kurumsal kimlik çalışmalarının temel amacı, kurum adının belirlenmesinin yanında kurum isminin de bir “logotip” olarak tasarlanmasıdır. Bu logotip, uluslararası standartlarda mevcut yazı fontlarından oluşturulabileceği gibi, kurum için özel olarak tasarlanmış bir font kullanılarak da hazırlanabilmektedir. Ayrıca, kurumsal kimlik kapsamında oluşturulan amblemin, kurumun ismiyle uyumlu, akılda kalıcı, anlamlı, ölçeklendirildiğinde (küçültülüp büyütüldüğünde) formatı bozulmayan ve yaratıcı bir tasarım olması gerekmektedir. Bu doğrultuda, Yunus Emre Enstitüsü'nün tasarlanan logotipi ve amblemi, belirtilen tüm kriterler göz önünde bulundurularak tasarlanmış ve

kurumsal kimliğin önemli bir unsuru olarak geliştirildiği görülmektedir. (YEE Kurumsal Kimlik kılavuzu, s.4).

3.4.5.1. Amblemın Doğuş Hikâyesi

Yeryüzünde pek çok medeniyet, Anadolu topraklarında varlık göstermiş ve izlerini bırakmıştır. Bu topraklar, Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş-ı Veli, Mevlana Celaleddin-i Rumi ve Yunus Emre gibi önemli âlim ve düşünürlerin doğup büyüdüğü ve fikirlerini geliştirdiği bir merkez olmuştur. Bu düşünce insanların eserleri, birbirlerini etkileyerek ve besleyerek ortak bir kültürel miras oluşturmıştır. Anadolu'da şekillenen bu zengin miras, farklı uygarlıkların bıraktığı izlerle zenginleşerek günümüze kadar ulaşmıştır. Yunus balığının suları yararak özgürlüğü simgelemesi, güvercinin uçuş hareketleriyle zarafeti temsil etmesi ve Arap alfabesindeki "vav" harfinin mütevaziliği, hoş görüyü, birlik ve beraberliği ifade etmesi gibi semboller, bu zengin kültürel yapının unsurlarını ifade eden önemli görsel metaforlar olarak değerlendirilmiştir (YEE, Kurumsal Kimlik kılavuzu, s.5).

Şekil 3.8. Yunus Emre Enstitüsü Kurumsal Kimlik Logosu

Kaynak: YEE, Kurumsal Kimlik Kılavuzu, s.7

Dağlarının doğal dokusundan, akarsularının berraklığından, yollarının tarihi derinliğinden ve âşıklarının ilham verici ezgilerinden esinlenerek, bu zengin mirasın bir tezahürü olarak Yunus Emre Enstitüsü'nün kurumsal amblemi ve logosu tasarlanmıştır. Topraklarına emeğimizi, akarsularına hayallerimizi ve kültürüne fikirlerimizi katarak oluşturulan bu tasarım, bakma ve görme, düşünme ve hissetme, var olma ve duruş sergileme gibi insani değerlerin farklı boyutlarını ifade etmeyi amaçlamaktadır. Yunus Emre Enstitüsü'nün logosu ve amblemi, bu kültürel birikimi ve anlam derinliğini

çağrıştırarak şekilde, kurumsal kimliğin estetik ve işlevsel gereklerine uygun olarak kağıt üzerinde hayata geçirilmiştir (YEE, Kurumsal Kimlik kılavuzu, s.5).

“Yunus” kelimesi, genel anlamıyla bir balık türünü ifade etmektedir. Bu bağlamda, Yunus Emre Enstitüsü’nün kurumsal ambleminde, Yunus balığını andıran çizgiler kullanılarak simgesel bir tasarım tercih edilmiştir. Amblemde, sudan havaya sıçramış ve sırt üstü düşmekte olan bir Yunus balığı görüntüsüne yer verilmiştir. Yunus sembolü, bir yandan Yunus Emre’nin ismindeki Yunus’a atıfta bulunurken, diğer yandan toplu yaşama içgüdüğü güçlü, gelişmiş iletişim becerilerine sahip ve insancıl bir deniz canlısı olan Yunus balığı ile ilişkilendirilmiştir. Ayrıca, amblemden gökyüzünde insana en yakın canlılardan biri olarak kabul edilen güvercin ile denizde insana en yakın canlılardan biri olan Yunus balığının bir arada kullanılması, tasarıma derinlik ve anlam katmıştır. Bu semboller, Yunus Emre Enstitüsü’nün insana ve iletişime verdiği önemin görsel bir yansımasını sunmaktadır (YEE, Kurumsal Kimlik kılavuzu, s.5).

Amblemde, “y” ve “e” harfleri sanatsal bir biçimde tasarlanarak Yunus Emre’nin isminin ilk harflerini sembolik olarak temsil etmektedir. Dikkatli bir şekilde incelendiğinde, “y” harfinin Yunus balığının ya da güvercinin kuyruk kısmını çağrıştırdığı fark edilecektir. Benzer şekilde, “e” harfi amblemin merkez kısmında yer almakta olup, Yunus balığının ya da güvercinin baş kısmını temsil eden bir sembol olarak tasarlanmıştır. Bu sayede, Yunus Emre’nin adının ilk harfleri, tasarımın bütünlüğü içinde estetik ve anlamlı bir şekilde görselleştirilmiştir. Bu yaklaşım, amblemin hem sanatsal hem de kavramsal değerini artırmaktadır (YEE, Kurumsal Kimlik kılavuzu, s.5).

Kâinat, sürekli bir hareket halinde olan dinamik bir yapıya sahiptir. Bu hareket, çıplak gözle veya insan zihniyle tam anlamıyla algılanamaz; ancak kâinattaki bu harekete uyum sağlayan ve onu içselleştiren bir anlayış tarafından kavranabilir. Bu anlayışı temsil eden sema ritüeli ve semazenin sağdan sola dönüş hareketi, Yunus Emre Enstitüsü’nün amblemine yansıtılmıştır. Tasavvuf öğretisindeki “Her şey aslına döner” anlayışıyla özetlenebilecek Devir Nazariyesi, amblemin tasarımında bu dönüş hareketiyle sembolize edilmiştir. Böylece, tasarım hem tasavvufi bir derinlik hem de kâinatın döngüsellğine atıfta bulunarak kavramsal bir bütünlük sağlamaktadır (YEE, Kurumsal Kimlik kılavuzu, s.5).

Yunus balığının sudan sıçrayarak ters takla atması gibi, güvercin de gökyüzüne doğru yükselirken kendi etrafında ters takla atarak mutluluğunu ifade eden bir hareket sergiler. Bu dönüş, geriye doğru bir yarım daire çizerken, güvercin sadeleşir ve stilize bir dönüşüm geçirir. Bu süreç, tasarımcının çizgileriyle Yunus Emre Enstitüsü amblemini oluşturur. Bu tasarım, Yunus Emre'nin "Gelin tanış olalım / İşi kolay kılalım / Sevelim sevillelim / Dünya kimseye kalmaz" dizelerindeki birlik, sevgi ve hoşgörü mesajını çağrıştırır. Amblem, bu sembolik anlatımlarıyla Yunus Emre'nin insani değerlerini ve evrensel mesajlarını görselleştirmeyi hedeflemiştir (YEE, Kurumsal Kimlik kılavuzu, s.5).

Sonuç olarak, Yunus Emre Enstitüsü'nün kurumsal amblemi ve logosu, Anadolu'nun zengin kültürel mirasını, Yunus Emre'nin evrensel sevgi, birlik ve hoşgörü mesajlarıyla harmanlayan estetik bir tasarım olarak dikkat çekmektedir. Amblemde kullanılan Yunus balığı ve güvercin gibi simgeler, hem doğanın hem de insanın ortak değerlerini ifade ederken, tasavvufi öğelerle kâinatın döngüsellğine ve varoluşsal derinliğine vurgu yapmaktadır. Ayrıca, Yunus Emre'nin adının ilk harflerinin sanatsal bir şekilde tasarıma dâhil edilmesi, ambleme hem kimlikssel hem de kavramsal bir anlam kazandırmıştır. Bu tasarım, Yunus Emre Enstitüsü'nün insana, iletişime ve evrensel değerlere verdiği önemi güçlü bir şekilde yansıtan bir görsel kimlik örneği sunmaktadır.

3.4.6 Yunus Emre Enstitüsü'nün Faaliyetlerinin Kategorileri

Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye'nin kültürel mirasını ve değerlerini dünya genelinde tanıtmayı amaçlayan bir kurum olarak, Türkçe Öğretimi, Kültür Sanat, Bilim ve Akademi birlikleri ve Kültürel Diplomasi alanlarında geniş bir yelpazede faaliyet göstermektedir. Özellikle Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretilmesi, kültürel etkileşimi arttıran sanat etkinlikleri, akademik projeler ve bilimsel araştırmalar enstitünün temel çalışma alanlarını oluşturmaktadır. Yurt dışında kurduğu merkezler aracılığıyla, Türkiye'nin yumuşak gücünü uluslararası düzeyde güçlendirmeyi hedefleyen enstitü, kültürel diplomasi faaliyetleriyle de toplumlar arası diyalogu geliştirmeye katkı sağlamaktadır (YEE, Faaliyet Raporu 2023, s.17).

3.4.6.1. Türkçe Öğretimi

Yunus Emre Enstitüsü, Türkçenin uluslararası toplumda bir dünya dili olarak yaygınlaştırmanın yanında Türkçe'nin bilimsel yöntemler ekseninde öğretilmesi ve akademik disiplinlerde tanınırlığının artırılması amacıyla kuruluşundan bu günümüze kadar çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Bu doğrultuda, enstitü hem yurt içinde hem de yurt dışında kapsamlı dil eğitimi faaliyetleri gerçekleştirmekte olup Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik stratejik girişimlerde bulunmaktadır. Bu kapsamda yürütülen başlıca faaliyetler şunlardır:

- Türkçenin yabancı dil olarak öğretimini desteklemek amacıyla yüz yüze ve çevrim içi kurslar düzenleyerek, farklı yaş gruplarına ve öğrenme düzeylerine hitap eden eğitim programları geliştirmek,
- Türkçeyi, yabancı dil eğitimi kapsamında çeşitli ülkelerin eğitim müfredatlarına seçmeli veya zorunlu ders olarak entegre edilmesini sağlamak ve bu süreci destekleyici akademik iş birliği protokolleri geliştirmek,
- Dil öğretim sürecini daha etkin hale getirmek amacıyla bilimsel temellere dayalı Türkçe öğretim setleri ve yardımcı ders materyalleri geliştirmek ve hazırlamak,
- Kendi kendine dil öğrenmek isteyen bireyler için interaktif ve dijital içeriklerle desteklenmiş Türkçe Öğretim Portalı'nı geliştirmek ve bu alandaki erişilebilirliği artırmak,
- Türkçenin yabancı dil olarak öğretimini sürdürebilecek nitelikli eğitimciler yetiştirmek amacıyla pedagojik ve mesleki gelişim programları düzenlemek,
- Türkçe dil yeterliğini ölçme ve değerlendirme süreçlerini bilimsel ölçütlere dayalı olarak güçlendirmek amacıyla Türkçe Yeterlik Sınavı (TYS)'nın uluslararası geçerliliğini artırmak ve bu sınavı yaygınlaştırmak.

Enstitünün yaptığı bu çalışmalar, Türkçenin küresel düzeyde bilinirliğini arttırmayı ve dil öğretimi alanında uluslararası standartlarla uyumlu bir yapı oluşturmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, Türkçenin bir kültür, bilim ve diplomasi dili olarak benimsenmesini sağlamak adına çeşitli akademik ve kültürel iş birlikleri geliştirilmektedir (YEE, Faaliyet Raporu 2023, s.17).

3.4.6.2. Kültür Sanat Faaliyetleri

Yunus Emre Enstitüsü, faaliyetlerinde kültür ve sanatın evrensel gücünden yararlanarak uluslararası düzeyde kültürel etkileşimi artırmayı ve Türkiye'nin uluslararası toplumda tanınırlığını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, Enstitü çeşitli alanlarda çalışmalar yürütmekte ve kültürel diplomasi faaliyetlerine katkı sağlamaktadır. Bu kapsamda gerçekleştirilen başlıca çalışmalar şunlardır:

- Küresel kültürel mirasın korunması ve tanıtılması yönünde projeler geliştirmek ve uluslararası iş birlikleri oluşturmak,
- Sanatın tüm farklı disiplinlerinde etkinlikler düzenleyerek kültürel çeşitliliği desteklemek,
- Kültür ve sanat alanındaki yaratıcı üretimleri teşvik etmek, tanıtım faaliyetleriyle sanatın daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamak,
- Sanatçıların uluslararası alanda hareketliliğini kolaylaştırmak ve kültürel değişim programları aracılığıyla sanatın evrensel paylaşımını artırmak.

Bu çalışmalar değerlendirdiğimizde Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye'nin kültürel zenginliğini dünya ile buluşturmanın yanı sıra, sanat ve kültür yoluyla toplumlar arası diyalogun güçlendirilmesine katkıda bulunmaktadır (YEE, Faaliyet Raporu 2023, s.17).

3.4.6.3. Bilim ve Akademi Faaliyetleri

Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye'nin bilimsel ve akademik birikimini uluslararası düzeyde tanıtmak ve bu alandaki çalışmaları desteklemek amacıyla çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Bu doğrultuda, enstitü hem akademik iş birlikleri geliştirmekte hem de bilimsel içerikli projeleri teşvik etmektedir. Gerçekleştirilen başlıca çalışmalar şunlardır:

- Dünya üniversitelerinde Türkoloji ve Türkiye çalışmaları alanında akademik programlar oluşturmak ve bu alandaki araştırmaları desteklemek,
- Türkiye'nin bilimsel ve akademik birikimini uluslararası platformlarda tanıtmak, akademik iş birliklerini teşvik etmek ve bilim diplomasisine katkı sağlamak,
- Bilimsel içerikli eğitim programları düzenleyerek, farklı disiplinlerde uzmanlaşmış akademisyenler ve araştırmacılar için bilgi paylaşımını artırmak.

Bu çalışmalar, Türkiye'nin akademik alandaki küresel etkisini güçlendirmeyi, bilimsel bilgi üretimini desteklemeyi ve uluslararası bilim camiası ile iş birliğini geliştirmeyi amaçlamaktadır (YEE, Faaliyet Raporu 2023, s.17).

3.4.6.4. Kültürel Diplomasi Faaliyetleri

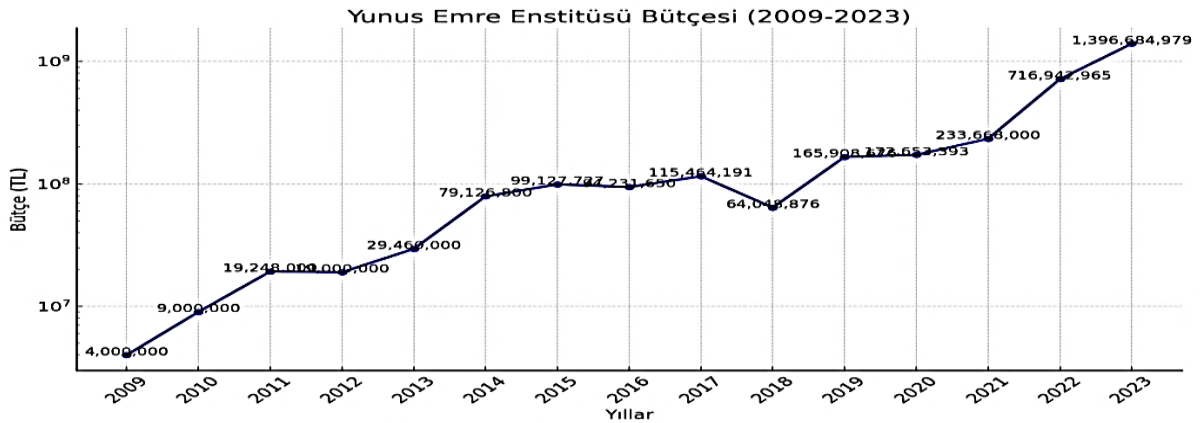
Yunus Emre Enstitüsü, kültürel diplomasi alanında dünya çapında başarılı uygulamalar geliştirerek, bu alandaki teorik ve akademik çalışmaları derinleştirmek amacıyla Kültürel Diplomasi Akademisi'ni kurmuştur. Enstitü, kültürel diplomasi konusundaki bilgi birikimini artırmak ve bu alanda akademik araştırmalara katkı sağlamak adına çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Bu kapsamda gerçekleştirilen çalışmalar şunlardır:

- Kültürel diplomasi alanında uzmanlık kazandırmaya yönelik eğitim ve araştırma faaliyetlerini yürütecek Kültürel Diplomasi Akademisi'nin kurulması ve geliştirilmesi,
- Kültürel diplomasi üzerine bilimsel yayınlar, raporlar ve akademik çalışmalar hazırlayarak bu alandaki bilgi üretimine katkıda bulunmak.

Bu çalışmalar, Türkiye'nin kültürel diplomasi alanındaki etkinliğini artırmayı ve uluslararası alanda kültürel etkileşimi güçlendirmeyi hedeflemektedir (YEE, Faaliyet Raporu 2023, s.17).

3.4.7. Yunus Emre Enstitüsü'nün Yıllara Göre Bütçe Finansman durumu

Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye'nin kültürel diplomasisini güçlendirmek ve uluslararası alanda yumuşak gücünü artırmak amacıyla faaliyet gösteren önemli bir kurumdur. Kuruluşundan itibaren bütçesi, enstitünün küresel ölçekteki etki alanını genişletme çabaları doğrultusunda farklı yıllarda değişiklik göstermektedir. Bu başlıkta, Yunus Emre Enstitüsü'nün yıllara göre bütçe finansman durumu kurumun web sitesinde her yıl yayımladığı 2009 ile 2023 Faaliyet raporları incelenerek grafik halinde belirtilmiştir.

Şekil 3.9. Yunus Emre Enstitüsü'nün Yıllara Göre Bütçesi

Kaynak : YEE, 2014-2023 Yılları arası Faaliyet Raporları.

Yukarıdaki grafik, Yunus Emre Enstitüsü'nün faaliyet raporları incelenerek 2009-2023 yılları arasındaki bütçe değişimi gösterilmiştir:

- 2009-2013 yılları arasında bütçe yurt dışında açılan kültür merkezi sayılarına göre paralel olarak istikrarlı bir artış olduğu görülmektedir.
- 2014 yılında bütçe de belirgin artışın yaşandığı, bu artışın 2017 yılına kadar devam etmektedir.
- 2018 yılında keskin bir düşüş görülse de, 2019'dan itibaren kurumun bütçesi tekrar artmıştır.

2022 ve 2023 yıllarında da yine kurum bütçesinde de büyük bir artış gerçekleşmiş olup bu dalgalanmalar, Yunus Emre Enstitüsü'nün yurt dışında açtığı kültür merkezi sayılarına ve bu merkezlerinin faaliyetlerine, hükümet politikalarına ve ekonomik faktörlere bağlı olarak farklılık olabilmektedir. Özellikle 2022 ve 2023 yıllarındaki büyük artış, kültürel diplomasiye ayrılan bütçede önemli bir genişleme olduğuna işaret etmektedir hedeflemektedir (YEE, Faaliyet Raporu 2023, s.17).

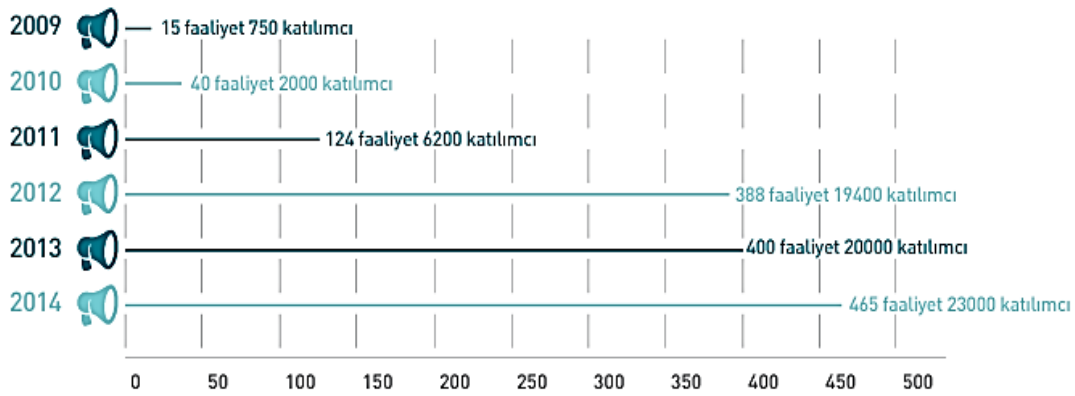
3.4.8. Yunus Emre Enstitüsü'nün Yıllara Göre Faaliyetleri

Türkiye'nin kültürel diplomasi çalışmalarında, Yunus Emre Enstitüsü'nün (YEE) önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Bu kuruluş, Türkçe öğretimi, Türk kültürünün tanıtımı ve medeniyet değerlerinin uluslararası arenada yayılmasını sağlayarak Türkiye'nin kültürel mirasını aktif bir şekilde koruma ve yeniden inşa etme misyonunu üstlenmiştir. Böylece, YEE Türk kültür merkezleri aracılığıyla Türkiye'nin yumuşak

gücünü temsil eden kritik bir kuruluş haline gelmiştir. Enstitü, 2025 yılı itibariyle 66 devlette 88 kültür merkeziyle faaliyetlerine devam etmektedir.

3.4.8.1. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2009-2014 Yılları Arasındaki Faaliyetleri

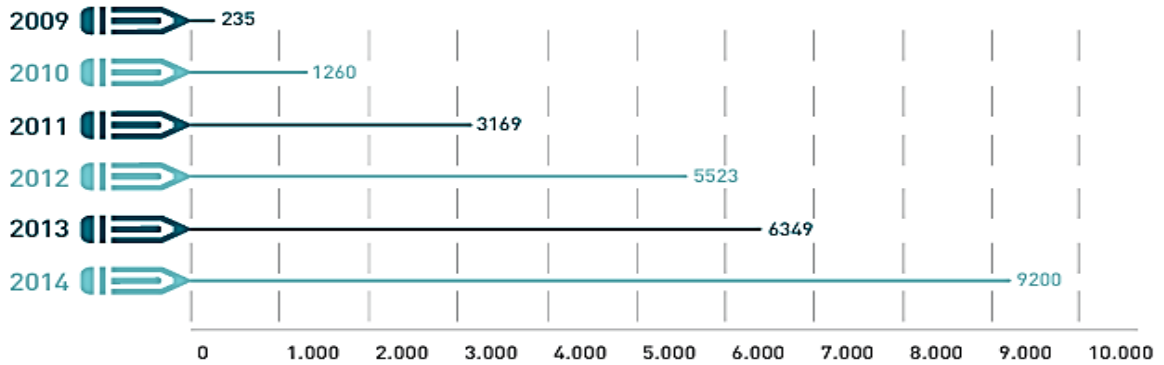
Yunus Emre Enstitüsü'nün, yurt dışında kültür merkezlerinin yıllara göre açılış sayıları açısından dikkate değer bir genişleme dönemi yaşadığı görülmektedir. Enstitü, 2009 yılında sadece 2 merkezle faaliyetlerine başlarken, 2010 yılında 6 yeni merkez daha açmış, 2011 yılında bu sayı 7 yeni merkezle devam etmiştir. 2012'de 9 ve 2013'te ise 8 yeni kültür merkezi ile genişlemesini sürdürmüştür. Bu artış, YEE'nin küresel ölçekte kültürel etkinliklerini ve eğitim programlarını yaygınlaştırarak kurumsallaşma çalışmalarını hızlandırdığını göstermektedir (YEE, 2014 Faaliyet Raporu, s.125).

Şekil 3.10. Yıllara Göre Kültür Sanat Faaliyetleri ve Katılımcı Sayıları

Kaynak : YEE, 2014 Faaliyet Raporu, s.125

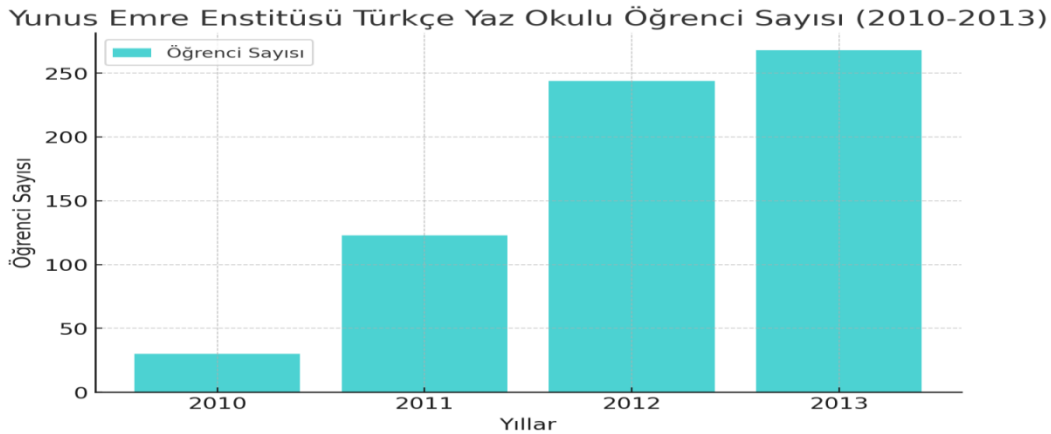
Şekil 3.10.'a göre Yunus Emre Enstitüsü'nün 2009 yılında yaptığı 15 faaliyette 750 katılımcı varken, 2014 yılında 465 faaliyetle 23.000 katılımcıya ulaşılmıştır. Faaliyet sayısındaki ve katılımcı sayısındaki bu artış, Enstitü'nün kültürel etkinlikler alanında önemli bir genişleme ve etkileşim sağladığını ortaya koymaktadır. Her geçen yıl faaliyetlerin artması ve daha fazla insanın bu etkinliklere dahil olması, Enstitü'nün kültürel etki alanını ve erişimini genişlettiğini göstermektedir (YEE, 2014 Faaliyet Raporu, s.125).

Şekil 3.11. Yıllara Göre Kültür Merkezlerindeki Öğrenci Sayıları

Kaynak : YEE, 2014 Faaliyet Raporu, s.125

Şekil 3.11.'e göre 2009 ile 2014 yılları arasındaki öğrenci sayılarını değerlendirdiğimizde 2009 yılında öğrenci sayısı 235 iken, bu sayı 2014 yılında 9.200'e yükseldiği görülmektedir. 2009 yılından itibaren her dönem öğrenci sayısı sürekli bir artış gözlemlenmekte olup, özellikle 2011 ve 2012 yıllarında büyük sıçramalar görülmektedir. Enstitü kurulduğu yıldan itibaren eğitim faaliyetlerini arttığını görülmektedir.

Şekil 3.12. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Yaz Okulu Öğrenci Sayısı (2010-2013)

Kaynak : YEE, 2014 Faaliyet Raporu, s.125

Yunus Emre Enstitüsü'nün Türkçe Yaz Okulu programına yönelik yıllara göre katılım verileri incelendiğinde, programın giderek daha fazla ülkeye ulaştığı ve öğrenci sayısında istikrarlı bir artış olduğu görülmektedir. 2010 yılında 8 ülkeden 30 öğrenci ile başlayan program, 2011 yılında 23 ülkeden 123 öğrenciye, 2012 yılında 44 ülkeden 244 öğrenciye ve 2013 yılında 57 ülkeden 268 öğrenciye ulaşmıştır. Bu veriler, Türkçenin uluslararası düzeyde yaygınlaştırılması ve kültürel etkileşimin artırılması açısından

önemli bir gelişmeyi göstermektedir. Katılımcı ülke ve öğrenci sayısındaki artış, programın etkisini ve küresel düzeyde gördüğü ilgiyi ortaya koyarken, ilerleyen dönemlerde sürdürülebilir büyümenin sağlanması için daha geniş çaplı stratejik planlamaların yapılması gerekliliğini de göstermektedir.

3.4.8.2. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2014 Yılı Faaliyetleri

2014 yılı itibarıyla Yunus Emre Enstitüsü, Balkanlar, Avrupa, Avrasya-Uzakdoğu ve Orta Doğu-Kuzey Afrika bölgelerini kapsayan toplam 30 ülkede 38 kültür merkezi ile faaliyetlerini sürdürmüştür. Kurumun 2014 yılında bünyesinde görev yapan toplam 328 çalışan bulunmaktadır. Kurumda çalışan personellerden 263'ü yurtdışında, 65'i ise yurtiçinde görev yapmaktadır. Enstitü, Türkoloji projesi kapsamın 36 ülkede 58 üniversite ile iş birliği gerçekleştirildiği görülmektedir (YEE, 2014 Faaliyet Raporu, s. 1-25).

2014 yılında Mostar, Köln, Roma, Podgoritsa Viyana, Cezayir ve Lefkoşa'da yeni kültür merkezleri açılmıştır. Yılın ilk çeyreğinde, yurtdışındaki kültür merkezleri aracılığıyla Türkçe eğitimi sürdürülürken, Türkiye'nin kültür ve sanat alanındaki görünürlüğünü artırmaya yönelik faaliyetlerin düzenlendiği görülmektedir. Kültür ve sanat etkinlikleri ile ilgili olarak Berlin'de "Türkiye Ekranı" film gösterimi yapılmış, Polonya-Türkiye diplomatik ilişkilerinin 600. yılına yönelik bilimsel toplantılar ve sanatsal etkinlikler, Londra'da tarihi fotoğraf sergisi gibi organizasyonlar gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Budapeşte, Johannesburg, Varşova, Brüksel, Bükreş, Tokyo, Paris ve Astana'da sergi, konserler kültürel etkinlikler çerçevesinde düzenlenmiştir. Budapeşte Kitap Festivali'nde geleneksel kitap sanatları tanıtılmış, Macar Bilimler Akademisi'nde corvinalar sergilenmiştir. Enstitü tarafından bir yandan Türkçenin dijital öğretimine yönelik çalıştaylar yapılırken bir yandan da ulusal ve uluslararası iş birlikleri ile projeler geliştirilmiştir. Bununla birlikte Varşova'da Asya Günleri, Türk yemekleri atölye yarışması, Amman'da Osmanlı Mimarisi Sempozyumu gibi etkinlikler de gerçekleştirilmiştir (YEE, 2014 Faaliyet Raporu, s. 26-53).

2014 yılının Temmuz-Eylül döneminde Enstitü, Türk kültürünü tanıtmaya çalışmalarını sürdürmüştür. Bu kapsamda, 5. Türkçe Yaz Okulu programıyla 315 öğrenci Türkiye'de misafir edilmiştir. Öne çıkan projeler arasında Kosova'da tamamlanan "Balkanlar'da Kültürel Mirasın Yeniden İnşası" projesi ve 153 yazma eserin bilimsel

alana kazandırılması yer almıştır. Ekim-Aralık döneminde ise Türk Dil Kurumu iş birliğiyle “Uluslararası Türkçe’nin Yabancı Dil Olarak Öğretimi” sempozyumu düzenlenerek Türkçe eğitimi üzerine kapsamlı değerlendirmeler yapılmıştır. Ayrıca farklı kültürlerden sanat gruplarının katıldığı “5. Kültürlerarası Sanat Diyalogları Festivali” gerçekleşmiş, Ürdün’de düzenlenen “Türkiye Günleri” etkinlikleri kapsamında el sanatları, film gösterimleri ve konserler organize edilmiştir (YEE, 2014 Faaliyet Raporu, s.55-73).

2014 yılında, Enstitü’nün 38 kültür merkezinin 31’inde Türkçe kursları düzenlenerek Bosna Hersek, Gürcistan, Ürdün, Polonya, Fas ve Tokyo’da toplam 7.579 öğrenciye Türkçe eğitimi verilmiştir. Kültür merkezlerinin yanı sıra farklı bölgelerde de Türkçe kursları açılmıştır. Açılan kurslarda Türkçe öğretiminde çeşitli eğitim setleri ve dijital kaynaklar kullanılmış, yabancılara yönelik sertifika programları, sempozyum ve çalıştaylar gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Türkçe Yeterlilik Sınavı (TYS) uygulanmış, Yunus Emre Radyosu ve ihtisas kütüphanesi gibi projelerle eğitim faaliyetleri desteklenmiştir (YEE, 2014 Faaliyet Raporu, s.90).

3.4.8.3. Yunus Emre Enstitüsü’nün 2015 Yılı Faaliyetleri

Yunus Emre Enstitüsü, 2015 yılında Avrupa’da 11 ülkede 12, Balkanlar’da 7 ülkede 13, Ortadoğu ve Afrika’da 12 ülkede 13, Avrasya ve Uzakdoğu’da 6 ülkede 6 olmak üzere, toplamda 36 ülkede 44 kültür merkeziyle faaliyetlerine devam etmiştir. 2015 yılında kültür merkezlerinde toplam 380 kişi istihdam edilmiştir. Bu çalışanların 297’si yurt dışında, 83’ü ise yurt içinde görev yapmaktadır. 2015 yılında Yunus Emre Enstitüsü’nün, Belgrad, Komrat, Zagreb, Hartum, Doha, ve Kuala Lumpur’da kültür merkezleri açılmıştır. Yeni merkezlerin faaliyetlerine başlamasıyla birlikte, Enstitü’nün etkinliklerinde hem çeşitlilik hem de nitelik açısından artış olduğu gözlemlenmiştir. Kültür merkezlerinin faaliyet sayısının 2014 yılında 406 iken 2015 yılında ise 713 sayısı ile 40000 kişiye ulaşıldığı görülmektedir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 28-39).

2015 yılında Türkiye, kültürel mirasını uluslararası alanda tanıtmak amacıyla çeşitli faaliyetler düzenlemiştir. Ocak-Şubat aylarında Hartum’da “Türk-Sudan Üniversiteleri İşbirliği” çalıştay, Tokyo’da “Türk Derilerine Japon Tasarımı Defilesi”, Varşova’da “Çanakkale Savaşı” sergisi gibi etkinlikler gerçekleştirilmiştir. İlkbahar aylarında Kazan’da Türk mutfağı tanıtılmış, Londra ve Zagreb’de Türk filmleri haftası

düzenlenmiştir. Yaz döneminde Kabil’de Türk-Afgan ilişkileri ele alınmış, Podgoritsa’da Osmanlı mutfağı tanıtılmış, Amsterdam’da “3. Kırmızı Lale Festivali” yapılmıştır. Sonbaharda Brüksel’de “EUROPALIA 2015” festivalinde Türkiye odak ülke olmuş, Berlin’de Osmanlı sanatları tanıtılmış, Belçika’da Türkiye Kütüphanesi açılmıştır (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 40-99).

2015 yılında 77 proje başvurusu yapılmış, yıl sonunda 46 projeye destek sağlanmıştır. Bu dönemde “Yedi Bölgeden Yedi İklim Türkiye Günleri”, “Edebiyat Köprüleri”, “Yerinde Tarih”, “Sahnedeki Türkiye Programı” ve “AB-Türkiye Kültürlerarası Diyalog” gibi projeler hayata geçirilmiştir. Enstitü, “7 Bölgeden 7 İklim Türkiye Günleri” projesiyle konser, film gösterimi, sergi ve bilimsel toplantıları tek çatı altında toplanmıştır. “Edebiyat Köprüleri” faaliyetleri kapsamında, uluslararası yazarların Türkiye’yi ziyaret ederek izlenimlerini kitaplaştırmaları hedeflenmiştir. “Yerinde Tarih” projesiyle başarılı öğrenciler Türkiye’ye davet edilerek Osmanlı kuruluş coğrafyasındaki tarihi yapılar yerinde incelenmiştir. Enstitü’nün MB desteğiyle yürütülen “Osmanlı ve Rumeli Para Vakıflarının Tetkiki” projesi, Rumeli’deki para vakıflarının tespit edilerek finansal ve kültürel etkilerinin ortaya konmasını amaçlamıştır. “AB-Türkiye Kültürlerarası Diyalog” projesi ise kültür, sanat, edebiyat ve tarih alanlarında yeni projeler üretirken, kurumsal kapasitenin gelişimini desteklemiştir (YEE, 2015, s. 100-120).

Balkanlarda geleneksel el sanatlarının gelişimine yönelik 2013 yılında başlatılan proje kapsamında yeni uzmanlar yetiştirilmiştir. Osmanlı dönemine ait el yazmalarının dijitalleştirilmesi ve korunmasını amaçlayan projelerle toplam 9618 eser arşivlenmiştir. 2015 yılında “100 Türkiye Kütüphanesi” projesi kapsamında kütüphane sayısı 65’e ulaşmıştır. Aynı yıl Türkiye, “Europalia 2015 Sanat Festivali”ne konuk ülke olarak katılarak Avrupa ile kültürel ilişkilerin ve halklar arası diyalogun güçlendirilmesine katkı sağlamıştır. Eğitim alanında, 44 kültür merkezinin 33’ünde Türkçe eğitimi verilerek 8700 kişiye ulaşılmıştır. Seçmeli ders olarak Türkçe öğretilen ülkelerle birlikte bu sayı 16.400’e yükselmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik bilimsel çalışmalara devam edilerek “Türkçe’nin Sesi Radyosu” ve Türkçe dijital eğitim materyalleri geliştirilmiştir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 121-139).

2015 yılında, YEE'nin diğer kurumlarla işbirliğini güçlendirmek amacıyla “Yerinde Türkçe Projesi” kapsamında YTB ile ortak çalışmalar yürütülmüştür. Bu proje sayesinde Türkiye burslusu öğrencilerin Türkçe öğrenmeleri ve Türkiye hakkında daha fazla bilgi edinmeleri desteklenmiştir. Türkoloji Projesi kapsamında ise 36 ülkeden 64 üniversite ile işbirliği protokolü imzalanmış ve yaklaşık 2500 öğrenciye eğitim verilmiştir. Projenin başlangıcından itibaren toplamda 15.000 öğrenci bu eğitimlerden faydalanmıştır. Ayrıca, geleneksel edebiyat ve kültürü tanıtmak amacıyla “Yunus Emre Sohbetleri” ve “II. Uluslararası Türk Dünyası ve Sözlük Bilimi” sempozyumu gibi akademik ve kültürel etkinlikler düzenlenmiştir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 144-162).

3.4.8.4. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2016 Yılı Faaliyetleri

2009 yılında faaliyetlerine başlayan Yunus Emre Enstitüsü, yurt dışında 60'tan fazla ülkede irtibat noktasıyla kültürel diplomasi çalışmalarını sürdürmektedir. Kültür merkezlerinde verilen Türkçe eğitiminin yanı sıra, farklı ülkelerdeki eğitim kurumlarıyla yapılan işbirlikleri aracılığıyla Türkoloji bölümleri ve Türkçe öğretimi faaliyetlerini yürütmektedir. Ayrıca Enstitü, kültür ve sanatın tanıtılması amacıyla çeşitli etkinlikler düzenlenmekte ve ulusal ile uluslararası organizasyonlarda Türkiye aktif olarak temsil edilmektedir. Yunus Emre Enstitüsü, 2016 yılı itibariyle 43 ülkede 54 Kültür Merkezi ve 46 ülkede 85 Türkoloji Bölümü ile faaliyetlerine devam ederek dünya genelinde 61 ülkede toplam 139 irtibat noktasıyla hizmetlerini yürütmüştür (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 13-14).

2016 yılında Yunus Emre Enstitüsü'nün, Karaçi, Lahor, Mogadişu, Sao Paulo ve Vaşington'da yeni kültür merkezleri açarak küresel etkinliğini arttırdığı görülmektedir. Böylece 2016 yılı itibariyle Yunus Emre Enstitüsü, 408 çalışanı ile 43 ülkede toplam 54 Kültür Merkezi açarak faaliyetlerini genişletmiştir. Bölgelere göre 2016 yılındaki dağılıma baktığımızda Yunus Emre Enstitüsü'nün kültür merkezleri en yoğun olarak 15 merkezle Balkanlar'da yer almakta, bunu 11 merkezle Avrupa takip etmektedir. Afrika'da 10, Asya'da 8, Orta Doğu'da 6, Uzak Doğu ve Amerika'da ise 2'şer kültür merkezi bulunmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü'nün yurt dışında bölgelere göre faaliyet dağılımları incelendiğinde, G7 ülkeleri arasında Kanada hariç tüm ülkelerde Kültür Merkezi kurulduğu görülmektedir. Yunus Emre Enstitüsü, G20 ülkelerinin 9'unda aktif olarak faaliyet göstermektedir. Yunus Emre Enstitüsü, Avrupa Birliği'ne üye 28 ülkenin

11’inde aktif olarak faaliyet göstermektedir. Bu dağılım, Enstitü’nün tarihî ve kültürel bağların güçlü olduğu Balkanlar ve Avrupa’ya öncelik verdiğini, aynı zamanda Afrika, Orta Doğu ve Asya’da etkinliklerini genişlettiğini göstermektedir. Uzak Doğu ve Amerika kıtasındaki varlığı henüz sınırlı olduğu görülmektedir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 16-18). Enstitünün vizyon ve misyonu doğrultusunda yürüttüğü faaliyetlerin niteliği ve niceliği, kültürel diplomasiyi küresel ölçekte yayma hedefiyle örtüşmektedir.

2016 yılında Yunus Emre Enstitüsü, Türkoloji Projesi kapsamında 46 ülkede 85 üniversite ile işbirliği yaparak Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerini, kürsülerini ve derslerini desteklemiştir. Enstitü, protokol ve işbirliği yaptığı üniversitelere akademisyen, ders kitabı, fiziki altyapı ve müfredat desteği sağlanmıştır. Türkçe öğretimi alanında ise yabancılar için Türkçe kursları açmış, Türkçenin seçmeli yabancı dil olarak okutulmasına yönelik projeler geliştirmiştir. Uzaktan Türkçe öğretimi uygulanmış, eğitimcilerin eğitimi ve TYS (Türkçe Yeterlik Sınavı) çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Kültür ve sanat alanında ise kültürel etkileşimi artırmak amacıyla üretim ve tanıtım faaliyetleri yürüterek, sanatçıların uluslararası hareketliliğine imkân sağlanmıştır. Dünya kültür mirasının korunması ve tanıtılmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Bilim ve akademi alanında, dünya genelindeki üniversitelerde Türkoloji çalışmalarına destek verilmiş ve bilimsel içeriğin ön planda olduğu programlar düzenlenmiştir. Kültürel diplomasi alanında ise sunulan pratiğin teorik altyapısını güçlendirmek amacıyla “Kültürel Diplomasi Akademisi” kurulduğu görülmektedir (YEE, 2016 Faaliyet Raporu, s. 19-21).

2016 yılında Yunus Emre Enstitüsü’nün toplam 796 faaliyet gerçekleştirdiği görülmektedir. Kültür ve sanat etkinlikleri başlıklarına baktığımızda, müzik, resim, el sanatları, sinema, dil, edebiyat, tarih ve mutfak gibi alanları kapsayacak şekilde çeşitlendirdiği tespit edilmiştir. Amsterdam’da “Batı ve Doğu Sanatları Arasındaki Etkileşim” programı, Roma’da “Türk Medeniyetinin Tıp İlmine Katkıları” çalışması gibi birçok etkinlik düzenlenmiştir. Enstitü’nün sayısı 50’ye ulaşan kültür merkezlerinin 43’ünde aktif Türkçe öğretimi yapılmış, yaklaşık 12.000 kişi kurslara katılmış ve seçmeli derslerle birlikte toplam öğrenci sayısı 20.000’e yaklaşmıştır. YEE’nin destekleriyle Bosna Hersek, Gürcistan, Romanya ve Polonya’da Türkçe ortaöğretimde seçmeli veya zorunlu ders olarak okutulmuştur. Üniversitelerde ise Japonya ve Karadağ’da seçmeli yabancı dil dersi olarak sunulması için çalışmalar başlatıldığı görülmektedir (YEE, 2016 Faaliyet Raporu, s. 24-64).

Yunus Emre Enstitüsü, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yenilikçi yaklaşımlar geliştirmiştir. Dil, kültür ve sanat alanındaki birikimini daha geniş kitlelere ulaştırmak amacıyla, anlaşılır ve etkili bir yayıncılık dili kullanarak radyo gibi pratik bir iletişim aracını tercih etmiştir. Türkçe Yaz Okulu programı kapsamında farklı ülkelerden gelen 540 katılımcıya eğitim verilmiştir. Enstitü, yalnızca kültür merkezlerinin bulunduğu ülkelerle sınırlı kalmayarak, ulusal ve uluslararası düzeyde birçok etkinlik düzenlemiştir. Bu projeler arasında Küresel Kamu Diplomasisi Ağı (GPDNet), Kültürel Diplomasi Akademisi (KDA), 15 Temmuz etkinlikleri ve Suriyeli sığınmacılara yönelik çalışmalar öne çıkmaktadır. 2014 yılında Güney Kore'nin başkenti Seul'de Türkiye, Filipinler, İsveç, Kore, Tayvan, Nijerya, Polonya, Portekiz ve Singapur'un kamu ve kültür diplomasisi kuruluşları tarafından kurulan GPDNet'e, Macaristan'ın da katılımıyla üye sayısı 10'a ulaşmıştır. Aynı zamanda, Yunus Emre Enstitüsü tarafından kurulan Kültürel Diplomasi Akademisi'nin ilk programı olan "Kültürel Diplomaside Stratejik Analiz Eğitimi" hayata geçirilmiştir (YEE, 2016 Faaliyet Raporu, s. 101-113).

2016 yılında Yunus Emre Enstitüsü, kültür ve sanat alanlarında geniş kapsamlı faaliyetler gerçekleştirmiştir. Bu faaliyetleri genel olarak değerlendirdiğimizde, faaliyetlerin en büyük kısmını %19.89 oranıyla Dil ve Edebiyat etkinlikleri ile Diğer kategorisi oluşturmuştur. Müzik ve Sinema etkinlikleri %14.68 oranıyla önemli bir yer tutarken, resim faaliyetleri %12.35, tarih %8.78, el sanatları %5.49 ve mutfak etkinlikleri % 4.25 oranında gerçekleştirilmiştir. (YEE, 2016 Faaliyet Raporu, s. 25). Faaliyet niteliklerine bakıldığında, Enstitü'nün çalışmalarını büyük ölçüde dil, edebiyat ve sanat alanlarında yoğunlaştırdığı, bunun yanı sıra kültürel diplomasiye hizmet eden farklı içerikte etkinliklerle de uluslararası tanıtımını sürdürdüğü anlaşılmaktadır.

3.4.8.5. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2017 Yılı Faaliyetleri

2017 yılında Yunus Emre Enstitüsü, Kiev, Moskova, Tunus ve Dakar'da kültür merkezleri açmıştır. Yeni açılan kültür merkezleriyle 2017 yılında Yunus Emre Enstitüsü (YEE), 46 ülkede 56 kültür merkezi ve 50 ülkede 100 Türkoloji bölümü ile uluslararası alanda 71 ülkede toplam 156 irtibat noktasıyla geniş bir faaliyet alanına ulaşmıştır. Enstitü aynı yıl, G20 üyesi 10 ülkede kültür merkezi olarak çalışmalarını sürdürmüştür. YEE'nin faaliyetleri her yıl olduğu gibi 2017'de de Türkçe öğretimi, kültür ve sanat, bilim ve akademi ile kültürel diplomasi çerçevesinde şekillenmiştir. Kültür merkezlerinin

sayısındaki artışa paralel olarak, düzenlenen faaliyetlerin sayısı da nitelik ve nicelik bakımından genişleyerek 887'ye ulaşmıştır. Bölgesel dağılım açısından en fazla faaliyet Balkanlar'da gerçekleşirken, ardından Avrupa ve Orta Doğu bölgelerinin takip etmektedir (YEE, 2017 Faaliyet Raporu, s. 12-23).

Yunus Emre Enstitüsü (YEE), 2017 yılında da diğer kurumlar ile yaptığı iş birliği protokolleri çerçevesinde Türkiye'nin uluslararası alandaki yumuşak güç unsurlarını akademik, kültürel, sanatsal ve tarihsel etkileşimler yoluyla geniş kitlelere ulaştırmaya devam ettirmiştir. Kültürel diplomasi çalışmaları kapsamında, çeşitli sektörlerden temsilcilerin katılımıyla önemli etkinlikler düzenlenerek bu doğrultuda birçok ülkeyle iş birliği geliştirilmiştir. Bu kapsamda, Çin Devleti basın heyeti Türkiye'de ağırlanarak medya, iş dünyası, sanat ve sivil toplum kuruluşları ile temaslarda bulunulmuştur. Türkiye-Ürdün diplomatik ilişkilerinin yıl dönümüne özel olarak düzenlenen tarihi faaliyetler ile iki ülke arasındaki kültürel bağların pekiştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Amsterdam'da gerçekleştirilen "Açık Gün" etkinliği, Türk kültürü ve sanatını geniş kitlelere tanıtırken, Brüksel YEE, yerel STK'larla iş birliği içinde Osmanlı dönemine ait İstanbul ve Bursa fotoğraflarının sergilendiği bir organizasyon düzenlemiştir. Türkiye'nin kültürel mirasını tanıtma amacıyla Çorum'da Hattuşaş'a yönelik bir turizm sergisi açılmış, bu faaliyet kapsamında Doha YEE tarafından sürdürülebilir kalkınma ve bilgi ekonomisi gibi konulara odaklanan etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Paris YEE, Fransa-Türkiye kültürel ilişkilerine yönelik özel bir program düzenlerken, Roma'da Floransa Türk Film Festivali hayata geçirilmiştir. Tokyo YEE'de Japon müzisyenlere Klasik Türk Müziği eğitimi verilerek kültürel etkileşim artırılmıştır. Bunun yanı sıra, belediyeler ve medya iş birliğiyle Türk mutfağını tanıtan organizasyonlar gerçekleştirilmiştir. YEE Washington Kültür Merkezi, devlet okullarındaki öğretmenlere yönelik ebru atölyeleri ve gösterileri düzenlemiştir. Ayrıca, kız çocuklarına yönelik STEM Silikon Vadisi kampı ve kamu diplomasisi alanında çeşitli forum programları da hayata geçirilmiştir. 2017 yılı boyunca Yunus Emre Enstitüsü, uluslararası kültür merkezleri aracılığıyla geniş çaplı etkinlikler gerçekleştirerek kültürel diplomasiyi güçlendirmiştir (YEE, 2017 Faaliyet Raporu, s. 24-82).

Yunus Emre Enstitüsü (YEE), 2017 yılı boyunca geniş bir kültürel etkinlik yelpazesi sunarak farklı sanat dallarında faaliyetler de düzenlemiştir. Bu kapsamda, yılın başında 1 Şubat 2017'de "Karagöz ve Hacivat Atölyesi" gerçekleştirilmiş, ardından 1

Mart 2017’de “Kuram ve Uygulama Açısından Şiir Çevirisi: Arap ve Türk Edebiyatından Örnekler” başlıklı etkinlik düzenlenmiştir. Şubat ayı içerisinde “Türk ve Arap Şiirleri Dinletisi” de sanatseverlerle buluşturulmuştur. Nisan ayına gelindiğinde, 1 Nisan 2017’de Boğaziçi Ensemble adlı müzik etkinliği gerçekleştirilmiştir. 1 Mayıs 2017’de ise Medeniyetin İzleri ve Yansımalar Konseri başlıklı etkinlikler düzenlenmiştir. Fotoğraf sanatına yönelik olarak, 1 Temmuz 2017’de “İstanbul Camileri Fotoğrafları Sergisi ve Söyleşisi” ile “Bir Arap Gözüyle Türkiye Fotoğrafları Sergisi ve Söyleşisi” düzenlenmiştir. Görsel sanatların ve kültürel etkileşimin önemine dikkat çekilmiştir. Moda ve geleneksel kıyafetlerin tanıtımına yönelik olarak, 1 Eylül 2017’de “Geleneksel Türk Arap Kıyafetleri Defilesi” gerçekleştirilmiştir. Yılın son çeyreğinde, 1 Aralık 2017’de “Mevlit Kandili Programı Türk Tasavvuf Musikisi Konseri” ile kültürel ve dini değerlere vurgu yapılmıştır. Sinema alanında ise, 1 Ocak 2017’de “Film Şeritlerinde Türkiye” başlıklı etkinlik kapsamında Türk sinemasına dair özel bir gösterim yapılmıştır. Gastronomi alanında da etkinliklere de yer verilerek, 1 Haziran 2017’de “Türkiye Lezzetleri” kapsamında Osmanlı ve Türk Mutfağı tanıtılmış, 1 Ağustos, 1 Temmuz ve 1 Eylül tarihlerinde ise Osmanlı ve Türk Mutfağı Tanıtım Akşamları düzenlenmiştir. Ayrıca, 4 Aralık 2017’de gerçekleştirilen “İlber Ortaylı Konferansı: Ortadoğu’da Türkiye Ürdün Tarihi Müşterekleri” ile akademik ve entelektüel içerikli bir etkinlik sunulmuştur. Son olarak, 30 Ekim 2017’de “Dünden Bugüne Ürdün Fotoğraf Sergisi” ile yıl boyunca düzenlenen kültürel etkinlikler tamamlanmıştır (YEE, 2017 Faaliyet Raporu, s. 24-82).

2017 yılında Yunus Emre Enstitüsü’ne (YEE) bağlı kültür merkezleri, Türkçe Öğretim Faaliyetleri kapsamında 12.327 kursiyere Türkçe öğretim desteği sağlamıştır. Bu kursiyerlerin en yoğun olduğu bölgeler Balkanlar, Asya, Afrika, Orta Doğu, Avrupa ve Amerika olmuştur. Aynı yıl, dijital öğrenme platformu "Türkçe Eğitim Portalı", 191 ülkeden 77.149 kişinin katılımıyla büyük ilgi görmüştür. Bu sistemin en çok Türkiye’de yaşayan yabancılar tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, Türkçenin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi ve yabancı öğrencilerin dil yeterliliklerini belgeleyebilmesi için düzenlenen Türkçe Yeterlik Sınavı (TYS) yoğun katılımla gerçekleştirilmiştir. Türkçe Yaz Okulu programı kapsamında, 57 ülkeden 700 öğrenci Türkiye’ye gelerek kültürel ve sanatsal etkinliklere katılmış olup, ülkenin tarihini ve kültürünü yakından tanıma fırsatı bulmuştur. Yurt dışındaki kültür merkezleri aracılığıyla Türkiye’nin olumlu algısını güçlendirmek için çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. Enstitü,

vizyon ve misyonun kendisine yüklediği sorumluluk minvalinde kültürü sadece geçmişten gelen bir miras olarak değil, aynı zamanda bir üretim ve paylaşım alanı olarak değerlendirmektedir. Beş temel çalışma alanından biri olan Türkiye Akademik ve Bilimsel İş Birliği Projesi (TABİP) de bu kapsamda faaliyetlerini sürdürmektedir (YEE, 2017, s. 84-127).

Türkiye Akademik ve Bilimsel İş Birliği Projesi (TABİP), Türkiye'nin bilimsel, akademik ve inovatif birikimini dünya ile paylaşmayı amaçlayan, Cumhurbaşkanlığı himayesinde yürütülen bir projedir. Enstitü bu proje ile Türkiye'deki kurum ve kuruluşların bilim diplomasisi çalışmalarını değerlendirerek, uluslararası alanda Türkiye'yi doğru anlatmayı hedeflemektedir. TABİP, bilimsel iş birliği yoluyla küresel, bölgesel ve ulusal sorunlara çözüm üretmeyi, ikili ve çok taraflı projelere öncülük etmeyi amaçlamaktadır. Vizyonu, bilim, teknoloji ve üretim alanlarında Türkiye'nin dönüşüm sürecine katkı sağlayarak, uluslararası diplomatik ilişkileri güçlendirmektir. Proje, bilim ve akademi alanındaki etkileşimi artırmayı, kültür merkezleri ve irtibat noktaları aracılığıyla bilim diplomasisini etkin kullanmayı ve Türkiye'nin bilimsel görünürlüğünü artırmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda, birçok ülkeyi kapsayan pilot uygulamalar gerçekleştirilerek TABİP projesinin erişilebilirliğini artırmak için bir "Portal" oluşturulmuştur. Portal, öğrenciler, araştırmacılar ve akademisyenler için uluslararası iletişim ağı sağlarken; mühendislik, hukuk, ekonomi, finans, sağlık, uzay ve havacılık gibi birçok sektörü kapsamaktadır (YEE, 2017 Faaliyet Raporu, s. 128-135).

Yunus Emre Enstitüsü'nün (YEE) girişimleri sayesinde Türkiye, 2016-2019 yılları arasında Küresel Kamu Diplomasisi Ağı (GPDNET) dönem başkanlığını üstlenmiştir. Bu süreçte çeşitli projeler hayata geçirilmiş, bunlardan ilki Ekim 2016'da gerçekleştirilen "Anadolu Medeniyetleri Turu" olmuştur. Etkinlik kapsamında, üye ülkeler Türkiye'nin ev sahipliğinde bir araya gelerek kültürel etkileşimde bulunmuş ve birbirlerini daha yakından tanıma imkânı elde etmiştir. YEE, Türkiye ile dünya ülkeleri arasındaki kültürel diplomasi ilişkilerini güçlendirmek adına çalışmalarını sürdürmüş ve bu doğrultuda geleceğin diplomatlarını yetiştirmek amacıyla özel programlar düzenlemiştir. Aynı zamanda, Türkiye'nin uluslararası alanda doğru ve etkili bir şekilde tanıtılmasını sağlamak için bilgilendirme faaliyetlerine de devam etmiştir (YEE, 2017 Faaliyet Raporu, s. 136-147).

3.4.8.6. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2018 Yılı Faaliyetleri

Yunus Emre Enstitüsü 2018 yılında Meksika, Bahreyn(Manama), Filistin(Ramallah), İspanya(Madrid) ve Avusturalya(Melburn)'da kültür merkezlerini açarak 48 ülkede 58 kültür merkezi sayısına ulaşmıştır. Türkoloji Bölümü ile ilgili ise 50 ülkede 101 Türkoloji bölümü ile hizmet veren Enstitü dünya genelinde 74 ülkede 159 hizmet noktasında faaliyet göstererek çalışmalarını sürdürmüştür. Yunus Emre Enstitüsü, G7 ülkelerinin %86'sında, G20 ülkelerinin % 60'ında ve AB ülkelerinin %46'sında kültür merkezleri aracılığıyla faaliyet göstermiştir. 2018 yılında da Türkçe eğitimi, kültür ve sanat, bilim, akademi ve kültürel diplomasi alanlarında çalışmalarına devam etmiştir. Bu yıl içinde gerçekleştirilen 908 kültürel ve sanatsal etkinlik arasında en fazla faaliyet Avrupa bölgesinde düzenlendiği görülmektedir (YEE, 2018 Faaliyet Raporu, s. 12-22).

Yunus Emre Enstitüsü'nün 2018 yılında gerçekleştirdiği faaliyetler arasında sergiler en fazla yer tutmuş, bunları konferanslar, film gösterimleri, özel gün kutlamaları, konserler, festivaller, atölye çalışmaları ve kitap tanıtımları takip etmiştir. Küresel çapta birçok etkinlik düzenlenmiştir. ABD ile ilişkileri geliştirmek amacıyla "Misafirimiz Olun" projesi hayata geçirilerek Kültür ve Turizm Bakanlığı desteğiyle farklı bölgelerde "Türk Film Haftaları" faaliyetleri organize edilmiştir. Berlin'de "1 Kahve 40 Hatır" ve Avrupa Diller Günü etkinlikleri, Johannesburg'da Türk-Afrika Sinema Günleri, Kahire'de İpek Koza Atölyesi ve Türk Mutfağı Tanıtım Günü, Kudüs'te İstanbul-Kudüs Resim Sergisi, Kiev'de Türk-Ukrayna ortak tarihi kişilikleri tanıtımı, Moskova'da Türkiye-Rusya ilişkileri ve Türk Kültür Günü gibi etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra, Tokyo'da Türk sanat eserleri sergisi ve Uluslararası Türkoloji Kongresi, Londra'da Türkiye programı, Washington ve Michigan'da Türk mutfağı ve tanıtım günleri gibi faaliyetlerle Türkiye'nin kültürel ve akademik etkileşimi artırılmıştır. Enstitü, kültür merkezleri aracılığıyla farklı ülkelerde kültürel diplomasi çalışmalarına devam etmiştir (YEE, 2018 Faaliyet Raporu, s. 26-75).

2018 yılında Yunus Emre Enstitüsü, çeşitli kültürel ve sanatsal etkinlikler düzenleyerek geniş bir kitleye ulaşmıştır. Yıl boyunca kütüphane sohbetleri ve aylık sinema gösterimleri gibi düzenli etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Ocak ayında "Kabus ve Casus" kitap tanıtım günü, Şubat ayında Prof. Dr. İlber Ortaylı'nın "Ortadoğu'da Türkiye Ürdün Tarihi Müşterekleri" konferansı ile Prof. Dr. Cengiz Tomar'ın Türk-Arap ilişkileri

üzerine konferansı düzenlenmiştir. Mart ayında ise Çanakkale Sergisi ve Yolun Sonu film gösterimi gerçekleştirilmiştir. Nisan ayında Geleneksel Türk Yemekleri Günü ve Çocuk Bayramı, Dünya Şehir Günü Festivali organize edilirken, Haziran ayında Türk Yemekleri Kursu düzenlenmiştir. Temmuz ayında 15 Temmuz Darbe Girişimi ve Türkiye'nin Demokrasi Zaferi Sergisi, Ekim ayında Uluslararası Kitap Fuarı, Kasım ayında ise "Türk Edebiyatından Okumalar" konferansı gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikler, kültürel etkileşimi artırmayı ve Türkiye'nin tarihini, sanatını ve akademik birikimini uluslararası platformda tanıtmayı amaçlamıştır (YEE, 2018 Faaliyet Raporu, s. 26-75).

2018 yılında Yunus Emre Enstitüsü'nün Türkçe öğretim faaliyetleri kapsamında 15.182 kursiyer eğitim almıştır. Bölgesel dağılımda Balkanlar yine en fazla katılım gösteren bölge olurken, onu sırasıyla Orta Doğu, Afrika, Asya ve Avrupa takip etmiştir. "Tercihim Türkçe" projesi kapsamında, seçmeli ve zorunlu dersler aracılığıyla 194 okulda 10.545 öğrenci Türkçe eğitimi almıştır. Ayrıca, Uluslararası Türkoloji Yaz Okulu'na 33 ülkeden 150 öğrenci katılım sağlamıştır. Cumhurbaşkanlığı himayesinde yürütülen TABİP Projesi kapsamında 2018 yılında çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Mobil Matematik Müzesi, Türkiye ve farklı ülkelerde gençlerin matematiğe ilgisini artırmak amacıyla şehirleri ziyaret etmiştir. Bilimsel iş birliklerini güçlendirmek adına YEE-TÜBİTAK ve YEE-Türk Havacılık ve Uzay Sanayi A.Ş. arasında iş birliği protokolleri imzalanmıştır. Ayrıca, Türkiye'de uzay radyasyonu testleri geliştirme projesi çerçevesinde, Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi (CERN) ile ortak bir program yürütülmüştür. Kamu diplomasisi ve kültürel etkileşim konularında çalışmalar sürdürülmüş, kültür diplomatlarını yetiştirmek amacıyla KDA çeşitli alanlarda danışmanlık hizmeti sunmuştur. Bu kapsamda diplomasi, uluslararası ilişkiler, kültürel diplomasi, proje yönetimi, iş yapma becerileri, kimlik ve üslup gibi konularda seminerler ve atölye çalışmaları düzenlenmiştir (YEE, 2018 Faaliyet Raporu s. 118-135).

3.4.8.7. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2019 Yılı Faaliyetleri

2019 yılında Yunus Emre Enstitüsü, İrlanda'nın Dublin ve Güney Kore'nin Seul şehirlerinde yeni kültür merkezleri açarak toplamda 48 ülkede 60 kültür merkezine ulaşmıştır. Bunun yanında aynı yıl içinde, Şam ve İskenderiye'deki kültür merkezlerinin faaliyette olmadığı da görülmektedir. Enstitü, 50 ülkede 101 Türkoloji bölümüyle ve dünya genelinde 74 ülkede 159 irtibat noktasıyla hizmetlerine devam etmektedir. Kültür

merkezlerinin dünya genelindeki faaliyet dağılımı incelendiğinde, en büyük payın %26 ile Balkanlar bölgesine ait olduğu görülmektedir. Avrupa kıtası %22 ile ikinci sırada yer alırken, Ortadoğu ve Asya bölgeleri ise %14'er oranla eşit şekilde temsil edilmektedir. Aynı şekilde Afrika kıtası da %14'lük bir paya sahiptir. Uzakdoğu bölgesi %5'lik bir orana sahipken, Amerika kıtasının payı %3 olarak görülmektedir. En düşük oran ise %2 ile Avustralya bölgesine aittir. Yunus Emre Enstitüsü'nün kültür merkezlerinin açılış yıllarına göre dağılımına baktığımızda Enstitü, 2009 yılından itibaren farklı ülkelerde kültür merkezleri açarak küresel varlığını genişletmiştir. 2012 ve 2013 yıllarında en yüksek sayı ile sırasıyla 9 ve 8 kültür merkezi açılmıştır. 2010 yılında 6, 2011 ve 2014 yıllarında ise 7 kültür merkezi açılmıştır. 2015 yılında 6 ya ve 2016 ve 2017 yıllarında bu sayı 4'e düşerken, 2017 yılında 5 kültür merkezi açılmıştır. 2018 yılında 5 kültür merkezi açılmış ve 2019 yıllarında ise açılan kültür merkezi sayısı ise 2 olarak tespit edilmiştir. Bu veriler, Yunus Emre Enstitüsü'nün özellikle 2010'lu yılların başında kültürel yayılımını hızlandırdığını, ancak sonraki yıllarda yeni açılan merkezlerin sayısında bir düşüş yaşandığını göstermektedir. G7 ülkeleri arasında yalnızca Kanada'da kültür merkezi bulunmadığı, diğer tüm G7 ülkelerinde ise merkezlerin faaliyette olduğu görülmektedir. Enstitü, G20 ülkelerinin %60'ında kültür merkezleriyle faaliyet göstermektedir. Bu ülkeler arasında ABD, Almanya, Avustralya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, İngiltere, İspanya, İtalya, Japonya, Meksika, Rusya ve Türkiye yer almaktadır. Ancak, G20 üyesi olan Arjantin, Brezilya, Çin, Endonezya, Hindistan, Kanada ve Suudi Arabistan'da Yunus Emre Enstitüsü'nün bir kültür merkezi bulunmamaktadır. Enstitü, AB üyesi ülkelerin %46'sında kültür merkezleriyle faaliyet göstermektedir. Bu ülkeler arasında Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İtalya, Macaristan, Polonya ve Romanya yer almaktadır. Ancak, AB ülkelerinin %54'ünde henüz Yunus Emre Enstitüsü'nün bir kültür merkezi bulunmamaktadır (YEE, 2019 Faaliyet Raporu s. 11-16).

2019 yılında Yunus Emre Enstitüsü, çeşitli kültür ve sanat etkinlikleri düzenleyerek uluslararası alanda kültürel etkileşimi artırmaya devam etmiştir. Yıl boyunca gerçekleştirilen etkinlikler arasında Türk sineması gösterimleri, Amman Çeviri Atölyesi, Hicaz Demiryolu Konferansı ve Ebru sergisi gibi sanatsal ve akademik çalışmalar yer almıştır. Ayrıca, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Amman Çocuk Festivali ve Ramazan konserleri gibi etkinliklerle toplumun farklı kesimlerine

hitap edilmiştir. Amman Türk Film Haftası ve Ürdün Kraliyet Film Komitesi ile düzenlenen Türk Filmleri Haftası aracılığıyla Türk sineması tanıtılmış, Göbeklitepe Fotoğraf Sergisi gibi organizasyonlarla Türkiye'nin tarihi mirası uluslararası alanda sergilenmiştir. Yıl boyunca ney, ebru ve minyatür kursları gibi geleneksel Türk sanatlarına yönelik eğitimler verilmiştir. Türkçe Çocuk Kulübü ile çocukların Türkçe öğrenmesine destek sağlanırken, Sinema Akşamları ve Kırmızı Lale Film Festivali aracılığıyla Türk sineması uluslararası izleyiciyle buluşturulmuştur. Türk müziği alanında ise Theo Loevendie Konseri gibi etkinlikler düzenlenerek kültürel etkileşim artırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca, "400 Yıllık Hatır: Hollanda Ulusal Arşivi" ve "Albaraka Türk Hat Sanatından Bir Seçki" gibi sergilerle tarihî ve sanatsal miras tanıtılmıştır. Göbeklitepe Konferansı ve Grand Bazaar (Kapalıçarşı) etkinliği gibi organizasyonlarla da Türkiye'nin kültürel ve tarihî değerleri geniş kitlelere aktarılmıştır (YEE, 2019 Faaliyet Raporu s.16-104).

2019 yılında Yunus Emre Enstitüsü, kültür, sanat ve tarih alanlarında geniş kapsamlı etkinlikler düzenleyerek Türkiye'nin kültürel mirası uluslararası platformda tanıtmayı sürdürmüştür. Ebru-Çini-Tezhip kursları ve sergileriyle geleneksel Türk sanatlarının yaşatılması sağlanırken, "Tasavvufi Gelenek", "Ahmed Yesevi ve Türk Dünyası" gibi panellerle tasavvuf kültürüne dair önemli konular ele alınmıştır. Türk sinemasının tanıtımı amacıyla "Kardeşim Benim", "Ankara Yazı Veda Mektubu" gibi filmler gösterilmiş, "Karanlıktan Doğan Işık" belgeseli ile tarihî olaylara dair farkındalık artırılmıştır. Azerbaycan ile kültürel iş birliğine önem veren YEE, Nevruz Bayramı'nda halk dansları gösterisi ve "Azerbaycan-Türkiye Müşterek Halk Oyunları ve Gelenekleri" paneli düzenlemiştir. Ayrıca, "Türkiyeli Ressamların Eserlerinin Sergisi" ile sanatçılar desteklenmiş, "Akif'in Vahabzade'ye İlk Şiiri" gibi etkinliklerle edebiyat alanında önemli isimler anılmıştır. 15 Temmuz darbe girişimine ilişkin farkındalık oluşturmak amacıyla "FETÖ Terör Örgütü ve 15 Temmuz İhaneti" konulu etkinlik gerçekleştirilmiş, "Milli Mücadele ve Kahramanlık" paneli ve "14. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı" gibi organizasyonlarla tarihî ve kültürel miras vurgulanmıştır (YEE, 2019 Faaliyet Raporu s.16-104).

2019 yılında Yunus Emre Enstitüsü, kültür, sanat ve edebiyat alanlarında çeşitli etkinlikler düzenleyerek uluslararası kültürel etkileşimi artırmıştır. Osmanlı Türkçesi kursları, kütüphane sohbetleri ve kültür sanat konuşmaları gibi akademik ve sanatsal

içerikli etkinliklerle Türk kültürünün tanıtımına katkı sağlanmıştır. Film gösterimleri, Berlin’de gerçekleştirilen EUNIC etkinlikleri ve Leipzig Kitap Fuarı gibi organizasyonlarla sanatseverlere hitap eden programlar düzenlenmiştir. Geleneksel sanatları yaşatmak amacıyla “Güzel Sanatlar Günü” kapsamında tezhip, ud, ebru ve bağlama etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Schiller Kütüphanesi’nde tezhip sergisi açılmıştır. Nevruz etkinliği ve aşıkler şöleni gibi kültürel etkinliklerle Türk dünyasının ortak değerleri vurgulanmıştır. Berlin Senfoni Oda Orkestrası ve Erdal Akkaya konseri ile müzik alanında önemli bir performans sergilenirken, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı kapsamında Berlin’de Göbeklitepe Sergisi düzenlenmiştir. Ayrıca, MIKTA Ülkeleri kapsamında düzenlenen “Ülke Mutfak Tanıtım Günü” ile Türk mutfağı uluslararası platformda tanıtılmıştır. (YEE, 2019 Faaliyet Raporu s.16-104).

3.4.8.8. Yunus Emre Enstitüsü’nün 2020 Yılı Faaliyetleri

2020 yılında Yunus Emre Enstitüsü, Azez ve Pekin’de şehirlerinde yeni kültür merkezleri açmıştır. Yeni açılan kültür merkezleri ile 50 ülkede 60 kültür merkezi sayısı ile hizmetlerine devam etmektedir. 2020 yılı itibarıyla Pekin’de kültür merkezinin açılmasıyla G20 ülkelerinde Yunus Emre Enstitüsü’nün kültür merkez oranını %65 e ulaştığı görülmektedir.

Yunus Emre Enstitüsü, 2020 yılı boyunca birçok önemli kültürel ve eğitimsel faaliyet gerçekleştirmiştir. Bartın Üniversitesi iş birliğinde, Moritanya Milli Jandarma Genel Komutanlığı’nda görevli subay, astsubay ve erlere Türkçe eğitimleri başlatılmıştır. Ayrıca, Prof. Dr. Şeref Ateş, Kuala Lumpur Yunus Emre Enstitüsü’nde Türk öğrencilere ve Türkiye Cumhuriyeti Kuala Lumpur Büyükelçiliği personeline "Kültürel Diplomasi" konulu bir konferans sunmuştur. Resmi açılış etkinlikleri kapsamında, "Türk-İslam Medeniyetinde Okçuluk Mirası" sergisi düzenlenmiş ve sergi, Emine Erdoğan tarafından ziyaret edilmiştir. Yunus Emre Enstitüsü, 2020 yılı için özel olarak hazırlanan Türk Kültür Ajandası’nı yayımlamış, Atatürk Üniversitesi ile iş birliği protokolü imzalamıştır. Aynı yıl, Türkçe Yeterlik Sınavı (TYS) 40 ülkeden toplam 1306 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Köln Yunus Emre Enstitüsü, “Kazakistan Sanatında Kadınlar” konulu bir sergiye ev sahipliği yapmış, Londra Yunus Emre Enstitüsü ise “Bir Tutam Anadolu” projesi ile Türk mutfağını tanıtmıştır. Ayrıca, Enstitü tarafından Türkoloji El Kitabı yayımlanarak yurt içindeki ve yurt dışındaki Türkologlara rehberlik edilmiştir.

Amman Yunus Emre Enstitüsü, Türkçe Konuşma Kulübü etkinliğini uluslararası düzeyde düzenlemiş ve farklı ülkelerden öğrenciler arasında kültürel etkileşim sağlanmıştır(YEE, 2020 Faaliyet Raporu s.12- 64).

Yunus Emre Enstitüsü, Şubat 2020’de çeşitli uluslararası etkinlikler düzenleyerek Türk dili, kültürü ve sanatının tanıtımına katkı sağlamıştır. Amman Yunus Emre Enstitüsü, Ukrayna, Mısır, Kuzey Makedonya, Romanya, Kosova, İtalya, Malezya, Filistin, Polonya, İran, Fas ve Senegal merkezleriyle birlikte Uluslararası Türkçe Konuşma Kulübü düzenlemiştir. Türkoloji Kış Okulu kapsamında dünyanın farklı ülkelerinden doktora yapan Türkologlar Ankara ve İstanbul’da ağırlanmıştır. Belgrad’da Abay Kunanbayev’in 175. yılına ithafen “Türk Dünyası Opera Yıldızları” konseri düzenlenmiş olup, Ürdün’de Şehzade Ömer Fevzi Efendi Resim Sergisi sanatseverlerle buluşturulmuştur. Köln’de Albaraka Türk iş birliğiyle hat, tezhip ve ebru sanatını tanıtan ‘Albaraka Hat Koleksiyon Sergisi’ açılmıştır. Diyarbakır’da TABİP kapsamında iki okulda STEM ve robotik kodlama sınıfları açılmış, Varşova’da Türk Mutfağı Atölyesi düzenlenerek Selçuklu mutfağı tanıtılmıştır. UNESCO Dünya Mirası Listesi’ne alınan Göbeklitepe, Arnavutluk-İşkodra’da sergiyle tanıtılmıştır (YEE, 2020 Faaliyet Raporu s.12- 64).

Yunus Emre Enstitüsü, Mart- Nisan ve Mayıs 2020 döneminde kültürel diplomasi faaliyetlerine hız kesmeden devam etmiştir. AB-TR Kültürlerarası Diyalog programı kapsamında çeşitli eğitim programları düzenlenirken, Türkiye-Ürdün Kültür Yılı’nın ilk etkinliği olarak Allegra Ensemble Konseri gerçekleştirilmiştir. Washington YEE, Göbeklitepe’yi tanıtmak amacıyla ABD’de etkinlikler düzenlemiştir. Enstitü tarafından Türk Dünyası Dergisi’nin ikinci sayısı yayımlanarak Yunus Emre Enstitüsü Bülteni’nin 56. sayısı okuyucuyla buluşmuştur. Enstitü tarafından COVID-19 ile ilgili bilimsel çalışmalara erişimi sağlamak amacıyla “Covid-19 Hub” adlı dijital platform hayata geçirilmiştir. Tunus’ta Osmanlı dönemi Türk seramiği üzerine bir konferans düzenlenmiştir. Londra YEE ise Karagöz & Hacivat projesini dijital ortama taşımıştır. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla çevrim içi kutlama programı gerçekleştirilerek Türkiye ve birçok ülkeden üst düzey yetkililer etkinlikte yer almıştır. Koronavirüs nedeniyle yurt dışında tahliye edilen vatandaşlara bin adet kitap hediye edilmiştir. Bosna Hersek’te enstitü tarafından sekiz yıldır düzenlenen Çocuk Şenliği bu yıl çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir. “Yeniden Düşünmek, Yeniden Yorumlamak”

adlı dijital söyleşi serisinde Prof. Dr. Kemal Sayar ve Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın konuk edilmiştir. Enstitü tarafından IUS Kalem Türkçe Yarışması düzenlenerek dereceye giren öğrencilere burs ve hediyeler verilmiş olup, Dünya Kültür Mirasında Türkiye: Arkeoloji Yaz Okulu kataloğu yayımlanmıştır (YEE, 2020 Faaliyet Raporu s.65-88).

Yunus Emre Enstitüsü, Haziran-Ağustos 2020 döneminde kültürel ve akademik faaliyetlerine dijital ve fiziki ortamlarda devam etmiştir. Korona virüs salgınına rağmen dijital Türkçe eğitimlerine hız veren Enstitü, dünya genelinde 5 bin yeni öğrenciye ulaşmıştır. Diriliş Ertuğrul'un yıldızı Engin Altan Düzyatan ve Macar halk sanatçısı Török Tilla ile kültür merkezlerinin çevrim içi programlar yapılarak ayrıca "Yeniden Düşünmek ve Yeniden Yorumlamak" programında pandemi döneminde sanat konusu ele alınmıştır. Kosova'daki YEE merkezlerinin koordinesinde, Türkiye ve Kosova arasındaki dijital konserler düzenlenmiş, İstanbul Uluslararası Edebiyat Festivali kapsamında yazar Amin Maalouf Türk okurlarıyla buluşturulmuştur. Enstitü tarafından Türkiye'nin kültür dergisi .tr'nin 28. sayısı yayımlanmıştır. Bakü YEE, Türk Dünyası'ndan 750 kursiyere çevrim içi Türkçe eğitimi verilmiştir. Okçular Vakfı'nın "12 Adımda Okçuluk" kitabı beş dile çevrilmiştir. AB-Türkiye Kültürlerarası Diyalog Programı kapsamında "Tuna-Tarihle Akan Nehir" sergisi açılmış, "Tuna Nehrine Öyküler" yarışmasının seçilen öyküleri üç dilde yayımlanmıştır. "Yaratıcı Platformlar" araştırma raporu yayınlanarak kültürlerarası etkileşim teşvik edildi. Enstitünün Hasan Söylemez Afrika belgeselleri ile söyleşi etkinliklerini yürütmüştür. Paris'te düzenlenen "Avrupa Yüzleri" açık hava fotoğraf sergisine Türk sanatçılar eserleriyle katılım sağlanarak ayrıca 3. Tiflis Çocuk Festivali'nde, Türk kültürünü tanıtan ebru sanatı etkinlikleri gerçekleştirilmiştir (YEE, 2020 Faaliyet Raporu s.89- 106).

Yunus Emre Enstitüsü, Eylül-Aralık 2020 döneminde kültürel diplomasi faaliyetlerine devam etmiştir. Bu kapsamda, Osmanlı döneminde hac merasimini anlatan dijital sergi dört dilde yayımlanmıştır. Amsterdam YEE'de Hollandalı sanatçı Wim Selles'in İstanbul Connected adlı fotoğraf sergisi açılmıştır. "Taşlar Yerinden Oynuyor: Avrupa'nın Neolitik Köprüsü Anadolu" belgeseli tanıtılmıştır. Batı Avrupa'da anadili Türkçe olan çocuklara yönelik çevrim içi kurslar düzenlenmiş ve büyük ilgi görmüştür. Kosova'nın İpek Kitap Fuarı'na Türkiye ve bölge ülkelerinden yayınevleri katılım sağlamıştır. Macar Kültür Merkezi'nde Nevres Akın'ın sergisi düzenlenmiştir.

Mitrovica’da down sendromlu çocuklar, ebru sanatıyla tanıştırılmıştır. Amsterdam YEE ve Multisonant Ensemble iş birliğiyle gerçekleştirilen Bach-Ittri Now konseri, Doğu-Batı sentezini yansıtmıştır. Kültürel İlişkiler üzerine düzenlenen çevrim içi seminerde Dr. Carla Figueira konuşmacı olarak yer almıştır. learnturkish.com platformu, 144 ülkeden binlerce kişiye çevrim içi Türkçe eğitimi sunmuştur. AB-Türkiye Kültürlerarası Diyalog Programı kapsamında 45 YEE çalışanı dijital eğitim kursunu başarıyla tamamlamıştır. Yunus Emre Enstitüsü, Türk Dil Kurumu tarafından "Türk Diline Hizmet Ödülü"ne layık görülmüştür. KKTC Engelliler Dayanışma Derneği’nin Engelsiz Stüdyo projesine Lefkoşa YEE çalışanları destek vermiş ve görme engelliler için kitap seslendirmiştir (YEE, 2020 Faaliyet Raporu s.106-144).

Yunus Emre Enstitüsü, 2020 yılı içerisinde Türkçe Öğretim Faaliyetleri kapsamında merkezlerinde ve merkezlerin bulunmadığı ülkelerde toplamda 30.467 kişiye farklı seviyelerde Türkçe eğitimi vermiştir. Bu eğitimlerin 9.801’i yüz yüze, 20.678’i ise çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir. Türkoloji Projesi kapsamında Polonya’dan Güney Kore’ye, Rusya’dan Mısır’a kadar 16 farklı ülkeden 27 Türkolog, Ankara ve İstanbul’da 12 gün boyunca ağırlanmıştır. Katılımcılar, 10 gün süresince alan uzmanlarından Türkoloji dersleri alarak Türkiye’yi ve Türk kültürünü daha yakından tanıma fırsatı bulmuşlardır. Yunus Emre Enstitüsü tarafından yürütülen Türkçe Yeterlik Sınavı uygulamaları, Kovid-19 salgını sebebiyle 2020 yılında iki kez gerçekleştirilmiş ve bu sınavlara toplam 1.892 kişi katılım sağlamıştır. Ayrıca, 2020 yılı içinde geliştirilen çevrim içi sınav yönetim sistemi aracılığıyla 11.619 öğrenci, farklı seviyelerde uygulanan 489 sınava katılmıştır. Eğitimci eğitimi programları kapsamında, yüz yüze olarak Bosna Hersek ve Tiflis’te toplam 126 kişiye eğitim verilmiştir. Çevrim içi olarak düzenlenen eğitimci eğitimi programlarına ise 194 kişi katılım sağlamıştır. Suriyeli misafirlere yönelik olarak Türkiye’de kamu ve sivil toplum kuruluşları tarafından verilen Türkçe derslerine destek sağlanmış, bu kapsamda 30.563 Türkçe öğretim seti ilgili kurum ve kuruluşlara hibe edilmiştir. 2020 yılında, Yunus Emre Enstitüsü tarafından Türkoloji El Kitabı, YEE Türk Dünyası Dergisi, Yabancılar İçin Türkçe Konuşma Kılavuzları (Türkçe-Arapça, Türkçe-İngilizce), Dede Korkut Hikâyeleri (2. Seri) ve Türkçenin Sesi Yunus Emre Hikâyeleri yayımlanmıştır. Ayrıca, Yunus Emre Enstitüsü’nün desteklediği Konjic Yaz Festivali 27 Ağustos’ta sona ermiş olup festival kapsamında 16 film gösterimi, 6 kitap tanıtımı, 5 sergi, bir tiyatro oyunu, 2 konser ve çocuklara yönelik

"Müzelerde Yaz" atölye çalışmaları düzenlenmiştir. Kovid-19 salgını göz önünde bulundurularak bazı etkinlikler çevrim içi formatta gerçekleştirilmiştir. 2020 yılı içerisinde Türkçe öğrenmeye yönelik platforma 66.000 yeni kişi kaydolmuş ve günlük ortalama 180 yeni üye sisteme dahil olmuştur (YEE, 2020 Faaliyet Raporu s.144- 175).

3.4.8.9. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2021 Yılı Faaliyetleri

2021 yılında Yunus Emre Enstitüsü, Afrin, Abuja, Buenos Aires ve Kigali'de açılan dört yeni kültür merkeziyle toplamda 53 ülkede 64 merkeze ulaşmıştır. 2021 yılında açılan kültür merkezlerine göre Yunus Emre Enstitüsü'nün kültür merkezleri en fazla %23 ile Balkanlar ve %20 ile Avrupa bölgesinde yer almaktadır. Orta Doğu %17, Afrika %15 ve Asya ise %15 dağılıma sahiptir. Uzak Doğu'da % 6 ve Amerika %4 oranıyla en az kültür merkezine sahip bölgelerdir. G7 ülkeleri arasında 2021 yılında da Kanada'da kültür merkezi bulunmadığı, diğer tüm G7 ülkelerinde ise kültür merkezlerin faaliyette olduğu görülmektedir. Yunus Emre Enstitüsü, 2021 yılında G20 ülkelerinin %75'inde kültür merkezi bulundururken, %25'inde ise kültür merkezi bulunmamaktadır. Enstitünün faaliyet gösterdiği ülkeler arasında ABD, Almanya, Çin, Fransa, Japonya ve Türkiye gibi büyük ekonomiler yer alırken, Brezilya, Endonezya, Hindistan, Kanada ve Suudi Arabistan'da henüz kültür merkezi açılmadığı görülmektedir. Enstitü, G20 ülkelerinin büyük bir kısmında aktif olarak faaliyetlerine devam etmektedir. Kültür merkezlerinin 2021 yılında Avrupa Birliği ülkelerindeki yapılanmasına baktığımızda AB devletlerinin %48'inde kültür merkezi bulundururken, %52'sinde ise kültür merkezlerinin faaliyeti bulunmamaktadır. Enstitünün faaliyet gösterdiği ülkeler arasında Almanya, Fransa, İtalya, İspanya ve Polonya gibi büyük AB ülkeleri yer alırken, diğer yarısında henüz merkez açılmadığı faaliyet raporlarından anlaşılmaktadır (YEE, 2021 Faaliyet Raporu s.1- 12).

Yunus Emre Enstitüsü, 2021 yılında kültür ve sanat alanında çeşitli projeleri yürütmeye devam etmiştir. 2017'de başlatılan Kemankuş Projesi ile ilgili çalışmalara yine devam edilmiştir. Türk Filmleri Projesi ile Budapeşte, Rabat, Moskova, Roma, Tiran, Varşova ve Zagreb şehirlerinde sinemaseverlere Türk filmleri sunulmuştur. Ayrıca, yıl içerisinde Dijital Çağda Medya Okuryazarlığı ve Türkçe Çalıştayı düzenlenerek medya okuryazarlığı konusunda farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. "Şehrime Hoş Geldiniz" projesi, TRT iş birliğiyle hayata geçirilmiş ve Yunus Emre Enstitüsü'nde Türkçe öğrenen

kursiyerlerin yaşadıkları şehirlerin tanıtıldığı programlar TRT 1’de yayınlanmıştır. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın uhdesinde ve Okçular Vakfı’nın destekleriyle, "Oyun Karavanı Projesi", Priştine, Prizren, İpek ve Üsküp Yunus Emre Enstitüleri’nin koordinasyonunda Kuzey Makedonya ve Kosova’da uygulanmıştır (YEE, 2021 Faaliyet Raporu s.12-15).

Yunus Emre Enstitüsü, Yunus Emre’nin vefatının 700. yılı münasebetiyle 2021 yılında çeşitli etkinlikler düzenlemiş ve kültürel projelere imza atmıştır. Bu kapsamda, “Yunus Emre Seçkisi” ve “Risâletü’n-Nushiyye” adlı eserler yayımlanmıştır. Ayrıca “Yunus Emre Felsefe Dizisi” ile düşünceleri akademik bir perspektiften ele alınmıştır. UNESCO’nun 2021 yılını “Yunus Emre ve Dante Yılı” olarak ilan etmesi nedeniyle Roma Yunus Emre Enstitüsü tarafından “İki Evrensel Şair: Dante ve Yunus Emre” adlı etkinlikler düzenlenmiştir. Balkan ülkelerinde Zagreb, Saraybosna, Priştine, Mostar ve Üsküp Enstitülerinin iş birliğiyle “Yunus Emre Şiir Akşamı” etkinliği gerçekleştirilmiştir. Tiran Enstitüsü, “Gönülden Gönüle Yunus Emre” konseri ile etkinliklere katkı sağlamıştır. Yunus Emre’nin evrensel mesajlarını sinema yoluyla aktarmak amacıyla “Uluslararası Yunus Emre Kısa Film Yarışması” düzenlenmiş olup 118 ülkeden 2.729 kişinin başvurusu alınmıştır. Yarışmanın Jüri üyeleri arasında Hülya Koçyiğit, yönetmen Mustafa Kara ve yapımcı Samed Karagöz yer almıştır. Madrid Enstitüsü, Granada’da “Yunus Emre Konseri” düzenleyerek bestelenen eserlerini sanatseverlerle buluşturmuştur. Üsküp Yunus Emre Enstitüsü, TÜRKSOY ve Ankara Olgunlaşma Enstitüsü iş birliğiyle “Yunus Emre Gel Gör Beni Sergisi” ve “Bizim Yunus” konserini düzenlemiştir. Washington Enstitüsü, Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği ev sahipliğinde “Yunus Emre Şiirleri” konserini gerçekleştirmiştir. Tiran Enstitüsü, Türkiye Gençlik Vakfı ve Arnavutluk Cumhuriyeti Güzel Sanatlar Üniversitesi iş birliğiyle “Yunus Emre Resim Yarışması” düzenlemiştir. Bununla birlikte, Budapeşte Enstitüsü’nün girişimiyle Macaristan’ın Zigetvar şehrinde bir meydana Yunus Emre’nin adının verilmiştir. Köstence Enstitüsü ve Ioan N. Roman İl Kütüphanesi iş birliğiyle Romanya’da “Dünya Edebiyatında Evrenselliğin İki Simgesi olan “Yunus Emre ve Mihai Eminescu” başlıklı bir konferans düzenlenmiştir. Azez Enstitüsü, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı himayelerinde “Yunus Emre Hat Sergisi” ile kültürel etkinliklere katkılarda bulunduğu görülmektedir (YEE, 2021 Faaliyet Raporu s.20-55).

Yunus Emre Enstitüsü, 2021 yılında da dünya genelinde birçok kültür ve sanat etkinliği düzenleyerek Türkiye'nin kültürel mirasını tanıtmayı sürdürmüştür. "Türkiye Üzerine Sohbetler" etkinlikleri gerçekleştirilmiş, farklı disiplinlerden uzmanlar Türkiye'yi çeşitli yönleriyle ele almıştır. Londra, Berlin ve Washington Yunus Emre Enstitüleri iş birliğiyle düzenlenen "Cut Short, Live Long" Kısa Film Festivali, 25-30 Ocak 2021 tarihleri arasında çevrim içi olarak gerçekleştirilmiş, düzenlenen festivale 10 Türk ve 3 uluslararası yönetmenin eserleri katılmıştır. Londra Yunus Emre Enstitüsü ve T.C. Londra Başkonsolosluğu iş birliğiyle düzenlenen "3. Türk Toplumu Sanat Sergisi", İngiltere'de yaşayan Türk sanatçıların eserlerini sanatseverlerle buluşturmuştur. Tahran Yunus Emre Enstitüsü ve İran Kültürel Miras ve Turizm Bakanlığı'na bağlı araştırma enstitüleri iş birliğiyle "COVID-19'un Kültürel Mirasa Etkileri" başlıklı uluslararası sempozyum düzenlenmiş, düzenlenen bu sempozyuma 20 oturumda 78 akademisyen ve bir çok bilim insanı katılmıştır. Azez Yunus Emre Enstitüsü, "Sanat Varsa Umut Var" sloganıyla çeşitli sanatsal etkinlikler gerçekleştirmiştir. Ürdün Kültür Bakanlığı ile Amman Yunus Emre Enstitüsü iş birliğiyle "Yıldız Sarayı Fotoğraf Koleksiyonu'ndan 19. Yüzyıl Ürdün Coğrafyasına Bakış" isimli sergi ve konferans düzenlenmiştir. Kosova'dan Mısır'a, Güney Kore'den Arnavutluk'a kadar dünyanın farklı bölgelerindeki Yunus Emre Enstitüleri ve T.C. Büyükelçilikleri iş birliğiyle "18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü" münasebetiyle çeşitli anma törenleri gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin diplomatik desteği ve Kudüs Yunus Emre Enstitüsü'nün katkılarıyla "Kudüs Arap Film Festivali", Filistin, Mısır, Cezayir, Tunus ve Lübnan'dan 20 filmin katılımıyla düzenlenmiştir. Bu festivaldeki bazı film gösterimleri Kudüs Yunus Emre Enstitüsü'nde yapılmıştır. Cleveland Cavaliers ve Yunus Emre Enstitüsü iş birliğiyle, bir NBA karşılaşmasında Türkiye ve Türk kültürü tanıtılmıştır. Berlin, Zagreb ve Belgrad Yunus Emre Enstitüleri tarafından "Birinci Türk Belgesel Haftası" düzenlenerek hayatın içindeki gerçek meseleleri etkileyici bir şekilde anlatan belgeseller izleyicilerle buluşturulmuştur. Kültür merkezlerinin bulunduğu dünyanın birçok yerinde "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" kutlamaları gerçekleştirilmiş, çocuklara yönelik çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. Komrat Yunus Emre Enstitüsü ve Komrat Devlet Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü iş birliğiyle "Türkiye ve Moldova Kültürel İlişkilerinin 90. Yılı" adlı fotoğraf sergisi düzenlenmiştir. İpek Yunus Emre Enstitüsü ve İpek Belediyesi iş birliğiyle "8. İpek Kitap Fuarı" düzenlenerek kitap severler bir araya

getirilmiştir. Bosna Hersek, İtalya, İngiltere, İran, Katar, Kosova, Mısır, Romanya, Rusya ve Sudan gibi farklı ülkelerde faaliyet gösteren Yunus Emre Enstitüleri, "15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü" anısına günün anlam ve önemi ile ilgili etkinlikler düzenleyerek bulunduğu bölgedeki halklar üzerinde farkındalık oluşturulmaya çalışmışlardır(YEE, 2021 Faaliyet Raporu s.55- 123).

Yunus Emre Enstitüsü 2021 yılında yaptığı Türkçe öğretim faaliyetlerini genişleterek toplamda 70.000 öğrenciye ulaşmıştır. Kültür merkezleri bünyesindeki Türkçe kurslarına 49.222 öğrenci katılmıştır. Bunun yanında Enstitü tarafında çevrim içi eğitimlere de ağırlık verilerek her yaş grubuna yönelik kurslar düzenlenmiştir. Suriye Güvenli Bölgesinde, yerel öğretmenler tarafından verilen Türkçe derslerinin kalitesini artırmak amacıyla, Azez, Afrin, Tel Abyad, Rasulayn, Çobanbey, Duveybuk ve Mare'de görev yapan 759 Suriyeli öğretmene Türkçe eğitimi oryantasyonu sağlanmıştır. Ayrıca, bölgedeki kursiyerlere ücretsiz ders kitapları ve yardımcı materyaller desteği verildiği görülmektedir. Türkçe Yeterlik Sınavı (TYS) uygulamaları kapsamında, Covid-19 salgını nedeniyle 2021 yılında yalnızca bir sınav düzenlenmiş ve bu yapılan sınava 1.639 aday sınava katılmıştır. Enstitü ve kültür merkezleri tarafından bugüne kadar 44 ülkede, 54 sınav merkezinde toplam 16.384 kişi YYS'ye girmiştir (YEE, 2021 Faaliyet Raporu s.125-142). Yunus Emre Enstitüsü'nün, 2021 yılında da Türkçenin uluslararası alanda yaygınlaşmasını sağlamak amacıyla yürüttüğü eğitim faaliyetlerini hem fiziksel ortamda hem de dijital platformlarda etkin bir şekilde sürdürdüğü görülmektedir.

Yunus Emre Enstitüsü, Türkoloji Projesi kapsamında 2021 yılında yürüttüğü akademik iş birliklerini genişleterek çeşitli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Proje çerçevesinde, protokolü bulunan üniversitelere 35 akademisyen görevlendirilmiş ve 56 devletle toplam 101 protokol imzalanmıştır. Enstitü tarafından yapılan Türkoloji protokollerinin bölgesel dağılımına bakıldığında, en fazla iş birliğinin Asya (%34, 35 üniversite) ve Avrupa (%21, 22 üniversite) ile yapıldığı görülmektedir. Afrika (%16, 17 üniversite), Balkanlar (%14, 14 üniversite) ve Ortadoğu (%13, 13 üniversite) bölgeleri de önemli bir yer tutarken, Amerika kıtasında yalnızca 2 üniversite (%2) ile iş birliği gerçekleştirilmiştir. Toplamda 103 üniversiteyle yapılan protokoller, Türkoloji çalışmalarının uluslararası alanda yaygınlaşmasına önemli katkı sağlamıştır. Türkoloji alanında eğitim programlarına da ağırlık verilmiş, bu kapsamda 25-29 Ağustos 2021 tarihlerinde Kazakistan'ın Türkistan şehrinde Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-

Kazak Üniversitesi ev sahipliğinde “Türkçe Öğretimi Eğitici Eğitimi” semineri düzenlenmiştir. Ayrıca, Iraklı Türkologların mesleki yeterliliklerini geliştirmek amacıyla 28 Eylül - 4 Ekim 2021 tarihleri arasında İstanbul’da özel bir eğitim programı gerçekleştirilmiştir. Akademik iş birlikleri kapsamında, Yunus Emre Enstitüsü ile GIFT Üniversitesi arasında imzalanan protokol çerçevesinde, GIFT Üniversitesi akademisyenleri ve öğrencileri 22-25 Kasım 2021 tarihleri arasında Türkiye’yi ziyaret etmiştir. Dil öğretimi alanında ise Kiev Yunus Emre Enstitüsü, Ukrayna’da bir ilke imza atarak 4-6, 7-9 ve 10-14 yaş aralığındaki çocuklara yönelik Türkçe kursları başlatmışlardır (YEE, 2021 Faaliyet Raporu s.143- 149).

Yunus Emre Enstitüsü, 2021 yılında kültürel diplomasi faaliyetleri kapsamında uluslararası iş birliklerine ve diplomasi ağlarına aktif katılım sağlamıştır. Enstitü, kurucu üyesi olduğu Küresel Kamu Diplomasisi Ağı (GPDNet) çerçevesinde, 29 Kasım – 1 Aralık 2021 tarihlerinde Katar’ın başkenti Doha’da düzenlenen 7. Genel Kurul Toplantısı’na katılım sağlamıştır. Katar Vakfı’nın dönem başkanlığını yaptığı toplantıya üye ülkelerin temsilcileri katılmış olup, toplantının "Kamu Diplomasisini İnşa Etmek", "Dilin Gücü", "Halka Açık Alanlarda Sanat Platformları Oluşturmak" başlıklı oturumlarda sunumlar gerçekleştirilmiştir. Kültürel diplomasi çalışmaları kapsamında, Yunus Emre Enstitüsü ve Medeniyet Araştırmaları Merkezi iş birliğiyle, Kültürel Diplomasi Akademisi koordinasyonunda yürütülen “Medeniyet Mirası: Ortak Geçmiş, Ortak Gelecek” projesinin ilk etkinliği Bakü’de düzenlenmiştir. Düzenlenen Program, “Medeniyet Mirası Sergisi” açılışı ile başlamış ve akabinde "Medeniyet Bilinci" konulu bir panel gerçekleştirilmiştir. Panelde, medeniyetlerin gelişim süreçleri, kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması konuları ele alınmıştır (YEE, 2021 Faaliyet Raporu s.152-154).

3.4.8.10. Yunus Emre Enstitüsü’nün 2022 Yılı Faaliyetleri

Yunus Emre Enstitüsü tarafından 2022 yılında Cakarta, Frankfurt, Zanzibar, Bağdat, Bandar Seri Begavan, Bujumbura, Cerablus, El Bab, Kampala, Phnom Penh ve Toronto’da 11 yeni Kültür Merkezi açılarak 63 ülkede toplamda 84 Kültür Merkezine ulaşılmıştır. Yeni açılan kültür merkezleriyle beraber 2022 yılında kültür merkezlerinin coğrafi dağılımlarına baktığımızda, en yüksek %20’lik oran ile Asya bölgesinde yer almaktadır. Asya bölgesini %18’lik dağılım oranı ile Avrupa ve Afrika bölgeleri takip

etmektedir. Kültür merkezlerinin Orta Doğu ve Balkanlar bölgeleri ise %16'lık bir dağılım dilimine sahiptir. Uzak Doğu ve Amerika, her biri %5'lik bir oranla en düşük paya sahip bölgeler arasında yer almaktadır (YEE, 2022 Faaliyet Raporu s.8-9). Bu dağılım, kültürel faaliyetlerin zamanla dünya genelinde daha çok Asya, Avrupa ve Afrika'ya yoğunlaştığını göstermektedir.2022 yılı itibarıyla Enstitü, G7  lkelerinin tamamında aktif olarak faaliyet göstermektedir. G20  lkelerinin ise %85'inde kültür merkezleri faaliyetlerini sürdürmektedir. Enstitü'nün Kültür Merkezleri, Avrupa Birliği  lkelerinde %45'lik bir orana sahip olup, Almanya (Berlin, Frankfurt, Köln), Avusturya (Viyana), Belçika (Brüksel), Fransa (Paris), Hırvatistan (Zagreb), Hollanda (Amsterdam), İrlanda (Dublin), İspanya (Madrid), İtalya (Roma), Macaristan (Budapeşte), Polonya (Varşova) ve Romanya (Bükreş, Köstence) gibi önemli şehirlerde temsil edilmektedir (YEE, 2022 Faaliyet Raporu s.9-10).

Yunus Emre Enstitüsü, 2022 yılında kültürel ve sanatsal projelerle önemli faaliyetler gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda, 2017 yılında başlatılan Kemankeş Projesi ile geleneksel Türk okçuluğu tanıtımlarına devam edilerek 14 ülkede kurslar düzenlenmiştir. Enstitü tarafından Dijital  ağda Medya Okuryazarlığı ve Türkçe  alıştayı kapsamında, medya dönüşümü ve dijital güvenlik konuları ele alınmış, çocuklara yönelik eğitimler sunulmuştur. “şehrim Hoş Geldiniz” adlı proje ile Türkçe  ğrenen kursiyerler, kendi şehirleri ve çeşitli şehirlerin kültürlerini tanıtımış ve kültürel etkileşime katkıda bulunmuştur. Yunus Emre'nin hayatını ve şiirlerini tanıtan “Yunus'un İzinde” adlı programda büyük ilgi g rm ştir. Bunun yanı sıra, Tanışkan Projesi ile dijital sanat ve evrensel değerleri bir araya getirerek gençlere yönelik etkinlikler düzenlenmiştir. Başkent Kültür Yolu Festivali kapsamında kültürel etkinliklere katkı sağlanmıştır. “Lezzete Dair” programı ise dünyanın farklı mutfak kültürlerini tanıtarak gastronomi alanında kültürel paylaşımları desteklemiştir (YEE, 2022 Faaliyet Raporu s.14-20).

Yunus Emre Enstitüsü, 2022 yılında dünya çapında birçok kültür ve sanat etkinliği düzenleyerek Türk kültürünü tanıtmaya devam etmiştir. Bu kapsamda, Azez'de âşıklık geleneğini tanıtan “Bizim Sesimiz: Âşıklar” adlı konser gerçekleştirilmiştir. Saraybosna'da Sezai Karakoç'un anıldığı bir program düzenlenmiştir. Tiflis'te Enstitü tarafından bağlama kursu sonrasında sertifika töreni ve konser yapılmıştır. Kudüs'te “Ezelden Ebede Atalar Toprağı” isimli fotoğraf sergisi açılarak Budapeşte'de Kodokushi belgeseli gösterilmiştir. Moskova'da ise N zım Hikmet'in doğumunun 120. yılı

anılmıştır. Bakü’de Osmanlı Hariciyesi’nin Güney Kafkasya Raporları kitabının tanıtımı yapılmıştır. Madrid’de, “Türk müziği ve flamenko” gecesi gerçekleştirilmiştir. Johannesburg’da geleneksel Türk el sanatları tanıtılmış, Tunus’ta ise Osmanlı mimarisi üzerine bir konferans düzenlenmiştir. Köstence’de Tatar Halk Oyunları gösterisi gerçekleştirilmiştir. Prizren’de Kosova’nın bağımsızlık yıl dönümü dolayısıyla çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. Enstitüler tarafından Saraybosna Kış Festivali’ne katkı sağlanmış, Londra’da bir sanat sergisi açılışı yapılmıştır. Belgrad’da Osmanlı Sarayı’nda Sırpça başlıklı bir söyleşi düzenlenmiş, Pekin’de Bir Tutam Renk Atölyesi faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Kahire’deki Enstitülerde ise Türkçe kursiyer buluşması düzenlenmiştir. 2022 yılı boyunca Yunus Emre Enstitüsü tarafından toplamda 210 adet faaliyet başlığında kültürel etkinlik ve tanıtım programı gerçekleştirilmiş olup, bu faaliyetler Enstitü’nün uluslararası alanda Türk kültürünü tanıtmaya misyonuna önemli katkılar sunduğu görülmektedir (YEE, 2022 Faaliyet Raporu s.14-230).

Yunus Emre Enstitüsü, 2022 yılı boyunca yurt dışında çeşitli seviyelerde ve özel amaçlı Türkçe kursları açmıştır. Enstitü’nün açtığı yüz yüze ve çevrim içi kurslara toplamda 52.376 kursiyer katılmıştır. 2020 yılında çevrim içi platformlara taşınan kurslar, 2022’de de devam ederek 80 binden fazla öğrenciye ulaşmıştır. Ayrıca, Enstitü, YouTube kanalında Yedi İklim Türkçe Setleri ile Türkçe öğretimi faaliyetlerine 111 video ile hız kesmeden devam etmiştir. 2022’de başlatılan "Türkçe Öğretim Portalı", kullanıcıların 7/24 erişim sağlayabileceği bir platform olarak 600 bin kullanıcıya ulaşmıştır. Ayrıca bu yıl, 28 merkezde Türkçe kursları düzenlenmiştir. Azez Yunus Emre Enstitüsü, Suriye Güvenli Bölgesinde yürüttüğü resim sergileri, konserler, tiyatrolar ve söyleşi faaliyetleriyle bölge halkına psikolojik destekler sağlamıştır. Enstitü’nün yaptığı çalışmalarla 3.899 öğrenci Türkçe eğitime katılmıştır. Suriye’deki Türkçe öğretmenlerinin gelişimini desteklemek amacıyla eğitimcilerin eğitimi seminerleri düzenlenmiş ve 301 öğretmen katılım belgesi almaya hak kazanmıştır. Ayrıca, Enstitü tarafından Azez’deki Türkçe öğretmenlerine yönelik okul ziyaretleri yapılarak ders anlatımı konusunda rehberlik hizmetleri verilmiştir. Açılan kurslarda kursiyerlere ders kitapları ve materyaller ücretsiz sunulmuştur. 2022 yılında yapılan Türkçe Yeterlik Sınavı (TYS) uygulamalarına 2.819 aday katılmış olup toplamda 19.220 aday bu sınavlara katılmıştır. 2022’de Enstitü’nün çevrim içi sınav sisteminde 1.905 sınav düzenlenmiş, bu sınavlara 11.751 soru sorulmuş ve 28.942 kursiyer sınavlara katılmıştır. YÖS

uygulamaları kapsamında, YEE ile sekiz üniversite ile iş birliği yapılmış ve Türkçe öğretimi kapsamında 38 akademisyen görevlendirilmiştir. Ayrıca, "Tercihim Türkçe" projesiyle 246 okulda hayata geçirilerek 13.234 öğrenciye Türkçe öğretimi verilmiştir. Yunus Emre Enstitüsü, Türkoloji Projesi çerçevesinde 2022 yılı itibarıyla 59 ülke ile 123 protokol imzalamıştır. Türkoloji ve Türkçe Yaz Okulu programlarına ise 60 katılımcı iştirak etmiştir. Bosna Hersek'te "Çocuklar İçin Türkçe Atölyesi" kurularak 1.000 öğrenci Türkçe ile tanıştırılmıştır. Ayrıca, Suriye Güvenli Bölge'de, "Hastalar, Doktorlar ve Askerler İçin Temel Türkçe" kitapçıkları hazırlanarak, bölgedeki insanların iletişim ihtiyaçlarına destek sağlanmıştır (YEE, 2022 Faaliyet Raporu s.232- 256).

2022 yılında Yunus Emre Enstitüsü, kültürel diplomasi faaliyetleri kapsamında önemli bir dizi program ve uluslararası ziyaret gerçekleştirmiştir. Bunlar arasında, Ortadoğu Araştırmaları Merkezi (ORSAM) iş birliğiyle düzenlenen “Orta Doğu ve Kuzey Afrika’da Kamu Diplomasisi Eğitim Programı” öne çıkmaktadır. 10 Kasım-16 Aralık 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilen bu programda, Orta Doğu ve Kuzey Afrika’nın sosyal dinamikleri ve bölgenin kamu diplomasisi üzerine değerlendirmeler yapılmış; sosyal medya, eğitim diplomasisi, spor diplomasisi, insani diplomasi ve gastro diplomasi gibi alanlar da detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Program, Yunus Emre Enstitüsü Başkan Yardımcısı Dr. Abdullah Kutalmış Yalçın ve ORSAM Başkanı Prof. Dr. Ahmet Uysal’ın açılış konuşmalarıyla başlamıştır. Ayrıca, 2022 yılı boyunca Türkiye’den ve diğer ülkeden gelen önemli heyetler, Yunus Emre Enstitüsü’nü ziyaret etmiştir. Bunlar arasında 4 Mayıs 2022 tarihinde Maldivler İçişleri Bakanı, 31 Mayıs 2022’de AK Parti Ankara İl Kadın Kolları Başkanı ve heyeti, 28 Haziran 2022’de Lübnanlı diplomatlar, 28 Eylül 2022’de ABD Dışişleri Bakanlığı Eğitim ve Kültür İşleri Bakan Yardımcısı ve 4 Ekim 2022’de Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy yer almıştır. Ayrıca, 17 Ekim 2022’de Türkiye Balkanlar Gençlik Ağı Heyeti, 9 Kasım 2022’de BİSAV Heyeti ve 10 Kasım 2022’de Tacikistanlı diplomatlar da Enstitü’yü ziyaret etmiştir. Yunus Emre Enstitüsü ayrıca, 20 Aralık 2022 tarihinde YTB Kamu Görevlileri ve Akademisyenlere Yönelik Türkçe İletişim Programı (KATİP) heyetini ağırlamış ve 21 Aralık 2022’de Karadağ Eğitim Bakanı’nın da Enstitü ziyareti gerçekleşmiştir. Bu ziyaretler ve programlar, Enstitü’nün kültürel diplomasi alanındaki etkinliğini artırmış, uluslararası ilişkilerde Türkiye’nin kültürel tanıtımına önemli katkılarda bulunmuştur (YEE, 2022 Faaliyet Raporu s.258-264).

3.4.8.11. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2023 Yılı Faaliyetleri

Yunus Emre Enstitüsü 2023 yılında Venezüela, Nepal, Umman ve Endonezya'da kültür merkezleri açarak 2023 yılı sonu itibarıyla 66 ülkede bulunan 88 Yunus Emre Türk Kültür Merkezi (YETKM) aracılığıyla faaliyetlerine devam etmektedir. Enstitünün G7 ülkelerinin tamamında temsilciliği bulunmaktadır. G20 ülkelerinde ise Avusturalya, Brezilya ve Suudi Arabistan hariç %83'ünde faaliyet göstermektedir. AB ülkelerinin ise %48'inde faaliyetlerine devam etmektedir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu s.8 -11).

Yunus Emre Enstitüsü 2023 yılında da Türkçe Eğitimi, Kültür Sanat, Bilim ve Akademi ile kültürel Diplomasi faaliyetlerine devam etmiştir. 2023 yılında Enstitü, Kültür ve Sanat Projeleri kapsamında Kemankeş Projesi, Yunus'un İzinde Programı, Tanışkan Projesi, Başkent Kültür Yolu Festivali, Şehrime Hoş Geldiniz Programı ve Yurt Dışı Buluşmaları Programları gibi etkinlikleri tüm kültür merkezleri aracılığıyla yürütülmeye devam etmiştir. Yunus Emre Enstitüsü, 2023 yılında kültür ve sanat projeleri kapsamında çeşitli etkinlikler düzenlemiştir. Geleneksel Türk Okçuluğu Kursları faaliyetleri Okçular Vakfı iş birliğiyle 11 ülkede faaliyetlerine devam etmiş, "Yunus'un İzinde" Programı ile Yunus Emre'nin fikir dünyasını ve ilahilerini sanatçı katkılarıyla izleyicilere sunulmuştur. Tanışkan Projesi, çocuk ve gençlerin yapay zeka ve NFT gibi yeni teknolojilerle sanat üretmesini teşvik ederken, Başkent Kültür Yolu Festivali, Ankara'nın tarihi ve kültürel mirasını dünyaya tanıtmayı sürdürmüştür. TRT iş birliğiyle hayata geçirilen "Şehrime Hoş Geldiniz" Programı, farklı şehirlerde etkinlikler sunmuş, "Yurt Dışı Buluşmaları" ise edebiyat, sanat ve sinema gibi alanlara ilgi duyanları bir araya getirerek kültürel etkileşim sağlamıştır. (YEE, 2023 Faaliyet Raporu s.16 -21). Bu projeler aracılığıyla Türkiye'nin kültürel mirasının uluslararası alanda tanıtılması hedeflenmiştir. Yürütülen bu faaliyetlerin, ülkenin yumuşak güç stratejisinin önemli bir parçasını oluşturduğu görülmektedir.

2023 yılında Yunus Emre Enstitüsü, 194 başlık altında tüm kültür merkezlerinde kültür ve sanat faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Enstitü, çeşitli ülkelerde düzenlediği etkinliklerle Türk İslam kültürünü, sanatını ve tarihini uluslararası alanda tanıtmış ve bulunduğu coğrafyalarda kültürel etkileşimi artırmıştır. Bu kapsamda, sergiler, anma programları, edebiyat ve müzik etkinlikleri, sinema gösterimleri, sanat atölyeleri, akademik konferanslar ve festivaller düzenlenmiştir. Tarihi Emanetler Sergisi, Bosna

Hersek'in 40 Mushaf'ı Kitap Tanıtımı, Mehmet Akif Ersoy'u Anma Programları, Geleneksel Türk Okçuluğu Turnuvaları, Türk Müziği Atölyeleri, Londra El Sanatları Haftası, Dünya Dilleri Haftası Türkçe Günü ve Paris Avrupa Yüzleri Sergisi gibi etkinlikler farklı ülkelerdeki YETKM'lerde gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası başlatılan insani yardım ve destek projeleri kapsamında, taziye defterleri açılmış, yardım kampanyaları düzenlenmiş ve depremden etkilenen çocuklar için etkinlikler organize edilmiştir. Gezici Kültür Merkezi, Şeker Çocuk Ramazan Günleri ve Teşekkür Programları gibi faaliyetlerle, destek çalışmaları sürdürülmüştür. Bunların yanı sıra, Cumhuriyet'in 100. yılına özel etkinlikler kapsamında 100 Türk Filmi Projesi, Türk Gastronomisi Etkinlikleri, doğumunun 150. yılına İthafen Mehmet Akif Ersoy Paneli gibi programlar gerçekleştirilmiştir. Yunus Emre Enstitüsü, kültürel diplomasi çerçevesinde sanat, edebiyat, tarih, gastronomi ve müzik gibi alanlarda düzenlediği etkinliklerle Türkiye'nin yumuşak gücünü uluslararası platformda güçlendirmeye devam etmiştir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu s.22-216).

Yunus Emre Enstitüsü, yurt dışındaki kültür merkezlerinde genel Türkçe, İş Türkçesi, Çocuklar İçin Türkçe, Çeviri ve Basın-Medya Türkçesi gibi çeşitli seviyelerde kurslar düzenlemeye devam etmiştir. 2023 yılında yüz yüze ve çevrim içi eğitimlere toplam 40.720 kursiyer katılmıştır. Pandemi sonrası çevrim içi eğitimler devam etmiş ve 7.759 kişi çevrim içi Türkçe kurslarından yararlanmıştır. Ayrıca, Afrin, Azez, El Bab ve Cerablus'ta 6.417 kişiye Türkçe eğitimi verilmiştir. Dijital eğitim kapsamında, Yedi İklim Türkçe Setleri anlatımları A1-B2 seviyeleri arasında hazırlanarak 111 eğitim videosu YouTube'da yayınlanmıştır. Ayrıca bu kanalda "İzle Eğlen Öğren", "Günlük Hayatta Türkçe", "Türkçe Kelime Hazinem" gibi ek içerikler paylaşılmıştır. 2017 yılında başlatılan "Türkçe Öğretim Portalı" bugüne kadar 600 bin kullanıcıya ulaşarak, dil öğretiminde önemli bir kaynak haline gelmiştir. Suriye Güvenli Bölgesindeki öğretmenlerin mesleki gelişimini desteklemek amacıyla 2023 yılında 280 Türkçe öğretmeni eğitim seminerlerini tamamlamış ve başarılı olanlara katılım belgesi verilmiştir. Türkçe Yeterlik Sınavı (TYS) kapsamında 2023 yılında 4.251 aday sınava girmiş, 2023 yılına kadar 51 ülkede 75 sınav merkezinde toplam 23.425 aday bu sınavlara katılmıştır. Çevrim içi sınav sistemiyle 2023 yılında 31.956 öğrenci, 2.196 sınavda değerlendirilmiş, sistemin soru havuzuna 12.367 soru eklenmiştir. Uluslararası öğrenci hareketliliğini desteklemek amacıyla 2023 yılında İstanbul, Gaziantep, Ondokuz Mayıs,

Sakarya ve Selçuk Üniversiteleriyle iş birliği yapılarak YÖS uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Dil öğretimi ve değerlendirme alanındaki gelişmelere katkı sağlamak amacıyla, 26-28 Nisan 2023 tarihlerinde 8. ALTE Konferansı düzenlenmiştir. Tercihim Türkçe Projesi, 2023 yılında 238 okulda uygulanarak bu okullarda öğrenci sayısı 13.173 kişiye ulaşmıştır. Ayrıca, Bosna Hersek ve Türkiye’de 213 okul kardeş okul ilan edilmiş, yıl içinde 1.360 öğrenci ve öğretmen Bosna Hersek’ten Türkiye’ye, 980 öğrenci ve öğretmen ise Türkiye’den Bosna Hersek’e giderek karşılıklı ziyaretlerde bulunulmuştur. Türkoloji Projesi kapsamında 2023 yılında 27 akademisyen görevlendirilmiş, 59 ülke ile 123 protokol imzalanmıştır. Türkoloji ve Türkçe Yaz Okulu programı, İstanbul, Ankara, Manisa ve Balıkesir’de düzenlenmiş ve 56 öğrencinin katılımıyla üç yaz okulu faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra, Bosna Hersek’te 17. Hizmet İçi Eğitim Programı, Köln Yunus Emre Enstitüsü’nde "Yurtdışı Türkler ve Eğitimde Gelecek Perspektifleri" konulu çalıştay düzenlenmiştir. Yunus Emre Enstitüsü, ayrıca diplomasinin temel kavramları, diplomatik unvanlar ve kurum adları gibi bilgileri içeren “Diplomatlar İçin Temel Türkçe” kitabını yayına hazırlamıştır (YEE, 2023 Faaliyet Raporu s.218-248).

Yunus Emre Enstitüsü, uluslararası kamu diplomasisi alanında çeşitli etkinlikler ve iş birlikleri gerçekleştirmiştir. Başkan Yardımcısı Dr. Abdullah Kutalmış Yalçın, 19-20 Şubat 2023 tarihlerinde Katar Kültür Koyu Vakfı ev sahipliğinde düzenlenen GPDNet 8. Genel Kurulu Toplantısı'na katılmış ve "Arap Körfez Ülkelerinde Kamu Diplomasisi: Politika ve Uygulamalar" başlıklı sunumlar gerçekleştirilmiştir. Türkiye Kamu Diplomasisi Yüksek Lisans Araştırma Programı kapsamında, ABD Washington Yunus Emre Enstitüsü ve Güney Kaliforniya Üniversitesi iş birliğiyle kamu diplomasisi uzmanları Türkiye’de ağırlanmıştır. Katılımcılar, İstanbul, Ankara ve Kapadokya’da tarihî ve kültürel ziyaretlerde bulunmuş, ayrıca Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Yunus Emre Enstitüsü, Anadolu Ajansı, RTÜK ve TRT World gibi kurumları ziyaret ederek Türkiye’nin kamu diplomasisi uygulamaları hakkında bilgilendirilmiştir. T.C. Dışişleri Bakanlığı ve Yunus Emre Enstitüsü iş birliğiyle, Ankara’daki misyon şefleri, diplomatlar ve ailelerine yönelik geleneksel Türk okçuluğu tanıtım etkinliği düzenlenmiştir. Paris Yunus Emre Enstitüsü ev sahipliğinde, Fransa’nın Paris ve Lyon şehirlerinde Uluslararası İlişkiler ve Politik Bilimler Fakültesi (ILERI) yüksek lisans öğrencilerine yönelik “Türkiye’nin Kültürel Diplomasisi” programı 13 Kasım 2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Prof.

Dr. Şeref Ateş, Londra Yunus Emre Enstitüsü'nün katkılarıyla düzenlenen “Küresel Somali Diasporası Konferansı”na 16 Aralık 2023 tarihinde çevrim içi olarak katılım sağlamıştır (YEE, 2023 Faaliyet Raporu s.252- 257).

2023 yılında Yunus Emre Enstitüsü, çeşitli ülkelerden üst düzey yetkilileri ve akademik heyetleri ağırlayarak uluslararası iş birliklerini güçlendirme faaliyetlerine devam etmiştir. Gambiya Yükseköğretim, Araştırma, Bilim ve Teknoloji Bakanı (4 Mayıs 2023), Ruandalı diplomatlar (15 Haziran 2023), Kırım Cumhuriyeti Eski Kültür Bakan Yardımcısı ve heyeti (22 Haziran 2023), Mardin Diploması Akademisi heyeti (4 Ağustos 2023), Dış Politika Enstitüsü heyeti (23 Ağustos 2023), Malcolm X'in kızı Dr. Ilyasah Shabbaz (13 Eylül 2023) ve Çadlı diplomatlar (8 Kasım 2023) Enstitü'yü ziyaret etmiştir. (YEE, 2023 Faaliyet Raporu s.252-257). Bu ziyaretler, Türkiye'nin kültürel diploması çalışmalarını ve uluslararası ilişkilerini güçlendirme vizyonu çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

3.4.8.12. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2009–2023 Yılları Arasındaki Faaliyetlerinin Genel Değerlendirilmesi

Yunus Emre Enstitüsü (YEE), 2009 yılında kurulmasından itibaren Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesinin kurumsal bir taşıyıcısı olarak önemli bir işlev üstlenmiştir. Kültürel diploması, dil öğretimi, sanat etkinlikleri, akademik iş birlikleri ve uluslararası projeler aracılığıyla Enstitü, Türkiye'nin kültürel mirasını dünya çapında tanıtmayı hedefleyen bir vizyonla hareket etmiştir. Bu çerçevede Enstitü'nün 2009–2023 yılları arasındaki faaliyet raporları incelendiğinde hem nitelik hem de nicelik açısından istikrarlı bir büyüme ve kurumsallaşma süreci izlediği görülmektedir.

Kuruluş yılı olan 2009'da yalnızca 2 kültür merkezi ile faaliyetlerine başlayan Enstitü, her yıl artan bir ivmeyle dünyanın çeşitli bölgelerinde yeni kültür merkezleri açarak 2023 yılı sonu itibarıyla 66 ülkede toplam 88 kültür merkezine ulaşmıştır. Bu gelişme, Enstitü'nün küresel ölçekteki görünürlüğünü ve etki kapasitesini artırarak yumuşak gücün mekânsal boyutuna katkı sağlamıştır. Özellikle 2010–2014 yılları arasında gözlemlenen hızlı yayılma süreci, Enstitü'nün kurumsallaşma yönünde önemli adımlar attığını ve dış politika öncelikleri doğrultusunda hareket ettiğini göstermektedir.

Faaliyetlerin sayısal boyutu da Enstitü'nün etkisini ortaya koymaktadır. 2009 yılında yalnızca 15 kültürel etkinlik düzenlenmişken bu sayı 2014 yılı itibarıyla 465'e

ulaşmış ve etkinlik sayılarının her geçen gün artarak katılımcı sayısı 750’den 23.000’e çıkmıştır. Bu artış, Enstitü’nün kültürel diplomasi alanındaki operasyonel kapasitesini büyük ölçüde genişlettiğini ve toplumlar arası etkileşimde önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Benzer şekilde, Yunus Emre Enstitüsü’nün Türkçe öğretimi faaliyetleri de kuruluşundan günümüze kadar olan dönemde büyük bir gelişme göstermiştir. 2009 yılında yalnızca 235 öğrenciye Türkçe eğitimi verilirken, bu sayının 2014’te 9.200’e ve 2023 yılında 40.720’ye ulaştığı faaliyet raporlarından anlaşılmaktadır. Ayrıca çevrim içi eğitim teknolojilerinin entegrasyonu ile “Türkçe Öğretim Portalı” gibi dijital araçlar sayesinde çok daha geniş kitlelere erişim sağlanmıştır. 2023 yılı itibarıyla portal, 600 bin kullanıcıya ulaşmış ve Türkçenin öğretiminde yenilikçi yöntemlerin kullanımı yaygınlaşmıştır.

Personel kapasitesi bakımından da Enstitü sürekli bir büyüme grafiği göstermiştir. 2014 yılında toplam 328 personelle faaliyetlerini sürdüren YEE, 2023 yılı itibarıyla 628 personele ulaşarak hem insan kaynağını çeşitlendirmiş hem de uzmanlaşma düzeyini artırmıştır. Bu artış, Enstitü kurumsal kapasitenin gelişimi ve sürdürülebilirliğin sağlanması açısından kritik bir göstergedir.

Akademik alanda ise, Türkoloji Projesi kapsamında 2023 yılına kadar 59 ülke ile 123 protokol imzalanmış ve Türk Dili ile Edebiyatı alanında çok sayıda üniversite ile iş birliği gerçekleştirilmiştir. Yine bu kapsamda, yurt dışında görevli 27 akademisyenle yürütülen faaliyetler, Türkiye’nin akademik diplomasisinin bir parçası olarak dikkat çekmektedir.

Sonuç olarak, 2009–2023 yılları arasında Yunus Emre Enstitüsü’nün faaliyetleri, Türkiye’nin kamu diplomasisi ve yumuşak güç stratejilerinin kurumsal bir aktörü olarak etkinliğini artırdığını göstermektedir. Açılan kültür merkezleri, artan öğrenci sayısı, genişleyen kültürel faaliyetler, güçlenen akademik iş birlikleri ve dijitalleşme kapasitesi; Enstitü’nün sadece niceliksel değil, aynı zamanda niteliksel bir büyüme süreci yaşadığını göstermektedir. Bu süreç, Türkiye’nin küresel düzeyde daha görünür ve etkili bir kültürel aktör haline gelmesine önemli katkılar sunmaktadır.

3.4.9. Yunus Emre Enstitüsü'nün Yıllara Göre Kurumsal Kapasitesi Değerlendirilmesi

Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye'nin kültürel diplomasisi alanında yumuşak güç unsurlarını etkili biçimde kullanan öncü kurumlardan biri olarak, 2009 yılındaki kuruluşundan itibaren uluslararası alanda hızla kurumsallaşmıştır. Bu bağlamda Enstitü'nün yıllar içerisinde gerçekleştirdiği insan kaynağı gelişimi, mali kapasite artışı, yurt dışı yapılanması, akademik iş birlikleri ve medya görünürlüğü gibi göstergeler kurumsal kapasitesinin dinamik bir biçimde güçlendiğini ortaya koymaktadır. 2014–2023 yılları arasında elde edilen veriler, Enstitü'nün Türk dili ve kültürünün yaygınlaştırılmasına yönelik faaliyetlerini sistematik ve sürdürülebilir bir şekilde geliştirdiğini göstermektedir. Bu bölümde, Yunus Emre Enstitüsü'nün son on yıllık dönemdeki kurumsal kapasite gelişimi çeşitli boyutlarıyla ele alınmakta; nicel ve nitel veriler doğrultusunda kapsamlı bir değerlendirme sunulmaktadır. Amaç, Enstitü'nün kültürel diplomasi alanındaki etkinliğini artıran kurumsal dönüşüm sürecini analiz etmek ve bu sürecin Türkiye'nin yumuşak güç stratejileriyle olan ilişkisini ortaya koymaktır.

3.4.9.1. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2014 Yılı Kurumsal Kapasitesi

2014 yılında Yunus Emre Enstitüsü'nün kurumsal kapasitesini değerlendirdiğimizde, Enstitü 2014 yılında 30 ülkede 38 kültür merkez ve toplam 328 personel ile faaliyetlerini yürütmüştür. Bu personellerin büyük bir çoğunluğu, yani 263 kişi yurtdışında istihdam edilmiştir. Yalnızca 65 kişi ise yurtiçindeki görevlerde çalışmaktadır. Bu durum, Yunus Emre Enstitüsü'nün yurt dışı faaliyetlerine öncelik verdiğini ve küresel ölçekte kültürel diplomasiyi yürütme amacına uygun olarak insan kaynağını ağırlıklı olarak yurtdışı merkezlerinde görevlendirdiğini göstermektedir.

2014 yılı itibarıyla Yunus Emre Enstitüsü'nün yürüttüğü eğitim faaliyetleri kapsamında toplam 18.430 öğrenciye ulaşılmıştır. Bu öğrenciler, farklı programlar çerçevesinde eğitim almış olup, 9.200 öğrenci kültür merkezlerinde Türkçe eğitimi görmüştür. Bunun yanı sıra, 7.579 öğrenci seçmeli yabancı dil olarak Türkçeyi tercih etmiştir. Türkoloji programına ise 2.516 öğrenci katılım sağlamıştır. Ayrıca, Türkçe yeterliliğini ölçmeye yönelik gerçekleştirilen Türkçe Yeterlik Sınavı'na (TYS) toplam 652 kişi katılmıştır. Ayrıca kurum tarafından 2014 yılı boyunca gerçekleştirilen kültürel, akademik ve sanatsal etkinliklerin sayısının 465 adet olduğu görülmektedir. Enstitü bu

etkinlikler aracılığıyla 23.000 kişiye ulaşıldığı görülmektedir (YEE, 2014 Faaliyet Raporu, s. 120). 2014 yılının bu verileri, Yunus Emre Enstitüsü'nün Türkçenin yaygınlaştırılması ve akademik alanda kurumsallaşması adına önemli bir misyon üstlendiğini göstermektedir. Bu veriler, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda ciddi bir artış yaşandığını ve Türkoloji projelerinin üniversitelerle yapılan iş birlikleri çerçevesinde güçlendiğini göstermektedir.

Kurumun 2014 yılı faaliyetleri ile kültür merkezlerine olan ilgi önemli bir artış göstermiştir. Enstitü'nün fiziksel ziyaretçi sayıları incelendiğinde, 358.378 ziyaretçinin kültür merkezlerine geldiği tespit edilmiştir. Bu rakam, kültürel diplomasi çerçevesinde yürütülen faaliyetlerin, halkın ilgisini çektiğini ve geniş kitlelere ulaştığını göstermektedir. Dijital etkileşimler açısından değerlendirildiğinde ise toplam sayfa görüntüleme sayısı 1.523.857 olarak kaydedilmiştir (YEE, 2014 Faaliyet Raporu, s. 121). Bu durum, kurumun dijital diplomasi ekseninde kültürel faaliyetlerini tanıtmada noktasında başarılı bir performans sergilediğini göstermektedir.

2014 yılı verileri incelendiğinde, sosyal medya platformlarının etkin bir şekilde kullanıldığı ve kurumun dijital mecralar üzerinden geniş kitlelere ulaştığı görülmektedir. Farklı sosyal medya kanallarındaki takipçi ve etkileşim sayıları değerlendirildiğinde, Twitter'da 5.170 takipçiye, Facebook'ta 12.158 beğeniye ve YouTube'da 15.918 video görüntülenmesine ulaşıldığı tespit edilmiştir (YEE, 2014 Faaliyet Raporu, s. 121). Bu veriler, kurumun sosyal medya stratejilerini de etkili kullandığını ve dijital platformlar aracılığıyla hedef kitlesine ulaşma noktasında başarılı bir performans sergilediğini göstermektedir. Sosyal medya kullanımının artırılması, Enstitü merkezlerinin kültürel diplomasi ve kamu diplomasisi bağlamında kurumsal görünürlüğün artmasına katkı sağlamaktadır.

2014 yılı boyunca kurumun yazılı ve görsel basında yer alma oranları incelendiğinde, toplam 6.039 haberin ulusal, yerel ve uluslararası düzeyde yayımlandığı görülmektedir. Medya türlerine göre yapılan değerlendirmeye göre, enstitü merkezleri ile ilgili televizyonda 295 haber, internet mecralarında 3.909 haber ve basılı medya organlarında (gazete, dergi) 1.835 haber yayımlanmıştır. Bu haberlerin toplam tirajı 81.380.653, erişim sayısı ise 244.250.069 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, bu medya görünürlüğünün reklam eşdeğerinin 10.443.459 TL olarak hesaplanmıştır (YEE, 2014

Faaliyet Raporu, s. 121). Bu istatistikler haberlerin geniş bir kitleye ulaştığını göstermektedir. Enstitü'nün medya aracılığıyla ciddi bir görünürlük elde ettiğini, kurumun medya görünürlüğünün büyük ölçüde dijital platformlar üzerinden sağlandığını ve yumuşak güç unsurları çerçevesinde etkili bir kamu diplomasisi yürüttüğünü ortaya koymaktadır

Yunus Emre Enstitüsü'nün 2014 yılında yurt dışındaki işbirliği sayısı 69 iken, yurt içindeki işbirliği sayısı 80 olarak kaydedilmiştir. Bütçe verileri incelendiğinde, enstitünün ana bütçesi 41.980.000 TL olarak belirlenmiş, buna ek olarak 30.000.000 TL ek bütçe sağlanmıştır. Ayrıca, 7.146.799,63 TL'lik ek gelirle birlikte enstitünün toplam bütçesi 79.126.799,63 TL'ye ulaşmıştır (YEE, 2014 Faaliyet Raporu, s. 123). Bu veriler, Enstitü'nün uluslararası düzeyde geniş bir etkileşim ağına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, kültürel diplomasi faaliyetlerini sürdürebilmesi açısından Enstitü'nün güçlü bir mali yapıya ve önemli bir finansal kaynağa sahip olduğu anlaşılmaktadır.

3.4.9.2. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2015 Yılı Kurumsal Kapasitesi

2015 yılı ile ilgili genel bir değerlendirme yapıldığında, 2015 yılında 44 kültür merkezi ve 380 çalışanı ile eğitim ve öğrenci sayıları açısından önemli gelişmeler kaydedildiği görülmektedir. Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri'nde (YETKM) eğitim gören öğrenci sayısı 8.700'e ulaşırken, seçmeli yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenci sayısı 7.619 olarak kaydedilmiştir. Ayrıca, Türkoloji projeleri kapsamında 2.500 öğrenci eğitim almış ve Türkçe Yeterlik Sınavı'na (TYS) katılan kişi sayısı da 1.147 olarak kaydedilmiştir. Bu veriler, YEE'nin, 2015 yılında da Türkçenin uluslararası alanda yaygınlaşmasına yönelik çalışmaların başarılı bir şekilde sürdürüldüğünü göstermektedir. 2015 yılında Yunus Emre Enstitüsü, kültürel etkileşim ve tanıtım faaliyetleri kapsamında önemli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Yıl boyunca düzenlenen 713 kültür-sanat faaliyeti ile yaklaşık 40.000 kişiye ulaşılmıştır. Faaliyet sayısının yüksek olması, Enstitü'nün kültürel diplomasiyi güçlendirme, sanat ve gelenekleri tanıtma konusundaki aktif rolünü ortaya koymaktadır. Bu etkinlikler, Türkiye'nin kültürel mirasını uluslararası alanda daha geniş kitlelere ulaştırmada önemli bir katkı sağlamıştır (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 188-189).

2015 yılında Yunus Emre Enstitüsü'nün medya ve sosyal medyada görünürlüğü önemli bir seviyeye ulaşmıştır. Enstitü'nün yaptığı faaliyetler ile ilgili 470 televizyon haberi, 10.710 internet haberi ve 3.402 basın haberi yayımlanmış olup, toplamda 14.582 haber ile geniş bir medya erişimi sağlanmıştır. Sosyal medya platformlarında da aktif bir varlık gösteren Enstitü'nün Twitter'da 12.300 takipçisi, Facebook'ta 16.904 beğenisi, Instagram'da 224 takipçisi ve YouTube'da 205 abonesi bulunmaktadır (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s. 190-191). Bu veriler, Enstitü'nün dijital diplomasi alanında da kültürel faaliyetlerini tanıtmaya ve daha geniş kitlelere ulaşma konusundaki başarısını ortaya koymaktadır.

2015 yılında Yunus Emre Enstitüsü, akademik ve kurumsal işbirliklerini genişleterek önemli protokoller imzalamıştır. Yurt içindeki üniversitelerle 66 işbirliği ve tanıtım protokolü yapılırken, diğer kurumlarla 9 protokol imzalanmıştır. Türkoloji projeleri kapsamında 64 işbirliği protokolü gerçekleştirilmiş ve yurt dışındaki üniversitelerle de 60 protokol yapılmıştır (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s.192-193). Bu veriler, Enstitü'nün hem ulusal hem de uluslararası alanda akademik işbirliklerini güçlendirerek Türk dili ve kültürünün yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalarını etkin bir şekilde sürdürdüğünü göstermektedir. Sonuç olarak, 2015 yılı Yunus Emre Enstitüsü için eğitim, kültürel faaliyetler, medya görünürlüğü ve uluslararası işbirlikleri açısından oldukça verimli bir yıl olduğu görülmektedir.

Yunus Emre Enstitüsü'nün (YEE) 2015 yılı bütçe ve performans değerlendirmesi verileri değerlendirildiğinde ise, kurumun 2014 yılında gerçekleşen bütçesi 79.126.799,63 TL iken, 2015 yılında önemli bir artışla 98.562.063,01 TL seviyesine ulaştığı görülmektedir. Enstitü bütçesi de 41.980.000 TL'den 59.200.000 TL'ye yükselerek kurumsal harcamalarda artışı göstermektedir. Ancak, ek bütçede 2014 yılında 30.000.000 TL iken 2015 yılında 27.000.000 TL'ye bir düşüş gözlemlenmektedir. Buna karşın, gelirler 7.146.799,63 TL'den 12.362.063,01 TL'ye yükselerek ciddi bir artış gösterdiği görülmektedir (YEE, 2015 Faaliyet Raporu, s.192-193). Bu veriler, YEE'nin 2015 yılında daha büyük bir bütçeyle faaliyet gösterdiğini ve gelirlerini artırmayı başardığını göstermektedir.

3.4.9.3. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2016 Yılı Kurumsal Kapasitesi

2016 yılı Yunus Emre Enstitüsü'nün kurumsal yeterlilikleri ile ilgili olarak insan kaynağı değerlendirildiğinde Enstitüsü, 43 ülkede 54 Kültür Merkezi ve 46 ülkede 85 Türkoloji Bölümü 61 ülkede toplam 139 irtibat noktasında 408 personeliyle hizmetlerini yürütmüştür. Bu personellerin büyük bir kısmı yurt dışında kültür merkezlerinde çalışmaktadır. Yurt dışında görevli personel sayısının 320 kişi olduğu görülmektedir. Buna karşılık, yurt içinde çalışan personel sayısı ise 88 kişidir. Çalışan personellerin cinsiyet dağılım oranlarına bakıldığında, çalışanların %59'u erkek, %41'i kadın olduğu görülmektedir.

Enstitü personelinin mezuniyet durumu incelendiğinde, çalışanların %55'i lisans, %29'u yüksek lisans ve %4'ü doktora mezunu olup, toplamda %88'inin yükseköğrenim düzeyinde eğitim aldığı görülmektedir. Bunun yanında, personelin %8'i ortaöğretim, %2'si ön lisans ve %2'si ilköğretim mezunudur. 2016 yılında Yunus Emre Enstitüsü'nde görev yapan uluslararası personelin Türkçe yeterlilik düzeyleri incelendiğinde, personellerin en büyük kısmı, %46 oranıyla C1 seviyesinde Türkçe bilgisine sahip olduğu görülmektedir. Bu oran, uluslararası personelin önemli bir kısmının ileri düzeyde Türkçe konuşabildiğini ortaya koymaktadır. C1 seviyesini, %23 ile C2 seviyesi takip etmektedir. Bu durumda bazı personelin neredeyse ana dil düzeyinde Türkçe bildiğini göstermektedir. Öte yandan B2 seviyesinde Türkçe bilgisine sahip olanların oranı %19, B1 seviyesindekilerin oranı ise yalnızca %4'tür. Daha düşük seviyelerde ise A2 düzeyinde %3 ve A1 düzeyinde %5 oranında personel yer almaktadır (YEE, 2016 Faaliyet Raporu, s.111-112). Bu veriler, Yunus Emre Enstitüsü'nün ağırlıklı olarak yükseköğrenim görmüş ve akademik donanıma sahip bireyleri istihdam ettiğini ortaya koymaktadır. Enstitü'nün iş birliği kapasitesi değerlendirildiğinde ise, hem yurt içindeki hem de yurt dışındaki üniversitelerle çeşitli protokoller ve ortaklıklar geliştirerek geniş bir kurumsal ağ oluşturduğu görülmektedir. Ayrıca, uluslararası personelin Türkçe yeterlilik düzeyleri, Enstitü'nün dil eğitimine verdiği önemi yansıtmakta; personelin büyük bir kısmının Türkçeyi ileri seviyede kullanabilmesi, bu alandaki kurumsal yeterliliği açıkça ortaya koymaktadır.

Yurt dışındaki üniversitelerle yapılan 85 Türkoloji protokolü, YEE'nin Türk dili ve kültürünün uluslararası alanda yaygınlaştırılması konusundaki aktif rolünü ortaya

koymaktadır. Yurt içindeki üniversitelerle yaptığı 83 işbirliği ve tanıtım protokolü, kurumun yerel akademik çevrelerle güçlü bağlar kurduğunu göstermektedir. Ayrıca, 10 sertifika programı protokolü ve 9 YÖS (Yabancı Öğrenci Sınavı) protokolü ile üniversitelerle eğitim alanındaki işbirliğini desteklediği görülmektedir (YEE, 2016 Faaliyet Raporu, s.111-112). Bu veriler, YEE'nin akademik ve kültürel diplomasi alanında geniş çaplı ve stratejik ortaklıklara sahip olduğunu göstermektedir.

3.4.9.4. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2017 Yılı Kurumsal Kapasitesi

2017 yılında Yunus Emre Enstitüsü'nün kurumsal yeterlilikleri kapsamında irtibat noktaları ve insan kaynakları değerlendirildiğinde, 46 ülkede 56 kültür merkezi ve 50 ülkede 100 Türkoloji bölümü ile uluslararası alanda 71 ülkede toplam 156 irtibat noktasıyla faaliyet gösterdiği görülmektedir. Yunus Emre Enstitüsü'nün (YEE) 2017 yılı çalışan verilerine göre toplam 587 personel görev yaptığı görülmektedir. Bu personelin büyük bölümü, 494 kişi ile yurt dışında istihdam edilmiştir. Yurt dışı çalışanların 399'u Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri'nde (YETKM), 95'i ise Türkoloji alanında görev almıştır. Yurt içinde ise 93 personel çalışmaktadır. (YEE, 2017 Faaliyet Raporu, s. 144). Bu dağılım, YEE'nin faaliyetlerinin büyük ölçüde uluslararası alanda yürütüldüğünü ve insan kaynağının çoğunlukla yurt dışındaki kültürel merkezlerde istihdam edildiğini göstermektedir. YEE'nin kültürel diplomasi alanında güçlü bir şekilde konumlandığı ve geniş bir küresel ağ ile çalıştığı bu verilerle anlaşılmaktadır.

Enstitü'nün personelinin 2017 yılı cinsiyet dağılımı incelendiğinde, çalışanların %62'sinin erkek, %38'inin kadın olduğu görülmektedir. Kültür merkezlerinde görev yapan personelin yaş dağılımına bakıldığında, en büyük grubu %36 ile 30-34 yaş aralığındaki çalışanlar oluşturmaktadır. Bu grubu, %22 oranıyla 25-29 ve 35-39 yaş aralığındaki personel izlemektedir. 40 yaş ve üzeri çalışanların oranı ise görece daha düşüktür. 40-44 yaş aralığı %7, 45-49 yaş aralığı %4 ve 50 yaş üzeri %2 oranındadır. Ayrıca, 20-24 yaş grubundaki çalışanların oranı %7 olduğu tespit edilmiştir. Enstitü'de görev yapan personelin mezuniyet durumları incelendiğinde, çalışanların %55'inin lisans, %28'inin yüksek lisans ve %4'ünün doktora mezunu olduğu görülmektedir. Bu veriler, personelin %87'sinin yükseköğrenim düzeyinde eğitim aldığını ortaya koymaktadır. Diğer yandan, çalışanların %2'si ön lisans, %2'si ortaokul ve %1'i ilkokul mezunudur (YEE, 2017 Faaliyet Raporu, s. 144-146). Bu veriler, YEE'nin ağırlıklı

olarak genç ve orta yaşlı, dinamik bir kadroya sahip olduğunu ve eğitim seviyesi yüksek, akademik donanıma sahip personel istihdam ettiğini göstermektedir.

Yunus Emre Enstitüsü'nün iş birliği kapasitesine yönelik 2017 yılı verileri incelendiğinde, hem yurt içi hem de yurt dışı üniversitelerle çeşitli protokoller kapsamında iş birliği yapıldığını göstermektedir. Yurt dışı üniversitelerle 83 iş birliği ve tanıtım protokolü ile 100 Türkoloji protokolü imzalanmıştır. Yurt dışı üniversitelerle ise 38 iş birliği protokolü, yurt içi üniversitelerle 9 YÖS protokolü, yurt içi üniversitelerle 10 sertifika programı protokolü ve 33 yaz okulu protokolü gerçekleştirilmiştir. Veriler, YEE'nin uluslararası akademik ilişkileri güçlendirme ve Türkçeyi yaygınlaştırma konusunda kapsamlı çalışmalar yürüttüğünü ortaya koymaktadır (YEE, 2017 Faaliyet Raporu, s.147).

Yunus Emre Enstitüsü'nün, 2017 yılı basın ve medya faaliyetlerine bakıldığında, geniş bir medya görünürlüğünün devam ettiği görülmektedir. Bu dönemde Enstitü 3.502 gazete haberi, 878 TV programı ve 27.197 internet haberi yayımlanmıştır. Veriler, YEE'nin hem yazılı hem görsel hem de dijital medya aracılığıyla etkin bir şekilde tanıtıldığını ve kamuoyuna ulaşmada güçlü bir medya stratejisi izlemeye devam ettiği görülmektedir (YEE, 2017 Faaliyet Raporu, s.151).

Yunus Emre Enstitüsü'nün (YEE) 2017 yılı bütçe verileri incelendiğinde, önemli bir artış göze çarpmaktadır. 2016 yılında gerçekleşen bütçe 91.917.798,14 TL iken, 2017 yılında 115.464.190,82 TL'ye yükselmiştir. Enstitü bütçesi ise 57.914.000 TL'den 62.084.000 TL'ye çıkmıştır. 2017 yılı ek bütçesi de 25.000.000 TL'den 30.800.000 TL'ye yükselmiş ve kurumun ek kaynağa olan ihtiyacını ortaya koymuştur. Gelirler kaleminde ise 2016 yılında 9.003.798,14 TL olan tutar, 2017'de 22.580.190,82 TL'ye ulaşarak dikkat çekici bir artış göstermiştir (YEE, 2017 Faaliyet Raporu, s.148). Bu veriler, Enstitü'nün 2017 yılında hem bütçesini hem de gelirlerini artırarak kurumsal kapasitesini ve mali gücünü geliştirdiğini göstermektedir.

3.4.9.5. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2018 Yılı Kurumsal Kapasitesi

Yunus Emre Enstitüsü'nün 2018 yılı kurumsal yeterlilikleri kapsamında insan kaynağı kapasitesi nicelik ve nitelikleri değerlendirildiğinde, 2018 yılında Yunus Emre Enstitüsü'nün insan kaynağı kapasitesine ilişkin verilere göre, toplam 553 personel görev yapmaktadır. Bu çalışanların büyük bir bölümü, 403 kişi ile yurt dışında istihdam

edilmektedir. Yurt dışı personelin 373'ü Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri'nde (YETKM), 46'sı ise Türkoloji alanında çalışmaktadır. Yurt içinde ise 134 personel görev almaktadır. Çalışan personellerin cinsiyet dağılımına bakıldığında, personellerin %54'ü erkek çalışandan, %46 oranında kadın personellerden oluşturmaktadır. 2018 yılı itibarıyla Enstitü'de görev yapan personelin yaş profiline bakıldığında, %34'lük oranla 30-34 yaş aralığı en yoğun grubu oluşturmaktadır. Bunu %31 ile 35-39 yaş grubu takip etmektedir. Çalışanların %22'si 40 yaş ve üzerindeyken, %13'ü ise 24-29 yaş aralığındadır. Kültür merkezlerinde görevli çalışanların mezuniyet durumları incelendiğinde ise, çalışanların büyük çoğunluğu %49 ile lisans, %29 ile yüksek lisans ve %5 doktora mezunu olup, toplamda %83 oranında yükseköğrenim eğitimi almış personeller bulunmaktadır. Geriye kalan personellerden lise mezunları %12, ön lisans mezunları %2 ve ilköğretim mezunları %3 oranındadır (YEE, 2018 Faaliyet Raporu s.137-139). Bu veriler, Yunus Emre Enstitüsü'nün 2018 yılında da eğitim seviyesi yüksek, ağırlıklı olarak orta yaş ve genç çalışanlardan oluşan dinamik bir kadroya sahip olduğunu göstermektedir.

2018 yılı itibarıyla Enstitü'nün kurumsal iş birliği kapasitesi kapsamında, yurt içi ve yurt dışındaki birçok üniversite ile çeşitli protokoller imzalamıştır. Bu kapsamda, yurt içinde 68 üniversiteyle iş birliği ve tanıtım protokolü, 6 üniversiteyle YÖS protokolü ve 31 üniversiteyle yaz okulu protokolü yapılmıştır. Yurt dışında ise 97 üniversiteyle Türkoloji protokolü ve 101 üniversiteyle iş birliği protokolü imzalanarak akademik iş birlikleri güçlendirilmiştir (YEE, 2018 Faaliyet Raporu s.140).

Enstitü'nün 2018 yılı Basın ve Medya Kapasitesi incelendiğinde, Yunus Emre Enstitüsü'nün yıl boyunca gerçekleştirdiği faaliyetler sayesinde etkili bir medya görünürlüğü elde ettiği görülmektedir. Yıl boyunca 3.474 gazete haberi, 758 TV programı ve 30.677 internet haberinde yer alarak Türkiye ve uluslararası basında aktif bir şekilde tanıtılmıştır. Yunus Emre Enstitüsü'nün sosyal medya takipçi sayıları incelendiğinde, en büyük kitleyi %70 ile 387.918 takipçiyle Facebook oluştururken, %22 ile 121.889 takipçiyle Twitter ikinci sırada yer almaktadır. Instagram ise %8 oranında 42.831 takipçiyle daha düşük bir kitleye sahiptir. Veriler, YEE'nin dijital platformlarda geniş bir erişime sahip olduğunu ve Facebook'un en aktif kullanılan sosyal medya kanalı olduğunu göstermektedir (YEE, 2018 Faaliyet Raporu s.143). Bu veriler, YEE'nin hem Türkiye'de hem de uluslararası alanda her geçen yıl kurumsallaşarak akademik ve kültürel etkileşimi artırmaya yönelik geniş çaplı çalışmaları yürütmeye devam ettiğini göstermektedir.

Yunus Emre Enstitüsü'nün 2018 yılına ait bütçesi değerlendirildiğinde, gerçekleşen bütçe 2017 yılında 115.464.190,82 TL iken, 2018'de 164.048.876,36 TL'ye yükseldiği görülmektedir. Enstitü'nün cari bütçesi de 2017 yılında 62.084.000 TL iken 2018 yılında 121.323.000 TL'ye çıkarak büyük bir artış göstermiştir. Yatırım bütçesi ise 2017'de 30.800.000 TL iken, 2018'de 28.397.000 TL'ye düştüğü anlaşılmaktadır. Gelirler kaleminde ise 2017'de 22.580.190,82 TL iken, 2018'de 14.328.876,36 TL'ye gerileme yaşanmıştır. Bu veriler kapsamında değerlendirildiğinde, Yunus Emre Enstitüsü 2018 yılında bütçesini ve cari harcamalarını artırırken, gelirlerinde bir düşüş yaşandığını göstermektedir.

Yunus Emre Enstitüsü, 2018 yılında da insan kaynağı kapasitesini artırmış olup, akademik ve kültürel iş birliklerini güçlendirdiği görülmektedir. Yaptığı faaliyetlerle medya görünürlüğünü artırdığı ve bütçesini büyümüştür. Ancak kurum gelirlerinde yaşanan düşüş yaşanmıştır. Genel olarak bu veriler, Enstitü'nün kurumsal yapısını güçlendirerek ulusal ve uluslararası alandaki etkinliğini artırmaya devam ettiğini göstermektedir.

3.4.9.6. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2019 Yılı Kurumsal Kapasitesi

2019 yılı verilerine göre Yunus Emre Enstitüsü'nün insan kaynağı gücü incelendiğinde, yurt dışındaki kültür merkezlerinde görev yapan personel sayısının 556 olduğu tespit edilmektedir. Bu personelin büyük bir kısmı, 420 kişi ile yurt dışında istihdam edilmektedir. Yurt dışı personelinin 388'i YETKM (Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri) bünyesinde çalışırken, 32'si Türkoloji alanında görev yapmaktadır. Türkiye'de görev yapan personel sayısı ise 146 kişi olarak görülmektedir. Enstitü'de çalışan 556 personelin cinsiyet dağılımına bakıldığında, çalışanların %52'si erkek, %48'i kadın olduğu görülmektedir. Personellerin mezuniyet durumu incelendiğinde, çalışanların %54'ü lisans, %24'ü yüksek lisans ve %5'i doktora mezunu olup, toplamda %83'ü yükseköğrenim eğitim aldığı tespit edilmektedir. Lise ve altı mezunlar %15, ön lisans mezunları ise %2 oranındadır. (YEE, 2019 Faaliyet Raporu s.183-185). Bu veriler, YEE'nin 2019 yılında da yüksek eğitim seviyesine sahip nitelikli bir insan kaynağına sahip olduğunu göstermektedir.

Yunus Emre Enstitüsü'nün 2019 yılı yurt içi personel kadro dağılımına bakıldığında, çalışanların %40'ı destek personeli, %27'si uzman yardımcısı, %22'si

uzman, %7'si müdür ve %4'ü memur olarak görev yapmaktadır (YEE, 2019 Faaliyet Raporu s.185). Bu dağılım, kurumda idari ve destek hizmetlerinin önemli bir yer tuttuğunu ve uzman kadroların da geniş bir yer kapladığını göstermektedir. Enstitü'nün yurt dışı personel kadro dağılımında ise, çalışanların %52'si destek personeli, %37'si okutman, %11'i müdür pozisyonunda görev yapmaktadır (YEE, 2019 Faaliyet Raporu s.186). Bu durum ise, yurt dışı faaliyetlerde eğitim ve destek hizmetlerinin ön planda olduğunu göstermektedir.

Yunus Emre Enstitüsü'nde çalışan personellerin 2019 yılı görev süreleri incelendiğinde, çalışanların %26'sı 0-1 yıl, %25'i 2-3 yıl, %28'i 4-6 yıl, %20'si 7-9 yıl ve %1'i 10 yıl ve üzeri süredir görev yapmaktadır (YEE, 2019 Faaliyet Raporu s.186). Bu dağılım, kurumda nispeten yeni çalışanların yoğun olduğunu, uzun süreli çalışan oranının ise düşük kaldığını göstermektedir.

Yunus Emre Enstitüsü'nün 2019 yılı iş birliği kapasitesi ele alındığında, ulusal ve uluslararası düzeyde akademik iş birliklerini güçlendirmek amacıyla çeşitli protokoller imzaladığı görülmektedir. Enstitü, yurt içinde 68 üniversite ile iş birliği ve tanıtım protokolleri gerçekleştirerek kültürel ve akademik faaliyetlerin yaygınlaştırılmasını sağlamıştır. Ayrıca, 6 üniversite ile Yabancı Öğrenci Sınavı (YÖS) protokolü imzalayarak uluslararası öğrencilerin Türkiye'de eğitim almalarını desteklemiştir. Yaz okulu programları kapsamında ise 31 üniversite ile anlaşmalar yaparak yabancı öğrencilerin Türk kültürünü ve dilini daha yakından tanımalarına katkıda bulunmuştur. Yurt dışında ise 97 üniversite ile Türkoloji protokolleri yaparak Türk dili ve kültürünün akademik düzeyde yayılmasını teşvik etmiştir. Bunun yanı sıra, 101 üniversite ile iş birliği protokolleri gerçekleştirerek küresel ölçekte eğitim ve kültürel diplomasi faaliyetlerini geliştirdiği görülmektedir (YEE, 2019 Faaliyet Raporu s.187-195).

Örneğin Enstitü, 2019 yılında Basın ve Medya Kapasitesi açısından elen alındığında düzenlenen faaliyetlerle ilgili olarak basında; 2494 gazete haberine, 785 TV programına, 21211 internet haberine konu olmuştur. Enstitüsü'nün sosyal medya platformlarındaki takipçi sayıları, kurumun dijital alandaki etkileşimini ve erişim kapasitesini göstermektedir. Facebook'ta 427.356 takipçiye ulaşan enstitü, en yüksek kitleye yine bu platformda sahip olmaya devam etmektedir. Twitter'da 135.678 takipçi ile geniş bir izleyici kitlesine hitap ederken, Instagram'da ise 75.495 takipçiye ulaşarak

görsel içeriklerle dijital varlığını sürdürmüştür (YEE, 2019 Faaliyet Raporu s.199). Yunus Emre Enstitüsü'nün kültürel diplomasi çalışmaları ile Türk İslam kültürünü tanııtma faaliyetlerini her mecrada etkin bir şekilde yürüttüğü görülmektedir.

Enstitü'nün 2019 yılı Basın ve Medya Kapasitesinde gerçekleşen bütçe 2018 yılında 164.048.876,36 TL iken, 2019 yılında 165.908.675,54 TL'ye yükseldiği görülmektedir. Kurumun Cari bütçesi hafif bir düşüş göstererek 121.323.000 TL'den 121.099.000 TL'ye gerilemiştir. Yatırım bütçesi ise her iki yılda da 28.397.000 TL olarak sabit kalmıştır. Gelirler kaleminde ise 2018'de 14.328.876,36 TL olan tutar, 2019'da 16.412.675,54 TL'ye yükselerek artış göstermiştir (YEE, 2019 Faaliyet Raporu s.196). Bu veriler, YEE'nin bütçesini koruduğunu, gelirlerini artırdığını ancak cari harcamalarında küçük bir düşüş yaşandığını göstermektedir.

3.4.9.7. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2020 Yılı Kurumsal Kapasitesi

2020 yılı Yunus Emre Enstitüsü'nün kurumsal yeterlilikleri ile ilgili olarak insan kaynağı tahlil edildiğinde Enstitüsü, dünya genelinde 587 personeliyle faaliyet göstermektedir. Bu personellerden 165'i yurt içinde, 422'si yurt dışında görev yapmaktadır. Yurt içi çalışanlar vakıf (116), iktisadi işletme (25), şirket personeli (21) ve görevlendirme (3) şeklinde dağılmıştır. Yurt dışı çalışanlar ise YETKM (366) ve Türkoloji Projesi (56) kapsamında görev yapmaktadır. Enstitünün insan kaynağının büyük bölümü yurt dışında bulunmaktadır. Enstitü'de çalışan 587 personelin cinsiyet dağılımına bakıldığında, çalışanların %52 oranında erkek, %48'lik dilimle kadın çalışan olduğu görülmektedir. Çalışan personellerin yaş dağılımına bakıldığında, çalışanların en büyük kısmı %31 ile 30-34 yaş grubunda, ardından %29 ile 35-39 yaş grubunda yer almaktadır. 40-44 yaş aralığı %15, 45 yaş ve üstü %14, 25-29 yaş grubu %10 ve 24 yaş altı %1 oranındadır (YEE, 2020 Faaliyet Raporu s.191- 192). Bu dağılım, YEE'nin çoğunlukla 30-39 yaş aralığındaki deneyimli ve dinamik bir kadroya sahip olduğunu göstermektedir.

Yunus Emre Enstitüsü'nün 2020 yılında personellerinin mezuniyet durumuna göre analiz edildiğinde, çalışanların %57'si lisans, %23'ü yüksek lisans ve %4'ü doktora mezunu olduğu görülmektedir. Lise ve altı mezunlar %14, ön lisans mezunları ise %2 oranındadır (YEE, 2020 Faaliyet Raporu s.191- 192). Bu dağılım, YEE'nin 2020 yılında

da yüksek eğitim seviyesine sahip nitelikli bir insan kaynağına sahip olduğunu göstermektedir.

Yunus Emre Enstitüsü'nün yurt içinde çalışan personellerin kadro dağılımına incelendiğinde, çalışanların %43'ü uzman yardımcısı ve okutman, %29'u destek personeli, %18'i uzman, %6'sı müdür, %2'si memur ve %1'i görevlendirme personeli olarak görev yaptığı görülmektedir. Enstitü'nün yurt dışında çalışan personellerin kadro dağılımı ise, çalışanların %47'si destek personeli, %25'i yerel okutman, %10'u T.C. okutmanı, %13'ü müdür, %3'ü uzman/uzman yardımcısı ve %2'si görevlendirme personeli olarak görev yapmaktadır. Ayrıca kurum personellerinin görev süresine göre dağılımına bakıldığında, çalışanların %34'ü 4-6 yıl, %28'i 7-9 yıl, %21'i 2-3 yıl, %10'u 0-1 yıl ve %7'si 10 yıl ve üzeri görev yapmaktadır (YEE, 2020 Faaliyet Raporu s.193). Bu veriler kapsamında değerlendirildiğinde, 2020 yılında YEE'nin yurt içinde büyük ölçüde akademik ve idari uzman kadrosuna sahip olduğu ve destek personelinin de önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Yurt dışındaki faaliyetlerde ise destek personeli ve okutman kadrosunun ağırlıklı olarak görev aldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, çalışanların büyük bir kısmının orta ve uzun vadeli deneyime sahip olduğu, ancak yeni çalışan oranının da dikkate değer seviyede olduğu görülmektedir.

Kurumun işbirliği kapasitesini yorumladığımızda, Yunus Emre Enstitüsü, yurt içinde 68 üniversite ile iş birliği ve tanıtım, 8 üniversite ile YÖS protokolü yapmıştır. Yurt dışında ise 91 üniversite ile Türkoloji, 56 üniversite ile genel iş birliği protokolü imzalamıştır (YEE, 2020 Faaliyet Raporu s.195). YEE, 2020 yılında da özellikle yurt dışındaki üniversitelerle daha fazla akademik iş birliği gerçekleştirme çalışmalarına devam etmektedir.

Yunus Emre Enstitüsü, 2020 yılında 1461 gazete haberi, 785 TV programı ve 21.211 internet haberine konu olmuştur. Sosyal medyada en büyük takipçi kitlesi Facebook (%71) üzerinde bulunurken, Twitter (%19) ve Instagram (%10) daha düşük oranda takip edilmiştir (YEE, 2020 Faaliyet Raporu s.199). Enstitünün medya görünürlüğü ağırlıklı olarak dijital platformlarda gerçekleşmeye devam etmiştir.

Kurumun 2020 yılı bütçe kapasitesini genel olarak muhakeme edildiğinde bir önceki yıl gerçekleşen toplam bütçe 2019'da 165.908.675,54 TL iken, 2020'de 172.653.393,14 TL'ye yükseldiği görülmektedir. Kurumun 2019 yılında cari bütçesi

121.099.000 TL iken 2020 yılında 132.991.000 TL'ye çıkarak artış göstermiştir. Yatırım bütçesi ise 2019'da 28.397.000 TL, 2020'de ise 28.000.000 TL olarak küçük bir düşüş yaşamıştır. Diğer gelirler ise 16.412.675,54 TL'den 11.662.393,14 TL'ye gerileyerek azalma gösterdiği görülmektedir (YEE, 2020 Faaliyet Raporu s.196). Genel olarak bu veriler, YEE'nin bütçesini büyüttüğünü, cari harcamalarını artırdığını ancak gelirlerinde bir düşüş yaşadığını göstermektedir.

3.4.9.8. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2021 Yılı Kurumsal Kapasitesi

2021 yılı Yunus Emre Enstitüsü'nün kurumsal yeterlilikleri ile ilgili olarak insan kaynağı incelendiğinde Enstitüsü, 2021 yılında toplam 664 çalışan ile faaliyet göstermiştir. Çalışanların 216'sı yurt içinde, 488'i yurt dışında görev yapmaktadır. Yurt içi çalışanlar, 110 vakıf personeli, 67 iktisadi işletme personeli, 34 şirket personeli ve 5 görevlendirme personelden oluşmaktadır. Yurt dışında görev yapan personel ise 405 kişi olup YETKM (Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri) kapsamında, 43 kişi ise Türkoloji Projesi çerçevesinde görev yapmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü (YEE) personellerinin 2021 yılı cinsiyet ve yaş dağılımı incelendiğinde, personelin %53'ünün erkek, %47'sinin ise kadın olduğu görülmektedir. Bu oranlar, Enstitüde cinsiyet temelli dengeli bir istihdam politikası izlenmeye devam ettiğini göstermektedir. Yaş dağılımı verileri ise personel profilinin büyük ölçüde genç ve orta yaş grubunda yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. En büyük payı %29 ile 35-39 yaş aralığındaki personel oluştururken, bunu %23 ile 30-34 yaş aralığı takip etmektedir. 25-29 ve 40-44 yaş gruplarının her biri %14 oranında yer alırken, 45 yaş üzeri personel de %14'lük bir dilimi kapsamaktadır. 24 yaşından küçük çalışanların oranı ise yalnızca %6'dır.

Bu veriler, YEE'nin dinamik, deneyimle gençliği harmanlayan bir insan kaynağı yapısına sahip olduğunu ve kurumsal sürdürülebilirliği sağlayacak bir yaş çeşitliliğine önem verdiğini göstermektedir (YEE, 2021 Faaliyet Raporu s.155-156).

Yunus Emre Enstitüsü'nün personellerinin profiline dair mezuniyet durumu ve yurt içi personel kadro dağılımını analiz edildiğinde, personelin büyük çoğunluğunu %54 oranıyla lisans mezunları oluşturmaktadır. Bunu %20 ile yüksek lisans mezunları izlemektedir. Lise ve altı eğitim düzeyine sahip olanların oranı %18 iken, ön lisans ve doktora mezunlarının oranı ise %4 olarak belirlenmiştir. Yurt içi personel kadro dağılımı incelendiğinde ise en büyük grubu %49 ile destek personeli oluşturmaktadır. Ardından

%32 ile uzman yardımcıları ve okutmanlar gelmektedir. Uzman kadrosu %12’lik bir paya sahipken, memur ve görevli personel oranı %2, müdür kadrosundaki personel oranı ise %3’tür (YEE, 2021 Faaliyet Raporu s.155-156). Bu dağılım, YEE’nin nitelikli insan kaynağına önem verdiğini ve ağırlıklı olarak yükseköğrenim görmüş personel ile çalıştığını ortaya koymaktadır. YEE’nin yurt içi faaliyetlerinde operasyonel süreçlerin destek personeli ile yürütüldüğünü, ancak akademik ve uzman pozisyonlara da önemli bir alan açıldığını göstermektedir.

Yunus Emre Enstitüsü’nün 2021 yurt dışı personel kadro dağılımına bakıldığında, en büyük grubu %56 ile destek personeli oluşturmaktadır. Yerel okutmanlar %25’lik oranla ikinci sırada yer alırken, T.C. vatandaşı okutmanlar %9’luk bir paya sahiptir. Yurt dışı müdür kadrosu %5, uzman ve uzman yardımcıları ise sadece %2 oranındadır. Görevlendirme yoluyla yurt dışında çalışan personel oranı ise %3 olarak belirlenmiştir. Bu veriler, yurt dışı faaliyetlerin ağırlıklı olarak operasyonel ve eğitim destek kadrosu tarafından yürütüldüğünü göstermektedir (YEE, 2021 Faaliyet Raporu s.156). Enstitüde çalışan personellerin görev süresine göre dağılımı incelendiğinde, personelin önemli bir kısmının kuruma yeni katıldığı görülmektedir. Özellikle 0–1 yıl arası çalışanlar %20 ile en büyük grubu oluştururken, 2–3 yıl (%18), 4–6 yıl (%24) ve 7–9 yıl (%19) aralığında çalışanlar da önemli oranlara sahiptir. Kurumda 10 yıldan fazla görev yapan personelin oranı ise %17’dir (YEE, 2021 Faaliyet Raporu s.156). Bu dağılım, Enstitü’nün genç ve dinamik bir kadroya sahip olduğunu, ancak aynı zamanda belirli bir düzeyde kurumsal hafızayı koruyacak deneyimli personele de sahip olduğunu göstermektedir.

Yunus Emre Enstitüsü, 2021 yılında da hem yurt içinde hem de yurt dışında geniş kapsamlı akademik ve kurumsal iş birlikleri gerçekleştirmeye devam etmiştir. Yurt içinde 85 üniversite ile iş birliği ve tanıtım protokolü, 13 üniversite ile Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı (YÖS) protokolü imzalanmıştır. Yurt dışında ise 103 üniversite ile Türkoloji protokolü, 61 üniversite ile genel iş birliği protokolü gerçekleştirilmiştir (YEE, 2021 Faaliyet Raporu s.155-166).

2021 yılı Yunus Emre Enstitüsü’nün kurumsal yeterlilikleri ile ilgili olarak insan kaynağı gözden geçirildiğinde, gerçekleşen toplam bütçe 2020’de 172.653.393,14 TL iken, 2021’de 233.668.000,00 TL’ye yükselerek önemli bir artış gösterdiği görülmektedir. Kurumun cari bütçesi 2020 yılında 132.991.000 TL iken 2021 yılında

168.612.000 TL'ye çıkmıştır. Enstitülerin yatırım bütçesi de 2020 de 28.000.000 TL'den 2021 yılında 40.056.000 TL'ye yükselmiştir. Diğer gelirleri ise 2019 ve 2020 yıllarına göre 2021 yılında 11.662.393,14 TL'den 25.000.000 TL'ye çıkarak ciddi bir artış kaydettiği görülmektedir. (YEE, 2021 Faaliyet Raporu s.158). Bu veriler doğrultusunda bakıldığında, YEE'nin 2021 yılında bütçesini, yatırım harcamalarını ve gelirlerini önemli ölçüde artırdığını göstermektedir.

3.4.9.9. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2022 Yılı Kurumsal Kapasitesi

2022 yılı Yunus Emre Enstitüsü'nün kurumsal yeterlilikleri kapsamında insan kaynağı yorumlandığında Enstitü, dünya geneline yayılmış irtibat noktalarında 590 personeliyle yürütmektedir. Bu personellerin 203'ü yurt içi faaliyetlerde görev alırken, 387'si yurt dışı görevli personeldir. Yurt içindeki çalışanların 117'si vakıf, 33'ü iktisadi işletme, 49'u şirket personeli, 4'ü ise görevlendirilmiş personeldir. Yunus Emre Enstitüsü'ndeki personel dağılımına göre, kadın çalışanlar %54 oranıyla erkek çalışanlardan (%46) daha fazla bir orana sahip olduğu görülmektedir. Yunus Emre Enstitüsü'ndeki personelin 2022 yılında yaş dağılımı şu şekildedir: En büyük grup %29 ile 30-34 yaş arasında yer alırken, onu %23 ile 35-39 yaş aralığı takip etmektedir. 25-29 yaş grubu %17, 40-44 yaş grubu %15, 45 yaş ve üzeri ise %3 ile en küçük oranı oluşturuyor. Ayrıca, 24 yaşından küçük personel oranı %3'tür. Yunus Emre Enstitüsü'ndeki görev yapan personellerin eğitim durumları ise şu şekilde şekildedir: Çalışanların %53'ü lisans mezunu iken, %21'i yüksek lisans, %19'u ön lisans, %5'i doktora ve %2'si lise ve altı eğitim seviyesine sahiptir (YEE, 2022 Faaliyet Raporu s.266-268). Bu, Enstitü'nün büyük kısmının yükseköğrenim görmüş personelden oluştuğunu ve akademik anlamda güçlü bir insan kaynağına sahip olduğunu göstermektedir.

Enstitü'nün 2022 yılındaki yurt içi personel kadro dağılımına bakıldığında, çalışanların %48'i destek personeli, %25'i uzman yardımcısı ve okutman, %22'si uzman, %4'ü büro personeli, %4'ü daire başkanı, %3'ü koordinatör ve %2'si görevlendirme personeli olarak görev yapmaktadır. Yurt dışı personel kadro dağılımı ise, çalışanların %54'ü destek personeli, %26'sı yerel okutman, %12'si YETKM koordinatörü, %7'si T.C. okutmanı ve %1'i uzman/uzman yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Ayrıca çalışan personellerin görev süresilerine bakıldığında, çalışanların %28'i 0-1 yıl, %15'i 2-3 yıl, %23'ü 4-6 yıl, %19'u 7-9 yıl ve %15'i 10 yıl ve üzeri süre görev yaptığı

görülmektedir (YEE, 2022 Faaliyet Raporu s.268-269). Bu veriler doğrultusunda değerlendirildiğinde, 2022 yılında da yurt içinde en büyük personel grubunu destek personelinin oluşturduğu, akademik ve uzman kadroların ise önemli bir rol üstlendiği görülmektedir. Yurt dışındaki faaliyetlerin büyük ölçüde destek personeli ve okutman kadrosu tarafından yürütüldüğü anlaşılmaktadır. Ayrıca, kurumdaki yeni çalışan oranının yüksek olması, ancak uzun süreli deneyime sahip personelin de önemli bir yer tutması, YEE'nin kurumsallaşma sürecini başarıyla sürdürdüğünü göstermektedir.

Yunus Emre Enstitüsü, 2022 yılı itibarıyla geniş bir iş birliği kapasitesine sahip olup, yurt içinde 98 üniversite ile iş birliği ve tanıtım protokolü imzalamıştır. Yurt dışındaki üniversitelerle ise 124 Türkoloji protokolü gerçekleştirilmiştir. Yurt dışında ayrıca 92 üniversite ile iş birliği protokolü yapılırken, yurt içinde 15 üniversite ile YÖS protokolü bulunmaktadır. 2022 yılı itibarıyla Yunus Emre Enstitüsü'nün toplam bütçesi 716.942.964,96 TL olmuştur. Bu bütçenin 567.564.000,00 TL'si cari bütçeye, 89.000.000,00 TL'si yatırım bütçesine, 60.378.964,96 TL'si ise diğer gelirlerden elde edilmiştir (YEE, 2022 Faaliyet Raporu s.266-269).

3.4.9.10. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2023 Kurumsal Kapasitesi

2023 yılı Yunus Emre Enstitüsü'nün kurumsal yeterlilikleri ile ilgili olarak insan kaynağı tahlil edildiğinde Enstitüsü, 2023 yılında toplam 628 çalışan ile faaliyetlerini yürütmüştür. Yunus Emre Enstitüsü'nün 2023 yılı insan kaynağı dağılımına baktığımızda, toplam 628 çalışanı bulunmaktadır. Çalışanların 487'si yurt dışındaki Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri'nde (YETKM), 141'i ise yurt içinde görev yapmaktadır. Yurt içindeki personelin dağılımına bakıldığında, 69 çalışan vakıf bünyesinde, 32 kişi iktisadi işletmede, 36 kişi şirket personeli olarak, 4 kişi ise görevlendirme usulü ile çalışmaktadır (YEE, 2023 Faaliyet Raporu s.260-263). Bu verileri değerlendirdiğimizde, Enstitü insan kaynağının büyük bir kısmını yurt dışındaki kültürel faaliyetlere yönlendirdiğini ve farklı statülerde istihdam sağladığını göstermektedir.

Yunus Emre Enstitüsü'nün personel cinsiyet dağılımı, %51 erkek ve %49 kadın çalışan oranıyla dengeli bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Bu dağılım, Enstitü'nün insan kaynaklarında toplumsal cinsiyet eşitliğine önem verdiğini ve kadın-erkek çalışan oranında dengeli bir istihdam politikası benimsediğini göstermektedir. Yunus Emre

Enstitüsü'nün personel yaş dağılımı, farklı yaş gruplarına dengeli bir şekilde yayıldığını göstermektedir. 24 yaşından küçük çalışanlar %21 ile en büyük grubu oluştururken, bunu %19 ile 35-39 yaş aralığı, %18 ile 25-29 yaş grubu takip etmektedir. 30-34 yaş grubundaki çalışan oranı %17, 40-44 yaş grubu %12, 45 yaş ve üzeri ise %13 oranında yer almaktadır. Bu dağılım, Enstitü'nün genç ve dinamik bir insan kaynağına sahip olduğunu, aynı zamanda tecrübeli çalışanlarla kurumsal dengeyi koruduğunu göstermektedir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu s.260-263).

Yunus Emre Enstitüsü'nün 2023 yılı personel mezuniyet durumu incelendiğinde, çalışanların büyük çoğunluğunun lisans (%59) ve yüksek lisans (%25) mezunu olduğu görülmektedir. Doktora mezunları %6, lise ve altı mezunlar %6, ön lisans mezunları ise %4 oranında yer almaktadır (YEE, 2023 Faaliyet Raporu s.260-263). Bu dağılımlar, Enstitü'nün nitelikli ve akademik açıdan donanımlı bir insan kaynağına sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle yüksek lisans ve doktora mezunu personel oranı, kurumun akademik temelli bir yapı benimsediğini ortaya koymaktadır.

Yunus Emre Enstitüsü'nün yurt içi personel kadro dağılımı, çalışanların büyük çoğunluğunun destek personeli (%65) olduğunu göstermektedir. Bunu, uzman yardımcılar ve okutmanlar (%10), uzmanlar (%6) ve büro personeli (%4) takip etmektedir. Daire başkanları, koordinatörler ve görevlendirme personeli ise %6'lık bir paya sahiptir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu s.260-263). Yurt içi kadro dağılımı değerlendirildiğinde, Enstitü'nün operasyonel süreçlerde destek personeline ağırlık verdiğini, aynı zamanda uzman kadrolarla akademik ve yönetsel işleyişi sürdürdüğünü göstermektedir

Yunus Emre Enstitüsü'nün yurt dışı personel kadro dağılımı, en büyük payın %28 ile uzman ve uzman yardımcılara ait olduğunu göstermektedir. Destek personeli %4, yerel okutmanlar %15, T.C. okutmanları %10 ve YETKM koordinatörleri %2 oranında yer almaktadır. Türkoloji Projesi kapsamında görevlendirilen personel ise %1'lik bir paya sahip olduğu görülmektedir (YEE, 2023 Faaliyet Raporu s.260-263). Bu dağılım, Enstitü'nün yurt dışındaki faaliyetlerinde uzman kadrolara ağırlık verdiğini, aynı zamanda yerel okutmanlar ve koordinatörler aracılığıyla kültürel ve akademik işleyişi desteklediğini göstermektedir

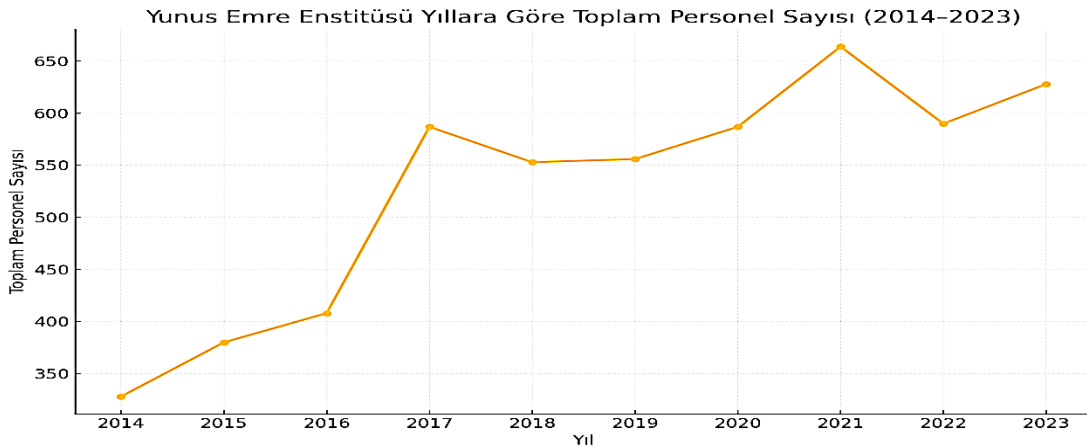
Yunus Emre Enstitüsü'nün personel görev süresi dağılımı, çalışanların büyük bir kısmının 0-1 yıl (%43) ve 2-3 yıl (%13) aralığında görev yaptığını göstermektedir. 4-6 yıl çalışanlar %14, 7-9 yıl çalışanlar %15 ve 10 yıl ve üzeri çalışanlar %15 oranında yer almaktadır (YEE, 2023 Faaliyet Raporu s.260-263). Bu tablo, kurumun genç ve dinamik bir kadroya sahip olduğunu, ancak aynı zamanda uzun süreli deneyime sahip çalışanlarla kurumsal hafızayı koruyarak kurumsallaştığını göstermektedir.

Yunus Emre Enstitüsü'nün iş birliği kapasitesi, hem yurt içi hem de yurt dışındaki üniversitelerle güçlü akademik ve kültürel bağlar kurduğunu göstermektedir. Yurt içinde 165 üniversite ile İş Birliği ve Tanıtım Protokolü, 15 üniversite ile Yabancı Öğrenci Sınavı (YÖS) Protokolü imzalanmıştır. Yurt dışında ise 107 üniversite ile Türkoloji Protokolü, 89 üniversite ile İş Birliği Protokolü yapılmıştır (YEE, 2023 Faaliyet Raporu s.264). Bu veriler, Enstitü'nün 2023 yılında da Türkçe eğitimi, akademik iş birlikleri ve kültürel diplomasi faaliyetlerini geniş bir ağ üzerinden sürdürdüğünü göstermektedir.

Yunus Emre Enstitüsü'nün bütçe kapasitesi ile ilgili olarak faaliyet raporlarında 2023 yılı bütçe gerçekleştirmelerinde ve kurumun mali kaynaklarında önemli bir artış yaşandığını göstermektedir. Cari bütçe ₺818.607.000 olarak belirlenirken, yatırım bütçesi ₺450.000.000 seviyesine ulaşmıştır. Ayrıca, diğer gelirler ₺128.077.978,70 olarak kaydedilmiştir. Gerçekleşen toplam bütçe, bir önceki yıla kıyasla yaklaşık iki katına çıkarak ₺1.396.684.978,70 seviyesine ulaşmıştır (YEE, 2023 Faaliyet Raporu s.265-266). Bu artış, Enstitü'nün faaliyetlerini genişlettiğini ve kültürel diplomasi alanındaki çalışmalarını daha güçlü bir mali yapı ile sürdürdüğünü göstermektedir.

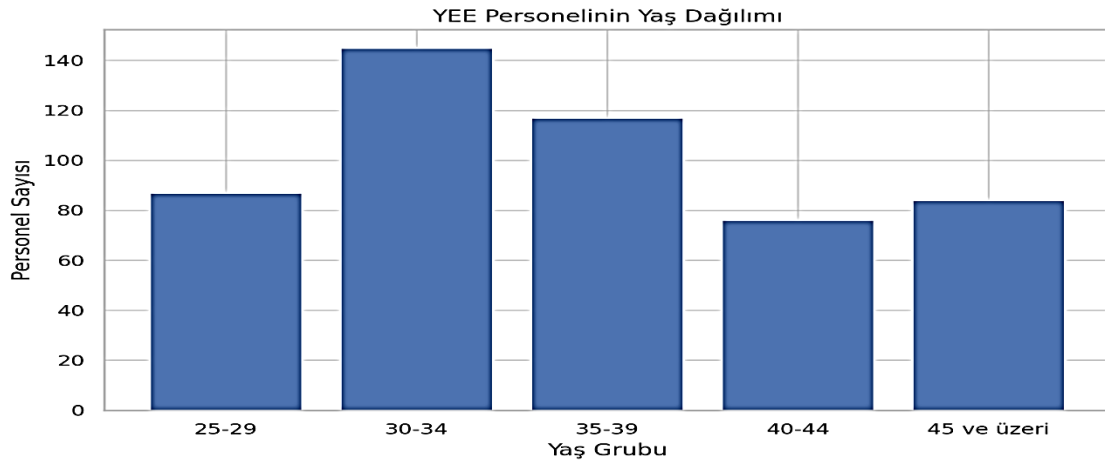
3.4.9.11. Yunus Emre Enstitüsü'nün Kurumsal Kapasite Gelişimi: 2014–2023 Dönemi Genel Değerlendirmesi

Yunus Emre Enstitüsü'nün 2014–2023 dönemi faaliyet raporları incelendiğinde, Yunus Emre Enstitüsü'nün (YEE) kurumsal yeterlilik kapasitesinde hem nicelik olarak hem de nitelik açısından önemli bir gelişim gösterdiği görülmektedir. İlk yıllarda sınırlı sayıda kültür merkezi ve personelle faaliyetlerine başlayan Enstitü, geçen on yıllık süreçte kültürel diplomasinin başat bir aktörü olarak ulusal ve uluslararası alandaki varlığını büyük ölçüde artırdığı görülmektedir.

Şekil 3.13. Yunus Emre Enstitüsü Yıllara Göre personel sayısı (2014-2023)

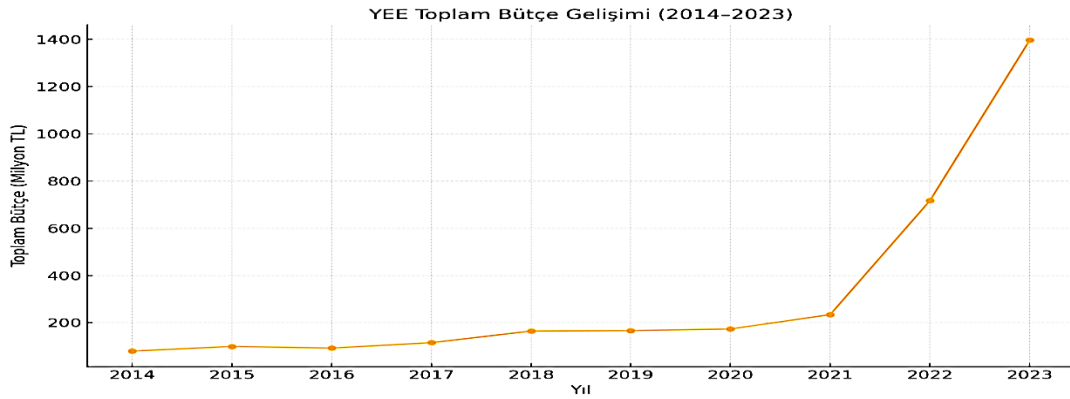
YEE'nin insan kaynağı kapasitesine ilişkin veriler değerlendirildiğinde, 2014 yılında toplam 328 personel ile faaliyet gösterilirken, bu sayı 2023 yılında 628'e yükselmiştir. Özellikle yurt dışı istihdam oranı her yıl artış gösterdiği ve Enstitü'nün kültürel diplomasi misyonu doğrultusunda insan kaynağını büyük ölçüde yurt dışına yönlendirdiği görülmüştür. Kurumda görev yapan personelleri yıllara göre cinsiyet dağılımlarında görece dengeli bir yapı olduğu ve toplumsal cinsiyet eşitliği ilkeleri doğrultusunda istihdam politikalarının sürdürüldüğü anlaşılmaktadır.

Şekil 3.14. YEE Personelinin Yaş Dağılımı

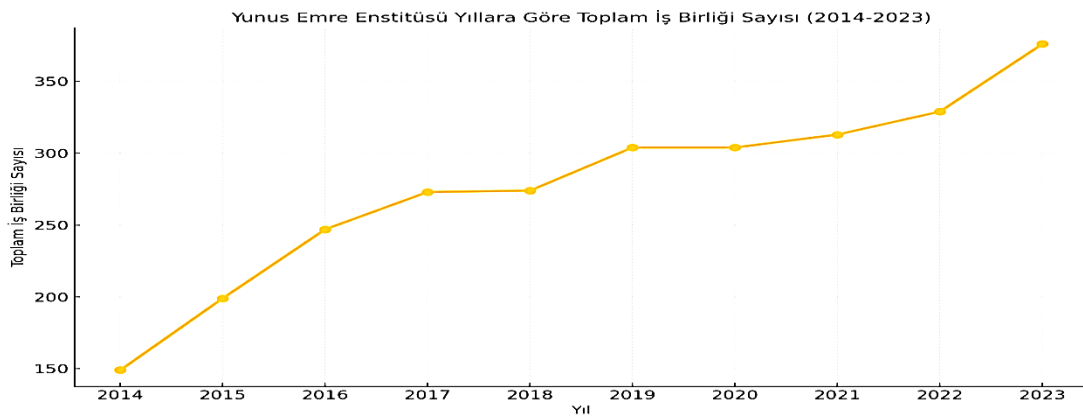
Enstitü personellerinin yaş ve mezuniyet profilleri faaliyet raporlarına göre bakımından değerlendirildiğinde, Enstitü'nün genç ve dinamik bir kadroya sahip olup en yoğun yaş grubunun 30-39 arası olduğu ve personelin büyük çoğunluğunun lisans ve yüksek lisans mezunu bireylerden oluştuğu tespit edilmiştir. Bu durum, YEE'nin kültürel temsil gücünü artırmak adına akademik yetkinliği yüksek bireyleri istihdam etmeye önem

verdiğini göstermektedir. Ayrıca, Enstitü'nün kurum personellerinin görev sürelerine dair dağılımlar incelendiğinde, hem kuruma yeni katılan personel oranının yüksek olduğunu hem de belirli bir kurumsal hafızanın korunmaya devam edildiği görülmektedir.

Şekil 3.15. YEE Toplam Bütçe Gelişimi (2014- 2023)

YEE'nin kurumsal kapasite gelişiminin en somut göstergelerinden biri de bütçe büyüklüğünde gözlemlenmektedir. 2014 yılında yaklaşık 79 milyon TL düzeyinde olan toplam bütçe, 2023 yılında 1,3 milyar TL'yi aşarak yaklaşık on katına çıkmıştır. Bu artış, Enstitü'nün faaliyet alanlarını genişletmesi, yurt içi ve yurt dışı projelerini çeşitlendirmesi ve kültürel diplomasının stratejik bir ayağı haline gelmesiyle doğrudan ilişkilidir. Aynı zamanda yatırım bütçesinde ve ek gelir kalemlerinde de yıllar içinde önemli artışlar yaşandığı görülmektedir.

Şekil 3.16. Yunus Emre Enstitüsü'nün Yıllara Göre Toplam İşbirliği Sayısı (2014-2023)

Kurumsal iş birliği kapasitesi açısından da Yunus Emre Enstitüsü istikrarlı bir atılım gerçekleştirdiği gözlemlenmektedir. Yurt içindeki üniversitelerle yapılan iş birliği

protokolleri 2014 yılında 80 iken 2023'te bu sayı 165'e ulaşmıştır. Yurt dışı protokollerde ise özellikle Türkoloji alanında yürütülen anlaşmalar öne çıkmaktadır. 2023 yılı itibarıyla 107 üniversite ile Türkoloji protokolü, 89 üniversite ile genel iş birliği protokolü imzalanmış, bu durum Enstitü'nün akademik diplomasi alanındaki etki alanlarını her yıl önemli ölçüde genişlettiği görülmektedir.

2014-2023 yılı faaliyet raporlarında Enstitü'nün, medya ve dijital diplomasi verileri de Enstitü'nün ulusal ve uluslararası düzeyde görünürlüğünü artırmak adına etkili bir iletişim stratejisi izlediğini ortaya koymaktadır. Kültür merkezlerinin sosyal medya platformlarındaki takipçi sayıları yıllar içinde yüz binlerle ifade edilecek seviyelere ulaşmıştır. Basın-yayın mecralarında yer alan haber sayıları her yıl artış göstermiştir. Özellikle Facebook ve Twitter gibi platformlar, Enstitü'nün dijital erişimini genişletmesinde öncü rol oynadığı görülmektedir.

Sonuç olarak, Yunus Emre Enstitüsü'nün 2014–2023 yılları arasındaki kurumsal kapasite gelişimi, sadece kurumsal bir büyüme hikâyesi değil, aynı zamanda Türkiye'nin kültürel diplomasi vizyonunun sistematik ve stratejik biçimde hayata geçirilmesinin somut bir tezahürüdür. Bu dönemde Enstitü, nicel olarak kültür merkezi sayısını, personel kadrosunu ve bütçesini önemli ölçüde artırırken, nitelik açısından da kurumsal yapısını güçlendirmiş, uzmanlaşmış insan kaynağı istihdamı, dijital diplomasi araçlarının etkin kullanımı ve uluslararası akademik iş birlikleriyle faaliyet alanını çeşitlendirmiştir. Enstitü'nün genç, eğitilmiş ve cinsiyet açısından dengeli insan kaynağı yapısı, sadece operasyonel kapasiteyi değil, aynı zamanda temsil kabiliyetini de artırmıştır. Uluslararası platformlarda Türkiye'nin yumuşak gücünü taşıyan bir aktör olarak konumlanan Yunus Emre Enstitüsü, bu dönemde kültürel etkileşim alanlarını genişleterek Türk dili, kültürü, sanatı ve düşünce mirasının evrensel düzeyde tanıtımında etkili bir rol oynamaktadır. Mali kapasitenin on yıl içinde yaklaşık on kat artması, yalnızca niceliksel bir büyümeye değil, aynı zamanda faaliyet çeşitliliği ve coğrafi yayılım açısından da sürdürülebilirliğe işaret etmektedir. Bütçedeki bu artış, Enstitü'nün yurt dışı kültür merkezlerinin altyapılarını geliştirme, eğitim ve kültür programlarını çeşitlendirme, yerel ortaklarla yeni iş birlikleri kurma gibi alanlarda daha etkili politikalar geliştirmesine imkân tanımıştır. Akademik iş birliği alanında ise Türkoloji Protokolleri ve genel iş birliği anlaşmaları üzerinden sürdürülen temaslar, yalnızca kültürel değil, aynı zamanda bilimsel diplomasi bağlamında da Türkiye'nin küresel entelektüel görünürlüğünü desteklemiştir.

Üniversitelerle kurulan işbirliği ağları, Türk kültürünün entelektüel boyutunun akademik zemine taşınmasına olanak sağlamıştır. Bu durum hem öğrenci değişimlerini hem de ortak projeleri teşvik etmiştir. Dijital diplomasi alanındaki etkinlikler, Enstitü'nün medya stratejileri ile desteklenerek, kurumun yalnızca fiziksel değil aynı zamanda dijital alanda da görünürlüğünü artırmıştır. Sosyal medya mecralarında elde edilen yüksek takipçi sayıları ve dijital içerik üretimi, özellikle genç hedef kitlelere ulaşmada stratejik bir araç olmuştur. Bu yönüyle Enstitü, çağın iletişim dinamiklerine uyum sağlayarak kamu diplomasisinde yenilikçi ve etkileşimli bir aktör profili çizmiştir.

Genel bir değerlendirmeye, Yunus Emre Enstitüsü'nün 2014–2023 dönemi kurumsal gelişimi, Türkiye'nin yumuşak güç unsurlarını çok boyutlu ve kurumsal temellerle güçlendirme çabasının başarılı bir örneğini oluşturmaktadır. İnsan kaynağından dijital görünürlüğe, akademik iş birliklerinden bütçe yönetimine kadar birçok alanda gösterilen bu gelişim, Türkiye'nin küresel kültürel varlığını derinleştirme ve uluslararası alanda daha etkin bir kültürel aktör haline gelme stratejisiyle birebir örtüşmektedir. Bu bağlamda Yunus Emre Enstitüsü, yalnızca bir kültür kuruluşu değil, aynı zamanda kültür temelli dış politikanın kurumsallaşmış bir taşıyıcısı olarak tarihsel ve stratejik bir misyona ve vizyona sahip olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Günümüzde uluslararası sistemin giderek karmaşıklaşması, küreselleşmenin etkilerinin derinleşmesi ve dijital iletişim teknolojilerindeki baş döndürücü gelişmeler, güç kavramının tanımında köklü değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Geleneksel olarak askeri yetenekler ve ekonomik göstergeler üzerinden değerlendirilen ve ulus-devlet merkezli bir yapıya sahip olan sert güç anlayışı, uluslararası arenada artan devlet dışı aktörlerin etkisi ve toplumlar arası etkileşim biçimlerinin çeşitlenmesiyle birlikte giderek sınırlandırılmış ve yerini daha esnek, daha ikna temelli güç biçimlerine bırakmaya başlamıştır. Devletlerarası ilişkilerin yanı sıra, toplumlar arası ilişkilerin de dış politika yapım sürecinde belirleyici hâle gelmesi, gücün doğrudan zorlama yerine, dolaylı ve uzun vadeli etki oluşturmaya yönelik biçimlerini ön plana çıkarmıştır. Bu minvalde, kamuoyunun şekillendirilmesine ve gönüllü uyuma dayalı olan yumuşak güç, yalnızca

bir alternatif değil, aynı zamanda tamamlayıcı bir stratejik araç olarak da değerlendirilmeye başlanmıştır.

Her ne kadar yumuşak gücün askeri çatışmaları önlemede veya ani krizleri çözmede yetersiz kalabileceği öne sürülerek eleştirilse de, günümüz dış politika pratikleri, bu gücün sınır ötesi kazanımlar üretme kapasitesini göz ardı etmemektedir. Uzun vadede toplumlar nezdinde güven inşa eden, kültürel yakınlık yaratan ve karşılıklı anlayışı besleyen bu yaklaşım, özellikle siyasi ve ekonomik kazanımların sürdürülebilirliğini hedefleyen dış politika stratejilerinde etkili bir rol oynamaktadır. Bu doğrultuda politika yapıcılar da klasik zorlama araçlarından ziyade daha esnek, katılımcı ve meşruiyet temelli yaklaşımları tercih etmektedir. Karar alıcılar stratejilerini bu yeni güç paradigmasına uygun biçimde şekillendirmektedirler.

Yumuşak gücün dışavurum biçimlerinden biri olarak öne çıkan kamu diplomasisi, günümüzde devletlerin en sık başvurduğu dış politika araçlarından biri hâline gelmiştir. Temelinde iletişim, ikna ve kültürel paylaşım olan bu yaklaşım, devletlerin kendilerini ve değerlerini yabancı kamuoylarına doğrudan tanıtmalarını mümkün kılmaktadır. Bu sayede karşılıklı anlayış geliştirmeyi hedeflemektedir. Ancak kamu diplomasisi, tek tip bir yöntemle yürütülen sabit bir süreç olmaktan uzaktır. Her devletin sahip olduğu siyasal yapı, dış politika öncelikleri, tarihsel birikimi ve kültürel özellikleri doğrultusunda bu aracın uygulanış biçimi farklılık göstermektedir. Bu nedenle kamu diplomasisi; bazı ülkeler için uluslararası imajlarını tazelemenin bir yolu, bazıları içinse küresel sahnede daha görünür hâle gelmenin bir vasıtası olarak işlev görmektedir.

Bu bağlamda, kamu diplomasisinin kullanım motivasyonları da çeşitlenmektedir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri ve Çin gibi küresel aktörler, kamu diplomasisini ulusal marka inşası sürecinde stratejik bir kaldıraç olarak kullanırken, Norveç gibi daha küçük ve tarafsız konumlanmış ülkeler, bu aracı uluslararası sistemde tanınırlıklarını artırmak ve değer temelli dış politika inşasında destekleyici bir unsur olarak kullanmaktadır. Her iki durumda da kamu diplomasisi, uluslararası ilişkilerde devletlerin söylem üstünlüğü sağlaması, kültürel yakınlık yaratması ve uluslararası imajlarını şekillendirmesi açısından vazgeçilmez bir güç bileşeni hâline gelmiştir.

Bu teorik ve pratik çerçeve doğrultusunda, kamu diplomasisinin bir yumuşak güç aracı olarak kurumsallaşma süreci Türkiye özelinde de somutlaşmıştır. Bu bağlamda, bu

tez çalışması, Türkiye'nin kültürel diplomasi alanındaki kurumsal hamlelerinden biri olan Yunus Emre Enstitüsü (YEE), çağdaş yumuşak güç stratejileri çerçevesinde analiz edilirken, aynı zamanda Enstitü'yü Türk-İslam medeniyet geleneğinde kök salmış tarihsel bir misyona dayandırılarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın temel varsayımı, Yunus Emre Enstitüsü'nün yalnızca modern bir kamu diplomasisi kurumu değil, aynı zamanda geçmişin irfanını bugüne taşıyan medeniyet temelli bir temsil yapısı olduğudur. Bu bağlamda Enstitü, hem güncel dış politika araçlarıyla şekillenen bir aktör hem de yüzyıllar öncesinden gelen kültürel nüfuz anlayışının sürekliliğini sağlayan bir hafıza mekânı olduğu temellendirilmiştir.

Tarih boyunca Horasan Erenleri, Alperenler ve dervişler, Türk-İslam dünyasında yalnızca dini tebliğ faaliyetleri yürüten kişiler değil, aynı zamanda toplumsal yapıyı inşa eden, kültürlerarası etkileşimi teşvik eden ve yerel halkla gönül bağları kuran öncüler olarak görev yapmışlardır. Hoca Ahmet Yesevi'nin talebeleri vasıtasıyla Anadolu, Orta Asya ve Balkanlara yayılan bu irşat geleneği, hem mekânı hem zihniyeti dönüştürmeyi hedeflemiştir. Bu dervişler camiler, medreseler, hanlar ve köprüler inşa ederek yalnızca inancı değil; adaleti, güveni ve toplumsal barışı da tesis etmişlerdir. Osmanlı'nın İstimalet politikası çerçevesinde uygulanan hoşgörü temelli yönetim anlayışı da bu tarihsel akışın devamı niteliğindedir. Bu anlayış, gönüllere hitap eden, meşruiyeti halk nezdinde güçlendiren bir yumuşak güç stratejisi olarak görülmektedir.

Cumhuriyet döneminde ise bu tarihsel miras, modern bir biçimde yeniden yorumlanmıştır. Atatürk liderliğinde yürütülen kamu diplomasisi faaliyetleri, Türkiye'nin yeni kimliğini uluslararası alanda tanıtmaya çabasının bir parçası olmuştur. Kurtuluş Savaşı yıllarında kurulan Anadolu Ajansı (1920), Türkiye'nin sesini hem iç kamuoyuna hem de uluslararası topluma duyurmak üzere kamu diplomasisinin ilk kurumsal araçlarından biri olarak ön plana çıkmıştır. Ardından Matbuat ve İstihbarat Müdüriyeti gibi yapılar, yabancı kamuoyunu etkili biçimde bilgilendirme görevini üstlenmiştir. 1924 Paris Olimpiyatları'na katılım ise, Cumhuriyetin henüz ilk yıllarında kamu diplomasisi araçlarıyla olumlu bir ülke imajı oluşturma çabasının önemli bir göstergesidir. Hatay'ın anavatana katılması sürecinde yürütülen Arapça radyo yayınlarıyla gerçekleştirilen kamu diplomasisi ise, Türkiye'nin bölgesel algı yönetimine dair ilk kapsamlı örneklerden biridir. Bu yayınlar, dönemin Başbakanı İsmet İnönü'nün demeçlerini bölge halkına doğrudan ulaştırarak Türkiye'nin barışçıl yaklaşımını ön plana çıkarmıştır. Ayrıca 1940'lı

yıllarda Londra’da açılan Halkevi, Türkiye’nin yurtdışındaki ilk kültürel temsilcilik girişimlerinden biri olarak dikkat çekmiştir. Bu kurum, Türk kültürünü tanıtmak amacıyla konferanslar, film gösterimleri, Türkçe kursları ve tiyatro etkinlikleri düzenleyerek Türkiye’nin yumuşak güç araçları arasında yer almıştır

Bu tarihsel çizgide Yunus Emre Enstitüsü’nün konumlandırılması, kültürel diplomasiye dair sadece güncel ve teknik bir bakışı değil, aynı zamanda medeniyet perspektifini de içeren çok katmanlı bir anlayışı zorunlu kılmaktadır. Zira geçmişin dervişleriyle günümüzün kültür ataşeleri arasında hem anlamlı benzerlikler hem de çağın ruhundan kaynaklanan yapısal farklar bulunmaktadır. En temel fark, amaçsal boyutta kendisini göstermektedir. Tarihi süreçte dervişlerin temel misyonu İslam’ın tebliği ve manevi fetih olurken, günümüzde kamu diplomasisinin hedefi kültürel sempati oluşturmak, karşılıklı anlayışı güçlendirmek ve devletlerin yumuşak güç kapasitesine katkı sunmaktır. Bununla birlikte iletişim yöntemleri de dönüşüm geçirmiştir. Geçmişte yüz yüze etkileşim, sohbet halkaları ve zaviye ortamları üzerinden yürütülen temaslar; bugün dijital platformlar, sosyal medya araçları ve çevrim içi etkinlikler vasıtasıyla küresel ölçekte çok yönlü bir etkileşim biçimine evrilmiştir.

Bu tarihsel süreklilik ve dönüşüm bağlamında Yunus Emre Enstitüsü, 2014–2023 yılları arasında kurumsal kapasitesini önemli ölçüde güçlendirmiş, uluslararası etki gücünü de istikrarlı bir biçimde artırmıştır. Enstitü’nün insan kaynağı alanında izlediği politikalar, genç, dinamik ve nitelikli kadroların istihdam edilmesine öncelik verirken, cinsiyet dengesi gözetilerek yürütülen uygulamalar, kurumsal temsiliyeti daha kapsayıcı ve etkili bir zemine taşımıştır. Aynı dönemde mali kaynaklarda yaşanan yaklaşık on katlık artış ise, Türkiye Cumhuriyeti’nin kültürel diplomasiye verdiği stratejik önemin somut bir yansımasıdır. Bu artan bütçesel imkânlar sayesinde Enstitü, yalnızca kültürel faaliyetlerle sınırlı kalmayıp, bilim diplomasisi alanında da güçlü iş birliklerine imza atmış; özellikle Türkoloji protokolleriyle Türk dilinin yurtdışında kurumsallaşmasına katkı sunmuştur. Bu durum, Türkiye’nin küresel entelektüel cazibe merkezlerinden biri olarak algılanmasına da zemin hazırlamıştır. Bununla birlikte, Yunus Emre Enstitüsü’nün kurumsallaşma süreci sadece yapısal ve organizasyonel gelişmelerle sınırlı kalmamış, aynı zamanda kurumsal kimlik inşasında derinlikli bir kültürel ve değer temelli yaklaşıma da dayandırılmıştır. Enstitü, Yunus Emre’nin insan sevgisi, hoşgörü ve birlik vurgularını temel alan felsefesini kurumsal duruşuna yansıtarak, Anadolu irfan geleneğinden

beslenen evrensel değerleri modern temsil biçimleriyle harmanlamayı başarmıştır. Kurumsal amblem ve logoda yer verilen Yunus balığı, güvercin ve “vav” harfi gibi semboller; kültürel sürekliliğin, tasavvufi derinliğin ve çağdaş estetiğin görsel bir bileşimi olarak dikkat çekmektedir. Bu bütüncül yaklaşım, Enstitü’nün yalnızca kültürel diplomasi yürütme kapasitesini değil, aynı zamanda Türkiye’nin yumuşak güç stratejisinin sembolik ve kavramsal taşıyıcısı olma işlevini de güçlendirmiştir. Bu yönüyle Yunus Emre Enstitüsü, uluslararası düzeyde kendine özgü bir kimlik kazanmış; klasik kültür aktarımı yöntemlerinden dijital diplomasiye uzanan geniş bir yelpazede, çağın ruhuna uygun, etkileşim temelli ve çok katmanlı bir kamu diplomasisi modeli inşa etmiştir.

Bütün bu unsurlar dikkate alındığında, Yunus Emre Enstitüsü, sadece bir kamu kurumu değil; Türk-İslam Medeniyetinin insani değerlerini, hoşgörüsünü ve çok kültürlü yaşam birikimini, 21. yüzyıl diplomasisine uyarlayarak dünyaya sunan stratejik bir aktördür. Enstitü, geçmişin irfanına yaslanan bir hafızayla, bugünün teknolojik imkânlarını ve kurumsal araçlarını birleştirerek Türkiye’nin “gönül yapma” vizyonunu küresel ölçekte temsil etmektedir. Bu yönüyle, tekkeleri geçmişin kamu diplomasisi kurumları, dervişleri bu diplomasinin sahadaki öncülleri, Yunus Emre Enstitüsü’nü ise bu tarihsel mirasın çağdaş ve kurumsal bir devamı olarak görmek mümkündür. Geleceğe dönük olarak Yunus Emre Enstitüsü’nün çok yönlü, yerelleşmeye açık, kültürel çeşitliliği önceleyen projeler geliştirmesi; Türkiye’nin yumuşak güç kapasitesini daha da derinleştireceği gibi, medeniyetler arası diyalogun güçlenmesine de önemli katkılar sağlayacaktır. Bu doğrultuda Yunus Emre Enstitüsü, tarihsel köklerinden aldığı ilhamı, stratejik bir vizyonla harmanlayarak yalnızca bugüne değil, yarının küresel diplomasisine de yön verecek bir aktör olmaya devam edecektir.

KAYNAKÇA

- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD). (2024). AFAD hakkında. <https://www.afad.gov.tr/afad-hakkinda> (Erişim tarihi: 29 Aralık 2024).
- Akbaş, Z. ve Tuna, H. (2012). Bir dış politika aracı olarak yumuşak gücün turizm sektörüne etkisi: Türkiye örneği üzerinden bir değerlendirme. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 49(571): 5-18.
- Akşam. (2012). BM Medeniyetler İttifakı iştirakçiler forumu başlıyor. [aksam.com.tr. https://www.aksam.com.tr/siyaset/bm-medeniyetler-ittifaki-istirakciler-forumu-basliyor--118738h/haber-118738](https://www.aksam.com.tr/siyaset/bm-medeniyetler-ittifaki-istirakciler-forumu-basliyor--118738h/haber-118738) (Erişim Tarihi: 22 Ocak 2025)
- Anadolu Ajansı. (2019, 25 Kasım). ABD'den sonra en fazla dizi ihraç eden ülke Türkiye. <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/abdden-sonra-en-fazla-dizi-ihrac-eden-ulke-turkiye/1641524> (Erişim tarihi: 21 Ocak 2025).
- Anaz, N. ve Akman, E. (2018). Turkey's soft power capacity: Geopolitics of aviation and Turkish airlines. A. N., Yılmaz ve G., Kılıçoğlu (Ed.), *Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Üzerine Akademik Analizler* içinde (s.371-386). Ankara: Nobel Kitap.
- Anholt, S. (2011). *Yerlerin markalaşması: Kimlik, imaj ve itibar*. İstanbul Ticaret Odası.
- Armaoğlu, F. (2010). *20.Yüzyıl siyasi tarihi* (17.Baskı). İstanbul: Alkım yayın evi.
- Armitage, R. L. ve Nye, J. S. (2007). *CSIS commission on smart power: A smarter, more secure America*. CSIS.
- Ayata, A. ve Gökberk, Y. (2015). *Yeni küresel düzende Türk dış politikasının kimlik arayışı*. Ankara: Nobel.
- Aydemir, E. (2016). *Dış politikada yumuşak güç ve medya*. İstanbul: Kalkedon Yayınlar.
- Bakırcı, N. ve Türkan, H. K. (2013). Tekke ve zaviyelerin balkanlar'daki rolü ve önemi, *Türk Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1): 145-160.
- Barkan, Ö. L. (2002). Osmanlı İmparatorluğu'nda kolonizatör Türk dervişleri. *Türkler Ansiklopedisi* içinde (Cilt 9). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Baş, E. (2011). Ahmed Yesevî'nin Bektaşilik, Alevilik üzerindeki etkileri ve Osmanlı dini hayatındaki izleri. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 52(2): 21-53.

- Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, (2013, 12 Ocak). Resmi Gazete (Sayı:28726), Kanun No: 6495 (Madde 73), <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/08/20130802.htm>.
- Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, (2017, 6 Aralık). Resmi Gazete (Sayı: 30276). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/12/20171220.htm>.
- Bélanger, L. (1999). Redefining cultural diplomacy: Cultural security and foreign policy in Canada. *Political Psychology*, 20(4): 677-699.
- Bilgiç, M.S. ve AKYÜREK, S. (). Balkanlarda Türkiye ve Türk Algısı. Ankara: Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi(BİLGESAM). Rapor No:49.
- Birtek, N. (1998). *Türkiye'nin ikili dış yardımları: 1992–1996*. Ankara: DPT Yayınları.
- Cem, İ. (2009). *Türkiye, Avrasya, Avrupa*. İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Chakraborty, K. (2013). *Cultural diplomacy dictionary of the academy for cultural diplomacy*. The Institute for Cultural Diplomacy.
- Cooper, R. (2004). Hard Power, Soft Power and the Goals of Diplomacy. D. Held ve M. Koenig-Archibugi,(Ed.), *American Power in the 21st Century* içinde (s. 167-180). Cambridge: Polity Press.
- Cull, N.J. (2009). *Public diplomacy: Lessons from the past*, Figueroa press. Los Angeles.
- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. (2023). *Türkiye'nin dost eli insani diplomasi*. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları. <https://www.iletisim.gov.tr/images/uploads/dosyalar/TurkiyeninDostEliInsaniDiplomasi.pdf>
- Çamır, M. (2009). *Yumuşak güç kavramı ve Türk dış politikasında yumuşak güç*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Harp Akademileri Komutanlığı, Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Çavuş, T. (2012). Dış politikada yumuşak güç kavramı ve Türkiye'nin yumuşak güç kullanımı. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, (2): 23-37.
- Çavuş, T. (2012). *Dış politikada yumuşak güç kullanımı ve Türk dış politikası*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Çevik, B. S. (2014). Uluslararası halkla ilişkilerde insani yardımlar: Kamu diplomasisi boyutu. Stratejik Düşünce Enstitüsü.

- Çevik, B. S. (2015). Kültürel diplomaside devlet dışı aktörler: Türk sineması ve dizileri. M., Şahin ve B., Çevik (Ed.), *Türk dış politikası ve kamu diplomasisi* içinde (s. 391-437). Ankara: Nobel.
- Dağı, İ.D. (2000). *İnsan hakları, küresel siyaset ve Türkiye*. Boyut Yayıncılık, İstanbul.
- Davutoğlu, A. (2001). *Stratejik derinlik*. İstanbul: Küre Yayınları.
- Davutoğlu, A. (2014). *Stratejik derinlik*. Küre Yayınları.
- Davutoğlu, A. (2008). Turkey's foreign policy vision: An assessment of 2007, *Insight Turkey*, 10(1): 77-96.
- Demir, V. (2012). *Kamu diplomasisi ve yumuşak güç*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Demir, V. (2015). Historical perspective: Ottomans and the republican era. Çevik, S. ve Seib, P. (Ed.). *Turkey's Public Diplomacy* içinde (s. 43-65). New York: Palgrave Macmillan.
- Demirci, M. (1994). Ahmed Yesevi'nin Yunus Emre'ye tesiri olmuş mudur?, *DEÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (8): 61-84.
- Demirkaya, Y. ve Çelik, F. (2021). Kamu destekli sivil örgütlenme gücü: Yunus Emre Enstitüsü, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (10): 137-156.
- Demirkıran, C. (2011). Türk-Arap ilişkileri bağlamında Türkiye'nin yabancı dilde ilk uluslararası kamu televizyonu: TRT Et Türkiye (TRT Arapça). *E-Journal of New World Sciences Academy*, 6(3): 425-432.
- Diyanet İşleri Başkanlığı. (2025). Kurumsal bilgi. <https://www.diyanet.gov.tr/tr-TR/Kurumsal/Detay/1> (Erişim tarihi: 21 Ocak 2025)
- Doster, B. (2018). Atatürk ve kamu diplomasisi. A.N., Yılmaz ve G., Kılıçoğlu (Ed.), *Yumuşak güç ve kamu diplomasisi üzerine akademik analizler* içinde, (s. 1-10). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Duman, M. (2020). *Türk dış politikası ve kamu diplomasisi faaliyetleri (1934-1960)*. Konya: Palet Yayınları.
- Duran, B. (2009). Türk dış politikası ortadoğululaşılıyor mu?. K., İnât, M., Ataman ve B., Duran (Ed.), *Ortadoğu yillığı 2008* içinde, (s.385-403). Küre yayınları, İstanbul,
- Duran, C. ve Güneşli, E. (2022). *Tarihten günümüze kamu diplomasisi ve insan tasavvuru: Gazi dervişler* (1. Baskı). Öteki Akademi.

- Durgut, Y. (2013). *Ekrandan kültür köprüleri kuruyor*. http://www.cihandergi.com/cihandergi/newsDetail_getNewsById.action?newsId=29942
- Ekşi, M. (2014). *Kamu diplomasisi ve AK parti dönemi Türk dış politikası*. İstanbul: Siyasal Yayınları
- Ekşi, M. (2018). *Kamu diplomasisi ve AK parti dönemi Türk dış politikası*, Ankara, Siyasal Kitabevi
- Ekşi, M. (2015). Kültürel diplomasi ve Yunus Emre Enstitüsü. M., Şahin ve B. S., Çevik (Ed.), *Türk dış politikası ve kamu diplomasisi içinde* (s. 345-364). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Erdağ, R. (2015). Türkiye'nin kalkınma yardımları ve TİKA. M., Şahin, ve B., Çevik (Ed.) *Türk dış politikası ve kamu diplomasisi içinde* (s. 241-261). Ankara: Nobel Akademik Yayınevi.
- Erdem, E. (2020). Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ışığında Türk kamu diplomasisinin yeni yapısı. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16): 111-132.
- Gallarotti, G. (2011). Soft power: What it is, Why it's importance, and the conditions for its effective use. *Journal of Political Power*, 4(1): 25-47.
- Gallarotti, G. M. (2015). Smart power: Definitions, importance, and effectiveness. *Journal of Strategic Studies* 38(3): 245-281.
- Gibbons, H. A. (1928). *Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluşu*, Orjinal kitap adı: (The foundation of the Ottoman Empire a history of the Osmanlis up to the death of Bayezid (R. H. Özdem, Çev.). Devlet Matbaası.
- Girgin, A. (2002). *Uluslararası iletişim. Haber ajansları ve A. A.* İstanbul: Der Yayınları.
- Göktolga, O. ve Gündoğmuş, B. (2015). Küreselleşmeye karşı milli kültürü koruma ve yayma çabası: Yunus Emre Türk kültür merkezleri örneği. *International Journal of Social Science*, (33): 315-328.
- Gönenç, Ö. (2001). *Agence France Press ve Anadolu Ajansı'nın karşılaştırılması*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Gregory, B. (2008). Public diplomacy: Sunrise of an academic field. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 274–290.

- Grey, C. S. (2011). *Hard power and soft power: the utility of military force as an instrument of policy in the 21st century*. Carlisle: Strategic Studies Institute,
- Güngör, E. (2006). *Türk kültürü ve milliyetçilik*, , İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Güzel, S. Ç. (2016). Dış yardımlarda destekleyici bir unsur olarak kültürel diplomasi ve Yunus Emre Enstitüsü örneği, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 30(2): 343-359.
- Habertürk. (2018, 5 Mayıs). Türk dizilerinin etkisini araştıran akademisyenden çarpıcı analiz: Diziler Araplara tabularını yıktırıyor. <https://www.haberturk.com/turkdizilerininetkisiniarastiranakademisyenden-berg-diziler-araplara-tabularini-yiktiriyor-1872132> (Erişim tarihi: 18 Mart 2025)
- Hava, Y. F. (2016). *Türk dış politikasında TİKA bağlamında yumuşak güç kullanımı ve balkanlar*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Heng, Y. K. (2010). Mirror, mirror on the wall, who is the softest of the m all? Evaluating Japanese and Chinese strategies in the ‘soft’ power competitions era. *International Relations of the Asia-Pacific*, (10): 275-304.
- Holsti, K. J. (1964). The concept of power in the study of international relations, *The Journal of the International Studies Association* 7(4): 179-194.
- İHH (2025). İnsani Yardım Vakfı Tarihçe. <https://www.ihh.org.tr/tarihce>, e.t. 08.07.2025
- İletişim Başkanlığı. (2019, 13 Mart). Kamu diplomasisi aracı olarak Türk dizileri çalıştayı düzenlendi. https://www.iletisim.gov.tr/turkce/yerel_basin/detay/kamu-diplomasisi-araci-olarak-turk-dizileri-calistayi-duzenlendi.
- İlgürel, M. (2001). *İstimâlet*, DİA, XXIII, İstanbul
- İnalcık, H. (1991). Türkler ve Balkanlar. *Yeni Forum Aylık Siyâset, Kültür Dergisi*, XII(363).
- İnan, E. (2012). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler eksen. A. Özkan, ve T. E. Öztürk (Ed.), *Kamu Diplomasisi içinde* (s. 63-71). İstanbul: Tasam Yayınları.
- İnsana Değer Veren Dernekler Federasyonu. (2022). İddet Afrika’da su kuyuları açıyor. <https://www.iddef.org/su-kuyusu> Erişim Tarihi 09.07.2025
- İşbilir, A. C. (2021). Afrika’da faaliyet gösteren Türk STK’ların barış inşa edici kapasiteleri. *Africana-İnönü Üniversitesi Uluslararası Afrika Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 5-25.

- Jackson, R. ve Sorensen, G. (2013). *Introduction to International Relations*. UK: Oxford University Press.
- Jansson, P. (2018). Smartness as prudence: Smart power and classical realism. *Journal of Political Power*, 11(3): 341-358.
- Kalın, İ. (2010). *Türkiye'nin ince gücü*. https://www.sabah.com.tr/yazarlar/ibrahim_kalin/2010/01/23/turkiyenin_ince_gucu (01 Ocak 2019).
- Kalın, İ. (2011). Soft power and public diplomacy in Turkey. *Perceptions: Journal of International Affairs*, 16(3): 5–23
- Kalın, İ. (2014). *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi*. <http://www.kdk.gov.tr/yeni08//sag/kamu-diplomasisine-bakis/20>. e.t. 25.11.2024
- Kalın, İ. (2011, Ocak 21). *Türk dış politikası ve kamu diplomasisi*. TUIÇ Akademi. <http://www.tuicakademi.org/turk-dis-politikasi-ve-kamu-diplomasisi/> (Erişim tarihi: 12.02.2025)
- Kalın, İ. (2011). *2000'li Yıllar Türkiye'de Dış Politika*, Meydan Yayıncılık, İstanbul.
- Kalın, İ. (2009). Debating Turkey in the Middle East: The Dawn of a New Geo Political Imagination?. *Insight Turkey*, 11(1): 83 – 96.
- Kalın, İ. (2010). *Kamu Diplomasisi için mola*. https://www.sabah.com.tr/yazarlar/ibrahim_kalin/2010/03/27/kamu_diplomasisi_icin_mola (Erişim Tarihi : 10.12.2024)
- Kalpakistan, J. (2008). Ibn Khaldun's Influence On Current International Relations Theory. *The Journal Of North African Studies*, 13(3): 363-376.
- Kamu Diplomasi Koordinatörlüğü. (2010). *Başbakanlık genelgesi (2010/3)*. Resmî Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/01/20100130-19.htm> (Erişim tarihi: 22 Ocak 2025)
- Karadağ, H. (2016). *Uluslararası ilişkilerde yeni bir boyut kamu diplomasisi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- KDK. (2013). Türkiye'nin 2013 yılı toplam kalkınma yardımları 4,3 milyar doları aştı. <http://kdk.gov.tr/haber/turkiyenin-2013-yili-toplam-kalkinma-yardimlari-43-milyar-dolari-asti/500>.
- Keyman, F.E. (2010). Globalization, modernity and democracy Turkish foreign policy 2009 and beyond. *Perceptions, Autumn-Winter*, XV(3-4): 1-20.

- KIZILAY (2025) Tarihçe. <https://www.kizilay.org.tr/kurumsal/tarihcemiz>, (Erişim Tarihi: 25.01.2025).
- Köksoy, E. (2016). Yeni Diplomatik Temsil Biçimi Olarak Marka Diplomasisi: Türkiye üzerine bir değerlendirme, *Selçuk İletişim*, 9 (2): 242-261.
- Kurtaran, U. (2018). Karlofça Antlaşması'ndan sonra İstanbul'a gelen yabancı elçilerin ağırlanması ve yapılan harcamalar. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 37(63): 331-370.
- Kürkçüoğlu, Ö. (1980). Dış politika nedir? Türkiye'deki dünü ve bugünü. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 35(1): 309-335.
- Lee, G. (2009). A theory of soft power and Korea's soft power strategy. https://www.kci.go.kr/kciportal/landing/article.kci?arti_id=ART001738356&utm_source (Erişim Tarihi: 29.12.2024).
- Lewis, B. (2000). *Modern Türkiye'nin doğuşu*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Lien, D. ve Lo, M. (2017). Economic impacts of cultural institutes, *The Quarterly Review of Economic and Finance*, (64): 12-21.
- Lord, G. D. ve Blankenberg, N. (2015). *Cities, museums and soft power*. The AAM Press.
- Machiavelli, N. (2020). *Prens* (1. Baskı) (S. Delikanlı, Çev.). Kapra Yayıncılık.
- Maverdi, (2004) *Siyaset sanatı*, (çev. Mustafa Sarıbıyık), İstanbul, ARK Kitapları.
- McClory, J. (2017). *The Soft Power 30 report 2017*. Portland Communications. https://softpower30.com/wpcontent/uploads/2018/07/The_Soft_Power_30_Report_2017-1.pdf, (Erişim Tarihi: 18.02.2025).
- McClory, J. (2018). *The Soft Power 30 report 2018*. Portland Communications. <https://softpower30.com/wp-content/uploads/2018/07/The-Soft-Power-30-Report-2018.pdf>, (Erişim Tarihi: 18.02.2025).
- Melissen, J. (2005). *The new public diplomacy: Between theory and practice*. Londra: Palgrave Macmillan.
- Mohyidin, R. (2020). *The global appeal of Turkish drama series: A case study in Pakistan*. İstanbul: TRT World.
- Mohyidin, R. (2020). *The lasting appeal of Turkish Entertainment*. Ankara: TRT World.
- Nlossel, S. (2004). Smart Power, *Foreign Affairs*, 83(2): 131-142.
- Nuroğlu, E. (2013). *Dizi turizmi: Orta Doğu Ve Balkanlar'dan gelen turistlerin Türkiye'yi ziyaret kararında Türk dizileri ne kadar etkili?*. V. Uluslararası İstanbul İktisatçılar Zirvesi.

- Nye, J. S. (2004a). *Soft Power*. New York: Public Affairs.
- Nye, J. S. (2004b). Soft power and American foreign policy. *Political Science Quarterly*, 119(2): 255-270.
- Nye, J. S. (2005a). Soft power and higher education. *The Future of Higher Education* içinde (s. 33-60). Cambridge: Harvard University.
- Nye, J. S. (2005b), *Dünya siyasetinde başarının yolu yumuşak güç*. (R. İnan Aydın, Çev.). Ankara: Elips.
- Nye, J. S. (2008). Public diplomacy and soft power. *The ANNALS of the American Academy* (616): 94-109. <https://doi.org/10.1177/0002716207311699>
- Nye, J. S. (2009a). *Understanding International Conflicts*. New York: Pearson.
- Nye, J. S. (2009b). Get Smart: Combining Hard and Soft Power. *Foreign Affairs* 88(4): 160-163.
- Nye, J. S. (2017). *Yumuşak Güç*. (R. İnan Aydın, Çev.). Ankara: BB101 Yayınları.
- Oğuzlu, T. (2007). Soft Power in Turkish Foreign Policy. *Australian Journal of International Affairs*, 61(1): 81-97.
- Oran, B. (2002). *Türk Dış Politikası Kurtuluş Savaşından bugüne olgular, belgeler, yorumlar* (Cilt. I). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Oran, B. (2009). *Türk Dış Politikası Kurtuluş savaşından bugüne olgular, belgeler, yorumlar (1919-1980)*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Oran, B. (2010). *Türk Dış Politikası*. (Cilt 2), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Önal, B. (2018). Türkiye'nin Orta Asya'da uyguladığı kamu ve kültür diplomasisi politikaları. A. N. Yılmaz ve G. Kılıçoğlu (Ed.). *Yumuşak güç ve kamu diplomasisi üzerine akademik analizler Türkiye ve dünyadan örnekler* içinde (s. 41-96). Ankara: Nobel Yay.
- Özarslan, K. (2020). Ülke markalaması bağlamında uluslararası basında Türk dizileri ve Türkiye imajı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(1): 215-238. <https://doi.org/10.16953/deusosbil.551943>
- Özdal, I. (2013). Oryantalizm, görsel izler ve günümüz fotoğraf sanatı. *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, (9): 61-73.
- Özdemir, N. (2013). Türkiye Cumhuriyeti'nin katıldığı ilk uluslararası organizasyon: 1924 Paris Olimpiyatları. *Atatürk Yolu Dergisi*, 13(51): 717-744.
- Özey, R. (1998). *Jeopolitik ve Jeostratejik Açından Türkiye*, Marifet Yayınları, İstanbul.

- Özkan, A. (2015). *21. yüzyılın stratejik vizyonu kamu diplomasisi ve Türkiye'nin kamu diplomasisi imkanları* (Stratejik Rapor Sy 70; s. 29). TASAM.
- Özkan, A. (2019). *99 yıldır Anadolu'nun sesini dünyaya duyuruyor*. Anadolu Ajansı. Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/13942>.
- Özköse, K. (2003). Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasında tasavvufi zümre ve akımların rolü, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(1): 249-279.
- Öztop, F. A. (2018). Türkiye'nin Suriye politikasında Yumuşak Güç kullanımı (2002-2011). A. N. Yılmaz ve G. Kılıçoğlu (Ed.) *Yumuşak güç ve kamu diplomasisi üzerine akademik analizler* içinde (s. 135-165). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Öztürk, A. (2013). Machiavelli düşüncesinde cumhuriyetçi özgürlük ve kurucu lider imgesi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 68(02): 181-204. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000002284
- Paçaoğlu, E. H. (2020). Balkanlarda Türkiye ve Avrupa Birliğinin Yumuşak Gücü. *Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi*, 3(6): 35-69.
- Pallaver, M. (2011). Power and Its Forms: *Hard, soft, smart*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], The London School of Economics and Political Science.
- Pantana, P. M. S. (2007). America-A purpose-driven nation one nation-one God-one law. Xulon Press.
- Purtaş, F. (2013). Türk dış politikasının yükselen değeri: Kültürel diplomasi. *Gazi Akademik Bakış Dergisi*, 17(3): 1-14.
- Qian, L. ve Qi, Z. (2016). Cultural Institutes and Their Role in Society. *Management of Sustainable Development*, 8(1): 45-47.
- Rahte, E. Ç. (2017) Medya kültürünün küresel akışı: Türk dizilerinin Kosova'da alımlanması, *Milli Folklor*, (114): 66-78.
- Sabah. (2009). K. Irak'ta TRT-6 reytingi yüzde 60. Sabah. https://www.sabah.com.tr/gundem/2009/10/06/k_irakta_trt6_reytingi_yuzde_60
- Sancak, K. (2015). *Dış politikada bir etkin aracı olarak Yumuşak Güç: Türkiye'nin yumuşak gücü analizi ve Azerbaycan üzerindeki yumuşak güç kapasitesinin değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi], Karadeniz Teknik Üniversitesi.

- Sancak, K. (2016a). *Uluslararası ilişkilerde güç kavramı ve yumuşak güç*. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sancak, K. (2016b). Yumuşak güç kaynağı olarak kültür ve Türkiye'nin yumuşak gücünde kültür faktörü. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(04): 15-26.
- Sancar, G. A. (2012). *Kamu diplomasisi ve uluslararası halkla ilişkiler*. İstanbul: Beta Yay.
- Sandıklı, A. (2015). *Türkiye'nin jeopolitiği, yumuşak güç savaşları ve terörizm*. İstanbul: BİLGESAM Yayınları.
- Say, S. (2011). *İbn Haldun'un düşünce sistemi ve uluslararası ilişkiler kuramı*. İstanbul: İlk Harf Yayınevi.
- Selçuk, O. (2015). Bir yumuşak güç ve kamu diplomasi aracı olarak Türk Hava Yolları. M. Şahin ve B. S. Çevik (Ed.), *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* içinde (s. 321-344), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sevin, E. (2017). Pathways of connection: An analytical approach to the impacts of public diplomacy. *Public Relations Review*, (41): 562–568.
- Smith-Windsor, B. A. (2000). Hard Power, Soft Power reconsidered. *Canadian Military Journal*, 1(3): 51-56.
- Suzanne, N. (2004). Smart power. *Foreign Affairs*, 83(2): 131-142.
- Şahin, M., ve Çevik, B. S. (2015). *Türk dış politikası ve kamu diplomasisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tarakçı, N. (2003). *Devlet Adamlığı Bilimi: Jeopolitik ve Jeostrateji*. Çantay Kitabevi
- Tatlılıoğlu K. (2012). Bir Kavram Olarak Ahilik: Sosyal Psikolojik Bir Yaklaşım. K. Ceylan (Dü.), *II. Uluslararası Ahilik Sempozyumu*, içinde (s. 150-163). Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi Ahilik Kültürünü Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- TBMM. (1934, 05 26). Matbuat Umum Müdürlüğü Teşkilâtına ve Vazifelerine Dair Kanun . TBMM Tutanaklar, Kanunlar, Kararlar, <https://www.tbmm.gov.tr/>, e.t. : 18.02.2025
- T.C. Resmî Gazete. (2010, 30 Ocak). Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nün kurulmasına dair Bakanlar Kurulu Kararı. <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/>

- eskiler/2010/01/20100130.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/01/20100130.htm (Erişim tarihi: 15 Aralık 2024)
- Türkiye Büyük Millet Meclisi. (1934, 26 Mayıs). *Matbuat Umum Müdürlüğü Teşkilâtına ve Vazifelerine Dair Kanun (Kanun No: 2444)*. TBMM Tutanaklar, Kanunlar ve Kararlar. <https://www.tbmm.gov.tr/> (Erişim tarihi: 18 Şubat 2025)
- Türkiye Maarif Vakfı. (2024). 2023 Faaliyet Raporu. <https://turkiyemaarif.org/editions/turkiye-maarif-vakfi-2023-faaliyet-raporu> (Erişim tarihi: 21 Ocak 2025).
- TİKA (2021, 03 22). Hakkımızda. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı: <https://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda-14649> (Erişim Tarihi: 18.02.2025).
- TİKA (2023). Kurumsal. <https://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda-14649>.
- TİKA (2025). Tarihçe. <https://tika.gov.tr/kurumumuz/tarihce/>, (Erişim Tarihi: 18.03.2025).
- TRT Türk. (2022). Kurumsal. <http://www.trtturk.com/sayfa/hakkimizda-1.html>
- TRT. (2025). Tarihçe. <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/Tarihce.aspx>
- Turan, Y. ve Karanfil, A. (2017). Türk dış politikasında yumuşak güç unsuru ve T.C. Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü örneği. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 3(1): 17-32
- TÜRKSOY. (2025). Tarihçe. <https://www.turksoy.org/tarihce> (Erişim tarihi: 22 Ocak 2025)
- Türk Hava Yolları. (2024). Hikayemiz. <https://www.turkishairlines.com/tr-int/basin-odasi/hakkimizda/hikayemiz/> (Erişim tarihi: 29 Aralık 2024)
- Türpedar, E. (2020). İmparatorluklar Dönemi. M.U. İkinci (Ed.), *Balkanlarda Siyaset* içinde (s. 59). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Uçak, A. (2016). Kar amacı gütmeyen organizasyonlarda kurumsal yönetim yeryüzü doktorları örneği. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Unan, F. (2009). Türk tarihinde “İdeal Devlet” ve “İdeal Devlet Adamı” Profili”. Ç. Özdemir (Ed.). *Türk Kimliği: Ayvaz Gökdemir'e Armağan* içinde (s.283-315). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Uysal, A. (2011). *Ortadoğu’da Türkiye Algısı: Mısır Örneği*. Ankara: SDE Rapor.
- Ülger, İ. K. (2015). *Avrupa Birliği Rehberi* (2.Baskı). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

- Wagner, J.-P. N. (2014). The Effectiveness of Soft & Hard Power in Contemporary International Relations. *E-International Relation*. <https://www.e-ir.info/2014/05/14/the-effectiveness-of-soft-hard-power-in-contemporary-international-relations/>, e.t. 09.03.2025
- Waltz, K. (1979). *Theory of international politics*, Massachussets: Addison Wesley Publishing Company, Reading.
- Wilson, E. J. (2008). Hard Power, Soft Power, Smart Power, *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, (616): 110-124.
- World Bank. (2024). GDP (current US\$) – Turkey [Data set]. https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2023&locations=TR&name_desc=false&start=1960&view=chart.
- Yapıcı, U. (2015). Yumuşak güç ölçülebilir mi?. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 12(47): 5-25.
- Yaşar, H. (2010). Yurtdışında bir kültür kurumu: Londra Halkevi. *Atatürk Yolu Dergisi*, 12(45): 177-215.
- Yatağan, A. G. (2018). Sert güç unsurlarının yumuşak güç aracı olarak etkileri. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 28(2): 69-94.
- YEE (2014). 2014 Faaliyet Raporu, Ankara, Erişim Tarihi: 09.03.2025, <https://www.yee.org.tr/>
- YEE (2015). 2015 Faaliyet Raporu, Ankara, Erişim Tarihi: 09.03.2025, <https://www.yee.org.tr/>
- YEE (2016). 2016 Faaliyet Raporu, Ankara, Erişim Tarihi: 09.03.2025, <https://www.yee.org.tr/>
- YEE (2017). 2017 Faaliyet Raporu, Ankara, Erişim Tarihi: 09.03.2025, <https://www.yee.org.tr/>
- YEE (2017). 2017-2018 Stratejik Plan, Ankara, Erişim Tarihi: 09.03.2025, <https://www.yee.org.tr/>
- YEE (2018). 2018 Faaliyet Raporu, Ankara, Erişim Tarihi: 09.03.2025, <https://www.yee.org.tr/>
- YEE (2019). 2019 Faaliyet Raporu, Ankara, Erişim Tarihi: 09.03.2025, <https://www.yee.org.tr/>

- YEE (2020). 2020 Faaliyet Raporu, Ankara, Erişim Tarihi: 09.03.2025, <https://www.yee.org.tr/>
- YEE (2021). 2021 Faaliyet Raporu, Ankara, Erişim Tarihi: 09.03.2025, <https://www.yee.org.tr/>
- YEE (2022). 2022 Faaliyet Raporu, Ankara, Erişim Tarihi: 09.03.2025, <https://www.yee.org.tr/>
- YEE (2022). Kurumsal. <http://www.yee.org.tr/turkiye/tr/kurumsal/enstitu-baskanligi>
- YEE (2023). 2023 Faaliyet Raporu, Ankara, Erişim Tarihi: 09.03.2025, <https://www.yee.org.tr/>
- Yıldırım, G. (2015). *Kültürel diplomasi ekseninde uluslararası halkla ilişkiler perspektifinden kamu diplomasisi*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Yılmaz, A. N. ve Kılıçoğlu, G. (2017). Balkanlar’da YTB ve TİKA’nın Türk Kamu Diplomasisi Kurumları olarak faaliyetleri ve Türkiye’nin bölgedeki yumuşak gücüne etkileri. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2(2): 115-131.
- Yılmaz, A. N. ve Kılıçoğlu, G. (2018). Türkiye’nin Orta Asya’daki yumuşak gücü ve kamu diplomasisi analizi. *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 119(235): 141-184.
- Yılmaz, S. (2011). Yumuşak güç ve evrimi. *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi*, 3(12): 31-36.
- Yılmaz, S. (2012). *Akıllı Güç*. İstanbul: Kum Saati Yayınları
- Yılmaz, S. (2024). *Akıllı Güç*. İstanbul: Ange Yayınları.
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı [YTB]. (2021). 2019–2023 Stratejik Plan. T.C. Cumhurbaşkanlığı. <https://www.ytb.gov.tr>
- Yunus Emre Enstitüsü. (2025a). Neden Yunus Emre? <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/neden-yunus-emre> (Erişim tarihi: 22 Ocak 2025).
- Yunus Emre Enstitüsü. (2025b). Vizyon, Misyon <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/vizyon-misyon> (Erişim tarihi: 12 Şubat 2025).
- Yunus Emre Enstitüsü. (2025c). Yunus Emre Enstitüsü. <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu>, (Erişim tarihi: 29 Ocak 2025).

Yunus Emre Vakfı Kanunu (2007). Kanun Numarası: 5653. Kabul Tarihi.: 5/5/2007.
Yayımlandığı Resmî Gazete: Tarih: 18/5/2007 Sayı: 26526.

ÖZGEÇMİŞ

